ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

αφιέρωμα στην ΕΠΟΝ

- Ν.ΨΥΡΟΥΚΗΣ
- Π.ΠΑΙΟΝΙΔΗΣ

γραφουν για την ΚΥΠΡΟ

ΜΠΟΣΤ:
Αἱ ἀπεργίαι

Τὸ σπίτι-κάστρο τοῦ Ὑμηττοῦ

Περίοδος Β΄, τεῦχος 13, Σάββατο 22 Φεβρουαρίου 1975 Δρχ. 20

αντί

περιεχόμενα

ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ *Πολιτικὴ ἀνασκόπηση* 4
Σχόλια 5
Γ. ΚΑΤΡΗ Νέα Δημοκρατία 7
ΜΠΟΣΤ Αἱ ἀπεργίαι 9
Ἀφιέρωμα στὴν ΕΠΟΝ ..... 11 - 30
Ἡ ΕΠΟΝ στὸν ἀγώνα 12
Τί εἶναι καὶ τί θέλει ἡ ΕΠΟΝ 13
Τὸ καταστατικὸ τῆς ΕΠΟΝ 14
Σχέδιο μιᾶς λαϊκῆς Παιδείας 16
Σ. ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ
Ἡ μάχη τῆς Καλλιθέας 21
Τέταρτο μάθημα γιὰ τὰ στελέχη τῆς ΕΠΟΝ 24
ΣΤ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ (ΑΝΤΑΙΟΣ)
Ἐπονίτης ὁ νέος Ἕλληνας 26
ΒΑΣ. ΡΩΤΑ Ὁ ἀγώνας στὰ Ἑλληνικὰ βουνὰ 27
ΑΝΤ. ΜΠΡΙΛΛΑΚΗ ΕΠΟΝ Κρήτης 28
Γ. ΣΕΦΕΡΤΖΗ Νεολαϊίστικες ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ 31
Ν. ΨΥΡΟΥΚΗ Τὸ Κυπριακὸ ζήτημα 34
Π. ΠΑΙΟΝΙΔΗ Κυπριακό: ὁ ρόλος τοῦ ΑΚΕΛ 38
Γύρω ἀπὸ τὴν ἀνασύσταση τῆς ΕΔΑ 40
Εἰκαστικὰ τοῦ Α. ΞΥΔΗ 44
Κινηματογράφος τοῦ ΧΡ. ΝΤ-Σ 46
Τὸ ρεμπέτικο τραγούδι τοῦ Χ. ΞΑΝΘΟΥΔΑΚΗ 47
Βιβλίο 49
Δίσκος τοῦ Μ. ΤΑΞΙΔΗ 50
Ἐπιστολὲς 51

Κεντρικὴ διάθεση γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα Βορείου Ἑλλάδος :
Βιβλιοπωλεῖο «ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ» Ν. Κοτζιᾶς καὶ Σία Ο.Ε.
Τσιμισκῆ 78, τηλ. 279-720, Θεσσαλονίκη

Κεντρικὴ διάθεση τοῦ ΑΝΤΙ, γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθήνας:
ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΑΝΑΣ
Βιβλιοπωλεῖο **«δέντρο»**, Χαρ. Τρικούπη 13, τηλ. 606-393

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ
ἑτοιμάζονται

"Ἡ Ἀντίσταση στὴ Χιλή:
Ντοκουμέντα τοῦ M.I.R.

Ζὰν Πὼλ Σάρτρ:
"Τὸ πρόβλημα τῆς μεθόδου"
(μαρξισμὸς καὶ ὑπαρξισμὸς)

M. Merleau — Ponty:
"Οὐμανισμὸς καὶ τρομοκρατία"
(δοκίμιο γιὰ τὶς δίκες τῆς Μόσχας)

C. M. Woodhouse:
"Τὸ μῆλο τῆς ἔριδος"

Heinz Richter:
"1936 – 1946: δυὸ ἐπαναστάσεις καὶ ἀντεπαναστάσεις στὴν Ἑλλάδα", δύο τόμοι.

Νίκος Βερνίκος:
"Ἡ Ἑλλάδα μπροστὰ στὴ δεκαετία τοῦ 1980" (μελέτη πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ)

Κ. Μάρξ – Φρ. Ἔνγκελς:
"Κείμενα γιὰ τὴ λογοτεχνία καὶ τὴν τέχνη" ἐπιλογὴ C. SALIMARI

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ • ΦΙΛΟΣ. ΠΑΝΕΠ. ΕΠΙΣΤ. - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - ΠΑΝΤΕΙΟ

Κανεὶς δὲν γνωρίζει ὑπεύθυνα ἂν ἡ «πρωτοβουλία» τοῦ Ντεκτὰς αἰφνιδίασε πράγματι τοὺς ἄλλους ἐνδιαφερόμενους γιὰ τὸ Κυπριακὸ (ΗΠΑ-Βρετανία-ΝΑΤΟ-Ἀθήνα) ἢ ἀποτέλεσε ἁπλῶς μιὰν ἐνοχλητική, μὲ τουρκικὴ ὑπόδειξη, ἐπιτάχυνση «κίνησης προσυμφωνημένης στὰ παρασκήνια». Γεγονός, πάντως, εἶναι ὅτι ἡ «πρωτοβουλία» αὐτὴ ἔδωσε στὸ Μακάριο τὴν εὐκαιρία νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὶς ἀνασταλτικὲς ἐπιρροὲς τῆς Ἀθήνας καὶ νὰ μετατρέψει τὸ Κυπριακό, ἀπὸ διμερῆ ἑλληνοτουρκικὴ διένεξη (ὅπως φαίνεται νὰ ἤθελαν ὄχι μόνο ὁ Κίσσιγκερ, ὁ Κάλλαχαν, τὸ ΝΑΤΟ καὶ ἡ Ἄγκυρα, ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Ἀβέρωφ καὶ ὁ «τεχνοκράτης βοηθός του», ὅπως χαρακτηρίζουν μερικοὶ τὸν κ. Μπίτσιο), σὲ διεθνὲς πρόβλημα ἐνταγμένο στὰ εὐρύτερα πλαίσια τῆς διεθνοῦς ἀναμέτρησης στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο καὶ στὴ Μέση Ἀνατολή.

Φαίνεται, μὲ ἄλλα λόγια, πὼς κυριολεκτικὰ συρόμεθα σήμερα σ' αὐτὴ τὴν τροπὴ τῶν πραγμάτων, μὲ τοὺς φορεῖς μας ἐξωτερικῆς πολιτικῆς βαθύτατα διχασμένους καὶ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ποὺ προσφέρει στὴν Κύπρο καὶ σὲ μᾶς κάποιαν ἐλπίδα νὰ ἀποφύγουμε τὴν ἐθνικὴ περιπέτεια, καὶ ἴσως καταστροφή, πρὸς τὴν ὁποία μᾶς ὁδηγοῦν μακροχρόνια–μὲ τὴν ἀρχικὴ βοήθεια τῆς χούντας τοῦ Ἰωαννίδη καὶ γιὰ χάρη δικῶν τους, γενικότερων στρατηγικῶν ἐπιδιώξεων– οἱ γνωστοὶ «σύμμαχοι καὶ προστάτες μας». «Σύμμαχοι καὶ προστάτες» ἀπὸ τὸ θανάσιμο ἐναγκαλισμὸ τῶν ὁποίων ὁ κ. Καραμανλῆς εἶχε δείξει –τουλάχιστον στὴν πρώτη μεταδικτατορικὴ φάση– ὅτι ἤθελε νὰ μᾶς ἀπαλλάξει.

Ἡ ἀνησυχία μας, ἔτσι, εἶναι εὔλογη. Καὶ ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν ὑποψία– γιὰ νὰ μὴν ποῦμε τὴ βεβαιότητα– ὅτι οἱ δυνάμεις ἐκεῖνες –ἐσωτερικὲς καὶ «συμμαχικὲς» –ποὺ δὲν θέλουν τὴ διεθνοποίηση, ἐμμένουν στὰ δικά τους σχέδια. Γιατὶ τί ἄλλο σημαίνει ἡ πρόσφατη καταγγελία τοῦ Μακάριου ὅτι οἱ «γνωστοὶ κύκλοι τῆς ἀνωμαλίας» –ἄραγε μόνον ἡ ΕΟΚΑ β΄–κινοῦνται καὶ πάλι δραστήρια καὶ προετοιμάζουν δολοφονίες κ.λπ.; Καὶ τί ἄλλο μποροῦν νὰ σημαίνουν οἱ πληροφορίες– ἂν εἶναι ἀκριβεῖς– ὅτι ὁρισμένες ἑλληνικὲς ὑπηρεσίες «ἐκλαϊκεύουν» τὴν ἄποψη ὅτι ὑπεύθυνος γιὰ τὸ Κυπριακὸ δράμα δὲν εἶναι ὁ Ἰωαννίδης, ἀλλά... ὁ Μακάριος; Τί ἄλλο μπορεῖ νὰ σημαίνει ἡ δυσφορία τῆς «Καθημερινῆς» γιατὶ ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας μας κατὰ τὴ συζήτηση τῆς Κυπριακῆς προσφυγῆς στὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας εἶναι ὁ κ. Μπίτσιος; Καὶ τί ἄλλο μπορεῖ νὰ σημαίνει, τέλος, τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Μακάριος στὴν Κυπριακὴ ἀντιπροσωπεία ἐνέταξε, δίπλα στὸν κ. Κληρίδη, καὶ τὸν κ. Κυπριανοῦ, τὴ συμμετοχὴ τοῦ ὁποίου στὴν Κυπριακὴ κυβέρνηση εἶχε ἀποκλείσει ὁ κ. Κληρίδης;

Καὶ ἐνισχύεται, ἐπίσης, ἡ ἀνησυχία μας γιατὶ ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν τὴν ὥρα ποὺ οἱ περιπέτειες τῆς «κάθαρσης» ἐντείνονται καὶ ἀπομακρύνουν τὴν ἐλπίδα–καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη– νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὸ δηλητηρώδη ἐναγκαλισμὸ τοῦ μιλιταρισμοῦ, τοῦ νεοφασισμοῦ καὶ τῆς ξενοδουλείας· τὴν ὥρα ποὺ γίνονται καθαρότεροι οἱ τριγμοὶ στὴν ἐθνική μας οἰκονομία, ἡ ὁποία ὁδηγεῖται μὲ ταχὺ ρυθμὸ πρὸς τὸ μαρασμὸ καὶ ἴσως πρὸς μιὰ γενικότερη κατάρρευση· τὴν ὥρα ποὺ στὴν ὕπαιθρο ἀποκαλύπτονται μεγάλες κοινωνικὲς ἐντάσεις– καρποὶ μιᾶς ἐγκληματικῆς πολιτικῆς ποὺ θεμελιώθηκε πρὶν ἀπὸ τὴ χούντα καὶ ὁλοκληρώθηκε ἀπ' αὐτὴν– ποὺ μοιραῖα ὁδηγοῦν πρὸς μεγάλες κοινωνικὲς ἀναμετρήσεις· τὴν ὥρα πού, σύμφωνα μὲ ὁρισμένες πληροφορίες, ὁ κ. Καραμανλῆς ἀπορροφιέται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἐσωτερικῶν τοῦ κυβερνητικοῦ σχηματισμοῦ καὶ ἀφήνει ἐλεύθερο πεδίο δράσης σὲ ἄλλους συνεργάτες του, μὲ διαφορετικὲς ἀπ' τὶς δικές του πολιτικὲς ἀπόψεις· τὴν ὥρα, τέλος, ποὺ ἐπιτείνεται ἡ διεθνὴς κρίση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος (τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦμε ἁπλῶς περιφερειακὴ παρονυχίδα), ἐνῶ παράλληλα ἐπιταχύνεται ἡ ἀναμέτρηση δυνάμεων στὸν ὑπερευαίσθητο χῶρο τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου (ὅπου μαζὶ μὲ τὴν Κύπρο κατέχουμε στρατηγικὴ θέση) καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς (ὅπου βρίσκονται συγκεντρωμένα στὸ μέγιστο τμῆμα τους τὰ παγκόσμια ἀποθέματα πηγῶν ἐνεργείας), μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συστηματοποιεῖται καὶ ἡ προσπάθεια τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ ΝΑΤΟ νὰ βάλουν καὶ πάλι τὴ χώρα μας κάτω ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχό τους.

Θὰ ἐπερίμενε κανεὶς ὅτι μπρὸς σ' αὐτὴ τὴν κρίσιμη ὥρα, τὴν ὥρα ποὺ ἡ χώρα ἀντιμετωπίζει τόσα καὶ τόσο ἀγχώδη προβλήματα, οἱ πολιτικοὶ φορεῖς τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων (ΚΚΕ-ΚΚΕ(ἐσ.)-ΠΑΣΟΚ), ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν κεντρώων δυνάμεων (ΕΚ-ΝΔ), θὰ ἀφυπνίζονταν. Καὶ θὰ ἐγκατέλειπαν τὴν ἐσωστρέφεια τους, τοὺς μικροὺς καὶ ἀνίερους ἐσωτερικοὺς «ἐμφυλίους πολέμους» τους, γιὰ νὰ στραφοῦν, μὲ σοβαρότητα καὶ αἴσθημα εὐθύνης, πρὸς μιὰν ὑπεύθυνη μελέτη καὶ ἀντιμετώπιση αὐτῶν τῶν πολλαπλῶν καὶ ἀπειλητικῶν προβλημάτων τῆς χώρας.

Θὰ ἐπερίμενε κανείς. Ἀλλά, μάταια. Γιατὶ οἱ πολιτικοὶ αὐτοὶ φορεῖς –χωρὶς ἐξαίρεση– ἐμμένουν, δυστυχῶς, στὸ δρόμο ποὺ χάραξαν. Μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παραμένουν ξένοι πρὸς τὰ προβλήματα τῆς χώρας καὶ τὶς ἀγωνίες τῶν λαϊκῶν δυνάμεων, ποὺ σ' αὐτές, ἐν τούτοις, εἶχαν στηρίξει τὶς ἐλπίδες τους. Καὶ μὲ πρόσθετο ἀποτέλεσμα νὰ ἐπιτείνεται ὁ ἀποπροσανατολισμὸς τῶν λαϊκῶν δυνάμεων, νὰ ἐνισχύεται τὸ γενικὸ αἴσθημα δυσπιστίας καὶ ἀνασφάλειας, τὸ «μάργωμα», ἀφοῦ νιώθουν ὅτι μένουν μόνες καὶ ἀκαθοδήγητες σὲ τόσο καίριες καὶ κρίσιμες στιγμές.

Ὡς πότε, ὅμως; Ὁ ἐχθρὸς ἑλλοχεύει. Καὶ τὰ χρονικὰ ὅρια στενεύουν.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Δημοχάρους 62, Ἀθήνα, ΤΤ. 601, Τηλ: 732.819-732.713 • Περίοδος Β΄, Χρόνος 1ος, Τεῦχος 13• Ἐκδότης Διευθυντής: ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ, Δεινοκράτους 131, Μαρούσι • Ἀρχισυντάκτης: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΑΠΡΑΝΙΔΗΣ, Διοχάρους 15, Ἰλίσια • Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Ι. ΣΤΑΓΚΟΣ, Καλοκαιρινοῦ 15 • Συνδρομὴ ἑξάμηνη: ἐσωτερικοῦ Δρχ. 300. Συνδρομὴ ἐτήσια: ἐσωτερικοῦ Δρχ. 520, ἐξωτερικοῦ Δρχ. 600 • ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: Δρχ. 20.

Ἐθνικὴ κρίση καὶ κρίση στὰ κόμματα

τοῦ Σπ. Λιναρδάτου

Κατὰ τὴν τελευταία συζήτηση στὴ Βουλὴ γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ (10-2) καὶ μὲ τὶς ἀντιδράσεις τους στὸ νέο πραξικόπημα τῆς Ἄγκυρας στὴν Κύπρο, τὰ κόμματα ἔδειξαν ὅτι κατανοοῦν τὴν ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ἐθνική μας ἑνότητα προκειμένου ν' ἀντιμετωπίσουμε τὶς ἀπειλὲς ἐναντίον τῶν ἐθνικῶν μας συμφερόντων καὶ τῆς ἴδιας τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητας τῆς χώρας μας. Τὴν ἴδια κατανόηση τῆς κρισιμότητας τῶν στιγμῶν καὶ τοῦ μεγέθους τῶν κινδύνων ποὺ μᾶς ἀπειλοῦν – ἐξαιτίας τῶν δολοπλοκιῶν τῶν «μεγάλων συμμάχων μας» καὶ τῶν Τούρκων, ἀλλὰ καὶ τῆς σειρᾶς τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν προδοσιῶν τῆς παπαδοπουλικῆς καὶ τῆς ἰωαννιδικῆς χούντας (ἀφοπλισμὸς τῆς Κύπρου, τρομοκρατικὴ δράση «ἑνωτικῶν», πραξικόπημα 15ης Ἰουλίου, ἀπουσία ὀργανωμένης προσπάθειας γιὰ τὴν ἀπόκρουση τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς, κ.λπ. κ.λπ.) δείχνει καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς στὸ σύνολό του.

Αἴτημα πάντως τοῦ λαοῦ εἶναι, ὁ ρεαλισμός, ἡ σταθερότητα καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀξιοπρέπεια, ποὺ χαρακτήριζαν τὸν λόγο τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ στὴ Βουλή, νὰ ὑλοποιηθοῦν σὲ συγκεκριμένα καὶ ἀποτελεσματικὰ μέτρα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν Κυπρίων καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας μας. Ὅλα τὰ κόμματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως (ὁμιλίες τῶν κ.κ. Γ. Μαύρου, Α. Παπανδρέου καὶ Ἡλ. Ἡλιοῦ στὴ Βουλή, ἀνακοινώσεις στὸν τύπο, κ.λπ.) ὑπογράμμισαν τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναθεωρηθεῖ ἡ ἐξωτερική μας πολιτική, νὰ ἀναζητήσουμε καὶ νὰ βροῦμε τὰ ἀναγκαῖα διεθνῆ στηρίγματα. Βέβαια κανένας δὲν ὑποτιμᾶ τὶς δυσκολίες ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ κυβέρνηση. Οὔτε κανένας προτείνει νὰ ἐπιλέξουμε ἕνα ἄλλο στρατιωτικὸ συνασπισμὸ γιὰ νὰ ἐμπιστευθοῦμε σ' αὐτὸν νὰ προασπίσει τὰ ἐθνικά μας συμφέροντα. Ἡ κατάσταση ἐπιβάλλει λεπτοὺς χειρισμοὺς καὶ ἰσορροπίες. Εἶναι ὅμως περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ φανερό, καὶ ὁμολογημένο πιὰ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνες τὶς παρατάξεις ποὺ εἶχαν ἄλλοτε πρωτοστατήσει στὴν ἔνταξή μας στὴν Ἀτλαντικὴ Συμμαχία, ὅτι τὸ ΝΑΤΟ κάθε ἄλλο παρὰ προστατεύει τὴν ἐλευθερία, τὴν ἀνεξαρτησία καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας. Πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες, ὁ γενικὸς γραμματέας τοῦ ΝΑΤΟ κ. Λοὺνς – ποὺ εἶχε δείξει ἐξαιρετικὴ εὐμένεια ἀπέναντι στὴ χούντα – μᾶς εἶπε ἀπερίφραστα ὅτι δὲ μπορεῖ νὰ κάνει τίποτε ἡ περίφημη Ἀτλαντικὴ Ὀργάνωση γιὰ νὰ μᾶς προστατεύσει ἀπὸ τὴν ἁρπακτικότητα τῶν Τούρκων συμμάχων μας («Ἀκρόπολις» 14-2)...

Εἶναι ἐξάλλου φανερὸ ὅτι «συμμαχικὲς» ὑπηρεσίες σὲ συνεργασία μὲ ἐγχώριους νοσταλγοὺς τῆς ἐφτάχρονης τυραννίας καιροφυλακτοῦν νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὶς ἐξωτερικὲς καὶ τὶς ἐσωτερικές μας δυσκολίες γιὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴ δημοκρατικὴ πορεία στὴ χώρα μας καὶ νὰ προωθήσουν στὴν ἐξουσία τὶς τυφλὰ ἀφοσιωμένες στὰ ξένα συμφέροντα δυνάμεις. Αὐτὸ σημαίνει πὼς ἡ εὐρύτερη δυνατὴ ἐθνικὴ καὶ δημοκρατικὴ ἑνότητα εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς Δημοκρατίας καὶ ὅτι οἱ ἐξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοὶ κίνδυνοι εἶναι ἀλληλένδετοι.

Ἀλλὰ ἡ Δημοκρατία δὲν προστατεύεται μὲ τὴν ἀκινησία. Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτή, ἡ ἔκκληση γιὰ «κοινωνικὴ γαλήνη, ἐπαγρύπνησιν καὶ θυσίας, ἀπὸ μέρους ὅλων τῶν ἑλλήνων», μὲ τὴν ὁποία ἔκλεισε τὴν ὁμιλία του στὴ Βουλὴ ὁ κ. πρωθυπουργός, γίνεται δεχτὴ μὲ ὁρισμένες ἐπιφυλάξεις. Στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ ἔκκληση αὐτὴ σημαίνει πὼς πρέπει, στὶς κρίσιμες ἰδιαίτερα στιγμὲς ποὺ περνᾶμε, νὰ ἀποφεύγονται οἱ ὑπερβολὲς στὶς διεκδικήσεις καὶ κινητοποιήσεις, ποὺ καμιὰ φορὰ γεννοῦν ἐρωτηματικὰ γιὰ τὴν προέλευση καὶ τοὺς ὑποκινητές τους, βρίσκει σύμφωνα ὅλα τὰ κόμματα. Στὸ βαθμὸ ὅμως ποὺ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ ἀπηχοῦν τὶς ἐπιδιώξεις ὁρισμένων, ἀπὸ τὴ μιά, νὰ σταματήσει κάθε ἀποχουντοποίηση, στὸ ὄνομα τῶν «ἐθνικῶν κινδύνων» καί, ἀπὸ τὴν ἄλλη, νὰ φορτωθοῦν ὅλα τὰ βάρη γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἄμυνα στὶς πλάτες τῶν ἐργαζομένων, ἡ ἔκκληση δὲν γίνεται δεκτὴ οὔτε κὰν ἀπὸ ὅλα τὰ στελέχη καὶ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς «Νέας Δημοκρατίας».

Ἐξάλλου, ἀπὸ ὅλες τὶς πολιτικὲς παρατάξεις ἔχει λίγο-πολὺ συνειδητοποιηθεῖ ὅτι ἡ ὀργάνωση καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῶν κομμάτων ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ νὰ ἐπιβιώσει καὶ γιὰ νὰ διευρυνθεῖ ἡ Δημοκρατία. Γι' αὐτό, μ' ὅλο ποὺ τὸ Κυπριακὸ καὶ ἡ συνεχιζόμενη κρίση στὶς ἑλληνοτουρκικὲς σχέσεις ἔχουν, σὲ μεγάλο βαθμό, ἀπορροφήσει τὴν προσοχὴ τῶν κομμάτων καὶ τῆ κοινῆς γνώμης, δὲν σταματοῦν οἱ ζυμώσεις καὶ οἱ ὀργανωτικὲς διαδικασίες.

«ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

Στὸ κόμμα τῆς κυβερνητικῆς πλειοψηφίας ἐκδηλώνονται διαφορὲς ἀπόψεων σὲ δυὸ κυρίως θέματα, στὰ ὁποῖα, κατὰ κάποιον τρόπο, ἐνσωματώνονται καὶ ἰδεολογικὲς διαφωνίες καὶ προσωπικὲς δυσαρέσκειες:

1. Στὴν ὀργάνωση τοῦ κόμματος. Ἡ «Νέα Δημοκρατία» παραμένει κόμμα ἀρχηγικό. Κάποιο σχέδιο τοῦ κ. Καραμανλῆ γιὰ δημοκρατική της ὀργάνωση (κεντρικὴ καὶ περιφερειακή), ποὺ τὸ ἔφερε στὴ δημοσιότητα ἀντιστασιακὸς βουλευτὴς τῆς πλειοψηφίας, ἴσως καὶ γιὰ νὰ βοηθήσει στὴν ἐπίσπευση τῆς ἐφαρμογῆς του (βλέπε ἐπιφυλλίδα Β. Βασιλείου, στὴ «Βραδυνὴ» 3ης Φεβρουαρίου), παραμένει ἀκόμα στὰ χαρτιά. Ἀντὶ γιὰ δημοκρατικὲς διαδικασίες, ἰσχύουν ἀκόμα οἱ «ἐκ τῶν ἄνω» διορισμοὶ καὶ οἱ μέθοδες τῆς παλαιᾶς ΕΡΕ. Οἱ βουλευτὲς τῆς «Νέας Δημοκρατίας», ποὺ τοὺς κάλεσε ὁ κ. Καραμανλῆς στὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο, κατὰ ὁμάδες καὶ περιφέρειες, πληροφορήθηκαν ἀπὸ τὸν ἀρχηγό της ὅτι γενικὸς γραμματέας τοῦ κόμματός τους ὁρίστηκε ὁ ὑπουργὸς Προεδρίας κ. Γ. Ράλλης.

2. Στὴν ἀποχουντοποίηση. Ἡ «μικροανταρσία» τῶν 136 βουλευτῶν τῆς πλειοψηφίας, ποὺ κατέθεσαν πρόταση νόμου γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατικῆς νομιμότητας στὶς ἔνοπλες δυνάμεις, δὲν ὀφειλόταν σὲ παρεξήγηση, ὅπως προσπάθησε νὰ παραστήσει ἡ κυβερνητικὴ προπαγάνδα. Ἦταν, ὡς ἕνα σημεῖο, ἔκφραση τῆς βαθιᾶς ἀνησυχίας ποὺ ὑπάρχει καὶ στοὺς κόλπους τῆς «Νέας Δημοκρατίας» γιὰ τοὺς ἀργοὺς ρυθμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους προχωρεῖ ἡ ἀποχουντοποίηση, ἡ κάθαρση καὶ ἡ ἀποκατάσταση ὅσων καταδιώχθηκαν ἀπὸ τὴ δικτατορία.

Ὁρισμένοι βουλευτὲς τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ἐκφράζονται ἀνοιχτὰ ἐναντίον τῶν «περίεργων καὶ ἐπικίνδυνων ἑλιγμῶν» τοῦ κ. Ἀβέρωφ καὶ τῆς «μικροπολιτικῆς» ποὺ ἐφαρμόζει στὸν τομέα τῆς ἁρμοδιότητάς του. Καὶ διατυπώνουν ἀνησυχίες γιὰ πληροφορίες ἢ ὑπόνοιες, ὅτι χουντικοὶ συμμαχοῦν μὲ φιλομοναρχικοὺς σὲ καίριους τομεῖς τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ μὲ σκοπὸ τὴν ἀνατροπὴ τῆς δημοκρατικῆς πορείας τῆς χώρας.

Ἡ ἐσωκομματικὴ «ἀντιπολίτευση» κατὰ τοῦ κ. Ἀβέρωφ ἐκδηλώνεται καὶ δημόσια ἀπὸ τὶς στῆλες τῆς ἐφημερίδας ποὺ διευθύνει ἡ βουλευτὴς Ἐπικρατείας τῆς «Νέας Δημοκρατίας» κ. Ἑλένη Βλάχου, ἡ ὁποία, πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες, ζήτησε καὶ ἐνυπόγραφα τὴν ἀντικατάσταση ἑνὸς ἄλλου ὑπουργοῦ: τοῦ κ. Μπίτσιου.

Ἡ κρίσιμη περίοδος γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ συνοχὴ τῆς «Νέας Δημοκρατίας» θὰ εἶναι ἀπὸ τὴν ψήφιση τοῦ Συντάγματος ὡς τὴν ἀνακοίνωση τῶν ὁριστικῶν ἀποφάσεων τοῦ κ. Καραμανλῆ σχετικὰ μὲ τὴν ἐπιλογὴ ποὺ θὰ κάνει ἀνάμεσα στὴν πρωθυπουργία καὶ τὴν προεδρία τῆς Δημοκρατίας. Ἂν καὶ δὲν εἶναι πιθανὸ ὅτι θὰ ὑπάρξουν ρήγματα, ὁ διορισμὸς νέου πρωθυπουργοῦ (τώρα, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς κ.κ. Ἀβέρωφ καὶ Ράλλη, ἀναφέρεται ὡς ὑποψήφιος καὶ ὁ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν κ. Κ. Στεφανόπουλος) θὰ δημιουργήσει κάποια ἀναταραχὴ στὶς τάξεις τῆς πλειοψηφίας. Ἴσως αὐτὸς νὰ εἶναι ἕνας βασικὸς λόγος ποὺ θὰ κάνει τὸν κ. Καραμανλῆ νὰ ἀναβάλει τὴν «ὥρα τῆς κρίσεως».

«ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Ἡ Ἕνωση Κέντρου-Νέες Δυνάμεις ἔκαμε μερικὰ ἀκόμα σοβαρὰ βήματα γιὰ τὴν ὀργάνωσή της σὲ δημοκρατικὲς βάσεις, μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς κοινοβουλευτικῆς της ὁμάδας νὰ συγκροτηθεῖ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ νὰ προχωρήσει ἡ λειτουργία τῶν Νομαρχιακῶν. Ἀλλά, παρὰ τὶς καλὲς προθέσεις καὶ τὶς δημοκρατικὲς πεποιθήσεις τοῦ προέδρου τοῦ κόμματος κ. Γ. Μαύρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέα κ. Γ. Μυλωνᾶ, δὲν φαίνεται ὅτι ἡ Ε.Κ.Ν.Δ. θὰ ξεπεράσει εὔκολα τὶς συνειδητὲς ἢ ἀσυνείδητες ἀντιδράσεις ὅλων ἐκείνων ποὺ ἔχουν συνηθίσει στὶς μεθόδους τῶν κομμάτων «ἐκλογικῆς πελατείας».

Ἐξάλλου δὲν ἔχουν ἀκόμα λυθεῖ ὁρισμένα βασικὰ προβλήματα, στὰ ὁποῖα ὑπάρχουν διαφορὲς ἀπόψεων, ὅπως π.χ. ποιὰ θὰ εἶναι ἡ ἰδεολογικὴ κατεύθυνση τοῦ Κόμματος, σοσιαλδημοκρατικὴ ἢ καθαρὰ φιλελεύθερη-κεντρώα, ποιὸς τίτλος θὰ τοῦ δοθεῖ τελικὰ – «Ἕνωση Κέντρου»; «Σοσιαλδημοκρατικὸ Κόμμα»; Ὅλοι συμφωνοῦν πάντως ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ παραμείνει ὁ σημερινός. Ἐπίσης δὲν ἔχει βρεθεῖ ἀκόμα κάποια λύση στὸ πρόβλημα τῆς νεολαίας τῆς Ε.Κ.Ν.Δ., ποὺ σήμερα εἶναι τριχοτομημένη – ΕΔΗΝ, ΕΣΟΝ καὶ νεολαία τῆς Ε.Κ.

Γεγονὸς εἶναι ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ προβλήματα συζητοῦνται στοὺς κόλπους τῆς Ε.Κ.Ν.Δ. χωρὶς μεγάλες ὀξύτητες καὶ συγκρούσεις.

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Σοβαρὲς ζυμώσεις καὶ ἀνακατατάξεις σημειώνονται στὸ χῶρο τῆς Ἀριστερᾶς, ἀπὸ τὸ ΠΑΣΟΚ ὡς τὸ «ὀρθόδοξο» ΚΚΕ.

ἀντί θέσεις

Τὴν ἐπιμέλεια τῆς στήλης ἔχουν οἱ : Νίκος Γιανναδάκης καὶ Γιῶργος Σεφερτζῆς

ΤΙ ΛΕΕΙ Ο κ. ΑΒΕΡΩΦ;

Ἔφτασαν στὰ γραφεῖα μας πληροφορίες ὅτι πρὶν ἀπὸ ἕνα μήνα περίπου διαβάστηκε σὲ μεγάλες μονάδες τῆς Ἀττικῆς «προσωπικὴ-ἀπόρρητος» διαταγὴ τοῦ Ἀρχηγείου Στρατοῦ γιὰ τὴ στάση τῶν ἀξιωματικῶν στὰ πολιτικά. Σύμφωνα πάντα μὲ τὶς ἴδιες πληροφορίες, ἡ διαταγὴ αὐτή, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἀναφέρει ὅτι κομμουνιστὲς καὶ ἀναρχικοὶ προσπαθοῦν νὰ διαβρώσουν τὶς ἔνοπλες δυνάμεις καὶ ν' ἀποκτήσουν κύρος μέσα σ' αὐτές.

Παράλληλα, τηλεθεατὲς ἀναγνώρισαν ἔφεδρο ἀνθυπίλαρχο, γιὸ ἀπόστρατου ἀξιωματικοῦ, νὰ κινεῖται δραστήρια στὸ μνημόσυνο τοῦ Γρίβα. Πρόκειται γιὰ γνωστὸ Ἑοκαβητατζή, ποὺ σήμερα συμμερίζεται τὶς ἀρχὲς τῆς ORDINE NUOVO. Ὑπηρετεῖ κι αὐτὸς σὲ κρίσιμη μονάδα τῆς... ἀμαρτωλῆς Ἀττικῆς καὶ ἀσφαλῶς προσπαθεῖ κι αὐτὸς ν' ἀποκτήσει κύρος μέσα στὴ μονάδα του.

Ἀληθεύουν οἱ πληροφορίες αὐτές; Μιὰ διευκρίνιση τοῦ κ. Ἀβέρωφ νομίζουμε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη.

ΜΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ

Στὶς ἀριστερὲς «ἐφεδρεῖες» τῆς ἀντίδρασης τοποθέτησε ὁ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ τὸ περιοδικὸ ΑΝΤΙ, ποὺ «παίρνει τὴ θέση μιᾶς φλοὺ ἀριστερᾶς».

Δὲν θέλουμε ν' ἀντιδικήσουμε μὲ τὸ ἐπίσημο ὄργανο τῆς Κ.Ε. τοῦ ΚΚΕ, οὔτε νὰ φέρουμε ἐπιχειρήματα μὲ τὴν ἐπιδίωξη κάποιου διαλόγου. Εἶναι μάταιος κόπος. Καὶ εἶναι μάταιος κόπος, γιατὶ αὐτὸ ποὺ ἐξασφαλίζει τὴ δυνατότητα διαλόγου μὲ ἕνα ἱερατεῖο, εἶναι ἡ κατοχὴ καὶ προσφορὰ ἑνὸς κάποιου «πιστεύω». Γιὰ νὰ μπεῖ κανεὶς «στῶν ἰδεῶν τὴν πόλη», πρέπει πρῶτα-πρῶτα νὰ εἶναι πιστὸς στοὺς ἱερεῖς καὶ τὰ δόγματα τῆς μιᾶς, ἁγίας καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας. Κι ἐμεῖς δὲν εἴμαστε. Δὲν εἴμαστε κὰν οὔτε ξεκαθαρισμένοι ἀντίπαλοι.

Ζητᾶμε μόνο, ὅσο μποροῦμε πέρα ἀπὸ δόγματα κι ἀπολιθωμένα σχήματα, νὰ δοῦμε καθαρότερα τὸ πρόσωπο τῆς ἐποχῆς μας καί, σὲ τελευταία ἀνάλυση, τὸ δικό μας πρόσωπο.. Στρεφόμαστε, ὅσο μποροῦμε πιὸ ἀπροκατάληπτα, στὸ παρελθόν, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ διακρίνουμε καλύτερα ἕνα μέλλον – δύσκολο πράγμα, ὅταν ὅλα εἶναι μπερδεμένα μέσα σὲ τόσα χαρτιά, τόσα συναισθήματα, τόσες διαμάχες καὶ τόσες διδασκαλίες. Πιστεύουμε στὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, στὴν ἱκανότητά του νὰ δημιουργεῖ αὐτόβουλα– καὶ πέρα ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἐξωτερικὸ ἢ ἐσωτερικευμένο καταναγκα-

Ὁ κ. Α. Παπανδρέου ἀποκάλυψε τὸ μέγεθος τῶν διαφωνιῶν ποὺ ἔχουν ἐκδηλωθεῖ στὸ ΠΑΣΟΚ ὅταν, σὲ ὁμιλία του ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Ἐξόρμηση», ἔκαμε λόγο γιὰ τὶς ἐναντίον του κατηγορίες γιὰ καισαρισμὸ καὶ κατάγγειλε ὁ ἴδιος «ἐπικίνδυνη πόλωση», «ὁμαδοποιήσεις» μέσα στὴν ἴδια τὴν προσωρινὴ Κεντρικὴ Ἐπιτροπή, ποὺ τὴ χαρακτήρισε τὸν «ἀσθενῆ» τοῦ Κινήματος, κ.λπ. κ.λπ. Οἱ ἔντονες συζητήσεις καὶ ἡ σύγκρουση τῶν τάσεων γιὰ τὶς ἰδεολογικὲς κατευθύνσεις τοῦ κινήματος συνεχίζονται στὶς προσυνεδριακὲς συσκέψεις ποὺ πραγματοποιεῖ τώρα τὸ ΠΑΣΟΚ. Μὲ τὶς συνθῆκες αὐτές, τὸ προσυνέδριο ποὺ θὰ πραγματοποιηθεῖ στὶς 9 καὶ 10 Μαρτίου θὰ εἶναι ἀποφασιστικὸ γιὰ τὸ μέλλον τοῦ κινήματος.

Νέο στοιχεῖο γιὰ τὴ διαμόρφωση τοῦ χώρου τῆς Ἀριστερᾶς ἀποτελεῖ ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς ΕΔΑ, σὲ βάση αὐτονομίας καὶ αὐτοτέλειας ἀπὸ τὰ ἄλλα κόμματα. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀπόφαση αὐτή, ποὺ προκλήθηκε ἀπὸ ταυτόχρονες πρωτοβουλίες στελεχῶν καὶ ὀπαδῶν τῆς Ἀριστερᾶς σὲ διάφορα σημεῖα τῆς χώρας (Ἀθήνα, Πειραιάς, Ἀγρίνι, Καβάλα, κ.λπ.) βρίσκει ἀπήχηση, ὅπως δείχνουν ἡ διακήρυξη τῶν 61 ἀδέσμευτων τῆς Θεσσαλονίκης, οἱ συζητήσεις στοὺς κόλπους ἄλλων ἀνεξάρτητων κινήσεων (Ἡλιόπουλου, «77», «400» κ.λπ.) καὶ οἱ δηλώσεις καὶ συνεντεύξεις πρώην πολιτευτῶν τῆς ΕΔΑ, ἀποκαλύπτει ὅτι ἀνταποκρίνεται σὲ μιὰ πολιτικὴ πραγματικότητα καὶ σὲ μιὰ ἀνάγκη.

Τὸ Κ.Κ. (ἐσωτ.), μὲ ἀνακοίνωσή του, ἐπιδοκίμασε τὴν ἀπόφαση γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς ΕΔΑ, σὲ βάση αὐτονομίας καὶ αὐτοτέλειας, καὶ ἄφησε νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι ἀποσύρει ἀπὸ τὴν ΕΔΑ τὶς δικές του δυνάμεις. Φαίνεται ὅμως, ὅτι μέσα στοὺς κόλπους τῆς ἡγεσίας τοῦ Κ.Κ. (ἐσωτ.) δὲν ἔχουν ἀποσαφηνιστεῖ οἱ ἀπόψεις στὰ θέμα αὐτό. Εἶναι φανερὸ ὅτι ὁρισμένοι βλέπουν μὲ δυσπιστία τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς ΕΔΑ, ἄλλοι θὰ τὴν ἤθελαν «μαζικὴ ὀργάνωση» τοῦ Κ.Κ. (ἐσωτ.) καὶ ἄλλοι εὔχονται τὴν «ἀποτυχία τοῦ πειράματος». Πολλὰ ὅμως ἀπὸ τὰ στελέχη τοῦ Κ.Κ. (ἐσωτ.), ἡγετικὰ καὶ μή, κατανοοῦν ὅτι ἡ ΕΔΑ ἔχει τὸ δικό της χῶρο, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν καλύψει κανένα ἀπὸ τὰ Κ.Κ. καὶ ὅτι, στὴ μακρὰ προοπτική, ὑπάρχουν πιθανότητες νὰ ἐκπληρώσει τὸ ἔργο γιὰ τὸ ὁποῖο ἀποδείχθηκαν ἀκατάλληλοι οἱ ἄλλοι πολιτικοὶ σχηματισμοὶ τῆς Ἀριστερᾶς: τὴν ἑνοποίηση τῶν δυνάμεων τῆς «μὴ δογματικῆς» καὶ ἀνεξάρτητης ἀπὸ διεθνῆ καθοδηγητικὰ κέντρα Ἀριστερᾶς σὲ ἕνα ἑνιαῖο κόμμα, ἀληθινὰ νέου τύπου καὶ προσαρμοσμένο στὶς ἑλληνικὲς συνθῆκες καὶ ἀνάγκες.

Μιὰ ἀντίρρηση ποὺ προβάλλεται ἀπὸ ὁρισμένους εἶναι ὅτι μὲ τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς ΕΔΑ τριχοτομεῖται ὁ χῶρος τῆς μαρξιστικῆς Ἀριστερᾶς, ὡς τώρα διχοτομημένος – Κ.Κ.Ε. καὶ Κ.Κ. (ἐσ.). Ἀλλὰ ἡ ἀπάντηση στὴν ἀνησυχία αὐτὴ εἶναι:

Τυπικὰ νομικὰ ἡ τριχοτόμηση ὑπῆρχε. Οὐσιαστικὰ ὑπάρχει κάτι χειρότερο: πολυτεμαχισμὸς τῶν δυνάμεων τῆς Ἀριστερᾶς, μὲ ταυτόχρονη ἀδρανοποίηση ἢ, τουλάχιστο, μὴ ἀποτελεσματικὴ πολιτικὴ δράση ἀξιόλογων δυνάμεων. Ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς ΕΔΑ δίνει τὴ δυνατότητα γιὰ ἀποτελεσματικὴ πολιτικὴ δραστηριοποίηση τῶν δυνάμεων αὐτῶν.

Ἡ ΕΔΑ ἀπευθύνεται σὲ πολὺ εὐρύτερο χῶρο ἀπὸ τὴ λεγόμενη μαρξιστικὴ Ἀριστερά.

Ἔντονη, ἄμεση καὶ ἀρνητικὴ ἦταν ἡ ἀντίδραση τοῦ ὀρθόδοξου Κ.Κ. στὴν ἀπόφαση γιὰ ἀνασυγκρότηση τῆς ΕΔΑ. Μὲ ἀνακοίνωσή του, τὸ «ὀρθόδοξο» Κ.Κ.Ε. χαρακτήρισε κόλπο τοῦ Κ.Κ. (ἐσωτ.) τὴν ἀπόφαση αὐτή, ἐξαπέλυσε προσωπικὴ ἐπίθεση κατὰ τοῦ προέδρου κ. Ἠλία Ἠλιοῦ καὶ ἀμφισβήτησε τὸ δικαίωμά του νὰ ἐκπροσωπεῖ τὴν ΕΔΑ, ἐπικαλούμενο δικούς του παλαιοὺς «τίτλους» καὶ «δικαιώματα» στὸ κόμμα αὐτὸ τῆς Ἀριστερᾶς.

Ἡ ἀντίδραση αὐτὴ θεωρεῖται ἀπὸ πολλοὺς ἐνδεικτικὴ ἀνησυχίας τῆς ἡγεσίας τοῦ Κ.Κ.Ε. γιὰ τὴν ἀπήχηση ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχει καὶ στὶς γραμμές του ἡ ἀνασυγκρότηση μιᾶς ἀνεξάρτητης καὶ μὲ αὐτοτέλεια ΕΔΑ καὶ προσπάθεια νὰ ἐπηρεαστοῦν ἀδέσμευτοι ἀριστεροὶ γιὰ νὰ μὴν προσχωρήσουν. Ἡ ἀπάντηση στὶς ἐπιθέσεις αὐτὲς εἶναι:

Ἡ ΕΔΑ ἱδρύθηκε τὸ 1951 ἀπὸ τὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα τοῦ Ι. Πασαλίδη, τὸν «Δημοκρατικὸ Συναγερμὸ» (Γ. Σπηλιόπουλος, Μ. Βουρνᾶς, κ.λπ.), στὸν ὁποῖο μετεῖχαν καὶ οἱ δυνάμεις τοῦ Κ.Κ.Ε., ὁμάδα τῆς «Ἑνώσεως Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν» τοῦ Σοφιανόπουλου, κ.λπ. Ἀπὸ τὰ ἱδρυτικὰ μέλη τῆς ΕΔΑ, ἀπὸ τὰ πρῶτα στελέχη της καὶ ἀπὸ τοὺς κατοπινοὺς ἡγέτες τῆς ἐλάχιστοι ἀνήκουν σήμερα στὸ «ὀρθόδοξο» Κ.Κ.Ε.

Τὸ «ὀρθόδοξο» Κ.Κ.Ε., μὲ ἀνακοίνωση τῆς Κ.Ε. του στὶς 29 Σεπτεμβρίου 1974, ἔκανε γνωστὸ ὅτι ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὴν ΕΔΑ καὶ ἀποσύρει τὶς δυνάμεις του. Θὰ ἦταν παράξενο ἕνα πρώην τμῆμα νὰ ἀρνεῖται στὸ κόμμα νὰ ὑπάρξει καὶ νὰ ἀνανεωθεῖ ἐπειδὴ αὐτὸ ἀπεχώρησε. (Ὁ κ. Α. Παπανδρέου, π.χ., ποτὲ δὲν διανοήθηκε σοβαρὰ νὰ ἀμφισβητήσει τὸ δικαίωμα στὴν Ε.Κ. νὰ συνεχίσει νὰ ὑπάρχει ἐπειδὴ αὐτὸς ἵδρυσε ἄλλο κόμμα).

Οἱ συζητήσεις γιὰ τὶς ἰδεολογικὲς κατευθύνσεις τῆς νέας ΕΔΑ καὶ γιὰ τὴν ὀργανωτική της συγκρότηση ἔχουν ἀρχίσει καὶ ἀπὸ τὶς στῆλες τῶν ἐντύπων τῆς Ἀριστερᾶς. Καὶ εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ ἀποκορυφωθοῦν στὴ Συνδιάσκεψη γιὰ τὴν ἐκλογὴ προσωρινῆς Κ.Ε. τῆς ΕΔΑ, ποὺ θὰ πραγματοποιηθεῖ μέσα στὸν Μάρτη.

Σπύρος Ν. Λιναρδάτος

σμὸ – τὴν ἱστορία του. Θέλουμε νὰ συνδράμουμε κι ἐμεῖς, μὲ τὶς μικρές μας δυνάμεις, στὴν ἀλλαγὴ τῶν συνθηκῶν ποὺ ζεῖ καὶ ἀναπτύσσεται σήμερα ὁ ἄνθρωπος, μαζί του, σὲ συνεργασία μὲ τὶς ἐλεύθερα ἐκφρασμένες καὶ διαμορφωμένες προσδοκίες του καὶ ὄχι στὸ ὄνομα τοῦ ὁποιουδήποτε «ισμοῦ», ποὺ πάντα κρύβει διαθέσεις ἐξουσιαστικὲς καὶ στενὰ ὁμαδικὰ συμφέροντα. Ἄλλωστε, ὑποψιαζόμαστε, αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ οὐσιαστικὴ μαρξιστικὴ στάση. Κατοχυρώνοντας τὰ «ὄχι» μας ἀπέναντι σὲ κάθε διάθεση ἐξουσιαστική, πραγματώνουμε τὴ μικρὴ ἐλευθερία μας. Ἀρνούμενοι γιὰ τὸν ἑαυτό μας τὴν πολυτέλεια μιᾶς ἀδιατάρακτης πίστης, εἴμαστε πρόθυμοι νὰ πληρώσουμε τὸ ὁποιοδήποτε τίμημα στὴν προσπάθεια ἀναζήτησης μιᾶς πάντα ἀνολοκλήρωτης ἀλήθειας.

Ναί, προσπαθώντας νὰ σταθοῦμε μὲ συνέπεια στὶς ἀπόψεις αὐτές, παίρνουμε τὴ θέση μιᾶς... φλοὺ ἀριστερᾶς – ὅσο «φλοὺ» μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ θέση μιᾶς συνειδητῆς ἀριστερᾶς. Ἂν τώρα εἴμαστε καὶ οἱ ἀριστερὲς «ἐφεδρεῖες» τῆς ἀντίδρασης, δὲν τὸ ξέρουμε σίγουρα. Θυμόμαστε μόνο πὼς ἡ ἱστορία ἀποφαίνεται πότε-πότε γιὰ ὁρισμένες πολιτικές, «ἀναμφισβήτητες» στὴν ἐποχή τους, μὲ εἰρωνεία. Ἡ ἱστορία εἶναι αὐτὴ ποὺ θὰ κρίνει τελικὰ τί ὑπηρέτησε «ἀντικειμενικὰ» τὴν ἀντίδραση καὶ τί δὲν τὴν ὑπηρέτησε. Μέχρι τώρα, «λάθη» ἔχει διαπράξει ἡ ἡγετικὴ ὁμάδα τοῦ ΚΚΕ, ὅπως ὁμολογεῖ ἡ ἴδια. Καὶ τὰ λάθη μεταφράζονται σὲ ὑπηρεσίες πρὸς τὸν «ἀντίπαλο».

Τελειώνοντας τὸ σημείωμα αὐτό, θέλουμε νὰ κάνουμε μιὰ σύσταση στοὺς συνεργάτες τοῦ ΑΝΤΙ, σημερινοὺς καὶ μελλοντικούς: ἂν δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ ζοῦν μὲ τὴν ἀφόρητη ὑποψία πὼς ἀνήκουν στὶς ἀριστερὲς ἐφεδρεῖες τῆς ἀντίδρασης καὶ ἂν ἀρνοῦνται γιὰ τὸν ἑαυτό τους τὴ μομφὴ πὼς ἀνήκουν σὲ μιὰ φλοὺ ἀριστερά, ὑπάρχει μιὰ εὔκολη λύση: ὁ πρόλογος τοῦ ἄρθρου τους νὰ εἶναι μιὰ γενικὴ ἐκτίμηση παρμένη ἀπό, τὴν τελευταία πάντα, ἀπόφαση-ἐντολὴ τοῦ ΚΚΕ, ὁ ἐπίλογος νὰ περιέχει μιὰ περιγραφὴ «καθηκόντων ποὺ μπαίνουν», παρμένη, ὅπως εἴπαμε, πάντα ἀπὸ τὴν τελευταία ἀπόφαση-ἐντολὴ τοῦ ΚΚΕ καὶ ἀπὸ τὸ κεφάλαιο μὲ τίτλο «τὰ καθήκοντα τοῦ κόμματος στὴ σημερινὴ φάση». Ἀφοῦ πράξουν αὐτὸ τὸ πράγμα, θὰ ἔχουνε πιὰ ὅλη τὴν ἐλευθερία νὰ γράψουν... ὅ,τι θέλουν.

ΤΟ ΚΡΥΦΤΟΥΛΙ

Εἶναι εὐχάριστο νὰ βλέπει κανεὶς μικρὰ παιδιά, σὲ κάποια γραφικὴ γειτονιά, νὰ παίζουν τὸ κρυφτούλι. Εἶναι, ὅμως, τουλάχιστον ἀστεῖο νὰ παρατηρεῖ τέτοια καμώματα καὶ στὴν πολιτικὴ σκηνή. Καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται γιὰ κρυφτούλι μὲ τὸν ἴδιο μας τὸν ἑαυτό.

Γράφει ὁ «Παρατηρητής», στὴν «Αὐγὴ» (11-2-75): «Πότε ἀλήθεια θὰ μιλήσουμε γι' αὐτὸν (ἐννοεῖ τὸν Κώστα Καραγιώργη) τὸ μεγάλο προγραμμένο τοῦ δεσποτισμοῦ, ποὺ πέθανε σὲ φυλακὴ σοσιαλιστικῆς χώρας, ἐπειδὴ «πολὺ ἀγάπησε» τὸ σοσιαλιστικὸ ἰδανικό;»

Μὰ αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ δικό μας ἐρώτημα –ἐρώτημα ποὺ διατυπώθηκε ἀνοιχτὰ καὶ καθαρὰ στὶς στῆλες τοῦ ΑΝΤΙ. Χωρὶς φόβο καὶ πάθος καὶ μόνο μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ἕνας διάλογος γύρω ἀπὸ τὸ θέμα θὰ λειτουργήσει σὰν «κάθαρση» στὶς συνειδήσεις ἐκείνων ποὺ παρακολούθησαν ἀπὸ κοντὰ τόσα καὶ τόσα ἄλλα πολιτικὰ δράματα.

Πότε ἀλήθεια θὰ μιλήσετε γι' αὐτὸν «τὸ μεγάλο προγραμμένο τοῦ δεσποτισμοῦ»; Ἤ, γιὰ νὰ τὸ ποῦμε ἀλλιῶς, πότε θὰ παραμεριστοῦν οἱ σκοπιμότητες ἐκεῖνες ποὺ θέλουν νὰ κρατιοῦνται τὰ στόματα κλειστὰ καὶ τὰ μάτια ἀνοιχτὰ μόνο μπροστὰ σὲ μυθικὲς εἰκόνες ἑνὸς παρελθόντος –εἰκόνες ποὺ ἐμποδίζουν νὰ φανεῖ καθαρότερα τὸ σήμερα; Ὁ «Παρατηρητὴς» ξέρει πὼς τὸ θέμα Καραγιώργη ἔχει τεθεῖ. Ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ ΑΝΤΙ. Ἔχει τεθεῖ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ προέκυψε. Ἂς σταματήσει λοιπὸν τὸ κρυφτούλι.

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΟΥΣΙΑ

Σὲ μιὰ πρόσφατη ὁμιλία του ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ δέχθηκε πὼς ἡ ἀπόφασή του γιὰ τὸ προσυνέδριο ἦτανε «ἀντιδημοκρατική»: «Ὑπάρχει μιὰ παραβίαση στὶς δημοκρατικὲς διαδικασίες, μὰ ἡ πεποίθησή μου εἶναι πὼς αὐτὴ ἡ παραβίαση ὁδηγεῖ στὴν ἔκφραση τῆς λαϊκῆς βάσης. Στὴν οὐσία της, δηλαδή, ἡ ἀπόφαση ἦταν δημοκρατική. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀντάλλαγμα».

Ἡ ὁμολογία αὐτὴ εἶναι βέβαια κάτι. Δικαιολογεῖται μιὰ πρωτοβουλία, ὅμως δὲ δικαιώνεται. Ὅποια καὶ ἂν εἶναι ἡ σκοπιμότητα γιὰ τὴν «προσωρινὴ» κατάργηση τῆς δημοκρατικῆς διαδικασίας, ὅσο ὑψηλὰ καὶ ἂν εἶναι τὰ κίνητρα γιὰ τὸ ἄνοιγμα μιᾶς «παρένθεσης», δὲν παύει ἡ ἀπόφαση αὐτὴ νὰ εἶναι αὐθαίρετη καί, τὸ σπουδαιότερο, νὰ ἐμπεριέχει τὴ διαδικασία ἐπανάληψής της: κανεὶς δὲν ἐγγυᾶται πὼς αὔριο ἄλλοι λόγοι καὶ ἄλλες σκοπιμότητες δὲν θὰ ὁδηγήσουν στὸ πάρσιμο μιᾶς καινούργιας ἀντιδημοκρατικῆς ἀπόφασης– ἴσως ξανὰ στὸ ὄνομα τῆς δημοκρατικῆς διαδικασίας. Φαῦλος κύκλος.

Ἡ «πεποίθηση» λοιπὸν τοῦ προέδρου τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶναι ὁ «νόμος» στὸ ΠΑΣΟΚ. Σὲ πεῖσμα τῶν ψευδαισθήσεων ποὺ ἔχουν ὁρισμένα στελέχη του, ποὺ πιστεύουν πὼς ὑπάρχει ἡ ΚΕ τοῦ κινήματος, *οἱ ἀποφάσεις τῆς ὁποίας δεσμεύουν, γιὰ τὴ μεταβατικὴ περίοδο μέχρι τὸ συνέδριο*, (ἡ ὑπογράμμιση δική μας), ὅλα τὰ μέλη *καὶ τὸν ἴδιο τὸν Ἀνδρέα Παπανδρέου*» (βλ. ἄρθρο τῆς Β. Παπανδρέου, «ΑΝΤΙ», τεῦχος 12, σελ. 29).

Θὰ θέλαμε τώρα, λ.χ., ἀπὸ τὴ Β. Παπανδρέου, μιὰ κάποια ἐξήγηση. Αὐτὴ ἔκανε λάθος ἢ ἐμεῖς εἴμαστε ὑπερβολικοί;

ΑΣ ΜΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΝΤΑΙ

Δυσφορία καὶ ἐκνευρισμὸς σὲ κύκλους τῆς εὐρύτερης ἀριστερᾶς ἐξαιτίας τῶν πληροφοριῶν καὶ τῶν σχολίων τοῦ συντηρητικοῦ τύπου, μὲ εἰρωνικὸ συχνὰ τόνο, γιὰ τὶς διεργασίες καὶ τὰ προβλήματα τῶν χώρων της.

Ὅμως «ἂν δὲ θὲς νὰ τὰ μιλᾶ ἡ θειὰ ἔξ' ἀπ' τὴν πόρτα, μίλα τα σὺ ἔξ' ἀπ' τὴν πόρτα», ὅπως λέει καὶ τὸ γνωμικό. Ἐπὶ πλέον, πρὶν λίγες μέρες ἡ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (12-2-1975) στὰ σχόλια της, διαλαμβάνοντας τὸ νέο κατόρθωμα μιᾶς μερίδας τῆς ἀριστερᾶς ποὺ ἀποχώρησε ἀπ' τὴ Βουλὴ κατὰ τὴ συζήτηση τοῦ Ἐθνικοῦ θέματος, πανηγυρίζει γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς νομιμοποίησης τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς, ποὺ ἔφερε στὴν ἐπιφάνεια τὶς «ἀγεφύρωτες ἐνδοπαραταξιακὲς ἀντιθέσεις» καὶ «συνετέλεσε στὴν ἀποσαφήνιση τοῦ πραγματικοῦ συσχετισμοῦ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων».

Ἔχοντας τακτοποιήσει γιὰ μιὰν ἀκόμη φορὰ τὸ ζήτημα τῆς πολιτικῆς τους κυριαρχίας –μὲ γεφυροποιητικὲς μεθοδεύσεις ὑπερποντίων καὶ ἐντοπίων συμβούλων, καὶ τὶς ἐξ ἀντικειμένου ὑποβοηθητικές, κατὰ καιρούς, πολιτικὲς τῆς ἀριστερᾶς– οἱ δυνάμεις τῆς συντήρησης κομπάζουν γιὰ τὴ δῆθεν ἀποσαφήνιση τοῦ πραγματικοῦ συσχετισμοῦ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων (ἀλήθεια πόσες δεκαετίες ἔχει νὰ γίνει κάτι τέτοιο;) καὶ ρίχνουν τὰ βάρη τοῦ ἰδεολογικοῦ τους ὁπλοστασίου στοὺς ἤδη τραυματισμένους καὶ νοσοῦντες –ἐν τῇ ἀναρρώσει τους;–προοδευτικοὺς φορεῖς.

Ἀντὶ νὰ δυσανασχετοῦν τώρα οἱ ἀριστερὲς δυνάμεις, μήπως θὰ 'πρεπε νὰ γνώριζαν πὼς ὅποιος σπέρνει ἀνέμους, θερίζει θύελλες; Μήπως ἔφτασε ὁ καιρός, ὕστερα ἀπὸ τόσα χτυπήματα, νὰ καταλάβουν πὼς ὁ τόπος τοὺς ζητάει κάτι καλύτερο ἀπὸ τὶς κομματικὲς σταυροφορίες τους καὶ πὼς ὑπάρχουν κι ἄλλα, πιὸ ἀποτελεσματικὰ καὶ οὐσιαστικά, μέσα ξεπεράσματος τῶν διαφορῶν τους; Ἡ λύση στὴν ἰδεολογικὴ πάλη δὲ δίνεται μὲ γενικόλογες ὁλομέλειες κι ἀποφάσεις ἀλλὰ μὲ συγκεκριμένες ἀναλύσεις ποὺ ἡ πράξη ἐπαληθεύει καὶ δικαιώνει.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 – Τηλ. 615.783

Νέες ἐκδόσεις

ΝΙΚΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΑ
Μαραμποῦ καὶ Πούσι
Ἕνατη ἔκδοση

●

ΜΑΡΩΣ ΔΟΥΚΑ
Ποῦναι τὰ φτερά;
Νουβέλες

●

ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
Τὸ ἔγκλημα ἢ 450 μέρες
Μυθιστόρημα
Δεύτερη ἔκδοση

●

ΜΕΣΕΒΡΙΝΟΥ
Ἡ προδομένη γλώσσα
Ἱστορία τοῦ γλωσσικοῦ μας ζητήματος

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

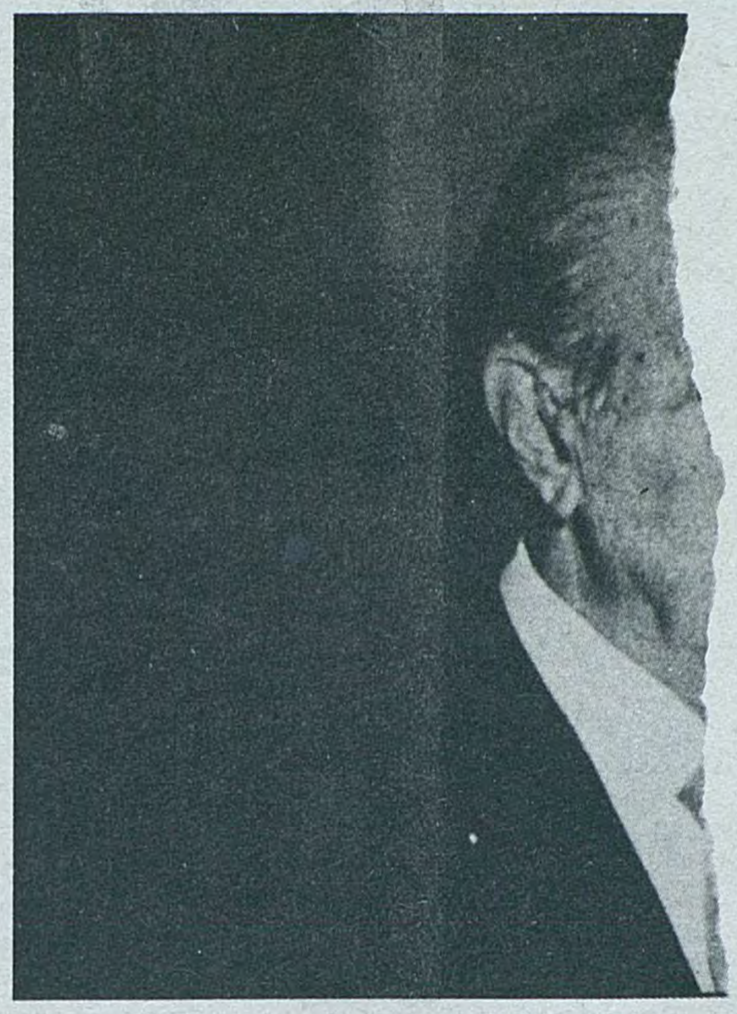

μιὰ διά-
σπαση
ποὺ
δὲ θ' ἀρ-
γήσει

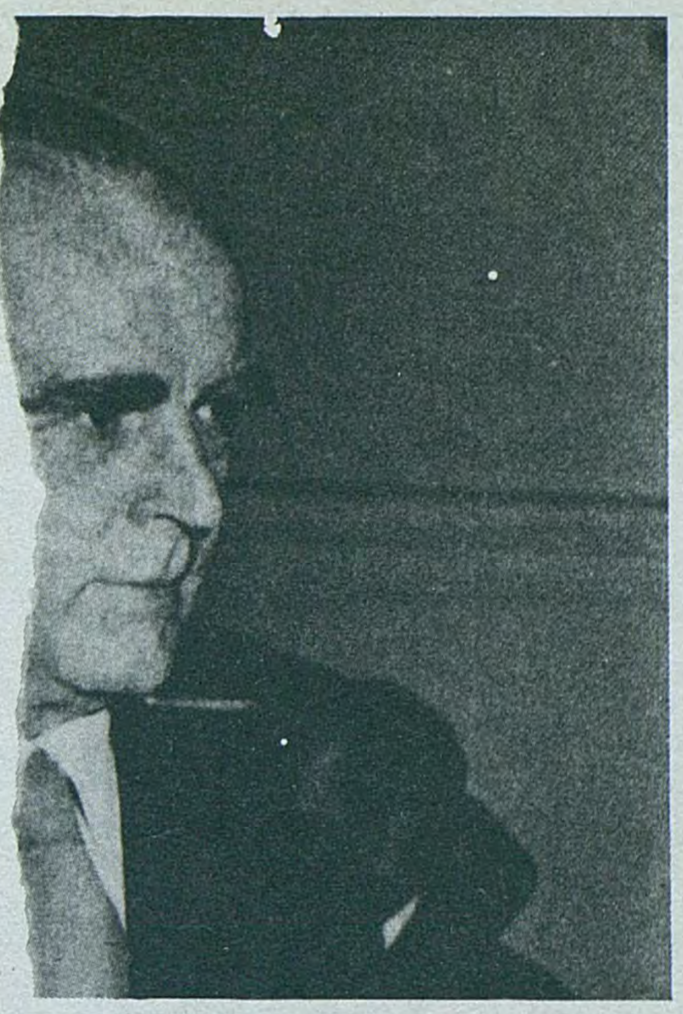

Οἱ ΕΡΕτζῆδες, οἱ νεοδεξιοὶ καὶ οἱ βασιλόφρονες

Τοῦ Γιάννη Κάτρη

Ἡ σύγχρονη πολιτικὴ ἱστορία μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι ἡ μεγάλη κοινοβουλευτικὴ πλειοψηφία δὲν εἶναι πάντοτε εὐθέως ἀνάλογη μὲ τὴν πολιτικὴ σταθερότητα, ἢ μὲ τὴ μακροβιότητα ἑνὸς κυβερνητικοῦ σχήματος. Ὑπάρχουν ἄφθονα παραδείγματα ἀσταθῶν κυβερνήσεων ποὺ διέθεταν συντριπτικὴ δύναμη στὴ βουλὴ καὶ σταθερῶν μὲ πλειοψηφία μιᾶς ἢ δύο ψήφων.

Τὸ «φαινόμενο» αὐτό, ποὺ ἐπιφανειακὰ ἀντιστρατεύεται κάθε λογική, δὲν εἶναι ἑλληνικὴ ἰδιομορφία, σύμπτωμα τῆς σχεδὸν πάγιας ἀνορθόδοξης λειτουργίας τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος στὸν τόπο μας. Παρατηρεῖται καὶ σὲ χῶρες τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ χώρου μὲ γερὴ κοινοβουλευτικὴ δομή, κυρίως στὴ Σκανδιναυΐα καὶ στὴ Μπενελούξ. Γιὰ νὰ περιοριστοῦμε ὅμως στὴ δική μας πολιτικὴ πρακτική, θυμίζουμε τὴν περίπτωση τοῦ Ντ. Τσαλδάρη, τὸ 1946-49, ποὺ ἐνῶ διέθετε μιὰ τεράστια πλειοψηφία στὴ βουλὴ (ἄσχετα πῶς καὶ γιὰ ποιοὺς λόγους), ὑποχρεώθηκε (ἀπὸ τὴν ξένη κηδεμονία) νὰ παραδώσει τὴν πρωθυπουργία στὸ «φιλελεύθερο» Σοφούλη, ποὺ ἐκπροσωποῦσε ἀσήμαντη μειοψηφία. Πιὸ πρόσφατη εἶναι ἡ πασίγνωστη περίπτωση τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου (1964), πού, ἐνῶ εἶχε περιβληθεῖ μὲ τὴ λαϊκὴ ἐμπιστοσύνη τοῦ 53% καὶ διέθετε τὴν ἐνεργὸ ὑποστήριξη τοῦ 65.8%, δὲν ἔμεινε στὴν ἐξουσία παρὰ μόνο 500 μέρες. Ἀντίθετα, ὁ Στεφανόπουλος, ποὺ δὲν ἐξέφραζε οὔτε τὸ 5% τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, κρατήθηκε περισσότερο χρόνο μὲ τὴν ἐξωνημένη πλειοψηφία τῶν δύο ψήφων! Θὰ πεῖτε ὅτι πίσω ἀπ' αὐτὰ τὰ «παράδοξα» κρύβονται ραδιουργίες, ἀποστασίες, ξένες ἐπεμβάσεις καὶ πραξικοπήματα, ποὺ ἀποτελοῦν παρὰ φύση ἀσέλγεια σὲ βάρος τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας. Ἀλλ' αὐτὰ εἶναι ψιλὰ γράμματα γιὰ τὴν ἑλληνικὴ παράδοση. Καὶ ἁπλῶς τὰ θυμίζουμε, γιατὶ κάτι τέτοια ἀνοίγουν τὴν ὄρεξη στοὺς ὑποψήφιους ἐθνοσωτῆρες, ποὺ πάντοτε (ἀκόμα καὶ τώρα) ἐπαγρυπνοῦν μὲ ἀνιδιοτέλεια χούντας γιὰ νὰ σώσουν τὶς ψυχές μας...

Ἡ σύντομη αὐτὴ εἰσαγωγὴ ἴσως χρησιμεύσει σὰν ἕνα πρίσμα γιὰ νὰ ἐκτιμηθεῖ, λιγότερο ἄμεσα καὶ περισσότερο προοπτικά, μιὰ τουλάχιστον πλευρὰ τῆς σημερινῆς πολιτικῆς μας ζωῆς.

Τὸ κρίσιμο ἐρώτημα μπαίνει ὡς ἑξῆς: Εἶναι τόσο σταθερὴ ἡ δεξιὰ κυβέρνηση Καραμανλῆ ὅσο δείχνουν τὰ ὑπερμεγεθη τοῦ 54.7% καὶ τῶν 220 βουλευτικῶν ἑδρῶν; (Τώρα, τὸ πῶς τὸ 53% τοῦ Γ. Παπανδρέου εἶχε ἀποδώσει 170 ἕδρες καὶ τὸ 54,7% τοῦ Καραμανλῆ 220, αὐτὸ ἀνάγεται στὰ ταχυδακτυλουργικὰ μυστικὰ τῶν ἑλληνικῶν ἐκλογικῶν συστημάτων...)

Ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα κάθε ἄλλο παρὰ καταφατικὴ μπορεῖ νὰ εἶναι. Τὸ ἀδύνατο σημεῖο τῶν μεγάλων πλειοψηφιῶν εἶναι ὅτι κλείνουν μέσα τους διαλυτικὰ σπέρματα μὲ βραδυφλεγεῖς ἀντικτύπους. Εἰδικὰ στὴ «Νέα Δημοκρατία», ἴσως ἐπειδὴ μπῆκε καινούργιο καὶ ξένο δημοκρατικὸ αἷμα, ἴσως ἀπὸ ἄλλους λόγους, ἔχει δημιουργηθεῖ ἕνα μωσαϊκό, ποὺ δικαιολογεῖ τὴ διάγνωση ὅτι ἡ σημερινὴ ὄψη τῆς Δεξιᾶς μὲ τὶς μεταχουντικὲς ἰδεολογικὲς διαρθρώσεις της εἶναι διαμετρικὰ ἄσχετη μὲ τὴν τσιμεντένια ἑνότητα καὶ πειθαρχία λόχου τῆς παλιᾶς ΕΡΕ. Μιὰ ἁπλὴ ματιὰ στὶς ἐργασίες – καὶ στὰ παρασκήνια – τοῦ κοινοβουλίου ἀποκαλύπτει ὅτι ἕνας σημαντικὸς ἀριθμὸς βουλευτῶν τῆς «Ν.Δ.» (π.χ. Συνοδινοῦ, Πνευματικός, καὶ πολλοὶ ἄλλοι) ποὺ ἀντιδροῦν ἔντονα στὴν «ἀντικάθαρση», ἀποτελοῦν σῶμα τελείως ξένο πρὸς ἐκεῖνο ποὺ ἐνσαρκώνεται ἀπὸ ὑπουργοὺς κρυπτοσυνηγόρους τῶν ἐνόχων τῆς Ἑπταετίας (Ἀβέρωφ, Γκίκας) καὶ ἀπὸ βουλευτὲς οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται ἐπιδεικτικὰ μέσα στὴ Βουλὴ (Ἀνερούσης, Ἀποστολάτος) νὰ βρυκολακιάσουνε τὴν ἀντικομμουνιστικὴ ὑστερία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἡ πρόσφατη ἐκδήλωση τῶν 136 βουλευτῶν στὸ κρίσιμο θέμα τῆς χουντοκρατίας στὸ στρατὸ δείχνει μιὰ ἰσχυρὴ πίεση τῆς βάσης ποὺ δὲν ἀφήνει ἀνεπηρέαστα τὰ μὲ δημοκρατικὴ προέλευση κοινοβουλευτικὰ στελέχη τοῦ κυβερνητικοῦ κόμματος.

Αὐτὰ τὰ ξένα σώματα (ποιό, ἄραγε, εἶναι τὸ γνήσιο;) εἶναι ποὺ προκαλοῦν ἀλεργικοὺς πονοκεφάλους στὴν ἡγεσία τῆς «Νέας Δημοκρατίας» καὶ προοιωνίζουν κάπως ζοφερὸ τὸ μέλλον τῆς ἑλληνικῆς Δεξιᾶς. (Καὶ δὲν μᾶς ἔπιασε, βέβαια, ὁ πόνος γιὰ τὶς ἐσωτερικὲς δυσκολίες μιᾶς παράταξης ποὺ βαρύνεται μὲ τὸ μέγιστο ποσοστὸ τῆς εὐθύνης γιὰ τὶς ἐθνικὲς καταστροφὲς καὶ ταπεινώσεις, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐξοργιστικὴ ἀνισότητα ἀνάμεσα στὶς διάφορες κοινωνικὲς ὁμάδες. Ἡ ἐπισήμανση

ὅμως τῶν ἀντιθέσεων καὶ διαφοροποιήσεων στὶς τάξεις τῆς Δεξιᾶς, ἂν μελετηθεῖ σωστά, βοηθάει στὴν καλύτερη κατάστρωση τῆς στρατηγικῆς τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων).

Πάντως ἡ κρίση ὑπάρχει. Καὶ εἶναι σχεδὸν βέβαιο ὅτι παρὰ τὴ βάναυση ἐπαναφορὰ τῶν τελευταῖα «παρεκτραπέντων» στὴν τάξη, ἡ δομὴ τῆς «Ν.Δ.» θὰ ὑποστεῖ σεισμικὲς δονήσεις ὅταν μετὰ τὴν ψήφιση τοῦ Συντάγματος πραγματοποιηθοῦν οἱ προβλεπόμενες μεταβολές: α) ἐκλογὴ ὁριστικοῦ Προέδρου Δημοκρατίας, β) διορισμὸς νέου πρωθυπουργοῦ καὶ γ) ἀνάδειξη καινούργιου ἀρχηγοῦ τοῦ κόμματος.

Αὐτὲς οἱ νάρκες καὶ οἱ πιθανότητες ἐκρήξεων τοποθετοῦνται χρονικὰ στὸ τέλος τοῦ φετεινοῦ καλοκαιροῦ.

Ὁπωσδήποτε τούτη τὴν ὥρα στοὺς κόλπους τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ἔχουν ἀρχίσει νὰ ἀποκρυσταλλώνονται τρία ρεύματα (ἢ «ὁμαδοποιήσεις», γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὴν ὁρολογία τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου).

Α. Ἡ ὁμάδα τῶν στελεχῶν καὶ βουλευτῶν ποὺ μένει ριζωμένη στὸ ἀρτηριοσκληρωτικὸ πνεῦμα τῆς ΕΡΕ. Ἀντιτίθεται σὲ κάθε μεταρρυθμιστικὸ πρόγραμμα, θέλει νὰ κουκουλώσει τὴν κάθαρση καὶ ἐλπίζει ὅτι οἱ ἐξελίξεις στὰ ἐθνικὰ θέματα θὰ διευκολύνουν τὴν ἐπανασύσφιξη τῶν δεσμῶν μὲ τὸ ΝΑΤΟ καὶ μὲ τὴν ἀμερικανικὴ κηδεμονία. Συνδέεται μὲ τὸ σκληρὸ πυρήνα τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἐκφράζεται μὲ τὴ «Βραδυνὴ» (καὶ ἐν μέρει μὲ τὸ συγκρότημα Μπότση).

Β. Τὸ νεωτεριστικὸ ρεῦμα τῶν ἀντιστασιακῶν ποὺ κυριαρχεῖται ἀπὸ μιὰ συγχρονισμένη ἀντίληψη Νεοδεξιᾶς κατὰ τὸ δυτικοευρωπαϊκὸ πρότυπο καὶ σὲ ἀρκετὰ θέματα ταυτίζεται μὲ τὴν Ἕνωση Κέντρου-Νέες Δυνάμεις (Ἀλιβέρι, Πολυτεχνεῖο, Νεοφασισμὸς κ.ἄ.). Ἡ ὁμάδα αὐτὴ –νομίζω ὑποσυνείδητα– προσπαθεῖ νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ τὸ βίωμα τοῦ *παλιοῦ* δοσιλογισμοῦ, ὑπερφαλαγγίζοντας τὴν Ἀντιπολίτευση στὰ θέματα ἐξουδετέρωσης τοῦ *νεοδοσιλογισμοῦ*. Ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὶς πιὸ διορατικὲς δυνάμεις τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἔχει ἰδεολογικὸ ἐπίκεντρο τὴν «Καθημερινή».

Γ. Ὁ ἄγνωστος «Χ» (ἀριθμητικὰ) εἶναι ἡ ὁμάδα τῶν βασιλοφρόνων. Κανεὶς δὲν ξέρει τὴν κοινοβουλευτική της δύναμη καὶ πόσοι ἀπὸ τοὺς βουλευτὲς θεωροῦν «ἀνοιχτὸ» τὸ πολιτειακὸ θέμα. Ἐκεῖνοι ποὺ πηγαινοέρχονται στὸ Λονδίνο εἶναι ἐλάχιστοι καὶ ἔχουν ἐπισημανθεῖ ἀπὸ τὴν ἡγεσία τῆς «Ν.Δ.». Ἀσφαλῶς ὅμως δὲν εἶναι οἱ μόνοι ποὺ ποντάρουν στὸ θλιβερὸ «ἀουτσάϊντερ» τοῦ Κωνσταντίνου. Τὸ ἐπίσης ἀναπάντητο ἐρώτημα εἶναι ἂν καὶ πότε θὰ δοθεῖ ἀπὸ τὸ Σάρρεϋ τὸ πράσινο φῶς γιὰ δημόσια ἐκδήλωση. Ἐκφράζονται ἀπὸ τὸ ἀναιμικῆς κυκλοφορίας «Ἑλληνικὸν Μέλλον».

Στὴν περίπτωση πάντως ποὺ θὰ ἐκδηλωθοῦν σὰν ὁμάδα θὰ ἔχει κοπεῖ ἡ πρώτη φέτα τοῦ σαλαμιοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς καὶ τρώγοντας ἔρχεται ἡ ὄρεξη, δὲν ἀποκλείεται νὰ κοποῦν καὶ ἄλλες φέτες ἀπὸ τοὺς διεκδικητὲς τῆς κληρονομιᾶς τοῦ κ. Καραμανλῆ, ποὺ οἱ μισοὶ τουλάχιστον θ' ἀπογοητευθοῦν κατὰ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ νέου πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ νέου ἀρχηγοῦ τῆς «Νέας Δημοκρατίας».

Μήπως οἱ προσεχεῖς μῆνες μᾶς ἐντυπωσιάσουν μὲ ἐπανάληψη τῆς ἱστορίας ποὺ ζήσαμε πρὶν δέκα χρόνια;

Γιάννης Κάτρης

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ
(45 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ)

●Στόχοι της εἶναι ἡ αὔξηση, ἡ βελτίωση καὶ ἡ προστασία τῆς Φυτικῆς καὶ τῆς Ζωϊκῆς Παραγωγῆς καὶ ἡ ἀξιοποίησή της, γιὰ τὴν αὔξηση τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν ἀνύψωση τοῦ βιοτικοῦ καὶ γενικώτερα τοῦ κοινωνικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἀγρότη.
Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό:

●Χρηματοδοτεῖ –Τὴ γεωργία, κτηνοτροφία, πτηνοτροφία ἁλιεία καὶ γενικὰ κάθε παραγωγικὴ δραστηριότητα στὸν πρωτογενῆ τομέα κατὰ βάση ἀλλὰ καὶ κάθε προσπάθεια στὸν τομέα τῆς ἀξιοποίησης τῶν προϊόντων στὸ δεύτερο στάδιο (γεωργικὲς βιομηχανίες κ.λ.π.).
–Τὴ χωρικὴ βιοτεχνία καὶ οἰκοτεχνία γιὰ συμπλήρωση τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος.

●Χορηγεῖ –Τὰ ἀπαραίτητα φυτοφάρμακα, λιπάσματα καὶ ἐφόδια στοὺς ἀγρότες μὲ πίστωση ἢ «μετρητοῖς».

●Παρέχει –Μὲ τὸ εἰδικευμένο τεχνικὸ προσωπικό της συμβουλὲς γιὰ τὶς γεωργικὲς ἐργασίες καὶ συντελεῖ στὴν ἐφαρμογὴ νέων μεθόδων καλλιεργείας.

●Ἀσφαλίζει –Τὴ γεωργικὴ παραγωγὴ ἀπὸ κάθε κίνδυνο (φωτιά, χαλάζι κ.λ.π.) καὶ τὸν ἀγρότη γιὰ διάφορα ἀτυχήματα καὶ γιὰ τὴ ζωή του ἀκόμα.

●Ἐνισχύει –Τὴ συνεταιριστικὴ κίνηση καὶ προσπαθεῖ νὰ διασώσῃ τὸ συνεργατισμὸ στοὺς ἀγρότες καὶ

●Συμπράττει –Μὲ τὶς συνεταιριστικὲς ὀργανώσεις γιὰ τὴν ἵδρυση γεωργικῶν βιομηχανιῶν ὅταν καὶ ὅπου τὸ ἰδιωτικὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζεται μειωμένο ἐξ αἰτίας τοῦ μικροῦ ἢ ἀβέβαιου κέρδους.

●Παρακολουθεῖ Τὶς ἐξελίξεις τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνολογίας μὲ συνεχῆ ἐνημέρωση καὶ ἐπιμόρφωση τοῦ προσωπικοῦ της.

Τὸ ἔργο τῆς Τραπέζης εἶναι πολύπλευρο καὶ ἐναρμονισμένο μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς πολιτείας ποὺ ἀποβλέπει σὲ γενικὲς γραμμὲς στὴ συγκέντρωση καὶ μεγέθυνση τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ τὸν ἐκσυγχρονισμό τους, στὴν αὔξηση τῆς ἀρδευόμενης γῆς, στὴν ἐκμηχάνιση τῆς γεωργίας, στὴν ἵδρυση γεωργικῶν βιομηχανιῶν γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καὶ τὴν ὀργάνωση τῆς ἐμπορίας τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων.

●Γενικὰ στοιχεῖα δραστηριότητας μὲ 30.9.74

Κεφάλαια ἀπασχολημένα στὸ Γεωργικὸ Τομέα ἀπὸ τὰ ὁποῖα:	(δισεκατομ. δρχ.)	60,8
Βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις	(δισεκατομ. δρχ.)	23,4
Μεσοπρόθεσμες	(δισεκατομ. δρσ.)	33,4
Ἄλλες τοποθετήσεις	(δισεκατομ. δρχ.)	4
Πιστοῦχοι τῆς Τραπέζης (Φυσικὰ καὶ Νομικὰ Πρόσωπα) Μερίδες		950.000
Συνεταιριστικὲς Ὀργανώσεις ὅλων τῶν βαθμῶν		7.400
Γεωργικὲς Βιομηχανίες (μετοχικοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Τραπέζης) (γάλακτος 13, σακχάρεως 1 μὲ 5 ἐργοστάσια, ζωοτροφῶν 1, ἐπεξεργασίας φρούτων κ.λ.π. 13)		28

Ἡ κατάστασις εἰς τὴν Τουρκείαν, εἶνε πολὺ δησάρεστος. Τὴν στιγμὴν ποὺ χαράσοντε αἱ γραμὲ ἀφταί, ἀπεργοῦν 3.240 ἀξιωματικοὶ κὲ βαθμοῦχοι κατοτέρων ὅπλων. Ὅλοι ἀφτοὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ ποὺ ἦσαν ἐγγύησις τῶν ἐθνικοφρόνων Ὀθομανῶν κὲ πολήτιμος ἐφεδρία διὰ τὴν ἀναστολὴν ἄρθρων τοῦ Σηντάγματος, σήμερον οἰκιοθελὸς ἀδρανοῦν κὲ μὲ μεγάλην ἀνησηχίαν αἱ μᾶζε τῶν ἡγιῶς σκεπτομένων στρέφουν τοὺς ὀφθαλμούς των πρὸς τοὺς ἀπεργούντας λοχίας, διότη ὅλοι διεσθάνονται ὁποία καταστροφὴ ἠμπορεῖ νὰ προέλθη ἀπὸ ἕναν δηστροποῦντα νὰ ἀναλάβη τὰ ἠνία τοῦ κράτους κατότερον ἠπαξιωματικόν. Δηστηχὸς τὸ φενόμενον εἶνε παγκόσμιον. Κὲ εἰς τὸ μακρηνὸν κὲ αἰνιγματικὸν Περοῦ, ἀπεργοῦν οἱ ἀστηνομικοί. Ἐδῶ ὅμος το ψρᾶγμα δὲν εἶνε τραγικόν, δι' ἀφτὸ κὲ ὅλοι οἱ Περουβιανοὶ ἐκράτησαν τὴν ψηχρεμίαν των. Παρ' ὅλον ποὺ καὶ ἐκεῖ ἡ κατάστασις δὲν εἶναι καλή, οἱ Περουβιανοὶ δὲν ἀνησηχοῦν, διότη γνορίζουν ὅτι οὐδέποτε καλεῖται ἕνας ἀστηνομικὸς νὰ σόση μίαν χώραν. Ἕνας τροχονόμος ἐκεῖ δὲν ἔχη τὴν ἔγλην ἐνὸς δαφνοστεφοῦς Περουβιανοῦ ἀνθυπαστιστοῦ ποὺ τὰ στήθη του κοσμοῦν μετάλια κὲ ἔφημοι μνεῖαι ἀπὸ τὰ πεδία τιμῆς. Δι' ἀφτό, τὰ μάτια ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Λίμας, ὅταν προμηνύονται «μποτιλιαρίσματα» λόγω συγκεντρώσεων λιμασμένων ἀνὰ τὰς ὁδούς, στρέφονται πρὸς τοὺς ἀξιωματούχους, γνορίζοντες μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβιαν ὅτι ἀπὸ ἐκεῖ θὰ προέλθη ἡ λύσις. Οὐδέποτε ἀναμένουν λύσιν ἀπὸ τὴν Τροχαίαν. Διεσθάνονται ὅλοι, ἐποχούμενοι κὲ πεζοί, ὅτι ἡ ἐξομάλυνσις τῆς καταστάσεως, ἀνήκει εἰς τὴν δικαιοδοσείαν τῶν ἱερῶν προσόπων ποὺ σιτίζονται εἰς τὰ Ἐπιτελεῖα. Ἀφτὴ εἶνε μία παναρχέα θρησκία τῶν Περουβιανῶν ποὺ ἔχη τὰς ρίζας της, πολὺ πρὶν ἀνακαληφθῆ τὸ ἀφτοκίνητον, κὲ δι' ἀφτο ἡ τάξις τῶν ἀστηνομικῶν θεορεῖται «νεόπλουτος» κὲ κρατεῖται εἰς τὸ περιθόριον. Οἱ πολῖται ὅμος δὲν εἶναι ἀχάριστοι. Ὁσάκις ἕνα Κράτος εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν ἢ ἄλλας περιφερείας σώζεται ἐκ τῆς ἀφθορμήτου ἐπεμβάσεως τῶν ἀξιωματούχων τοῦ στρατοῦ, τὸ Κράτος ἀφτὸ ἀποκαλοῦν τιμιτικὸς «Ἀστηνομικὸν κράτος».

Γενᾶτε τόρα τὸ ἐρότημα. Συνφέρει δημοσιονομικὸς νὰ ἀπεργῆ ὁ Στρατὸς εἰς τὰς διαφόρους Χώρας; Ἡ ἀπάντησις εἶνε ΜΑΛΙΣΤΑ. Τὸ ἰδεόδες δὲ εἶνε νὰ ἀπεργοῦν ταφτοχρόνως μὲ τὸν Στρατὸν κὲ αἱ ἀστηνομικὲ δηνάμεις ἑκάστης χώρας. Μὲ μόνην τὴν ἀπεργίαν ὑπαξιωματικῶν, δὲν ἀνορθοῦτε μία παραπαῖον οἰκονομεία. Διὰ νὰ γίνη ἐσθητὴ ἡ ἀνακούφισις εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς φυτείας τῶν ντομάτων κὲ βαμβάκων, ὀφείλουν παράπλεβρον ὑποστήριξιν πρὸς τοὺς ἀπεργοὺς καὶ αἱ δηνάμεις τῆς Χοροφηλακῆς. Ἡ στάσις ἐργασείας εἰς τὸ τρίπτυχον ΣΤΡΑΤΟΣ - ΑΣΤΗΝΟΜΙΑ - ΧΟΡΟΦΗΛΑΚΗ εἶνε ἀπαρέτητος ὅρος μιᾶς οἰκονομικῆς ἀνορθόσεος.

Ἐξετάζοντες βαθήτερον τὸ θέμα κὲ περισότερον ἐπιστημονεικῶς, βλέπομαι ὅτι αἱ ἐπεκτάσεις τῶν ἀπεργιῶν ἀφτῶν εἰς ὅλα τὰ μέλη Κράτη τοῦ ΝΑΤΟ, εἶνε ἐγγύησις διεθνοῦς ὑφέσεος κὲ παγκοσμίου εἰρήνης. Εἰς ὅλας τὰς ἐθνοσοτηρίους ἐνεργείας τῶν διαφόρων «λοχίων» ὑψίστας ὑπηρεσίας προσφέρει τὸ ἕτερον σκέλος τῆς Ἀστηνομίας. Ἀφτὸ θὰ συλλάβη καὶ θὰ προσκομίση εἰς τοὺς κατὰ τόπους χώρους τῶν ἱπποδρομιῶν, τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπόπτων. Ὁ Λοχίας θὰ χαράξη τὰς γενικὰς γραμάς, ἀλὰ τὸ σόμα τῆς Ἀστηνομίας κὲ Χοροφηλακῆς θὰ χειρισθῆ τὰς λεπτομερίας. Ὁ Λοχίας, κατὰ τὸ πρότον στάδειον πρέπει νὰ εἶνε τελίος νηφάλιος κὲ ἀπερίσπαστος. Ἀργότερον ἠμπορεῖ — ἐὰν ὁ κερὸς τὸν πέρνει — νὰ σχηματίση εἰδικὰς ἀστηνομικὰς μονάδας διὰ νὰ ἐλαφρύνη τὸ φορτίον ἀπὸ τοὺς ὤμους τῶν ἀρχικὸς μὲ ἀφταπάρνησιν συνδραμόντων. Τοῦτο βεβέος θλίβει τοὺς ἐργασθέντας μὲ ζῆλον διὰ τὴν δημιουργείαν κηβερνήσεως «κοινονικῶς ἀριστερᾶς κὲ ἐθνικὸς δεξιᾶς», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο κὲ ὄνειρον τοῦ κ. Ἀσλανίδη (ὅστις λείπει δηστηχὸς τόρα ἐκτὸς Ἀθηνῶν), μὲ ἐπακόλουθον νὰ εἶνε δησηρεστημένοι ὡς ἐκ τῆς μειόσεως τῶν ἀποδοχῶν των κὲ νὰ καταφεύγουν εἰς λύσεις ἀπελπισίας, ὅπος εἰς τὸ Περοῦ. Κατὰ τὴν γνόμην Μου, οἱ ἀστηνομικοὶ εἰς τὴν Λίμαν δὲν ἐχειρίσθησαν τὸ ζήτημα καλῶς. Ἱεραρχικὸς ἔπρεπεν νὰ ἀναμείνουν πρότον καθολικὴν ἀπεργίαν τῶν ὑπαξιωματικῶν κὲ κατόπιν νὰ ἀπεργήσουν κὲ ἀφτοί, διότη ἐὰν διὰ τῆς στάσεως ἐργασίας οἱ ἀστηνομικοὶ ἐπιτήχουν καλητέρεφσιν τῶν μισθῶν των κὲ ἀνοτέρας ἀποδοχὰς τῶν λοχίων, τότε εἰς τὸ Περοῦ δὲν θὰ ἔχομαι πλέον σοσιαλισμόν, ἀλὰ ἀναρχείαν ὅπος εἰς τὴν Ἀσμάρα, ὅπου οἱ κουμουνιστὲ δὲν ἠπακούουν εἰς τοὺς σοσιαλιστὰς βαθμοφόρους τῆς Ἐθιοπίας προβάλοντες παραλόγους ἀξιώσεις κὲ τάσεις ἀφτονομίας. Ἡ ἀστηνομεία ὅμος εἰς οὐδὲν κράτος ἐπιτρέπετε νὰ εἶνε ἀφτόνομος, καθόσον τότε ἀντὶ τρίπτυχον, ἔχομαι δίπτυχον ἀπὸ ΣΤΡΑΤΟΝ κὲ ΧΟΡΟΦΗΛΑΚΗΝ. Δὲν εἶναι ἐθνικῶς συνφέρον διὰ τὸ Περοῦ οἱ Χωροφήλακες νὰ διαλύουν τὰς συγκεντρώσεις τῶν ἀστηνομικῶν ἢ νὰ ὁδηγοῦν εἰς τὰ τμήματα ἀστηφήλακας μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ἀναγραφῆς ἀνατρεπτικῶν συνθημάτων εἰς τοὺς τοίχους. Ἐὰν κὲ ὁ ἀστηφήλαξ δὲν ἐσθάνεται ἐλέφθερος, μηραίως θὰ ἐπαναστατήση κατὰ τῆς σοσιαλιστικῆς κοινονίας καὶ θὰ φθάση εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον ἀσπαζόμενος φασιστικὰς

θεορίας, ὁραματιζόμενος μίαν «νέαν τάξιν». Εἶναι ἀποδειγμένον εἰς πολὰς χώρας ὅτι οἱ φασίσται εἶνε πολὺ δήσκολον νὰ σηληφθοῦν. Φαντασθῆτε λοιπὸν τὶ ἔχη νὰ συνβῆ, ἐὰν εἰς ὅλας τὰς ὀροσειρὰς ἀναπτηχθῆ ἀνταρτικὸν ἀπελεφθεροτικὸν κίνημα φασιστικῶν ἀρχῶν προβαῖνον εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν φιλησήχων σοσιαλιστῶν. Ἐὰν δὲ οἱ ἀστηνομικοὶ ἀφτοὶ εἰς τὰ κρησφήγετά των ἔχουν συμπαραλάβη μετ' ἀφτῶν κὲ τοὺς φακέλους τῶν ὑπόπτων, ἐφκόλος δηνάμεθα νὰ ἐνοήσομαι εἰς ποῖον κλῖμα ἀνασφαλίας θὰ ζοῦν οἱ ἀριστεροὶ πολῖται τῆς χώρας. Ἡ δραστηριότης τῶν φασιστῶν θὰ παραλύη τὴν ἐργατικότητα τῶν ἀγροτῶν μὲ κάμψιν τῆς ἀποδόσεως κὲ παράλληλον πτῶσιν τῆς ἀγοραστικῆς δηνάμεως. Τότε θὰ ἔχομαι, ἐμφάνισιν τρακτέρ, κάφσιν βάμβακος, μόλυνσιν ἀτμοσφέρας, ἄφξησιν σπίρτων κὲ τσιγάρων, μπύρας, τσιμέντων, γάλακτος κὲ τὸ χειρότερον ὅλων : Ἄφξησιν τῆς γιαούρτης, ἕνα προϊὸν διὰ τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ Περουβιανοὶ εἶναι σήμερον ὑπερήφανοι. Χαρακτηριστικῶς μάλιστα ἡπάρχει κὲ ἕνα Δημοτικὸν ποίημα ποὺ ὑμνεῖ τὰς ἰδιότητας ἀφτοῦ τοῦ προϊόντος.

«Φάει γιαούρτη τοῦ Περοῦ, λουκοῦμι ἀπ' τὴ Σύρο,
νὰ νοιώσης πίνοντας νεροῦ, τοῦ λεμονιοῦ τὸ μύρο».

Ἐκ τῆς λαογραφικῆς ἀφτῆς ἀναφορᾶς καὶ τῆς συγκρίσεως τοῦ ἐθνικοῦ των προϊόντος μὲ ἕνα προϊὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ μας χώρου, διαφαίνεται καθαρὰ καὶ ἡ πατροπαράδοτος φιλία ποὺ συνδέει τὰς δύο χώρας. Μὲ τὴν Λίμαν μᾶς συνδέουν κοινοὶ ἀγῶνες διὰ τὸ ἰδεόδες τῆς ἐλεφθερίας. Ἂς γίνη ἀφτὴ ὄργανον διὰ τὴν δραπέτεφσίν μας ἀπὸ τοὺς θαλάμους ὅπου μᾶς κρατεῖ δεσμίους ὁ ἰμπεριαλισμός. Μὲ τὴν Λίμαν πρὸ ὀφθαλμῶν κὲ τὸ ὑπέροχον παράδειγμα τῶν ὑπαξιοματικῶν τῆς φίλης γείτονος Τουρκίας, ἂς γίνομαι οἱ σταβροφόροι μιᾶς παγκοσμίου ἀπεργιακῆς κινήσεως ἐπὶ ὅλων τῶν στρατιοτικῶν, πρὸς τὸν σκοπὸν μιᾶς παγκοσμίου ἐβημερίας. Τὸ σήνθημά μας ἂς εἶναι : ΠΕΖΙΚΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΕΝΟΘΗΤΕ.

Ὅταν οἱ πεζικάριοι ἑνοθοῦν, τότε ἀφτομάτως ὅλα τὰ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματα τῶν χωρῶν θὰ ἀφξηθοῦν εἰς ἀπίθανον σημεῖον. Μόνον ἐὰν οἱ λόχοι πυκνωθοῦν καὶ οἱ πρωτοπόροι ἀπεργοὶ ἀποτελέσουν συμπαγεῖς ταξιαρχίας θὰ δυνάμεθα νὰ ἀτενίσομεν τὸ μέλλον μὲ ἐμπιστοσήνην. Συνφονῶ ὅτι τὸ ἔργον εἶναι ἐπίπονον κὲ ὅλοι οἱ ὑπαξιοματικοὶ πρέπει νὰ χαράξουν μακροπρόθεσμον σχέδιον. Θὰ μὲ ἔβρουν συμπαραστάτην εἰς πᾶσαν ἀπορίαν των. Διαφονῶ μόνον εἰς τὴν σπασμοδικὴν ἀνάπτηξιν ἀφτῶν τῶν κινημάτων. Αἱ σποραδικαὶ ἀπεργίε καὶ χωριστικὲ τάσεις εἰς Περοῦ κὲ Τουρκίαν, δὲν θὰ φέρουν καλὰ ἀποτελέσματα. Ὁ περιορισμὸς τῶν στρατιοτικῶν δαπανῶν κὲ ἡ ἐλάφρησις τῶν φορολογικῶν βαρῶν, θὰ ἐπιτεφχθῆ μόνον διὰ τῆς πανστρατιοτικῆς ἀπεργίας ὅλων τῶν κλάδων καὶ ταφτόχρονον κήρηξιν ἀφτῆς εἰς τὰς 5 ἠπείρους. Διότη ἐὰν 4 ἤπειροι συνφονήσουν κὲ ἡ Ἀμερικανικὴ ἤπειρος δὲν δεχθῆ ἡ συνφονήση νὰ καταβάλη ἠφξημένας ἀποδοχὰς εἰς τοὺς ἀπεργοσπάστας ἄνδρας της, τότε θὰ πέσομε θήματα ἀφτῆς τῆς χώρας, ἡ ὁποία πιθανὸν ἀργότερα θὰ θελήση νὰ ἐπιβάλη τὰς θελήσεις της εἰς ὅλους μας, πρᾶγμα ποὺ πρέπει νὰ ἀποφήγομαι πάση θησία. Ἐδῶ μὲ μεγάλας θησίας ἐκερδίσαμε τὴν ἐλεφθερίαν μας μὲ ἐματηρὰς καθάρσεις κὲ δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ τὴν ριψοκινδηνέφσομαι. Ἡ Ἑλλὰς οὐδένα προκαλεῖ, ἀλλὰ δὲν δέχετε καὶ οὐδεμίαν ταπίνοσιν.

Ἕνα εἶναι τόρα τὸ χρέος μας. Μεγάλη προσοχὴ ὅταν ὁ Πρόεδρος ἢ τὸ κονγκρέσον ψηφίζει ἠψηλὰ κονδήλια διὰ πολεμικὰς δαπάνας. Πρέπει νὰ κάνομαι ἔλεγχον ποῖον σκοπὸν ἐξυπηρετοῦν ἀφτὰ τὰ ποσὰ κὲ διὰ ποίαν χώραν προορίζοντε, ἐφόσον ἡ κατάθεσις τῶν ὅπλων εἰς ὅλας τὰς χώρας ἔχει ἀρχίσει μὲ ἐβοίονον ρυθμόν. Διότη ἡ ἐπιμονὴ ἀποστολῆς ἐφοδίων εἰς χώρας ποὺ ἔχουν καταργήση τὰς βάσεις, θὰ εἶναι πρᾶγμα ὕποπτον.

Ἀλλὰ εἰς ἓν πρόχειρον σημίομα, δὲν ἠμποροῦν κατ' ἀνάγκην νὰ ἀναπτυχθοῦν διάφοροι ὑποθέσεις στρατιωτικῆς φύσεως. Καὶ ἀπόφασίς Μου ὁριστικὴ κὲ ἀμετάκλητος εἶναι νὰ Μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ συνεχίσο εἰς τὸ προσεχὲς τέφχος, διότη τὸ θέμα εἶναι φλέγον.

ΜΠΟΣΤ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ
κυκλοφόρησαν

Ζὼρζ Σεμπρούν:
«Τὸ μεγάλο ταξίδι"

Ἀντρὲ Μαλρώ:
"Ὁ πειρασμὸς τῆς δύσεως"

Μπορὶς Βιάν:
"Φθινόπωρο στὸ Πεκίνο"

Υ. Λ. Μπόρχες:
"Ἡ ἀναφορὰ τοῦ Μπρόντι"

Ἰγνάτιου Λογσοῦ:
Ἡ λογικὴ τοῦ Ἰσοβίτη"

Dominique Eudes:
"Οἱ καπετάνιοι" (ὁ Ἑλληνικὸς ἐμφύλιος πόλεμος 1943–49)
Β΄ἔκδοση

Τὸ λεύκωμα τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ

Ζὰν Πὼλ Σάρτρ:
"Πολιτικὰ καὶ αὐτοβιογραφικὰ κείμενα"

Μιέρες Μαρίνι, Κόρντοβα, Ζόνταγκ κ.ἄ.
"Λατινικὴ Ἀμερική, φασισμὸς ἢ ἐπανάσταση"

Κώστας Βεργόπουλος:
"Τὸ ἀγροτικὸ ζήτημα στὴν Ἑλλάδα"

ἀφιέρωμα στὴν ΕΠΟΝ

32 χρόνια ἀπὸ τὴν ἵδρυσή της

ἡ ΕΠΟΝ στὸν ἀγώνα

Κλείνουν αὔριο 32 χρόνια ἀπὸ τὴ μέρα –23 Φλεβάρη 1943– ποὺ γεννήθηκε ἡ ΕΠΟΝ. Κ' εἶναι πικρό, δεῖγμα βαθύτατης κι ἀξεπέραστης ὡς τὴν ὥρα ἀδυναμίας, τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἔγινε ἀκόμα μπορετό, μιὰ ὁλόκληρη γενιὰ ἀργότερα, νὰ γραφτεῖ μιὰ ὁλοκληρωμένη κ' ὑπεύθυνη ἱστορία τῆς ΕΠΟΝ. Μιὰ ἱστορία ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὶς παραμορφωτικὲς παρεμβάσεις ὁποιασδήποτε σκοπιμότητας κ' ἱκανὴ νὰ ἀναλύσει προσεχτικὰ τὶς συνθῆκες καὶ τὰ αἴτια ποὺ ἐπέτρεψαν αὐτὸ τὸ ξέσπασμα τῆς ἔξαρσης καὶ τῆς ἀνάτασης μιᾶς ὁλόκληρης γενιᾶς. Μιᾶς γενιᾶς ποὺ ἀγνόησε τὰ βασανιστήρια καὶ τὸ θάνατο κι ἔχτισε μὲ τὰ γυμνὰ χέρια της, κάτω ἀπὸ φριχτὰ ἀπάνθρωπες συνθῆκες, ἕνα ἀθάνατο ἔπος καὶ χάρισε στὸ Λαό μας μιὰ φωτεινὴ ἐλπίδα γιὰ μιὰ ἀνθρωπινότερη ζωή, μιὰ ἐλπίδα ποὺ τὴν γκρέμισαν, σκορπώντας γύρω τους τὸ θάνατο καὶ τὴν ἐρήμωση, ἐκεῖνοι ποὺ μάχονταν γιὰ τὴ διατήρηση τῶν ἄνομων προνομίων τους καὶ γιὰ τὴ θεσμοποίηση τῆς ξένης, τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐπέμβασης.

Γιατὶ ἔχουμε χρέος νὰ τὸ ποῦμε: ΕΠΟΝ δὲν εἶναι ὁ τίτλος μιᾶς ὁποιασδήποτε νεολαιίστικης ὀργάνωσης. Εἶναι, ἔγινε, ὄνομα-θρύλος ποὺ καταυγάζει μὲ τὸ φῶς του τὰ βαθιὰ σκοτάδια τῆς φασιστικῆς Κατοχῆς καὶ τοῦ πικρότατου ἐμφυλίου· εἶναι ἕνα ὄνομα-θρύλος ποὺ ἀναδείχνει ἀθάνατη τὴ νέα γενιὰ τῆς δεκαετίας τοῦ '40 κι ἀνυψώθηκε σὲ σύμβολο-ὁδηγητὴ γιὰ τὶς γενιὲς ποὺ ἀκολουθοῦν· κι ἔγινε ἀκόμα ὄνομα-θρύλος ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ τὸ σκοτώσει, ὅσο κι ἂν ἀγωνίστηκε νὰ τὸ λερώσει μὲ λάσπη καὶ νὰ τὸ βυθίσει στὴ λησμονιά, ἡ λυσσασμένη καὶ ἀβυσσαλέα μισαλλοδοξία τῆς ἐσωτερικῆς ἀντίδρασης καὶ τῶν διεθνῶν της στηριγμάτων.

Οἱ μακρινὲς ρίζες τῆς ΕΠΟΝ βρίσκονται στὴν ἀπόφαση ποὺ πῆρε ἡ ΟΚΝΕ ('Ομοσπονδία Κομμουνιστικῶν Νεολαιῶν Ἑλλάδας) τὸ 1935 καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ καλύτερη μορφὴ ὀργάνωσης τῆς νεολαίας εἶναι μιὰ ἐνιαία ὀργάνωση νέων ποὺ κύριο πολιτικὸ προσανατολισμὸ θὰ εἶχε τὴν ἀπόκρουση τοῦ φασισμοῦ καὶ τὴν ὑπεράσπιση τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δημοκρατίας. Ἀπόφαση ποὺ μπόρεσε νὰ σαρκωθεῖ σὲ συγκεκριμένη πράξη τὴ δεύτερη χρονιὰ τῆς Κατοχῆς, ὅταν κι ὁ ὕστατος ἕλληνας νέος ἔνιωθε βαθιὰ πὼς ὑπέρτατο χρέος του ἦταν ὁ ἀγώνας ἐνάντια στὸν ξένο καταχτητὴ γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς πατρίδας του.

Αὐτὸς ὁ ἰδεολογικὸς προσανατολισμός της – ποὺ βγαίνει ἀνάγλυφος μέσα ἀπὸ τὸ λιτὸ δεκάλογο καὶ τὸν λιγότερο ἀπέριττο δωδεκάλογο τοῦ Ἐπονίτη, καθὼς κι ἀπὸ τὰ εἰδικὰ μαθήματα ποὺ δίνονταν στὰ μέλη της – ἔδινε στὴν ΕΠΟΝ μιὰ ὄχι ἀσήμαντη αὐτονομία καὶ

στὰ στελέχη καὶ μέλη της μιὰν αὐτόβουλη σκέψη καὶ δραστηριότητα, ἐνῶ παράλληλα ὁ ἐπαναστατικὸς ἐνθουσιασμὸς κ' ἡ ὁρμὴ ποὺ χαρακτήριζαν τὰ νιάτα τῆς ἐποχῆς, ἔγιναν γι' αὐτὴν ἀστείρευτη πηγὴ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας τῶν μελῶν της, πρωτοβουλίας ποὺ ἐκδηλώθηκε μὲ ἄπειρες μορφὲς στὴ γενικὴ πολιτικὴ καὶ ἰδεολογικὴ ζύμωση, στὴ γενικὴ διαφώτιση τοῦ λαοῦ μὲ τὸ χωνὶ καὶ χίλιους ἄλλους τρόπους, στὴν πολεμικὴ δράση σὲ πολιτεῖες καὶ χωριὰ καὶ τέλος στὸ ἐκπολιτιστικὸ πεδίο.

Μόνο στὸ τέλος τοῦ 1944 καὶ στὰ 1945 ἡ κομματικὴ καθοδήγηση τῆς ΕΠΟΝ ἔγινε πιὸ στενὴ κ' ἡ ὀργανωτική της σύνδεση μὲ τὸ ΚΚΕ μεγαλύτερη. Γεγονὸς ποὺ ἔβλαψε τὴν ὀργάνωση κι ἐκφράστηκε μὲ τὸν περιορισμὸ τῆς ἐπιρροῆς της στὰ εὐρύτερα στρώματα τῆς νεολαίας καὶ μὲ τὴν ἀποστελέχωσή της, μιὰ καὶ τὰ πιὸ δυναμικὰ καὶ ἱκανὰ στελέχη της τὰ «ἀποσποῦσαν» γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν καθαρὰ κομματικὲς ἀνάγκες σὲ μιὰ στιγμὴ μέχρις ἐσχάτων ἀναμέτρησης μὲ τὶς δυνάμεις τῆς ἐσωτερικῆς ἀντίδρασης καὶ τοῦ ἀμερικανοβρετανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ὅμως καὶ πάλι ὁ θρύλος ἔμεινε ζωντανὸς καὶ παντοδύναμος. Τόσο ὥστε ἀκόμα κ' ἡ δικαστικὴ ἀπόφαση μὲ τὴν ὁποία, τὴν ὥρα τοῦ μίσους καὶ τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ, τὸ ἐπίσημο κράτος διέλυσε τὴν ΕΠΟΝ, ἀκόμα κι αὐτὴ ἡ ἀπόφαση ἀναγνώρισε τὶς μεγάλες ἐθνικὲς ὑπηρεσίες της στὸν ἀγώνα ἐνάντια στὸν καταχτητὴ καὶ γιὰ τὴ λευτεριὰ τῆς Ἑλλάδας.

Εἴκοσι πέντε τώρα χρόνια τὸ ἐπίσημο κράτος, μὲ τὴ μικρόψυχη σιωπή του ἤ, χειρότερα, μὲ τὴ λάσπη ποὺ τὰ ὄργανά του ἔρριχναν στὴν ΕΠΟΝ καὶ στοὺς νεκροὺς καὶ ζωντανοὺς μαχητές της, ἀρνιέται τὴν ὑψηλότερη στιγμὴ στὴν ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, μιὰ στιγμὴ γιὰ τὴν ὁποία κάθε ἄλλο κράτος θά 'νιωθε καὶ θά 'δειχνε βαθιὰ περήφανο. Τὸ ΑΝΤΙ, νιώθοντας τὴν ὕβρη, δίνει σήμερα, μ' αὐτὸ τὸ μικρό του ἀφιέρωμα, μιὰν ἀναγκαστικὰ λειψὴ κι ἀποσπασματικὴ εἰκόνα τῆς πολύμορφης δράσης τῆς ΕΠΟΝ, μικρὸ φόρο τιμῆς στοὺς μαχητές της.

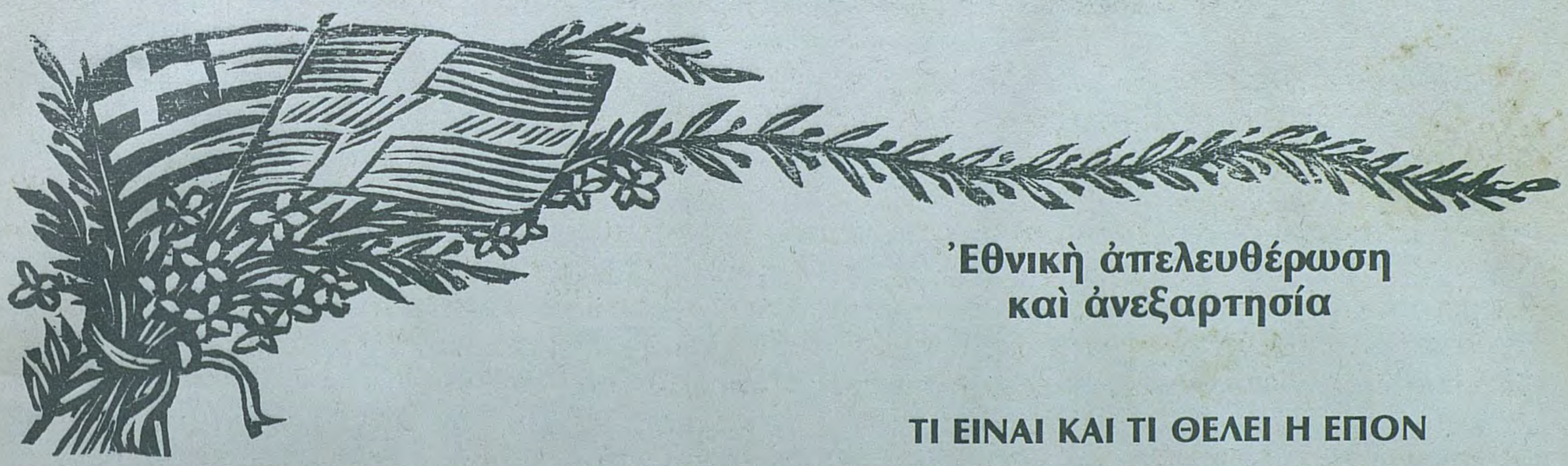

Ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση καὶ ἀνεξαρτησία

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΙ ΘΕΛΕΙ Η ΕΠΟΝ

Ἡ Ἐνιαία Πανελλαδικὴ Ὀργάνωση Νέων (Ε.Π.Ο.Ν.) εἶνε ἀργὰνωση ποὺ δίνει στὴ νέα γενιὰ γιὰ ἀγῶνα τὰ ὡραιότερα ἰδανικά. Μιὰ ματιὰ στὸ καταστατικό της τὸ ἐπιβεβαιώνει.

Ὁ πρῶτος σκοπὸς τῆς Ε.Π.Ο.Ν. εἶνε «ἡ ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση καὶ ἡ πλήρη ἀνεξαρτησία καὶ ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας». Πραγματικά, τὸ ἱερότερο σημερινὸ καθῆκον μας, εἶνε ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἐθνικὴ λευθεριὰ δίχως κανένα ἐδαφικὸ ἀκρωτηριασμό. Ἂν δὲ γίνει αὐτό, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ζήσουμε καὶ νὰ προοδέψουμε. Μὰ γιὰ νὰ προοδέψουμε, χρειάζεται ἀκόμα «πλήρης ἀνεξαρτησία», δηλαδὴ νὰ μὴν ἔχει ἡ Ἑλλάδα τὴν προπολεμικὴ μισοαποικιακὴ μορφή.

Ὁ δεύτερος σκοπὸς τῆς Ε.Π.Ο.Ν. εἶνε «ἡ ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων καὶ δικαιωμάτων τῆς νέας γενιὰς στὴ ζωὴ στὴ μόρφωση στὸν πολιτισμό». Ἡ πεῖρα δύο χρόνων ἀξονικῆς κατοχῆς, μᾶς ἀπόδειξε πῶς δίχως καθημερινὸ ἀγῶνα γιὰ τὴ ζωή, οἱ καταχτητὲς θὰ μᾶς εἶχαν ἐξοντόση ὁλοκληρωτικά. Ἀκόμα, ἀγωνιζόμαστε γιὰ νὰ διατηρήσουμε τὶς δυνατότητες μόρφωσης, ποὺ μᾶς ἀφαιροῦν οἱ καταχτητὲς καὶ δουλεύουμε δραστήρια γιὰ νὰ δώσουμε στὴ νέα γενιὰ τὴν προοδευτικὴ μόρφωση ποὺ θὰ τῆς ἐπιτρέψη νὰ καταχτήση τὴ λευθεριά.

Ὁ τρίτος σκοπὸς τῆς Ε.Π.Ο.Ν. εἶνε ἡ ἐξολόθρευσης τοῦ φασισμοῦ τώρα καὶ στὸ μέλλον καὶ μ' ὁποιαδήποτε μορφὴ κι' ἂν παρουσιαστῆ. Ποιὸς πραγματικὸς πατριώτης μπορεῖ νὰ διαφωνῆ σήμερα πῶς ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ κάθε πρόοδο εἶνε ἡ ἐξώντωση τοῦ φασισμοῦ ποὺ εἶνε ὁ κυριώτερος ὑποκινητὴς τοῦ πολέμου ποὺ εἶνε ὁ ὑποδουλωτὴς τῶν λαῶν. Κι' ἀκόμα ποιὸς μπορεῖ νὰ διαφωνῆ πῶς καὶ μεταπολεμικὰ δὲ θὰ πρέπει ν' ἀντιταχθοῦμε σὲ κάθε ἀπόπειρα ἐγκαθίδρυσης φασιστικῆς μορφῆς διακυβέρνησης.

Ὁ τέταρτος σκοπὸς τῆς Ε.Π.Ο.Ν. εἶνε «ὁ ἀγῶνας κατὰ τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων», ποὺ μόνο καταστροφὲς φέρνουν στὴν ἀνθρωπότητα. Καταπολεμόντας τοὺς ἰμπεριαλιστικοὺς πολέμους, ἐπιζητοῦμε τὴν κατωχύρωση τῆς εἰρήνης πάνω στὴ βάση τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν λαῶν καὶ νεολαιῶν καὶ τῆς ἀδελφικῆς συνεργασίας τους. Ἐμεῖς ποὺ ὑποφέρουμε ὅλη τὴ φρίκη τῆς ἐθνικῆς σκλαβιᾶς, θεωροῦμε ἐντελῶς ἀνάξιο τοῦ ἑαυτοῦ μας τὸ νὰ θελήσουμε νὰ ἐπιβάλουμε σ' ἄλλους λαοὺς νέους καὶ νέες μιὰ παρόμοια μὲ τὴ δική μας κατάσταση. Ἐμεῖς πρέπει νὰ φιλοδοξοῦμε νὰ συμβάλουμε ἐνεργητικὰ στὴν ἀποκατάσταση μιᾶς ἀδελφικῆς συνεργασίας τῶν λαῶν καὶ νεολαιῶν πρῶτα ἀπ' ὅλα τῆς βαλκανικῆς στὸ τωρινὸ ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα, σὰ προϋπόθεση τῆς μεταπολεμικῆς συνεργασίας.

Ὁ πέμπτος σκοπὸς τῆς Ε.Π.Ο.Ν. εἶνε ἡ ἀνοικοδόμηση τῆς χώρας μας ἀπ' τὰ ἐρείπια τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀξονικῆς κατοχῆς. Ἡ ἀνοικοδόμηση ὅμως αὐτὴ πρέπει νὰ γίνη «πρὸς τὸ συμφέρο καὶ τὴν εὐημερία ὁλόκληρου τοῦ πληθυσμοῦ». Αὐτὸ θὰ τὸ πετύχουμε μόνο ἂν ἐξοντώσουμε τὸ φασισμὸ καὶ μέσα στὴ δικιά μας τὴ χώρα, ἔτσι ποὺ ὅλες οἱ ἐξουσίες ν' ἀπορρέουν ἀπ' τὴ λεύτερη ἐκδήλωση τῆς θέλησης τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας.

Νὰ οἱ σκοποὶ τῆς Ε.Π.Ο.Ν. Σκοποὶ ἐθνικοὶ προοδευτικοὶ ποὺ κανεὶς πατριώτης δὲν μπορεῖ νὰ διαφωνῆ. Ἡ ἵδρυσης τῆς Ε.Π.Ο.Ν. ἀποτελεῖ τὴ πιὸ μεγάλη ἐθνικὴ προοδευτικὴ πράξη γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ μέλλον τῆς νέας γενιᾶς. Οἱ λίγες ἐθνικὲς ὀργανώσεις νέων ποὺ δὲν προσχώρησαν ἀκόμα στὴν Ε.Π.Ο.Ν. πρέπει νὰ προσχωρήσουν ἰσότιμα. Αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀπαίτηση τῆς νέας γενιᾶς.

(Ἀπὸ τὴ «ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ», 22 Ἀπρίλη 1943)

για τὸ ριζοβόλημα ἑνὸς πρωτοπόρου σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ
ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΟΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στὶς 23 Φλεβάρη 1943 ξημέρωσε μιὰ μεγάλη μιὰ ἱστορικὴ μέρα γιὰ τὰ νιάτα τῆς χώρας μας. Τὴ μέρα αὐτὴ ἱδρύθηκε ἡ ΕΠΟΝ.

Ἀστραποβόλησαν τὰ ἰδανικά της καὶ σὰν ὀλόλαμπρος ἥλιος φώτισε τὸ δρόμο τῆς νεολαίας. Τὰ νιάτα ἑνώθηκαν. Πύκνωσαν τὶς γραμμὲς τῆς ΕΠΟΝ κι' ὅρμησαν μ' ὅλη τὴ φλόγα τῆς ψυχῆς τους. Πότισαν μὲ τὸ αἷμα χιλιάδων ἀδερφιῶν τους τὸ δέντρο τῆς λευτεριᾶς. Πολέμησαν μ' ὅλη τὴν ὁρμὴ τῆς νιότης τους καταχτητὲς καὶ προδότες. Μὲ τὸ τραγοῦδι στὸ στόμα ἄναψαν τὸν ἐνθουσιασμὸ στὰ στήθεια ὅλου τοῦ λαοῦ μας. Πολέμησαν σκληρὰ μὰ νίκησαν. Στήνουν περήφανα τώρα τὴ σημαία τῆς λευτεριᾶς στὴν Ἀκρόπολη. Ὑψώνουν ἀκόμα πιὸ ψηλὰ τὸ δοξασμένο λάβαρο τῆς ΕΠΟΝ. Καλοῦν μαζί τους κι' ὅσους νέους καὶ νέες μένουν ἔξω ἀπ' τὴν τιμημένη στρατιά τους κι' ὁρμοῦν σ' ἕνα ἀκόμα πιὸ μεγάλο, πιὸ ὄμορφο ἀγώνα. Στὸν ἀγώνα γιὰ τὴ ὁλοκληρωτικὴ συντριβὴ τοῦ φασισμοῦ καὶ τὴν ἐξασφάλιση τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τῆς Πατρίδας, γιὰ τὴν κατάχτηση τῆς χαρᾶς, τῆς μόρφωσης καὶ τῆς εὐτυχίας του.

Μὲ τὸ τραγοῦδι καὶ τὸ γέλιο, μὲ τ' ἀτσαλωμένα στὸ καμίνι τοῦ ἀγῶνα μπράτσα τους. Μὲ φωτεινὸ ὁδηγητή τους τὴν ΕΠΟΝ καὶ τὴ φλόγα τῆς πίστης θ' ἀνοίξουν τὰ νιάτα διάπλατα τὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ στὸ φῶς, στὴν πρόοδο καὶ στὸν πολιτισμό.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ
ΤΗΣ
ΕΝΙΑΙΑΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΝΕΩΝ (ΕΠΟΝ)

1. ΓΕΝΙΚΑ

Ἄρθρο 1. Ἱδρύεται Πανελλαδικὴ ὀργάνωση τῆς νέας γενιᾶς μὲ τὸν τίτλο «Ἑνιαία Πανελλαδικὴ Ὀργάνωση Νέων» καὶ μ' ἕδρα τὴν Ἀθήνα.

Ἄρθρο 2. Ἡ Ε.Π.Ο.Ν. εἶναι ὀργάνωση ἐθνικοαπελευθερωτική, ἀντιφασιστική, προοδευτική, φιλειρηνική.

2. ΣΚΟΠΟΙ

Ἄρθρο 3. Βασικοὶ σκοποὶ τῆς ΕΠΟΝ εἶναι

α) Ἡ ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση, καὶ ἡ πλήρης ἀνεξαρτησία καὶ ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας, μὲ καθημερινὸ ἀδιάκοπο ἀγῶνα.

β. Ἡ ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων καὶ δικαιωμάτων τῆς νέας γενιᾶς στὴ ζωή, στὴ μόρφωση, στὸν πολιτισμό.

γ. Ἡ ἐξολόθρευση τοῦ φασισμοῦ τώρα καὶ στὸ μέλλον, καὶ μὲ ὁποιαδήποτε μορφὴ καὶ ἂν παρουσιαστεῖ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ ἐσωτερικό μας καθεστὼς θὰ πηγάζει ἀπ' τὴ λεύτερη ἐκδήλωση τῆς κυριαρχικῆς θέλησης τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νέας γενιᾶς. Ἐπιπρόσθετα γιὰ τὴ νέα γενιὰ αὐτὸ σημαίνει ἴσα πολιτικὰ δικαιώματα γιὰ τοὺς νέους καὶ νέες ποὺ εἶνε πάνω ἀπὸ 18 χρόνων, ἀφοῦ ἔχουν ἐνεργητικὴ συμμετοχὴ στὴν κοινωνικὴ ζωή.

δ. Ὁ ἀγώνας κατὰ τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων, γιὰ τὴν κατοχύρωση τῆς εἰρήνης. Μὲ βάση τὴν αὐτοδιάθεση τῶν Λαῶν καὶ Νεολαιῶν καὶ τὴ ἀδερφικὴ συνεργασία τους.

ε. Ἡ ἀνοικοδόμηση τῆς χώρας μας ἀπ' τὰ ἐρείπια τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀξονικῆς κατοχῆς, πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὴν εὐημερία ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ.

3. ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΚΟΠΩΝ

Ἄρθρο 4. Μέσα γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν εἶναι.

Ὁ καθημερινὸς ἀδιάκοπος ἀγώνας τῆς νέας γενιᾶς.

β. Ἡ ὀργάνωση τῶν νέων καὶ κοριτσιῶν στὴν ΕΠΟΝ ἀνεξάρτητα ἀπ' τὶς ἰδιαίτερες πεποιθήσεις τους (πολιτικές, θρησκευτικὲς κλπ,) (1).

γ. Ἡ ἔντυπη καὶ προφορικὴ προπαγάνδα τῶν σκοπῶν τῆς ΕΠΟΝ.

δ. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς πρωτοβουλίας καὶ ὀργανωμένης δραστηριότητας τῆς νέας γενιᾶς.

ε. Ἡ ὀργάνωση καὶ καθοδήγηση τῶν ἐκπολιτιστικῶν ὀργανώσεων τῆς νέας γενιᾶς.

στ. Ἡ συνεργασία μ' ὅλα τὰ κόμματα κι' ἄλλες λαϊκὲς ἢ ἐπιστημονικὲς ὀργανώσεις ποὺ συμφωνοῦν καὶ ὑπερασπίζονται τὸ πρόγραμμα τῆς ΕΠΟΝ.

4. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

Ἄρθρο 5. Ἡ συγκρότηση τῆς ΕΠΟΝ καθορίζεται ἀπὸ τὶς συνθῆκες, ποὺ ἐπικρατοῦν στὴ χώρα μας καὶ ἀπ' τὴν ἀνάγκη συγκεντρωτικῆς μὰ καὶ ἀποκεντρικῆς καθοδήγησης. Μὲ βάση αὐτὰ ἡ ΕΠΟΝ θἄχει τὴν ἀκόλουθη συγκρότηση.

α. Ὁλόκληρη ἡ χώρα θὰ διαιρεῖται στὶς ἀκόλουθες περιοχές: Στερεᾶς, Θεσσαλίας, Κεντρικῆς καὶ Δυτικῆς Μακεδονίας, Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, Ἠπείρου, Κερκύρας, Λευκάδος, Πελοποννήσου, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, Κρήτης, Νησιῶν Αἰγαίου, (2).

Κάθε περιοχὴ καθοδηγεῖται ἀπὸ συμβούλιο ποὺ ὀνομάζεται «Συμβούλιο Περιοχῆς» (3).

β) Κάθε περιοχὴ χωρίζεται σὲ νομούς. Κάθε νομὸς καθοδηγεῖται ἀπὸ Συμβούλιο, ποὺ ὀνομάζεται «Συμβούλιο Νομοῦ.»

γ. Κάθε νομὸς χωρίζεται σὲ τμήματα. Κάθε τμῆμα καθοδηγεῖται ἀπὸ ἐπιτροπὴ ποὺ ὀνομάζεται «Τμηματικὴ Ἐπιτροπή».

Ἡ Θεσσαλονίκη, Πάτρα κλπ. μεγάλες πόλεις ἔχουν «Συμβούλιο Πόλης», ἰσοβάθμια τῶν Συμβουλίων Νομῶν.

Ὁλόκληρη ἡ ΕΠΟΝ καθοδηγεῖται ἀπὸ Κεντρικὸ Συμβούλιο. Τὰ Συμβούλια περιοχῶν καθοδηγοῦνται ἀπὸ Κεντρικὸ Συμβούλιο. Τὰ Συμβούλια νομῶν καὶ μεγάλων πόλεων καθοδηγοῦνται ἀπ' τὰ Συμβούλια Περιοχῶν. Οἱ τμηματικὲς ἐπιτροπὲς καθοδηγοῦνται ἀπ' τὰ Συμβούλια Νομῶν. Καὶ οἱ τμηματικὲς ἐπιτροπὲς καθοδηγοῦν τὰ τμήματα.

ε. Βασικὴ ὀργανωτικὴ ὁμάδα τῆς ΕΠΟΝ εἶναι τὸ τμῆμα. (4)

στ. Μέλος τῆς ΕΠΟΝ μπορεῖ νὰ γίνει κάθε νέος ἢ νέα ποὺ παραδέχεται τὶς ἀρχές, ποὺ περιέχει αὐτὸ τὸ καταστατικό, ἀνήκει σ' ἕνα τμῆμα της, πληρώνει τὴν οἰκονομική του συνδρομὴ καὶ τηρεῖ τὴν πειθαρχία της. Ἄτομα ποὺ παίζουν ἀντεθνικὸ ρόλο δὲν μποροῦν νὰ μποῦν στὴν ΕΠΟΝ.

5. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Ἄρθρο 6. Ἡ βασικὴ ἀρχὴ τῆς ΕΠΟΝ εἶναι ἡ πιὸ πλατιὰ ἐσωτερικὴ δημοκρατία καὶ ἡ συνειδητὴ ἀπ' ὅλους πειθαρχία. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὅλα τὰ ζητήματα συζητοῦνται λεύτερα μέσα στὶς συνελεύσεις τῶν ὁμάδων ἢ τμημάτων καὶ στὶς συνελεύσεις τῶν καθοδηγητικῶν ὀργάνων. καὶ στὰ ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα. Οἱ ἀποφάσεις πέρνονται κατὰ πλειοψηφία. Ὅλα τὰ καθοδηγητικὰ σώματα ἐκλέγονται ἀπ' τ' ἁρμόδια ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα καὶ λογοδοτοῦν σ' αὐτά. (5)

Ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς ΕΠΟΝ εἶναι τὸ Πανελλαδικὸ Συνέδριό της καὶ μετὰ ἡ Πανελλαδικὴ Συνδυάσκεψή της. Ἀπ' τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα ἐκλέγεται τὸ Κεντρικὸ Συμβούλιο. Τὰ χρονικὰ ὅρια τῆς σύγκλησης τοῦ Πανελλαδικοῦ Συνεδρίου ἢ τῆς συνδιάσκεψης, καθορίζονται ἀπὸ τὸ Κεντρικὸ Συμβούλιο καὶ μὲ βάση τὶς ἰδιαίτερες συνθῆκες. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ χρονικὰ ὅρια στὰ ὁποῖα θὰ συνέρχεται σ' ὁλομέλεια τὸ Κεντρικὸ Συμβούλιο. Γι' αὐτὸ ἀποφασίζει τὸ Προεδρεῖο τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου.

Τὰ Συμβούλια περιοχῶν, νομῶν καὶ μεγάλων πόλεων, καθὼς καὶ οἱ τμηματικὲς καὶ ὑποτμηματικὲς Ἐπιτροπὲς ἐκλέγονται ἀπὸ Συνδιασκέψεις Περιοχῶν, νομῶν, πόλεων, τμημάτων καὶ ὑποτμημάτων. Γιὰ τὴν σύγκληση συνδιάσκεψης περιοχῆς πρέπει νὰ ὑπάρχει ἔγκριση τοῦ Προεδρείου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου. Γιὰ τὴν σύγκληση συνδιάσκεψης νομῶν ἢ μεγάλων πόλεων, πρέπει νὰ ὑπάρχει ἔγκριση τοῦ Προεδρείου του Συμβουλίου τῆς δοσμένης περιοχῆς. Γιὰ τὴν σύγκληση συνδιάσκεψης τμημάτων ἢ ὑποτμημάτων πρέπει νὰ ὑπάρχει ἔγκριση τοῦ Προεδρείου τοῦ Συμβουλίου τοῦ δοσμένου νομοῦ ἢ μεγάλης πόλης, (6)

Ἄρθρο 7. Ἡ παράβαση τῶν ἀρχῶν τῆς ΕΠΟΝ τιμωρεῖται μὲ παρατήρηση, ἔκπτωση ἀπ' τὰ καθοδηγητικὰ ὄργανα, προσωρινὴ διαγραφὴ καὶ διαγραφή.

Ἄρθρο 8. Γιὰ τὴν διαφώτιση τῆς νέας γενιᾶς καὶ γιὰ τὴν ἐκλαΐκευση τῶν σκοπῶν τῆς ΕΠΟΝ ἐκδίδει δημοσιογραφικὰ ὄργανα καὶ ἄλλα ἔντυπα. Ἡ διεύθυνση ὅλης τῆς μορφωτικῆς καὶ διαφωτιστικῆς δουλιᾶς γίνεται

ἀπ' τὰ «Τμήματα μόρφωσης καὶ διαφώτισης». ποὺ ὁρίζονται καθοδηγοῦνται καὶ ἀνακαλοῦνται ἀπ' τὰ Προεδρεῖα τῶν Συμβουλίων ὅπου ἀνήκουν.

Ἄρθρο 9. Οἱ οἰκονομικοὶ πόροι τῆς ΕΠΟΝ προέρχονται ἀπ' τὶς συνδρομὲς τῶν μελῶν, ποὺ εἶναι ὑποχρεωτικὲς καὶ ποὺ τὸ μέγεθός τους καθορίζεται μ' ἀπόφαση τοῦ προεδρείου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου. Ἀπὸ εἰσφορὲς διαφόρων πατριωτῶν, ἀπὸ ἐράνους, ἀπὸ ἐπιχειρήσεις τῆς ΕΠΟΝ κλπ.

Ἡ διαχείρησις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου, τῶν Συμβουλίων περιοχῶν Νομῶν, Πόλεων, Τμημάτων κλπ. γίνεται ἀπὸ ταμίες κάτω ἀπὸ τὸν ἄμεσο ἔλεγχο τῶν ἀντιστοίχων Προεδρείων. Ὁ ἔλεγχος τῆς διαχείρησης γίνεται ἀπὸ ἐξελεγκτικὲς ἐπιτροπές, ποὺ ἐκλέγονται ἀπ' τ' ἁρμόδια ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα.

Ἡ ὀργάνωση τῶν οἰκονομικῶν ἀνατίθεται καὶ σὲ οἰκονομικὲς ἐπιτροπές, ποὺ διορίζονται, καθοδηγοῦνται καὶ ἀνακαλοῦνται ἀπ' τὸ Προεδρεῖο τοῦ Συμβουλίου, ποὺ ἀνήκει κάθε οἰκονομικὴ ἐπιτροπή.

Ἄρθρο 10. Μὲ βάση τὸ καταστατικό, τὸ Προεδρεῖο τοῦ κεντρικοῦ Συμβουλίου ἐπεξεργάζεται ἐσωτερικὸ κανονισμὸ τῆς ΕΠΟΝ.

Ἄρθρον 11. Τὸ σῆμα τῆς ΕΠΟΝ εἶνε μιὰ σημαία ποὺ τὴν κρατοῦν δυὸ χέρια καὶ γράφει ἀπάνω ΕΠΟΝ.

Ἄρθρο 12. Αὐτὸ τὸ καταστατικὸ μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ ἢ καὶ νὰ τροποποιηθεῖ μόνο μ' ἀπόφαση τοῦ Πανελλαδικοῦ Συνεδρίου τῆς ΕΠΟΝ.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ

Τὰ λίγα λόγια δημοσιευτήκανε στὴν πρώτη ἔκδοση τοῦ καταστατικοῦ καὶ τὰ ἀναδημοσιεύουμαι ὅπως ἔχουν, ἐνῶ, ὅπως εἶναι φυσικὸ ἡ σημερινὴ κατάσταση εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ κι' ἡ Ἑλλάδα μας ἔχει πιὰ ἀπελευθερωθῆ.

Ὁ λαὸς καὶ ἡ νέα γενιὰ βρίσκονται σ' ἐμπόλεμη κατάσταση μὲ τοὺς καταχτητὲς καὶ μὲ τοὺς ντόπιους πράχτορές τους. Μὲ μεγαλειώδικους ἀγῶνες, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀξονικῆς κατοχῆς, βροντοφώναξε στοὺς καταχτητὲς μὰ καὶ στὸ πολιτισμένο κόσμο, ὅτι δὲν θὰ καταθέσουμε τὰ ὅπλα, παρὰ μόνο σὰν λευτερωθοῦμε ἐθνικὰ καὶ γίνομε νοικοκύρηδες τοῦ τόπου μας, τοῦ ποτισμένου μὲ τὸ αἷμα ἀμέτρητων ἡρώων μας.

Μόνο οἱ προδότες καὶ οἱ δειλοὶ ἔχουν διαφορετικὴ γνώμη. Ἡ νέα γενιὰ μισεῖ θανάσιμα τοὺς πρώτους καὶ τοὺς πολεμάει, ὅπως τοὺς καταχτητὲς καὶ περιφρονεῖ τοὺς δεύτερους.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς προδότες καὶ τοὺς δειλούς, ὑπάρχουν καὶ οἱ διασπαστὲς τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας στὸν ἀγῶνα ποὺ διεξάγει σήμερα τὸ ἔθνος γιὰ τὴν ἐθνικὴ λευτεριά. Σ' αὐτὴ τὴ συνομοταξία ἀνήκουν ὅλοι ἐκεῖνοι, ποὺ μοναδική τους δουλιὰ στὴ τωρινὴ κρίσιμη στιγμὴ εἶναι νὰ κατεργάζονται τὶς αὐριανὲς ἀλυσίδες τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας. Αὐτοὶ ἀντικειμενικὰ εἶναι προδότες καὶ σὰν τέτοιους πρέπει νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσει ἡ νέα γενιά.

Τὸ Ἔθνος βαδίζει πρὸς συνάντηση ἀκόμη πιὸ σκληρῶν μαχῶν, ποὺ ἡ ἔκβασή τους θὰ κρίνει τὸ μέλλον μας. Γιὰ νὰ νικήσουμε πρέπει νὰ ἑνωθοῦμε. Ἡ διαίρεση ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερο μέσο γιὰ τὴ βασιλεία τῆς σκλαβιᾶς. Ἡ ἑνότητα, ὅπως τὴ θέτουμε, ἀποτελεῖ τὴ δύναμη καὶ κατὰ συνέπεια τὸν παράγοντα γιὰ τὴ νίκη. Ὁ σκοπὸς λοιπόν, ποὺ ἱδρύθηκε ἡ ΕΠΟΝ εἶναι νὰ ἑνώσει τὴ νέα γενιὰ σὲ μιὰ στρατιὰ μάχης, γιὰ τὴν ἐθνικὴ λευτεριὰ καὶ γιὰ μιὰ Ἑλλάδα λεύτερη ἐσωτερικά.

Γιὰ νὰ κάνουμε τὴν ΕΠΟΝ γιγάντια στρατιὰ μάχης πρέπει κάθε μέλος της νὰ ξέρει καὶ νὰ ἐφαρμόζει δημιουργικὰ τοὺς σκοπούς της. Τὸ καταστατικὸ λοιπὸν εἶναι τὸ ἀλφαβητάριο τοῦ κάθε μέλους τῆς ΕΠΟΝ. Ἡ δημιουργικὴ ἀφομοίωσή του ἀπὸ κάθε μέλος, ἀποτελεῖ τὸ ἐλάχιστο ὅριο τῶν πολιτικῶν καὶ ὀργανωτικῶν γνώσεων ποὺ πρέπει νἄχει κάθε μαχητὴς τῆς ΕΠΟΝ.

Ὁ πρῶτος σκοπὸς τῆς ΕΠΟΝ εἶναι ἡ «ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση καὶ ἡ πλήρης ἀνεξαρτησία καὶ ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας» Γιατὶ ἔχει ἡ ΕΠΟΝ αὐτὸ σὰν πρῶτο σκοπό της; Γιατὶ ὑπόδουλοι ἐθνικὰ σημαίνει ὅτι στὸν τόπο μας διαφεντεύουν οἱ καταχτητές. Καταχτημένη Ἑλλάδα, σημαίνει θάνατο στὸ λαὸ καὶ τὴ νέα γενιά. Ἀντίθετα, ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση σημαίνει κατάχτηση τῶν δυνατοτήτων γιὰ τὴν ἐσωτερική μας ἀναδημιουργία.

Ὅταν λέμε «πλήρη ἀνεξαρτησία», αὐτὸ σημαίνει πὼς ἡ αὐριανὴ Ἑλλάδα δὲν μπορεῖ νἄχει τὴ προπολεμικὴ μισοαποικιακὴ μορφή. Καὶ ὅταν λέμε «πλήρη ἀκεραιότητα» αὐτὸ σημαίνει ὅτι διεκδικοῦμε τὴν Ἑλλάδα ὅπως ἦταν πρὶν νὰ ὑποδουλωθεῖ στὸν ἀξονικὸ ζυγό, δηλαδὴ χωρὶς κανένα ἐδαφικὸ ἀκρωτηριασμό.

Ὁ δεύτερος σκοπὸς τῆς ΕΠΟΝ εἶναι «ἡ ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων καὶ δικαιωμάτων τῆς νέας γενιᾶς στὴ ζωή, στὴ μόρφωση, στὸ πολιτισμὸ» Γιατὶ ἔχει ἡ ΕΠΟΝ αὐτὸ σὰ δεύτερο σκοπό της; Γιατὶ σὰν ὀργάνωση τῆς νέας γενιᾶς, ἐνδιαφέρεται ἄμεσα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν πρόοδο τῆς νεολαίας. Ἔθνος γιὰ μᾶς εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα οἱ ἄνθρωποι ποὺ τὸ ἀπαρτίζουν. Μὰ γιὰ νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πρέπει νἄχουν τὰ μέσα τῆς ὕπαρξης. Αὐτὰ μᾶς τ' ἀφαιροῦν οἱ καταχτητές. Αὐτὸ τὸ κάνουν γιὰ νὰ συντηρήσουν τὶς ὀρδές τους, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μᾶς ἐξαθλιώσουν ἀπ' τὴ πεῖνα σὲ σημεῖο, ποὺ ὅσοι μένουμε ζωντανοί, νἄμαστε ἀνίκανοι νὰ τοὺς πολεμήσουμε. Ὁ πρῶτος ὅρος γιὰ νὰ χάσει κανεὶς τὸ ἠθικό του, εἶναι ἡ ἀπαθλίωση ἀπ' τὴ πεῖνα. Γι' αὐτὸ οἱ καταχτητὲς εἶχαν, ἔχουν καὶ θὰ ἔχουν σὰν πρῶτο μέσο νὰ μᾶς κρατᾶνε στὸ ζυγό τους, τὴν πεῖνα. Γι' αὐτὸ καὶ μεῖς πρέπει νἄχουμε σὰν πρῶτο μέσο γιὰ νὰ λευθερωθοῦνε, τὸν ἀγῶνα γιὰ νὰ ζήσουμε.

Ἐκτὸς ἀπ' τὰ ἄμεσα ὑλικὰ μέσα ὕπαρξης, ἡ νέα γενιὰ ἔχει ἀνάγκη προοδευτικῆς πνευματικῆς τροφῆς. Οἱ καταχτητὲς κλείνουν τὰ σχολειά μας, διαλύουν τὶς πολιτιστικές μας ὀργανώσεις καὶ γιὰ μοναδικὴ «πνευματικὴ» τροφὴ μᾶς σερβίρουν τὰ κατασκευάσματα τῆς χιτλερικῆς προπαγάνδας. Αὐτὸ τὸ κάνουν γιὰ νὰ μᾶς ἀποχτηνώσουν. Ἡ ΕΠΟΝ ἀγωνίζεται νὰ δώσει στὴ νέα γενιά, στὸ μέτρο ποὺ μπορεῖ, τὴν προοδευτικὴ πνευματικὴ τροφή, ποὺ χρειάζεται στὴ νεολαία, σὰν ἕνα ὅπλο πάλης ἐνάντια στοὺς καταχτητὲς καὶ τοὺς προδότες μέσω τῶν σχολιῶν μας, τῶν πολιτιστικῶν ὀργανώσεων τοῦ τόπου μας καὶ μέσω τοῦ καθημερινοῦ πολύμορφου ἀγῶνα τῆς νέας γενιᾶς.

Ὁ τρίτος σκοπὸς τῆς ΕΠΟΝ εἶναι «ἡ ἐξολόθρευση τοῦ φασισμοῦ τώρα καὶ στὸ μέλλον καὶ μὲ ὁποιαδήποτε μορφὴ καὶ ἂν παρουσιαστεῖ.» Γιατὶ ἔχει ἡ ΕΠΟΝ αὐτὸ σὰν τρίτο σκοπό της; Γιατὶ ὁ φασισμὸς ρίχνει τὴν ἀνθρωπότητα στὴν πεῖνα, στὶς φλόγες τοῦ πολέμου στὴν ἐθνικὴ ὑποδούλωση στὴ βαρβαρότητα. Αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ εὐημερεῖ ὁ λαὸς καὶ ἡ νέα γενιά, ποὺ θέλει τὴν εἰρήνη, τὴν ἐθνικὴ λευτεριά, τὴν πρόοδο, αὐτὸς πρέπει νὰ παλεύει ἀδιάκοπα ἐνάντια στὸ φασισμό, ὥσπου νὰ τὸν ἐξαφανίσει ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς.

Ὁ τέταρτος σκοπὸς τῆς ΕΠΟΝ εἶναι «ὁ ἀγώνας κατὰ τῶν ἱμπεριαλιστικῶν πολέμων γιὰ τὴν κατοχύρωση τῆς εἰρήνης μὲ βάση τὴν αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν καὶ τῶν νεολαιῶν, καὶ τὴν ἀδελφικὴ συνεργασία τους». Γιατὶ ἔχει ἡ ΕΠΟΝ αὐτὸ σὰν τέταρτο σκοπό της; Γιατὶ οἱ ἱμπεριαλιστικοὶ πόλεμοι δὲν ἔχουν τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τὰ συμφέροντα τῶν λαῶν καὶ νεολαιῶν, ἀλλὰ γίνονται πρὸς τὸ συμφέρο τῶν μεγιστάνων τοῦ πλούτου. Ἀντίθετα, αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν πολέμων φέρνει μόνο ἀνυπολόγιστες καταστροφὲς στὴν ἀνθρωπότητα. Λέμε αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν πολέμων, γιατὶ ἡ ΕΠΟΝ δὲν εἶναι ἐνάντια σὲ κάθε εἶδος πολέμου. Γιατὶ τότε θὰ καταδίκαζε καὶ τὸν τωρινὸ ἐθνικὸ

πόλεμο ποὺ κάνουμε γιὰ τὴν ἐθνική μας λευτεριά. Κατὰ συνέπεια, κάθε πόλεμος ποὺ θἄχει σὰ σκοπό του τὴν ὑποδούλωση ἄλλων πρέπει νὰ καταπολεμιέται ἀμείλιχτα. Ἡ νέα γενιὰ τῆς Ἑλλάδας μὲ τὴν τωρινὴ ἐθνικὴ ὑποδούλωση, μαθαίνει ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀφαιρεῖ ἀπ' τοὺς ἄλλους λαοὺς ὅτι τῆς ἀφαίρεσαν.

Ὅποιος ὅμως θέλει τὴν εἰρήνη, δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητεῖ στὴν ἀρχὴ «ἂν θέλεις τὴν εἰρήνη παρασκευάζου γιὰ τὸν πόλεμο» ποὺ ἔρριχνε, ρίχνει, καὶ θὰ ρίχνει τὴν ἀνθρωπότητα στὶς φλόγες τοῦ πολέμου, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὴν ἐπιζητεῖ στὴν ἀρχὴ «τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν λαῶν καὶ τῶν νεολαιῶν καὶ στὴν ἀδερφικὴ συνεργασία τους». Μὰ γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε ἱμπεριαλιστικοὺς πολέμους, μιὰ ἀπ' τὶς πολλὲς προϋποθέσεις εἶναι νὰ μὴν ὑπάρχει φασισμός. Ὁ πέμπτος σκοπὸς τῆς ΕΠΟΝ εἶναι «ἡ ἀνοικοδόμηση τῆς χώρας μας ἀπ' τὰ ἐρείπια τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀξονικῆς κατοχῆς». Γιατὶ ἔχει ἡ ΕΠΟΝ αὐτὸ σὰν πέμπτο σκοπό της; Γιατὶ ἡ θύελλα τοῦ πολέμου καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἀξονικὴ κατοχή, θ' ἀφίσει μόνο σωροὺς ἐρειπίων στὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ἡ νέα γενιὰ πρέπει νὰ φιλοδοξεῖ νὰ μετατρέψει τὴν κατεστραμένη Ἑλλάδα σὲ μιὰ χώρα πρωτοπόρα στὸ πολιτισμὸ ποὺ μέσα σ' αὐτὴ νὰ βρίσκει ἡ νέα γενιὰ τὴν καλοπέραση τὴ μόρφωση, τὴ χαρὰ τὴ λευτεριά, δηλαδὴ φωτεινὸ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

Ἐμεῖς βάζοντας σὰ σκοπὸ νὰ λευτερώσουμε τὴν πατρίδα μας, πρέπει ν' ἄχουμε σαφὴ ἐπίγνωση τῶν ἐρειπίων ποὺ θὰ κληρονομήσουμε καὶ τῆς ἄμεσης ἀναγκαιότητας ν' ἀνοικοδομήσουμε μέσα ἀπ' τὰ ἐρείπια μιὰ Ἑλλάδα ἀντάξια τῶν παιδιῶν της. Μὰ ὅποιος ἐπιζητεῖ τὴν ἀνοικοδόμηση μιᾶς καινούργιας Ἑλλάδας χωρὶς τὴν ἐνεργητικὴ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νέας γενιᾶς καὶ χωρὶς νὰ γίνει αὐτὴ ἡ ἀνοικοδόμηση πρὸς τὸ συμφέρο καὶ τὴν εὐημερία ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὅποιος ἐπιζητεῖ τὴν ἐνεργητικὴ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νέας γενιᾶς σ' αὐτὴ τὴν ἀνοικοδόμηση χωρὶς νὰ τὸν κάνει λεύτερο καὶ ἐσωτερικά, αὐτὸς ὄχι μόνο ἀνοικοδόμηση δὲν θὰ κάνει, ἀλλὰ θὰ δημιουργήσει ἐρείπια πάνω στοὺς σωροὺς τῶν ἐρειπίων ποὺ ὑπάρχουν. Κατὰ συνέπεια ἡ ἀνοικοδόμηση τῆς αὐριανῆς Ἑλλάδας θὰ γίνει μόνο ἂν ἐξοντώσουμε τὸ φασισμὸ μέσα στὴ δική μας τὴ χώρα καὶ κάνουμε τὸ λαὸ καὶ τὰ νιάτα του λεύτερους, ποὺ ὅλες οἱ ἐξουσίες νὰ ἀπορρέουν ἀπ' τὴ θέλησή τους.

Νὰ ποιοὶ εἶναι οἱ σκοποὶ τῆς ΕΠΟΝ. Καθαροὶ σὰν τὸ κρύσταλλο. Μὲ τὸ δίκαιό της ἡ Πανελλαδικὴ ἱδρυτικὴ σύσκεψη τῆς ΕΠΟΝ ἔγραψε στὴ διακήρυξή της ὅτι «δίνουμε στὴ νέα γενιὰ γιὰ ἀγῶνα τὰ ὡραιότερα ἰδανικά.» Κάθε μέλος τῆς ΕΠΟΝ πρέπει νὰ εἶνε περήφανο γιὰ τὴν ὀργάνωσή του. Κάθε νέος καὶ νέα πρέπει νὰ φιλοδοξεῖ νὰ γίνει μέλος τῆς στρατιᾶς μάχης, ποὺ φέρνει τ' ὄνομα ΕΠΟΝ.

Ἡ ΕΠΟΝ εἶναι ὀργάνωση μάχης γιὰ τὴν πρόοδο. Κατὰ συνέπεια οἱ νέοι καὶ νέες, ποὺ μπαίνουν στὶς γραμμές της, δὲν ἔχουν μόνο δικαιώματα, μὰ καὶ ὑποχρεώσεις. Οἱ ποιὸ βασικὲς ὑποχρεώσεις κάθε μέλους τῆς ΕΠΟΝ εἶναι: Νὰ δουλεύει στὸ μέτρο ποὺ μπορεῖ γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων, ποὺ ἀπορ-

ρέουν ἀπ' τοὺς σκοποὺς τῆς ΕΠΟΝ. Νὰ διαφυλάττει τὰ μυστικά της. Νὰ τὴν ὑπερασπίζεται ἀπ' τοὺς ἐχθρούς της.

Θ' ἀγωνιστοῦμε παληκαρίσια ὅλοι μαζί, Νέοι καὶ Νέες, καὶ σήμερα καὶ πάντοτε ἐνάντια σὲ κάθε ἐξωτερικὸ ἐχτρό, γιὰ νὰ ἀναχτήσουμε καὶ νὰ θρονιάσουμε τὴ λευτεριὰ στὸ τόπο μας, προασπίζοντας μὲ κάθε θυσία τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας μας, καὶ ὁλοκληρώνοντας τὴν ἐθνική μας ἑνότητα, μ' ἀπόλυτο ὅμως σεβασμὸ στὴν «αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν».

Θέλουμε κι' ἐμεῖς συναγωνιστὲς πρωτοπόροι, μαζὶ μ' ὅλους τοὺς νέους τοῦ κόσμου, νὰ ὑπερνικήσουμε τὸ γεμᾶτο προκαταλήψεις στενόκαρδο ἐθνικισμό, νὰ ὑψωθοῦμε πέρα κι' ἐπάνω ἀπὸ κάθε ἱμπεριαλισμὸ καὶ νὰ χτίσουμε ὅλοι μαζί, μ' ἀδελφικὴ συνεργασία, τὸ μεγαλόπρεπο ναὸ τῆς εἰρινικῆς διαβιώσεως τῶν λαῶν, ὅπου μέσα θὰ στήσουμε τὸ βωμὸ στὶς ἀληθινὰ ἀνθρώπινες ἀξίες.

Ζητᾶμε ἴσια δικαιώματα γιὰ ὅλα τὰ παιδιὰ πολύπλευρη παιδεία καὶ ποιοτικὴ μόρφωση, διαποτισμένη μὲ τὸ πνεῦμα τῆς λαϊκῆς Δημοκρατίας σφραγίζοντας ὁ καθένας μας τὴν προσωπική του ἀξία καὶ ἐξύψωση μὲ τὸ δημιουργικό του ἔργο.

Κανένας φραγμὸς καὶ κανένα ἐμπόδιο στὴν ἁρμονικὴ σωματική μας ἀνάπτυξη καὶ ψυχική μας ἐξέλιξη.

Δίνουμε τὴν ὑπόσχεση, πὼς θὰ προετοιμάσουμε τὸ ἔδαφος γιὰ τὸ ριζοβόλημα καὶ τὸ πλούσιο ἄνθισμα ἑνὸς πρωτοπόρου σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ. Μόνο ἔτσι θὰ καταχτήσουμε κι' ἐμεῖς τὴν ἐσωτερική μας εὐτυχία.

ΣΗΜ. (1) Τὰ παιδιὰ θὰ ὀργανωθοῦν χωριστὰ μὲ τὴν καθοδήγηση τῆς ΕΠΟΝ.

ΣΗΜ. (2) Τὸ Προεδρεῖο τοῦ Κ.Σ. συμπτύσει ἢ διαιρεῖ τὶς περιοχὲς ὅταν αὐτὸ τὸ ἐπιβάλλουν οἱ ἐσωτερικὲς συνθῆκες ποὺ ἐπικρατοῦν στὴ χώρα μας.
ΣΗΜ. (3) Ἡ Ἀθήνα καὶ ὁ Πειρειεὺς ἀποτελοῦν περιοχὲς καὶ καθοδηγοῦνται ἀπὸ Συμβούλια Πόλης, ἰσοβάθμια μὲ τὰ Συμβούλια περιοχῶν.

ΣΗΜ. (4) Σὲ συνθῆκες σὰν τὶς τωρινές, ἐπιτρέπεται ὁ χωρισμὸς τῶν τμημάτων σὲ ὑποτμήματα καὶ σὲ ὁμάδες. Κάθε ὑπότμημα καθοδηγεῖται ἀπὸ Ὑποτμηματικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ κάθε ὁμάδα καθοδηγεῖται ἀπὸ Γραμματέα ἢ Γραφεῖο.
ΣΗΜ. (5) Σὲ συνθῆκες σὰν τὶς τωρινὲς ἐπιτρέπεται καὶ ὁ διορισμὸς τῶν κατωτέρων ὀργάνων ἀπ' τ' ἀνώτερα.

ΣΗΜ. (6) Τὰ καθοδηγητικὰ ὄργανα τῆς ΕΠΟΝ εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ καλοῦν ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα ὅταν τὸ ζητήσει τὸ 1/3 τῶν μελῶν τῆς δοσμένης περιοχῆς νομοῦ τμήματος εἴτε ὁλόκληρης τῆς ΕΠΟΝ ὅταν πρόκειται γιὰ Πανελλαδικὸ συνέδριο ἢ συνδιάσκεψη.

ΕΚΤΑΚΤΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΦΩΤΑ

γιὰ μᾶς τὰ παιδιὰ τοῦ δουλευτῆ λαοῦ

ΣΧΕΔΙΟ ΜΙΑΣ ΛΑΪΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

1944. Τὸ ΕΑΜ καὶ μαζί του ἡ ΕΠΟΝ εἶναι οὐσιαστικὰ ἡ Ἐλεύθερη Ἑλλάδα μέσα στὸ σκοτάδι τῆς Κατοχῆς. Κι ἔτσι συμπεριφέρονταν καὶ ΕΑΜ καὶ ΕΠΟΝ. Μικρὸ δεῖγμα αὐτῆς τῆς ἀλήθειας, τῆς βαθιᾶς καὶ ὑπεύθυνης ἀπὸ μέρους τους ἀντιμετώπισης τῶν καίριων προβλημάτων τῆς αὐριανῆς ἐλεύθερης, ὅπως τὴν ἤλπιζαν, Ἑλλάδας, τὰ ἀποσπάσματα ποὺ δημοσιεύονται πιὸ κάτω ἀπὸ τὸ «Σχέδιο μιᾶς Λαϊκῆς Παιδείας», ποὺ ὑποβάλανε, ἐκείνη τὴ χρονιά, στὴ Γραμματεία Παιδείας τῆς ΠΕΕΑ οἱ εἰδικὲς ἐπιτροπὲς τοῦ ΕΑΜ καὶ τῆς ΕΠΟΝ καὶ ποὺ τὸ ἐπεξεργάστηκαν μὲ τὴν ἔμπνευση καὶ τὴν καθοδήγηση τοῦ Δημήτρη Γληνοῦ.

Η ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Α΄ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἡ παιδεία μέσα στὴν κοινωνικὴ ὀργάνωση εἶναι ἡ σπουδαιότερη κοινωνικὴ λειτουργία ταγμένη στὴν ὑπηρεσία τοῦ Λαϊκοῦ Συνόλου. Δὲν μένει ξένη ἀπὸ τὴ γύρω της ζωή, ἀλλ' ἀπεναντίας εἶναι συνδεμένη στενὰ μ' αὐτὴν καὶ ἀποτελεῖ τὸ θεμελιακὸ στοιχεῖο τοῦ κοινωνικοῦ ἐποικοδομήματος. Δὲν περιορίζεται μόνο στὴν παιδικὴ περίοδο τῆς ζωῆς τῶν ἀτόμων καὶ δὲν εἶναι προνόμιο μόνο μερικῶν, ἀλλ' ἀπεναντίας ἡ παιδεία ἀγκαλιάζει ὁλόκληρο τὸν ἐργαζόμενο Ἑλληνικὸ λαὸ καὶ γίνεται ἡ φωτεινὴ καθοδηγήτρια τῆς καθημερινῆς του ζωῆς. Ὡς τέτοια ἡ παιδεία ἔχει ὡς βασική της ἀρχὴ «ἕνας λαὸς μιὰ παιδεία». Ὅλοι ἔχουν ἴσα, μὰ πραγματικά, δικαιώματα στὴ μόρφωση, ἀπὸ τὴν κατώτατη ὡς τὴν ἀνώτατη βαθμίδα, χωρὶς κανένα περιορισμὸ ἀπὸ οἰκονομικοὺς ἢ κοινωνικοὺς λόγους μὲ μόνο κριτήριο τὴν ἱκανότητα καὶ ἀνάλογα μὲ τὴ φυσικὴ κλίση τοῦ καθενός.

Ἀφοῦ ἔτσι καθορίζεται ἡ θέση της, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ ἁπλῆ ὑπόθεση ποὺ ἐνδιαφέρει ἀτομικὰ τοὺς γονιούς, τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς δασκάλους. Οὔτε ποτὲ μπορεῖ νὰ γίνει ἀντικείμενο ἰδιωτικῆς ἐμπορικῆς ἐκμετάλλευσης. Εἶναι ἀπεναντίας ὑπόθεση ποὺ ἐνδιαφέρει κατὰ πρώτιστο καὶ κύριο λόγο τὴν ὀργανωμένη Λαϊκὴ Πολιτεία. Κι ἡ Πολιτεία αὐτὴ μὲ τὴ συναίσθηση τοῦ ἔργου τῆς παιδείας θὰ τῆς δώσει ὅλα τὰ μέσα, ἀκολουθώντας τὴν ἀρχὴ «καμμιὰ οἰκονομία γιὰ τὴν παιδεία».

Β΄ ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μέσα στὰ πλαίσια τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἡ παιδεία θέτει στὸν ἑαυτό της ὡς γενικὸ σκοπὸ νὰ ἀνυψώσει πνευματικά, ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ τὸν ἐργαζόμενο λαό, νὰ τοῦ δώσει δηλαδὴ ὅλα τὰ μορφωτικὰ στοιχεῖα καὶ νὰ τοῦ παρασκευάσει ὅλες τὶς δυνατότητες, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ πολλαπλασιάσει τὴν παραγωγὴ τῶν ὑλικῶν πολιτιστικῶν ἀγαθῶν, νὰ ἐκμεταλλευθεῖ καὶ ἀναπτύξει τὶς πλουτοπαραγωγικὲς πηγὲς τῆς χώρας μας, νὰ προαγάγει τὸν πνευματικὸ πολιτισμό μας καὶ νὰ ὀργανώσει καὶ ἐξελίξει τοὺς θεσμοὺς τῆς Πολιτείας σὰν πραγματικὰ ἐλεύθερος λαός.

Γ΄ ΜΕΡΙΚΟΤΕΡΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Ἀπ' τὸ γενικὸ σκοπὸ βγαίνουν οἱ μερικότεροι σκοποὶ τῆς παιδείας ποὺ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

α) Ἡ παιδεία ἀποβλέπει στὸ νὰ προετοιμάσει πολῖτες θετικὰ δημιουργικούς. Ἐμποτισμένη μὲ τὸ πνεῦμα τῆς θετικῆς δημιουργικῆς ἐργασίας, θὰ χρησιμοποιήσει ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ κάνει τὰ παιδιὰ νὰ νοιώσουν ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματά τους τὴ χαρὰ τοῦ δημιουργικοῦ ἔργου, πνευματικοῦ ἢ ὑλικοῦ.

Θὰ χρησιμοποιήσει πρὸς τοῦτο τὴν ἐργασία, ὄχι ὡς ἁπλῆ μέθοδο, ἀλλὰ ὡς τὴ μόνη φυσικὴ ἀτμόσφαιρα (καὶ ὡς ζωὴ πραγματική), μέσα στὴν ὁποία θὰ ζεῖ τὸ σχολεῖο. Μὲ τὴν ἐργασία καὶ μέσα στὴν ἐργασία θὰ καλλιεργήσει τὶς ἰδιαίτερες κλίσεις τῶν παιδιῶν, θὰ τὰ παρακολουθήσει ἔπειτα στὴν κοινωνικὴ ἀποδοτικὴ ἐργασία τους, θὰ θέσει τὴν τεχνικὴ πρόοδο στὴ διάθεσή τους καὶ θὰ τὰ καθοδηγεῖ πάντα μὲ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης.

β) Ἡ παιδεία δὲ θὰ βασίζεται μόνο στὴν ἐπιστήμη ἀλλὰ καὶ στὴν τέχνη. Θ' ἀποβλέπει δηλαδὴ νὰ δώσει στὸ παιδὶ καὶ γενικὰ στὸ λαὸ τὴν καλαισθητικὴ μόρφωση. Ὅπως ἡ ἐπιστήμη μὲ τὴ λαοκρατικὴ παιδεία θὰ ξεκλειδώσει πιὰ τὰ μυστικά της ὥστε νὰ γίνουν προσιτὰ σ' ὅλους, ἔτσι καὶ ἡ τέχνη μέσα στὴν παιδεία θ' ἀνοίξει τὰ παραδείσια βασίλειά της γιὰ τὸ λαό. Ἡ τέχνη ἡ θετικὰ ὠφελιμιστική, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑψηλὴ ἀπολυτρωτικὴ τέχνη μ' ὅλες τὶς μορφές της θὰ δώσει τὴ θεία χαρὰ στὸ παιδὶ ἀπὸ τὶς πρῶτες στιγμὲς τῆς σχολικῆς του ζωῆς. Ἡ παιδεία θὰ καλλιεργήσει κάθε κλίση γιὰ τὴν τέχνη καὶ θὰ διαμορφώσει τὶς ψυχές, ὥστε νὰ δέχονται τὰ δῶρα της. Ἰδιαίτερη προσοχὴ θὰ δώσει στὴν ἀνάπτυξη τῶν ζωντανῶν Ἑλληνικῶν λαϊκῶν στοιχείων στὴν τέχνη (Λαϊκὴ Τέχνη).

γ) Ἡ παιδεία δὲν μπορεῖ νὰ περιοριστεῖ στὴν καλλιέργεια τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου. Θὰ στρέψει τὴν προσοχή της καὶ στὴν καλλιέργεια τοῦ σώματος. Γιὰ κάθε δημιουργικὴ ἐργασία, θεωρητικὴ ἢ πρακτική, γιὰ κάθε ἐκδήλωση τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης χρειάζονται κατάλληλες σωματικὲς δεξιότητες, ποὺ ἡ παιδεία θὰ φροντίσει νὰ τὶς ἀναπτύξει μὲ κάθε τρόπο. Καὶ γενικότερα ἡ παιδεία πρέπει νὰ ἐργάζεται ἔτσι ὥστε νὰ διαπλαστοῦν σώματα εὔρωστα, ποὺ θὰ κλείνουν μέσα τους ψυχὲς γερές. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ σωματικὴ ὑγεία καὶ ἡ σωματικὴ ἀγωγὴ καὶ ὅ,τι συντελεῖ σ' αὐτὴ εἶναι σπουδαιότατα μελήματά της.

δ) Ἡ παιδεία ἐπίσης δὲ θὰ προετοιμάζει πολίτες παθητικούς, ὑποταχτικοὺς καὶ ἄβουλους. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία χρειάζεται πολίτες μὲ ψυχικὴ ἐλευθερία, μὲ ὑποκειμενικότητα, μὲ συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς τους καὶ μὲ συνειδητὴ πειθαρχία στὸ σύνολο. Γι' αὐτὸ ἡ παιδεία μὲ τὸ ὅλο πνεῦμα της καὶ μὲ τὴ Δημοκρατικὴ ὀργάνωση τῆς ζωῆς τῶν σχολείων, θὰ προετοιμάζει πολίτες ἐλεύθερους, αὐτοπειθάρχητους καὶ φωτεινοὺς φορεῖς τῆς κυρίαρχης λαϊκῆς θέλησης, πολίτες μὲ ξεκάθαρη συνείδηση τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας.

ε) Ἡ παιδεία ἀκόμα δὲν ἀποβλέπει μόνο νὰ προετοιμάσει ἄτομα δημιουργικὰ καὶ ἐλεύθερα, ἀλλὰ καὶ ἱκανὰ νὰ συνεργάζονται ὅλα μαζὺ ὡς μέλη τοῦ ἰδίου συνόλου. Γι' αὐτὸ θὰ χτυπήσει τὸν ἀτομικισμὸ καὶ τὸν ἀρριβισμό, δὲν θὰ καλλιεργεῖ τὴν ἐπιτηδειότητα στὴν ἀθέμιτη ἀναρρίχηση καὶ δὲ θὰ θέτει ὡς ἐπιδίωξη τῶν ἀτόμων τὴ μ' ὁποιαδήποτε μέσα ἀνάδειξη καὶ διαβίωση σὲ βάρος τῶν ἄλλων. Ἀπεναντίας ἡ παιδεία θὰ θεμελιώνει τὸ ἔργο της ἐπάνω στὶς ἀρχὲς τῆς ὁμαδικῆς συνεργασίας καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης μὲ τὴ δημιουργία κοινωνικῆς συνείδησης.

στ) Ἡ παιδεία τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἀποβλέπει στὸ νὰ συνδέσει στενὰ τὸ ἔργο της μὲ τὸ ἄμεσο φυσικὸ περιβάλλον τῆς Χώρας, ἀκολουθώντας τὴν ἀρχὴ τῆς προσαρμογῆς στὴν πραγματικότητα. Θὰ ἐπιδιώξει ἔτσι ν' ἀναπτύξει τὶς πλουτοπαραγωγικὲς δυνάμεις ποὺ κλείνει μέσα ἡ ἑλληνικὴ φύση. Θὰ ἐπιδιώκει ἀκόμα νὰ καλλιεργεῖ κάθε πνευματική, ἠθική, ἱστορικὴ καὶ ζωντανὴ σήμερα ἀξία τοῦ τόπου μας, ὥστε ν' ἀναδείξει τὴν Ἑλλάδα χώρα πολιτισμένη καὶ εὐτυχισμένη. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη εἶναι παιδεία ἐθνική. Κι ἀκόμα εἶναι παιδεία Ἐθνικὴ γιατὶ θὰ ἐμπνέει στὰ παιδιὰ ὅλα, ἀγόρια καὶ κορίτσια, ὡς ὑπέρτατο χρέος τους νὰ ἐργάζονται πάντα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν λαϊκῶν κατακτήσεων, γιὰ τὴν ἐδαφικὴ ἀκεραιότητα, τὴν οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία καὶ τὴν Ἐθνικὴ Ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδας.

ζ) Ἡ παιδεία μας μὲ τὸ νὰ εἶναι Ἐθνικὴ δὲ θὰ πάψει ποτὲ νὰ εἶναι ἀνοιχτὴ γιὰ νὰ δέχεται πρόθυμα τὴ γνώση καὶ τὴν πεῖρα τῶν ξένων ἐθνῶν. Θὰ παρακολουθεῖ πάντα μὲ ἐνδιαφέρον τὴ ζωὴ καὶ τὸν πολιτισμό τους. Χωρὶς δουλικὴ μιμητικότητα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ξενηλατικὸ πνεῦμα θ' ἀφομοιώνει κάθε ἀφομοιώσιμο ξένο πολιτιστικὸ στοιχεῖο. Δὲ θὰ καλλιεργεῖ τὰ μίση ἀνάμεσα στοὺς λαούς. Ἀλλὰ θὰ ἐμπνέει στὰ παιδιὰ τὸ σεβασμὸ στὶς πατρίδες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, θὰ τὰ κεντρίζει μὲ τὴν ἰδέα τῆς εὐγενικῆς ἅμιλλας, ποὺ ὠθεῖ στὸ ν' ἀναδείξουμε τὴν πατρίδα μας μέσα στὸ παγκόσμιο στίβο ὡς μιὰ δύναμη προόδου καὶ θὰ καλλιεργεῖ τὴν τάση τῆς συνεργασίας ὅλων τῶν ἐθνῶν γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ.

Δ΄ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

I) Δάσκαλος

1) Μόρφωση. Ὅλων τῶν βαθμίδων ἀνώτατη μόρφωση, δηλαδὴ θὰ φοιτᾶ σὲ σχολὴ ἰσότιμη μὲ τὸ πανεπιστήμιο. Δημοδιδάσκαλοι. Τελειόφοιτοι γυμνασίου θὰ φοιτοῦν σὲ παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες τετράχρονες, ἰσότιμες μὲ τὸ Πανεπιστήμιο. Μέσης Παιδείας. Φοίτηση στὶς διδασκαλικὲς Σχολὲς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ εἰδικοὶ καθηγητὲς σὲ εἰδικὲς ἀνώτατες Σχολὲς γιὰ παιδαγωγικὴ καὶ εἰδικὴ μόρφωση, (Γυμναστικὴ Ἀκαδημία, Μουσικὸ Διδασκαλεῖο, Τεχνικὸ Διδασκαλεῖο, Διδασκαλεῖο Ξένων Γλωσσῶν: Σ' αὐτὲς θὰ φοιτοῦν ἀπόφοιτοι γυμνασίου).

2) Μετεκπαίδευση. Σὲ παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες, Διδασκαλεῖα Μ. Ἐκπαιδεύσεως, ἐξωτερικὸ ὑποχρεωτικὰ κατὰ τὴν ὅλη σταδιοδρομία χωρὶς τὴ δημιουργία προνομίων.

3) Ἐκπαιδευτικὲς ἐκδρομὲς στὸ ἐξωτερικὸ μὲ ἔξοδα τοῦ Κράτους.

4) Ἐκπαιδευτικὰ Συνέδρια. (Ὑποχρεωτικὰ ἕνα τὸ χρόνο).

5) Οἰκονομικὴ θέση. Ὑπαλληλικὴ σταδιοδρομία ὁμοιόμορφη λειτουργῶν στοιχειώδους καὶ μέσης παιδείας ἀπὸ τὸ βαθμὸ ποὺ διορίζονται ὅλοι οἱ πτυχιοῦχοι τοῦ Πανεπιστημίου μέσα στὴν ὑπαλληλικὴ ἱεραρχία, κανονικὴ προαγωγή, δίκαιο μισθολόγιο σύμφωνα μὲ τὴ γενικὴ ὑπαλληλικὴ ἱεραρχία, χωρὶς προνόμια ἀλλὰ καὶ χωρὶς μείωση.

II. Μαθητὴς

Α΄. Προστατευτικὰ μέτρα

1) Παροχὴ δωρεὰν ἱματισμοῦ, βιβλίων, γραφικῆς ὕλης καὶ χωρὶς τέλη ἐγγραφῆς.

2) Παροχὴ πραγματικοῦ συσσιτίου ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῶν δασκάλων, κηδεμόνων καὶ μαθητῶν (πρωϊνοῦ, μεσημεριανοῦ καὶ βραδυνοῦ) ποὺ καὶ πληροῖ τοὺς ὅρους χωρὶς συμβουλὲς ξένων.

3) Ἵδρυση οἰκοτροφείων ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη εἰδικῶν γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ φοιτοῦν σὲ σχολεῖα μακρυὰ ἀπὸ τὸν τόπο τῆς κατοικίας καὶ γιὰ ὅσα συντρέχει σ' αὐτὸ ἀνάγκη.

4) Παροχὴ ὑποτροφιῶν σὲ μεγάλη κλίμακα καὶ στὸ ἐσωτερικὸ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ ἀνώτερες σπουδές.

5) Πατρικὴ ὑγιεινολογικὴ ἐπίβλεψη καὶ Νοσοκομειακὴ περίθαλψη (κάθε σχολεῖο νὰ ἔχει τὸ γιατρό του καὶ τὴ νοσοκόμα του). Λουτρά, Ἀναρρωτήρια, Εἰδικὰ Νοσοκομεῖα. Εἰδικὰ Σχολεῖα ἄρρωστων παιδιῶν.

Β΄. Φοίτηση καὶ ἄλλα μέτρα

1) Συνεκπαίδευση ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν.

2) 30 μαθηταὶ σὲ κάθε τάξη.

3) Ἀνταλλαγὴ ἐπισκέψεων μαθητῶν στὸ ἐσωτερικὸ καὶ ἐξωτερικὸ (μὲ ἔξοδα τοῦ Κράτους).

Η ΓΛΩΣΣΑ

1) Μοναδικὸ γλωσσικὸ ὄργανο στὴν παιδεία ὅλων τῶν βαθμίδων ΕΙΝΑΙ ἡ Δημοτικὴ γλῶσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἡ κοινὴ Δημοτικὴ γλῶσσα.

2) Ἡ προφορικὴ διδασκαλία θὰ γίνεται μόνο μ' αὐτή. Ἐπίσης μόνο σ' αὐτὴ θὰ γράφονται οἱ σχολικὲς ἐκθέσεις, οἱ μαθητικὲς ἐργασίες καὶ τὰ σχολικὰ βιβλία κάθε εἴδους.

3) Στὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης, ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας θὰ γίνεται χωρὶς τὴ μεσολάβηση τῆς καθαρεύουσας, μὲ βάση μόνο τὴ Δημοτικὴ γλῶσσα.

4) Στὶς συλλογὲς Νεοελληνικῶν ἀναγνωστικῶν τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τοῦ γυμνασίου, θὰ περιέχονται λογοτεχνικὰ κείμενα τῆς καθαρεύουσας (Καλλιγᾶς, Βικέλας, Παπαδιαμάντης, Παπαρρηγόπουλος, Κάλβος, κ.λπ.), ὅπως θὰ περιέχονται δείγματα ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ ἰδιωμάτων μὲ κατάλληλα σχόλια. Μόνο αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ θέση τῆς καθαρεύουσας στὴν παιδεία, θέση καθαρὰ ἱστορική.

ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ

1) Τονικὴ ἁπλοποίηση μὲ τὴν παραδοχὴ τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος. Κατάργηση πνευμάτων καὶ διπλῶν γραμμάτων.

2) Κατάργηση τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας. Ἔκδοση τῶν παλαιῶν βιβλίων μὲ τὴ νέα μορφή.

ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

1) Στὴν ἕδρα κάθε Δήμου ἢ Κοινότητος ὑπάρχει τοπικὴ ὑπηρεσία σχολικῶν κτιρίων. Στοὺς μεγάλους Δήμους (ὅπως στὴν Ἀθήνα Πειραιᾶ Θεσσαλονίκη κ.λπ.) ὑπάρχουν δυὸ ἢ περισσότερες τέτοιες Τ.Υ.Σ.Κ.

2) Ἡ κάθε Τ.Υ.Σ.Κ. ἀπαρτίζεται α) ἀπὸ ἕνα Δημοδιδάσκαλο καὶ στὶς περιοχὲς ποὺ ὑπάρχει Γυμνάσιο ἀπὸ ἕνα ἐκπαιδευτικὸ Μέσης καὶ ἀπὸ ἕνα ἀντιπρόσωπο κάθε τύπου Σχολείου. β) Ἀπὸ ἕνα ἀντιπρόσωπο τοῦ Δήμου ἢ Κοινότητος καὶ γ) ἀπὸ 2-3 ἀντιπροσώπους τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων τῆς περιοχῆς. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι αἱρετοί.

3) Ἡ κάθε Τ.Υ.Σ.Κ. βρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐξάρτηση καὶ τὸν ἔλεγχο ἑνὸς γραφείου Σχ. κτιρίων τοῦ Περιφερειακοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ποὺ ἀπαρτίζεται κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο μὲ τὴ συμμετοχὴ αἱρετοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Νομαρχίας, ἑνὸς εἰδικοῦ Σχολιάτρου καὶ ἑνὸς Νομομηχανικοῦ.

4) Ἡ Τ.Υ.Σ.Κ. μέσα στὸν πρῶτο χρόνο τῆς λειτουργίας της πρέπει νὰ ἐξοικονομήσει τὸ σχ. κτίριο γιὰ κάθε σχολεῖο τῆς περιοχῆς ποὺ δὲν ἔχει δικό του. Ἡ προσωρινὴ ἐξοικονόμηση θὰ γίνει μὲ ἐνοικίαση ἢ καὶ ἐπίταξη (καὶ μὲ ἔξοδα τοῦ Δήμου ἢ Κοινότητος ἢ τοῦ Κράτους).

5) Μέσα στὰ τέσσερα πρῶτα χρόνια ἡ κάθε Τ.Υ.Σ.Κ. πρέπει νὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν ἵδρυση σχ. κτιρίων γιὰ κάθε σχολεῖο ποὺ δὲν ἔχει δικό του. Πρὸς τοῦτο θὰ βρεῖ τὰ κατάλληλα οἰκόπεδα ἢ ἀπὸ τὰ Δημοτικὰ (Κοινοτικὰ) ἢ μὲ ἀγορὰ ἰδιωτικῶν καὶ θὰ ἐποπτεύσει τὸ χτίσιμο τοῦ κτιρίου.

6) Τὰ ἔξοδα γιὰ τὴν ἵδρυση κάθε σχ. κτιρίου ἐξοικονομοῦνται:

α) Ἀπὸ εἰδικὴ ἐπιχορήγηση τοῦ Δήμου ἢ Κοινότητος.

β) Ἀπὸ εἰδικὸ Ταμεῖο κάθε σχολείου, ποὺ πλουτίζεται μὲ προαιρετικὲς συνεισφορές, ἐράνους, καταβολὲς κλπ. μὲ τὴ φροντίδα τοῦ συλλόγου τοῦ προσωπικοῦ καὶ τοῦ συλλόγου τῶν γονέων ἢ τῆς Σχολικῆς Ἐπιτροπῆς.

γ) Ἀπὸ τοκοχρεωλυτικὰ δάνεια ποὺ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συνάπτει ἡ Τ.Υ.Σ.Κ. ἀπὸ τὸ Κράτος ἢ ἀπὸ Τράπεζες μὲ τὴν ἐγγύηση τοῦ Κράτους.

7) Τὰ σχέδια τῶν σχολικῶν κτιρίων καὶ ὅλες οἱ σχετικὲς ἐνέργειες ἐγκρίνονται ἀπὸ τὸ Γ.Σ.Κ. Περιφ. Ἐκπαιδευτικὸ Συμβούλιο.

8) Ἀποφυγὴ περιττῆς πολυτέλειας στὰ σχολικὰ κτίρια καὶ ἐπιδίωξη ἁπλῆς καὶ λιτῆς ἐμφάνισης μὲ ἱκανοποίηση τῶν πρακτικῶν ἀναγκῶν χωρὶς πολλὰ ἔξοδα (μεγάλες αἴθουσες, καλὸς προσανατολισμός, εὐρύχωρες αὐλὲς μὲ γυμναστήρια, ἀποχωρητήρια, λουτρὰ κ.λπ.).

9) Ἡ κατοικία τοῦ δασκάλου σὰν παράρτημα θὰ εἶναι καὶ πρότυπο κατοικίας.

10) Ἵδρυση οἰκοτροφείων.

11) Μορφωτικὴ Λέσχη, ἀναγνωστήριο, βιβλιοθήκη.

ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Σύμφωνα μὲ τὶς πάρα πάνω ἀπαιτήσεις χωρίζουμε τὴν προσχολικὴ ζωὴ σὲ τρία στάδια:

Τὴν ἐνδομήτρια ζωὴ τοῦ παιδιοῦ, τὴ βρεφικὴ ἡλικία ἀπὸ 0-2 ἐτῶν καὶ τὴ νηπιακὴ ἀπὸ 2-6.

Γιὰ τὴν ἐνδομήτρια ζωὴ καὶ τὴν ἐξασφάλιση καλοῦ τοκετοῦ ἀναφέραμε τὰ μέτρα ποὺ πρέπει νὰ πάρει ἡ παιδεία.

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

Ἡ βάση γιὰ τὴ διαπαιδαγώγηση τῶν νηπίων 4-6 ἐτῶν θ' ἀποτελέσει τὸ αὐθόρμητο καὶ αὐτοδημιούργητο παιγνίδι ποὺ εἶναι τὸ κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ παιδιοῦ, ἡ μόνιμη ἂς τὸ ποῦμε, ἀπασχόλησή του. Τὸ παιδὶ ζεῖ γιὰ νὰ παίζει, ἐνεργεῖ γιὰ νὰ παίζει, καὶ τὸ παιδὶ ποὺ παίζει εἶναι τὸ παιδὶ ποὺ ὑπόσχεται πολλά. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παίζει τὰ παιδικά του παιχνίδια ποὺ ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες καὶ σὲ ὅλο τὸν κόσμο εἶναι τὰ ἴδια. Ὅροι βιολογικοὶ τὰ ἐπιβάλλουν γιὰ νὰ ἀσκοῦν καὶ νὰ δυναμώνουν τὸ σῶμα, νὰ θρέφουν τὴ φαντασία καὶ νὰ προετοιμάζουν τὰ ἄτομα μὲ τὴν ἀνάγκη τῆς ὁμάδας, ποὺ ἀπ' τὴ φύση τους ἔχουν, γιὰ τὴν κοινὴ ζωή. Ἔτσι δυναμώνεται ἡ κοινωνικότητα, καὶ σχηματίζονται οἱ ἠθικοκοινωνικοὶ νόμοι.

Ἕνα σύστημα ποὺ θὰ διαλέξει κεῖνα ποὺ εἶναι χρήσιμα ἀπ' τὰ παληά, μὰ κύρια θὰ βασιστεῖ ἀπάνω στὴν πλούσια, ζωηρή, πολύπλευρη, γνήσια καὶ ἀποκλειστικὰ παιδιάστικη αὐτὴ λειτουργία, τὸ παιχνίδι. Θὰ τὸ χρησιμοποιήσει σὰν ἀφετηρία καὶ μαζὶ κέντρο γιὰ ν' ἀσκηθεῖ τὸ μυαλὸ καὶ οἱ δεξιότητες τοῦ παιδιοῦ, πάνω σ' αὐτὸ θὰ στηριχτεῖ γιὰ ν' ἀποχτήσουν τὰ παιδιὰ πλούσιες ἐμπειρίες, νὰ γεννηθεῖ μέσα τους ἡ ἐσωτερικὴ πειθαρχία καὶ νὰ ριζοβολήσουν οἱ κοινωνικὲς ἀρετές. Αὐτὸ τὸ σύστημα θὰ ἔχει ἀποτελέσματα πιὸ σταθερὰ καὶ δυναμικότερα. Πρέπει νὰ ἐκμεταλλευτοῦμε κεῖνο ποὺ ἐκ τῶν ἔσω μᾶς δίνει τὸ παιδί. Τὴν ὁρμὴ καὶ τὸ θάρρος, τὴ μεγάλη συνδυαστικὴ φαντασία καὶ τὴ δημιουργικότητα ποὺ δείχνεται στὸ αὐτοσχέδιο παιχνίδι, τὴν ἀνεξάντλητη πρωτοβουλία καὶ τὴν ἀδιάκοπη δυνατότητα νὰ ὑπερνικᾶ τὶς δυσκολίες. Ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν τὴν ὥρα ποὺ παίζει τὸ παιδί. Ἀσκεῖται τὸ μυαλό του, πειθαρχεῖ στὸ νόμο ποὺ ὁρίζει τὸ παιχνίδι, δυναμώνεται μέσα του ἡ ἀνάγκη γιὰ ὁμαδικὴ συνεργασία. Ἐδῶ χρειάζεται ὁ δάσκαλος νὰ εἶναι πλούσια προικισμένος. Πρέπει νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς δημιουργὸς γιὰ νὰ μπαίνει κάθε στιγμὴ στὸ νόημα τῶν παιχνιδιῶν τῶν παιδιῶν, νὰ εἶναι παιδαγωγὸς ὥστε νὰ παρεμβαίνει μόνο γιὰ τὴν προαγωγὴ καὶ πρόοδο τοῦ παιδιοῦ, νὰ εἶναι ψυχολόγος γιὰ νὰ νοιώθει τὴν παιδιάτικη ἐξέλιξη καὶ κίνηση, καὶ ἀκόμα νὰ εἶναι ποιητὴς γιὰ νὰ χαίρεται τὴν ὁμορφιὰ τῶν παιδικῶν συνθέσεων. Θέλει στὸ σύστημα αὐτὸ ὁ δάσκαλος νὰ εἶναι στὸ κέντρο μὰ καὶ ἀποτραβηγμένος στὴ γωνιά του. Πρέπει νὰ εἶναι παρατηρητὴς ἀκούραστος καὶ ὑποκινητὴς μὲ σύστημα καὶ καθορισμένη προοπτική. Θὰ συνηθίσει τὰ παιδιά, χωρὶς νὰ γίνεται ἀντιληπτό, στὴ συστηματικὴ δουλειὰ καὶ στὴ θετικὴ ἀπόδοση. Θὰ τὰ συνηθίσει νὰ σέβονται τὶς διάφορες κοινωνικὲς ἀρετές, ὥστε ἡ πειθαρχία νὰ τοὺς γίνει σιγὰ-σιγὰ ἀβίαστη ἀνάγκη.

Καθηγητές, Πρυτάνεις, Διανοούμενοι,
Σταθῆτε ἀποφασιστικοί στό πλευρό τῶν φοιτητῶν σας. Τό Ἔθνος σᾶς καλεῖ νά βοηθήσετε τό ἔργο τους καί ν' ἀνοίξετε τά ἱδρύματα.
Ἔστι θά βοηθήσετε τό Ἔθνος, θά ἐξυπηρετήσετε τήν πατρίδα καί τούς Συμμάχους, θά χτυπήσετε τόν καταχτητή.
Φοιτητές, συνεχίστε τήν πάλη σας μέ κέφι κι ὁρμή γιά τό ἄνοιγμα τῶν σχολείων σας. Σαρῶστε κάθε ἐμπόδιο, πού βρίσκεται στό δρόμο σας χωρίς οἶκτο.
Τά ἱδρύματα πρέπει ν' ἀνοίξουν, Πρέπει νά σταθοῦν τά ὁρμητήρια μας στή μάχη τῆς Λευτεριᾶς.
Μέσα σ' αὐτά βράχος ἀκλόνητος θά εἶναι ἑνωμένοι οἱ φοιτητές.
Ἐμπρός ὅλοι ἑνωμένοι στόν ἀγῶνα.
13/9/44 Ε.Π.Ο.Ν. Σπουδαστῶν.

Κατοχικὴ προκήρυξη τῆς ΕΠΟΝ

ΠΡΩΤΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
(1 ὡς 14 χρονῶν)

στοιχειώδικη: Μόνον ἐπειδὴ θὰ συμπληρώνεται ὑποχρεωτικὰ μὲ τὰ ἐπιμορφωτικὰ σχολεῖα. Γενική: Γιατὶ σκοπός μας εἶναι νὰ δώσει στὰ παιδιὰ ὡς τὰ 14 χρόνια: α) Γενικὴ ἰδέα γιὰ τὴ φύση καὶ τὶς ἀνθρώπινες κοινωνίες σὰν φυσικὰ καὶ κοινωνικὰ ὄντα μὲ βάση τὴν ὀργανωμένη ὁμαδικὴ ζωὴ καὶ τὴ σημερινὴ πραγματικότητα. β) νὰ συνηθίσει τὸ μυαλό του στὶς σωστὲς μέθοδες ποὺ συνδυάζουν τὴν ἐπιστημονικὴ γνώση μὲ τὴν τεχνικὴ ἐργασία, καὶ γ) νὰ ριζώσει στὶς καρδιές τους τὸ αἴσθημα τῆς ἀνθρώπινης ἀλληλεγγύης καὶ δικαιοσύνης, ὥστε νὰ τοὺς κάμει δημιουργικοὺς φορεῖς τῶν θεσμῶν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας. Ζητοῦμε καὶ ἐπιμένουμε ἡ μόρφωση νὰ εἶναι γενικὴ καὶ ὄχι ἐπαγγελματικὰ εἰδικευμένη στὸν Α΄ βαθμό. Γιατὶ ἡ γενικὴ μόρφωση καὶ μαζὶ ἐπαγγελματικὴ εἶναι συγχώνευση τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς Παιδείας μέσα σ' ἕνα βαθμό, καὶ αὐτὸ πολὺ περιορισμένο χρονικά, ὥστε νὰ μὴ πετυχαίνεται οὔτε τὸ ἕνα, οὔτε τὸ ἄλλο. Θέλουμε λοιπὸν ὁ Α΄ βαθμὸς τῆς Παιδείας νὰ δίνει γενικὴ μόρφωση, στηριγμένη στὴν ἀρχὴ τῆς ἐργασίας, τῆς ἄμεσης πραγματικότητας καὶ τῆς αὐτοδιοίκησης, ποὺ ἀναπτύξαμε παραπάνω.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ὁ δουλευτὴς λαὸς καὶ πρὸ πάντων τὰ νιάτα θέλουμε νὰ κατακτήσουμε τὴ μέση παιδεία. Δὲν τὴ δεχόμαστε σὰν ἐλεημοσύνη, θέλουμε ν' ἀποτυπώσουμε ἀπάνω της τὸ δικό μας πνεῦμα καὶ τὴν ὀντότητά μας. Θέλουμε νὰ τὴν ἑνώσουμε μὲ τὴ ζωή μας καὶ τὶς ἀνάγκες της, νὰ τὴ συμφιλιώσουμε μὲ τὸν ἀγρό, τὸ ἐργοστάσιο, τὸ ἐμπόριο, τὸ ἐργαστήριο, γενικὰ μὲ τὴν ὑλικὴ καὶ πνευματικὴ παραγωγή μας. Ζητοῦμε μέσα στὸ 2ο βαθμὸ τῆς παιδείας νὰ βροῦμε τὴν τεχνικὴ δεξιότητα, τὴν πολιτικὴ ἱκανότητα καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλουμε τὴ συνείδησή μας στὴν Ἱστορία.

Ὁ 2ος βαθμὸς τῆς παιδείας θὰ εἶναι ἕνα τμῆμα τοῦ ἑνιαίου διαφοροποιημένου σχολείου. Θὰ ἀποβάλει τὸν ἀριστοκρατικὸ καὶ βερμπαλιστικό του χαραχτήρα καὶ θὰ γίνει κι αὐτὸς σχολεῖο τοῦ λαοῦ, θρεμμένο μὲ τὰ ἰδανικὰ καὶ τοὺς πόθους του.

Ἐμεῖς οἱ νέοι, τὰ παιδιὰ τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, δὲ θέλουμε ὁ 2ος βαθμὸς τῆς παιδείας νὰ μᾶς μορφώνει ἔτσι, ὥστε νὰ γινόμαστε καταφρονητὲς τῆς ἐργασίας, δὲ θέλουμε νὰ μᾶς γεμίζει τὸ κεφάλι μὲ χίλιες δυὸ γνώσεις ἀμφίβολης ποιότητας καὶ νὰ μᾶς ἀποξενώνει ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Χρειαζόμαστε βέβαια, καὶ μάλιστα πάρα πολύ, μιὰ γερὴ πνευματικὴ μόρφωση; ὅμως ὄχι «διακοσμητικὴ» παρὰ μεθοδική, ἐπαγγελματική, ποὺ δὲ θὰ εἶναι στενὰ τεχνικὴ παρὰ ἐπιστημονική. Ἡ χώρα μας ἔχει ἀνάγκη ν' αὐξήσει τὶς πλουτοπαραγωγικές της δυνάμεις, ἔχει ἀνάγκη νὰ ἀναπτύξει γερὸ τεχνικὸ πολιτισμό, ἡ λαϊκὴ δημοκρατία πρέπει νὰ δημιουργήσει νέα τεχνική, πνευματική, οἰκονομικὴ καὶ ἠθικὴ ὀργάνωση τῆς ἐργασίας. Καὶ θὰ τὸ πετύχει αὐτό, ἂν μᾶς μορφώσει ὁ 2ος βαθμὸς τῆς παιδείας μέσα στὴν παραγωγὴ καὶ γιὰ τὴν παραγωγή, τὴν τεχνικὴ καὶ τὴν πνευματική, προσαρμόζοντας τὰ προγράμματά του καὶ τὶς μέθοδές του σ' αὐτή. Πρέπει νὰ μᾶς κάμετε, ἐμᾶς τὰ παιδιὰ τοῦ δουλευτῆ λαοῦ, ὄχι μόνο δημιουργικοὺς παραγωγούς, ἀλλὰ καὶ ἄξιους διοικητὲς καὶ διευθυντὲς τῆς παραγωγῆς.

.....

Ἐμεῖς ζητοῦμε ν' ἀποχτήσουμε κοινωνικὰ χρήσιμες συνήθειες, ποὺ νὰ μᾶς γίνουν δεύτερη φύση, ἡ κάθε πράξη μας, ὅπως καὶ ἡ κάθε ἀπόφασή μας νὰ εἶναι ὁ καρπὸς ποὺ ὡρίμασε ὀργανικὰ μέσα μας, θέλουμε ν' ἀναπτύξουμε αἰσθήματα ποὺ θὰ πηγάζουν ἔπειτα ἀπὸ ἕνα πλατὺ καὶ φωτεινὸ ἀντίκρυσμα τῆς ἀλήθειας.

.....

Μέσα στὴν παραγωγικὴ δουλειὰ θὰ βάλουμε μόνοι μας τοὺς σκοποὺς καὶ θὰ βροῦμε τὰ μέσα νὰ τοὺς πετύχουμε. Ἡ ἐργασία μας αὐτή, ὅπως κάθε δημιουργικὴ ἐργασία, θὰ συνοδεύεται ἀπὸ πλούσια συναισθήματα, ἀπὸ ἔντονη χαρά, ποὺ ἀνεβάζει σὲ μεγάλες προσπάθειες. Ποτὲ δὲ θὰ νοιώσουμε πλήξη καὶ κούραση, πρᾶγμα ποὺ συμβαίνει πολὺ συχνὰ κατὰ τὶς ἀτέλειωτες ὧρες τῆς ἀκινησίας πάνω στὸ θρανίο. Ἐδῶ θὰ ζοῦμε ἔντονα τὰ συναισθήματα τῆς ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας καὶ θὰ γίνεται τὸ κάθε τι ποὺ μαθαίνουμε δικό μας, ἕνα κομμάτι τῆς ζωῆς μας. Ὅλες οἱ πνευματικὲς ἱκανότητες βρίσκονται σὲ ὑπερένταση καὶ τότε οἱ γνώσεις γίνονται πιὸ πλούσιες καὶ πιὸ θετικές.

.....

Θὰ πετάξουμε ἀλύπητα ὅ,τι εἶναι ξένο πρὸς τὴ ζωὴ καὶ τὶς ἀνάγκες της. Θὰ κρατήσουμε μόνο ἐκεῖνο τὸ ὑλικὸ ποὺ θὰ μᾶς βοηθήσει νὰ κατανοήσουμε τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ δοῦμε τὴν ἀλληλουχία ποὺ ὑπάρχει στὰ γεγονότα καὶ στὰ φαινόμενα. Τὸ κριτήριο γιὰ τὴν ἐκλογὴ τῆς ὕλης δὲ θὰ εἶναι μόνο ἡ παιδαγωγικὴ ἀνάγκη, ἀλλὰ –καὶ αὐτὸ περισσότερο– ἡ ἄμεση κοινωνικὴ ἀνάγκη. Δὲν θὰ πρόκειται νὰ μάθουμε ἀποστηθίζοντας τὸν ἀνθρώπινο μόχτο μὲ λόγια, παρὰ θὰ προσαρμοστοῦμε σ' αὐτὸν ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία μας καὶ θὰ πάρουμε μέρος στὴν κοινωνικὴ ἐργασία, ἐπιστημονικὰ καθοδηγημένοι. Ἐκεῖνο θὰ διδαχτεῖ ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν ἄμεση πραγματικότητα καὶ τὴν πρόοδό της ἢ ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ κατανοηθεῖ καὶ φωτιστεῖ ἡ ἄμεση πραγματικότητα. Τὸ κάθε θέμα ἢ κύκλος θεμάτων, θὰ ἔχει βαθιὲς ρίζες μέσα στὴν κοινωνικὴ ζωὴ καὶ θὰ μελετιέται, γιατὶ παίζει ρόλο καθοριστικὸ ἀπάνω της. Τίποτε ξένο ἀπὸ τὴν ἄμεση πραγματικότητα. Κι' ἀκόμα κανένα θέμα μονωμένο, ξεκρέμαστο. Ἀντίθετα, κάθε ἕνα θὰ εἶναι συνδεδεμένο μὲ χίλιους κρίκους σὲ μιὰν ὁλόκληρη σειρὰ ἀπὸ ἄλλα συγγενικὰ φαινόμενα, κατὰ σειρὰ αἰτίας καὶ ἀποτελέσματος.

.....

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ

.....

Γιὰ νὰ ἐργαστοῦμε τὴ γῆ, πρέπει νὰ τὴ γνωρίσουμε καλά, νὰ μάθουμε τὴ σωστὴ καλλιέργεια καὶ τὴ σωστὴ λίπανση. Πρέπει νὰ γνωρίσουμε τὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους κι αὐτὸ θὰ μᾶς τὸ μάθει ἡ ἐφαρμοσμένη ἐδαφολογία, ὅπως πρέπει νὰ γνωρίσουμε τὴν κατάλληλη λίπανση καὶ νὰ κάνουμε τὴν κατάλληλη ἐκλογή, ποὺ εἶναι ζήτημα χημείας. Μᾶς χρειάζεται ἡ βοτανικὴ καὶ ἡ δενδροκομικὴ ἐπιστήμη γιὰ τὶς φυτεῖες, τὸ δενδροφύτευμα. Εἶναι ἀναγκαία ἡ ζωολογία καὶ ἡ ζωοτεχνία γιὰ τὴ διατήρηση καὶ καλυτέρεψη τῶν ζώων. Ἡ περιοδικὴ καλλιέργεια, ἡ ὑγιεινὴ τῶν ζώων, ἡ ψυχολογία τῶν ζώων, χρειάζονται γερὲς ἐπιστημονικὲς γνώσεις, ὅπως ἡ καλὴ διατήρηση καὶ ἡ διαρρύθμιση τοῦ σταύλου, τοῦ ὀρνιθώνα καὶ ὅλων τῶν ἄλλων εἶναι ζητήματα τεχνικά. Ἡ διατήρηση τῶν προϊόντων εἶναι ζήτημα τῆς βιομηχανικῆς χημείας καὶ τῆς ζυμοχημείας· τὸ γάλα, τὸ τυρί, τὸ κρασί, τὰ φροῦτα, παλέβουν μὲ τοὺς μικροοργανισμοὺς καὶ πρέπει νὰ βοηθήσουμε σ' αὐτὴ τὴν πάλη· αὐτὴ εἶναι δουλειὰ τοῦ χημικοῦ.

Ἔτσι τὸ ἀγρόκτημα μοιάζει μὲ ἐπιστημονικὸ ἐργαστήριο. Ἀκόμα οἱ λεπτομέρειες τῆς οἰκονομίας, ἡ διοίκηση, οἱ λογαριασμοί, ἡ διαχείριση, τὸ πούλημα τῶν προϊόντων, ἀπαιτοῦν γνώσεις ἐμπορικὲς καὶ λογιστικές.

.....

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ

.....

Κάθε βιομηχανία συμπληρώνεται καὶ τελειοποιεῖται ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη. Τὸ μεταλλεῖο, τὸ λατομεῖο, τὸ ἐργοστάσιο βυρσοδεψίας, τὸ κεραμοποιεῖο, ἡ ἀρωματοποιΐα, τὰ φαρμακευτικὰ εἴδη, τὸ δάσος, ἡ λινοτυπία, ἡ τυπογραφία, ἡ διακοσμητική, οἱ γραφικὲς τέχνες, τὰ καλλυντικά, ἡ μηχανική, ἡ οἰκοδομική, ἡ ὁδοποιΐα, ἡ φωτογραφικὴ τέχνη, ἡ γεφυροποιΐα, τὰ αὐτοκίνητα, τὰ κανάλια, τὸ θέατρο, ἡ διατήρηση καὶ ἡ διοίκηση ὅλων αὐτῶν στηρίζονται ἀπάνω σὲ νόμους. Ὁ νόμος τῆς βαρύτητας, ἡ ὑδροστατική, ἡ ὀπτική, ὁ ἠλεχτρισμός, ὁ μαγνητισμός, οἱ φυσικοὶ γενικὰ νόμοι εἶναι ἀπαραίτητα ἐφόδια γιὰ τὴ βιομηχανικὴ καὶ βιοτεχνικὴ μόρφωση.

.....

Η ΤΕΧΝΗ

Ὁ δουλευτὴς λαὸς ἔχει τὴν ὑποχρέωση ν' ἀνανεώσει τὸν πολιτισμό του.

Ἡ μόρφωση ὅπως τὴ ζητοῦμε παραπάνω, θὰ ἐπιδράσει, ὅπως εἶναι φυσικὸ καὶ στὴν τέχνη. Ἡ θέληση γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση, ἡ ἐργασία συμπληρωμένη μὲ τὴν ἐπιστήμη, ἡ χαρὰ γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ πρόοδο, ὁ ἔρωτας γιὰ τὸ ὡραῖο θὰ ξυπνήσουν μέσα μας. Οἱ ἐφαρμοσμένες τέχνες θὰ ξαναγεννηθοῦν καὶ θὰ διαπεράσει τὴ βιοτεχνία καὶ βιομηχανία ἡ πληρότητα καὶ ἡ ὁμορφιά.

Ὁ καλλιτέχνης τοῦ μέλλοντος καὶ ὁ ποιητὴς δὲν θὰ εἶναι ξένοι πρὸς τὸ δουλευτὴ λαό, θὰ βγεῖ ἀπὸ μέσα καὶ ἀπὸ τὸν ἀγρότη καὶ ἀπὸ τὸν καπνισμένο ἄνθρωπο τοῦ ἐργοστασίου. Ὁ καλλιτέχνης θὰ ἔχει ἀναπνεύσει τὸν ἀέρα τῆς δουλειᾶς καὶ θὰ ἐμπνευστεῖ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς δουλειᾶς καὶ τῆς δημιουργίας τὸ δρᾶμα, τὴν κωμωδία, τὴν τραγωδία, τὸ ρομάντσο, τὸ ποίημα, τὸ ζωγραφικὸ πίνακα καὶ τὰ ἀνάγλυφα. Καὶ θὰ εἶναι ἀληθινὰ καὶ ὡραῖα, γιατὶ μέσα τους θὰ ἀντιφεγγίζεται ὁ ἀνθρώπινος πόνος καὶ μόχτος ἡ ἀληθινὴ ζωή.

.....

Ἡ τέχνη δὲ θὰ εἶναι πιὰ ξένη ἀπὸ τὸ λαό, μὰ θὰ εἶναι βγαλμένη μέσα ἀπ' αὐτόν. Γι' αὐτὸ σὲ ὅλα τὰ σχολεῖα τοῦ 2ου βαθμοῦ ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ στοιχεῖα μόρφωσης καὶ ὑψωμοῦ θὰ εἶναι ἡ τέχνη: θέατρο, ποίηση, μουσική, χορός, καραγκιόζης, ζωγραφική, ἀπαγγελία θὰ γιομίζουν τὰ προγράμματα τῶν σχολικῶν γιορτῶν ποὺ θὰ τελειώνουν τὴν ἡμερήσια σχολικὴ ἐργασία.

.....

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Πολλῶν παιδιῶν ἡ πνευματικὴ κατάσταση εἶναι τέτια ποὺ δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐξακολουθήσουν σπουδὲς στὸ 2ο βαθμὸ τῆς παιδείας. Ὅμως αὐτὸ δὲ θὰ πεῖ, ὅτι πρέπει νὰ μείνουν ἀπὸ 14 χρόνων χωρὶς μορφωτικὴ ἐπίδραση. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ μέσα στὰ ἴδια τὰ σχολεῖα τῆς περιφέρειας, μὲ τοὺς ἴδιους καθηγητὲς καὶ τὰ ἴδια μορφωτικὰ μέσα θὰ λειτουργήσουν τὰ ἐπιμορφωτικὰ σχολεῖα. Κάθε ἀπογευματινὸ ποὺ θὰ εἶναι λεύτερα τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴ δουλειά τους –θὰ φροντίσουμε νὰ εἶναι πεντάωρη ἡ δουλειὰ τῶν ἐφήβων– θὰ ἔρχονται ὑποχρεωτικὰ νὰ ἀκούσουν μαθήματα πραχτικὰ καὶ θεωρητικὰ ποὺ θὰ γίνονται ἐπίτηδες γιὰ αὐτά. Ἔτσι θὰ μάθουν ἐπιστημονικὰ τὴν τέχνη ποὺ διάλεξαν καὶ θὰ μορφωθοῦν καὶ γενικά.

.....

Μόνο μ' αὐτὴ τὴν ὀργάνωση τῆς παιδείας, ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τοῦ δουλευτῆ λαοῦ, θὰ μεγαλώσουμε μέσα στὴν κοινωνικὰ ὠφέλιμη ἐργασία, τὴν ἐπιστημονικὰ ὀργανωμένη μέσα στὴν παραγωγή, καὶ θὰ γίνουμε ἱκανοὶ νὰ ἐξυπηρετήσουμε θετικὰ καὶ πολύπλευρα τὶς ὑλικὲς καὶ τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τῆς χώρας.

Αὐτὴ τὴν ὀργάνωση τὴ ζητοῦμε ἀπὸ τὴ λαϊκὴ δημοκρατία, γιατὶ ξέρουμε πὼς εἶναι καὶ δική της ὑπόθεση.

Κατοχικὴ προκήρυξη τῆς ΕΠΟΝ

Φοιτητές, φοιτήτριες,
Ἀπειθαρχεῖστε στὶς διαταγὲς τῶν Γερμανῶν. Κανεὶς μὴν κλειστεῖ μέσα ἀπὸ τὶς ἑξι. Αὐτὸ εἶναι χτύπημα τοῦ ἠθικοῦ τοῦ λαοῦ, εἶναι χτύπημα τοῦ ἀγῶνα του. Ὅλοι στοὺς δρόμους μετὰ τὶς ἑξι.
Ἐμπρὸς νὰ κουρελιάσουμε τὰ σχέδια τοῦ κατακτητῆ καὶ νὰ ἐπιβάλουμε τὴ θέλησή μας.
1/10/44 Ε Π Ο Ν Δημοσ.

Νέα Γενιά

ΕΠΟΝ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ Κ.Σ.ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΝΕΩΝ (Ε.Π.Ο.Ν.)

Χρόνος πρῶτος.-Ἀθῆνα 28 Σεβρίου 1943.-Ἀριθμός Φυλλου11-Τιμὴ Φύλλου Δρχ.200

● ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

=1=

Θέλουμε τὰ νιάτα εὐτυχισμένα,μέσα στὴ χαρὰ τῆς δημιουργικῆς δράσης,

=2=

Πιστοὶ στρατιῶτες στὰ ἰδανικὰ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, θ'ἀγωνιστοῦμε νὰ περάσωμε ἀπὸ τὸ βάρβαρο καταναγκασμὸ στὴ δημιουργικὴ ἐλευτερία.

=3=

Θὰ ἀγωνιστοῦμε παλη-καρσια νὰ γκρεμίσουμε δλους τοὺς πολιτικούς καὶ οἰκονομικούς φραγμούς καὶ ὅλα τὰ ἐμπόδια, ποὺ ἔστησε ὁ καπιταλισμὸς καὶ ὁ φασισμός,γιὰ νὰ κατάχτησουμε κι'ἐμεῖς τὰ δικαιώματα τῆς ἡλικίας μας, καὶ νὰ ἐπιβάλουμε τό σεβασμό τους.

=4=

Κανένας φραγμὸς καὶ κανένα ἐμπόδιο στὴν ἁρμονικὴ σωματικὴ μας ἀνάπτυξη καὶ ψυχικὴ μας ἐξέλιξη.Ζητᾶμε ὅλα τὰ μέσα γιὰ ν'ἀναπτίξουμε τὸν πλούσιο δυναμισμὸ τῆς ἡλικίας μας καὶ νὰ φτιάξουμε τέρμο τό σῶμα καὶ χαρούμενη καὶ ἀκμαία τὴν ψυχή.

=5=

Ζητᾶμε μὲ ἴσια δικαιώματα γιὰ ὅλα τὰ παιδιά,πολύπλευρη παιδεία καὶ ποιοτικὴ μόρφωση, διαποτισμένη μὲ τὸ πνεῦμα τῆς λαοκρατικῆς Δημοκρατίας,σφραγίζοντας ὁ καθένας μας τὴν προσωπικὴ του ἀξία καὶ ἐξίψωση μέ τὸ δημιουργικό του ἔργο.

=5=

Θέλουμε νὰ γίνουμε,σύμφωνα μέ τὶς ἀτομικές του ὁ καθένας ἱκανότητες, φωτισμένοι καὶ εἰδικευμένοι ἐργάτες τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης,ἱκανοὶ ν'ἀνταποκριθοῦμε σ' ὅλες τὶς ὑλικὲς καὶ πνευματικὲς ἀνάγκες τῆς χώρας μας,καὶ δημιουργικοὶ συντελεστὲς στὸ ξαναχτίσιμο τοῦ πουλιτισμοῦ στὸν τόπο μας,ὑποτάσσοντας τοὺς ἀτομικοὺς μας σκοποὺς στὴν εὐτυχία καὶ ἐξύψωση τοῦ λαοῦ.

=7=

Θὰ ἀγωνιστοῦμε νὰ πετύχουμε σ'ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς δράσης μας πραγματικὴ,καὶ μεσοτερικὴ πειθαρχία,αὐτοδιοίκηση.

Θέλουμε,ἐμεῖς οἱ Νέες,λυτρωμένες ἀπὸ τὸν ἀπατηλὸ καὶ παραστρατημένο φεμινισμό,νὰ σπάσουμε τὶς ἁλυσίδες τῆς πολύμορφης σκλαβιᾶς μας καὶ ν'ἀγωνιστοῦμε ὁλόψυχα,πλάϊ καὶ μαζί μὲ τοὺς νέους,γιὰ νὰ καταχτήσουμε τὴν οἰκονομικὴ,τὴν κοινωνικὴ καὶ τὴν πολιτικὴ μας ἰσότητα.Μόνον ἔτσι θὰ λάμψει ὁ ἀληθινὸς ἑαυτὸς μας καὶ θὰ ὑψωθοῦμε στὸν γνήσιο γυναικεῖο ἀνθρωπισμό.

=9=

Θὰ ἀγωνιστοῦμε παληκαρίσια,ὅλοι μαζί Νέοι καὶ Νέες,καὶ σήμερα καὶ πάντοτε ἐνάντια σὲ κάθε ἐξωτερικό ἐχτρό,γιὰ ν'ἀναχτήσουμε καὶ νὰ θρονιάσουμε τὴ λευτεριὰ στὸν τόπο μας, προασπίζοντας μέ κάθε θυσία τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας μας,καὶ ὁλοκληρώνοντας την ἐθνικὴ μας ἑνότητα,μ'ἀπόλυτο ὅμως σεβασμό στὴν«αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν».

=10=

Θέλουμε κι'ἐμεῖς, πρωτοπόροι συναγωνιστὲ μαζί μ'ὅλους τοὺς νέους τοῦ κόσμου,νὰ ὑπερνικήσουμε τὸν γεμάτο προκαταλήψεις στενόκαρδο ἐθνικισμό, νὰ ὑψωθοῦμε πέρα κι'ἐπάνω ἀπὸ καθε ἰμπεριαλισμὸ καὶ νὰ χτίσουμε ὅλοι μαζί,μ'ἀδελφικὴ συνεργασία,τὸ μεγαλόπρεπο ναό τῆς εἰρηνικῆς διαβίωσης τῶν λαῶν,ὅπου μέσα θὰ στήσουμε τὸ βωμὸ στὶς ἀληθινὰ ἀνθρώπινες ἀξίες.

=11=

Θὰ ἀγωνιστοῦμε κι'ἐμεῖς ὁλόψυχα καὶ σήμερα καὶ πάντοτε ἐνάντια σέ κάθε ἐσωτερικὸ κι'ἐξωτερικὸ ἐχτρό,γιὰ νὰ καταχτήσουμε καὶ νὰ κατοχυρώσουμε τὶς ἐλευτερίες τοῦ λαοῦ.

Θὰ βοηθήσουμε μ'ὅλη μας τὴ δύναμη,ἄξιοι συνεργάτες καὶ ἄγρυπνοι φρουροί,νὰ θεμελιωθεῖ,νὰ προκόψει,καὶ νὰ ὁλοκληρωθεῖ ἡ ἑλληνικὴ λαόκρατικὴ Δημοκρατία.

=12=

Δίνουμε τὴν ὑπόσχεση,πῶς θὰ προετοιμάσουμε τό ἔδαφος,γιὰ τὸ ριζοβόλημαί κα τὸ πλούσιο ἀνθισμα ἑνός πρωτοπόρου νεοελληνικοῦ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ.Μόνον ἔτσι θα καταχτήσουμε κι'ἐμεῖς τὴν ἐσωτερικὴ μας εὐτυχία

ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΟΡΓΑΝΩΘΕΙΤΕ ΚΑΙ ΤΡΑΒΗΞΤΕ ΜΠΡΟΣΤΑ ΜΕ ΑΥΤΟΘΥΣΙΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΗ.

Μαύρη βαρυχειμωνιά σκέπασε τὸν τόπο μας. Καὶ ἡ καρδιά μας στρέφεται σὲ σᾶς, νέοι καὶ νέες, μ' ὅλη μας τὴν ἀγάπη καὶ ἀσυγκράτητο θαυμασμό. Ἡ αὐτοθυσία σας δίνει καὶ σὲ μᾶς τοὺς ἐνήλικους καινούργια δύναμη, ἡ ἀκλόνητη πίστη σας χαλυβδώνει τὴ θέλησή μας καὶ μὲ τὴ φλογερή ὁρμητικότητά σας ἀναφτερώνετε τὴν ἀποφαστικότητά μας.

Στό σκληρὸ ἀγῶνα γιά τὸ ξεσκλάβωμα τῆς πατρίδας καὶ τὸ λυτρωμό τοῦ λαοῦ εἶστε οἱ ἄξιοι καὶ τιμημένοι πρωτοπόροι συναγωνιστές μας, καὶ γι' αὐτό σᾶς καμαρώνουμε. Χτυπᾶτε μ' ἀδάμαστη τόλμη τὸν αἱμοβόρο καταχτητή! Χύνετε στά βουνὰ καὶ τοὺς κάμπους καὶ μέσα στίς πολιτεῖες τὸ αἷμα σας καὶ πολεμᾶτε ἡρωϊκά στὸ πλευρὸ μας καὶ μπροστα μας γιά ν' ἀναχτήσουμε καὶ νὰ θρονιάσουμε τὴ λευτεριά στο σκλαβωμένο τόπο μας. Ὕμνους ψαλλουν οἱ μεγάλοι μας σύμμαχοι γιά τὴν ἀντρεία σας καὶ διαλαλοῦνε τὴν πολύτιμη συνεισφορά σας στὴν τελειωτικὴ νίκη.

Μά στήν κρίσιμη αὐτή στιγμή, ποὺ οἱ ὀρδές τοῦ νέου Ἀττίλα, τοῦ Χίτλερ, δέχονται κατακέφαλα τά τρομαχτικὰ χτυπήματα ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς στρατοὺς τῶν μεγάλων μας συμμάχων καὶ ἀπό τοὺς σκλαβωμένους λαούς καὶ νεολαῖες τῆς ὑπόδουλης Εὐρώπης, καὶ ὁ Ἰταλός δορυφόρος τῆς τυραννίας ὑρηνεῖ ἐπάνω στά ἐρείπια, στὴν κρίσιμη αὐτὴ στιγμή, ποὺ χαμογελάει ἡ νίκη, ὁ ἐσωτερικὸς ἐχτρός ἀναταράζεται σπασμωδικά, καὶ ἀκονίζει τὰ δόντια του, γιά νὰ κυρπωλεῖ καὶ τώρα, ὅπως πάντοτε, τή νίκη τοῦ λαοῦ, τη δική μας νίκη.

Τὸν γνωρίζετε καὶ σεῖς κρυμμένο τὸν ὕπουλο ἐσωτερικό ἐχτρό, μ' ὁποιοδήποτε φόρεμα κι' ἂν παρουσιάζεται. Εἶναι οἱ μοναρχοφασίστες τῆς φριχτῆς τυραννίας τῆς 4ης Αὐγούστου, ποὺ σπαταλήσανε τὸν ἱδρώτα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ τὸν παράδωσαν ἄοπλο στὰ νύχια τοῦ καταχτητή. Εἶναι οἱ νεοφασίστες ἀρχηγίσκοι τῶν ποικιλώνυμων ἀντιδραστικῶν ὀργανώσεων. Εἶναι οἱ ἐθνοπροδότες πεμπτοφαλαγγίτες, οἱ δημιουργοὶ καὶ ἐκμεταλλευτὲς τῆς πείνας τοῦ λαοῦ. Δὲν ὑπάρχει ὕπουλο καὶ σάπιο μέσο, ποὺ νὰ μὴ χρησιμοποιοῦνε, γιά νά σᾶς παραπλανήσουνε καὶ νά σπείρουνε τὴν ἐσωτερικὴ διχόνοια. Ἐργάζει ἡ καπηλεία τους γιά κάθε εὐγενικὴ ἰδέα. Ἡ συκοφαντία ξεχύνει τὸ βρωμικό δηλητήριό τους. Μιλᾶνε, σί πατριδοκάπηλοι, για πατρίδα, τὴν ὁποίαν πού συνεργάζονται μὲ τὸν καταχτητὴ καὶ παραδίνουνε στὰ λεστικὰ ἀποσπάσματα τούς ἥρωές μας. Συκοφαντοῦν ἀδιάντροπα τίς ἐθνικοαπελευθερωτικὲς καὶ λαολυτρωτικὲς ὀργανώσεις μας τό ΕΑΜ τήν ΕΠΟΝ καὶ τὸν ΕΛΑΣ, τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ ἥρωές μας χύνουν μὲ ἡρωϊκή αὐτοθυσία τό αἷμα τους, γιὰ νὰ σπάσουμε τὶς ἁλυσίδες τῆς ἐθνικῆς σκλαβιᾶς, πρυασπίζοντας τὴν ἀκεραιότητα τῆς πατρίδας μας καὶ ὁλοκληρώνοντας τὴν ἐθνική μας ἑνότητα. Ὑψώνουνε τή σημαία τοῦ στενόκαρδου ἐθνικισμοῦ καί τοῦ ἀχαλίνωτου ἰμπεριαλισμοῦ, καὶ μέ τὸ σύνθημα τοῦ φιλετικοῦ μίσους, ζητοῦνε νὰ σιαματήσουνε τὴ λυτρωτικὴ πορεία τοῦ λαοῦ καὶ νά διαιωνίσουνε τὶς αἱματοχυσίες. Μιλᾶνε γιὰ λαϊκὲς ἐλευθερίες καὶ παρουσιάζονται μὲ τὸ φόρεμα τοῦ νεοσοσιαλιστή καὶ τοῦ ψευτομεταρυθμιστή, ποιοί; Οἱ ἀσυνείδητοι ὑποκριτὲς, ποὺ ἑτοιμαζουνε τὶς ἁλυσίδες τίς νεας φασιστικῆς σκλαβιᾶς, γιά νὰ ξανακάτσουνε στὸ σβέρκο μας, καὶ νὰ ρουφήξουν, ἀχόρταγες βδέλλες, τὸ αἷμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τούς γνωρίζετε καὶ σεῖς, νέοι καὶ νέες, ὅλους αὐτούς. Κανέναν δὲν προκειται νὰ ξεγελάσουνε μὲ τά παραπλανητικὰ συνθήματα καὶ τὶς ψεύτικες σημαῖες τους.

Βλέπουμε τὸν πόνο σας, μά βλέπουμε καὶ τὴ φλόγα τῆς ὀργῆς σας. Ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό σας ἡ ἀκλόνητη ἀπόφαση σας, ὑψωμένη ἡ γροθιά σας κι' ἕτοιμο το πόδι σας, γιὰ νά συντρίψουμε ὅλοι μαζί τό κεφάλι τοῦ πολύμορφου ἐσωτερικοῦ ἐχτροῦ. Μ' αὐτοθυσία βαδίζετε θαρραλέα πρωτοπόροι συναγωνιστὲς, στὸ σκληρὸ ἀγῶνα, γιά νὰ θεμελιώσουμε τή λαοκρατική Δημοκρατία στὸν τόπο μας. Νοιώθουμε τή λαχτάρα σας. Θέλετε νὰ ἐγκαταστήσετε τὸν τιμιο λαό, σεῖς τά γνήσια παιδιὰ του, νοικοκύρη στὸ σπίτι του, καὶ νὰ μείνετε ἄγρυπνοι φρουροί ἐπάνω στὶς ἐπάλξεις, γιατί πιστεύετε, πὼς τό ὑπέρτατο χρέος ὅλων μας εἶναι, νά ὀργανώσουμε ἔτσι τή Δημοκρατία, ὥστε ὁλα τά ὑλικὰ καὶ πνευματικὰ ἀγαθά, ποὺ δημιουργεῖ ὁ λαὸς μέ τὸν τίμιο ἱδρῶτα του, νὰ ξαναγυρίζουνε πάλι στὸν ἴδιο τὸ λαὸ γιὰ τὴν ἐξύψωσή του καὶ τήν εὐτυχία του, καί ὄχι στούς ἀνιέρους ἐκμεταλλευτές του.

Μέ τό τίμιο αἷμα ποὺ χύσατε καὶ θά χύσετε γιά τὸ ξεσκλάβωμα τῆς πατρίδας μας καὶ τὸ λυτρωμὸ τοῦ λαοῦ ἀπό τὸν πολύμορφο ἐσωτερικό φασισμό, καταχτᾶτε, νέοι καὶ νέες, τὴ δημιουργηκὴ σας ἐλευτερία, καὶ παίρνετε μέ τό σπαθὶ σας τά δικαιώματα τῆς ἡλικίας σας. Τὸ ἐπιταχτικό σας αἴτημα, τά σᾶς δοθοῦν ὅλα τά μέσα γιά τά φτιαξετε γερό τὸ σῶμα καὶ χαρούμενη καὶ ἀκμαία τὴν ψυχή καὶ τὸ τονίζουμε, μολονότι τό ξέρετε καὶ σεῖς πολὺ καλα, πὼς μόνον ἡ λαοκρατικὴ Δημοκρατία θὰ σᾶς χορηγήσει πλούσια ὅλα τὰ μέσα· ἀποδείχνει, πόσο βαθειά συναισθάνεστε τὴ μεγάλη σας εὐθύνη νά ξετυλίξετε ὅλη σας τὴ δημιουργική δράση. Ἡ ἐπίσημη ὑποσχεσή σας νά γίνετε φωτισμένοι καὶ ἄξιοι ἐργάτες τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης καθαγιάζει τά βαρειά σας καθήκοντα. Καὶ μὲ τὴν ἀπόφασή σας νὰ σφραγίσετε τὴν προσωπική σας ἀξία καὶ ἐξύψωση μέ τό δημιουργικό του ἕνα θέλας σας ἔργο, καὶ νά ὑποτάξετε τοὺς ἀτομικούς σας σκοπούς στὴν εὐτυχία τοῦ λαοῦ, στερεώνετε τό οἰκοδόμημα τῆς λαοκρατικῆς Δημοκρατίας καὶ ὑψώνεστε σὲ ἄξιους συνεργάτες στὸ ξαναχτίσιμο τοῦ πολιτισμοῦ στὸν τόπο μας.

Μὰ νοιώθουμε ἀκόμη τίς βαθύτερες λαχτάρες σας. Βλέπομε τούς βαθύτερους πόθους σας, καὶ ἀτενίζουμε μὲ θαυμασμό τα εὐγενικὰ καὶ ἁγνὰ ἰδανικά σας. Ἡ ὁρμητικότητά σας ἔχει φουντώσει. Ἡ καρδιά σας φλογίζεται. Ἡ δύναμή σας ἀναφτερώνεται. Καὶ μὲ ραγδαία συναίσθηση τοῦ σκοποῦ σας θέλετε νὰ προετοιμάσετε τὸ ἔδαφος γιὰ νὰ ριζοβολήσει καὶ πλούσια ν' ἀνθίσει καὶ στή χώρα μας ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ποὺ εἶστε οἱ πρωτοπόροι τοῦ νεοελληνικοῦ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ καὶ μὲ ψυχικὴ ἀνάταση λαχταρᾶτε νὰ βαδίσετε ὑπερήφανα τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο, γιὰ νά πραγματοποιήσετε, μὲ ἀδελφικὴ συνεργασία μ' ὅλους τοὺς νέους τοῦ κόσμου, τὸ παγκόσμιο ἰδανικὸ τῆς εἰρηνικῆς διαβίωσης τῶν λαῶν. Γιατί ξέρετε, πὼς μόνον τότε θὰ καταχτήσετε καὶ σεῖς τὴν ἀληθινὴ ἐσωτερική σας εὐτυχία.

Στὸν ἀνηφορικό σας δρόμο, νέοι καὶ νεες, θὰ μᾶς ἔχετε στὸ πλευρό σας ἀφοσιωμένους καὶ πολύτιμους συμπαραστάτες. Γιατί ἡ εὐτυχία σας εἶναι εὐτυχία μας καὶ ἡ χαρά σας διπλή χαρὰ μας. Τραβῆξτε μπροστά μὲ αὐτοθυσία καὶ πιστη. Κρατῆστε ὑπερήφανα στα στιβαρα σας χέρια τὴ σημαία σας.

Ἁπλὸ λοιπὸν εἶναι τὸ βαρύ σας ἔργο. Πρῶτα καταλυτικό καὶ ἔπειτα δημιουργικά ἀνοικοδομητικό. Πρῶτα πρέπει ὅλοι σας ν' ἀγωνιστεῖτε στό πλευρὸ μας καὶ μπροστά μας, γιὰ νὰ σπάσουμε τὶς βαριές ἁλυσίδες τῆς σκλαβιᾶς καὶ νά συντρίψουμε τὸ κεφάλι τοῦ πολύμορφου ἐσωτερικοῦ ἐχτροῦ. Κι ἔπειτα θ' ἀρχίσουμε ὅλοι μαζί τό στερέωμα τῆς λαοκρατικῆς Δημοκρατίας, γιά ν' ἀιδεβουμε κατόπιν λυτρωμένοι καὶ ἁγνοὶ στὴν κορυφή, ὅπου θα στήσουμε ὅλοι μαζί τὸ βωμό στὶς ἀληθινὰ ἀνθρώπινες ἀξίες. Βαριὰ εἶναι τὰ καθήκοντά σας καὶ εἴμαστε βέβαιοι πὼς δὲ θὰ λυγίσετε κάτω ἀπό τὸ βάρος του.

Προσέξτε ὅμως, νέοι καὶ νέες. Γιά νὰ πετύχετε τοὺς τίμιους σκοποὺς σας καὶ νά ὁλοκληρώσετε τό διπλό σας ἔργο, δὲ φτάνει νὰ εἶναι χαλύβδινη ἡ θέληση σας, ἡρωικὴ ἡ ὁρμή σας καὶ ἀδάμαστη ἡ πίστη σας. Δὲ φτάνει ἡ ἁγνότητα τῆς νεανικῆς σας ψυχῆς. Χρειάζεται πρῶτα ἀπ' ὅλα, νέοι καὶ νέες τῆς Ἑλλάδας νὰ ἐνωθεῖτε ἀδιάσπαστα. Χρειάζεται ὅλοι σας να γίνετε συνοδοιπόροι καὶ συννοικοδόμοι. Χρειοζεται νὰ ὀργανωθεῖτε, ἔτσι ποὺ ὁ καθένας σας μ' ἀλύγιστη ἐσωτερικὴ πειθαρχία νὰ κρατήσῃ τὴ θέση ποὺ θ' ἀναλόβει, καὶ μὲ βαθειά συναίσθηση γιά τὸ χρέος του νὰ ἐπιτελέσει το δημιουργικό του ἔργο. Ἂν βαδίσετε ἀνοργάνωτοι καὶ διασπασμένοι τὸν ἀνηφορικό σας δρόμο, ἂν εἶναι σκόρπια ἡ πρωτοβουλία σας, τότε, ὅση καὶ ἂν εἶναι ἡ φλόγα τῆς ἀτομικῆς σας ὁρμῆς, μάταια θα σπαταλήσετε τὴν πολύτιμη δύναμή σας, ἀπραγματοποίητοι θὰ μείνουν οἱ εὐγενικοὶ πόθοι σας, καὶ θὰ ἐξασθενίσει ὁ ἡρωισμός σας. Δὲ θά φτάσετε στό ποθητὸ τέρμα, δὲ θὰ ὁλοκληρώσετε τὸ ἔργο σας.

Στήν κρίσιμη αὐτη στιγμὴ, ποὺ περνάει ἡ πατρίδα μας, νέοι καὶ νέες τῆς Ἑλλάδας, ὀργανωθεῖτε. Καὶ μιά καὶ μόνη εἶναι ἡ ὀργάνωσή σας, ὅπου ὅλοι πρέπει νὰ καταταχτεῖτε, ἡ ἡρωικὴ ΕΠΟΝ. Ἡ ἐθνικὴ ΕΠΟΝ, ἡ πανελλαδικὴ ΕΠΟΝ, μονον αὐτὴ ἐνσαρκώνει τα ἰδανικα σας, καὶ μόνον αὐτὴ θά σᾶς ὁδηγήσει ὀργανικὰ ἑνωμένους στὴν τελειωτικὴ νίκη. Ἡ σημαία τῆς ΕΠΟΝ, ποὺ καθαγιάστηκε μὲ τὸ τίμιο αἷμα τοσων ἡρώων της πρέπει νὰ εἶναι τό ἱερό σύμβολο τοῦ ἀγῶνα καὶ τῆς δημιουργικῆς σας δράσης, καὶ τὸ ὄνειρο «ἐποχίτης» καὶ «ἐποχίτισσα» θά γίνει ὁ εὐγενικώτερος τίτλος σας.

Τό Κ Σ. τῆς Ε.Π.Ο.Ν

20 Νοεμβρίου 1944 ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΟΘΥΣΙΑΣ ἡ μάχη τῆς Καλλιθέας

Ἀπὸ τὴ "Νέα Γενιά", τῆς Σοφίας Μαυροειδῆ Παπαδάκη

ΑΙΩΝΙΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΘΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΟΝ

Καὶ στὰ σκολειὰ θὰ φουρτουνιάζουν τῶν παιδιῶν τὰ στήθη/σὰν ἀρχινᾶ ὁ δάσκαλος: «Τῆς Καλλιθέας ἡ μάχη...»

Τῆς Καλλιθέας τὴ μάχη! Ἂν τύχει νἄναι ἀπ' τὴ γενιά μας ὁ δάσκαλος ἴσως νὰ μπορέσει νὰ τὴ διηγηθεῖ μὲ τὴ ζωντάνια ποὺ πρέπει. Γιατὶ ἡ ἱστορία δὲ γράφεται μὲ τὴν πέννα. Τὴ γράφει τὸ αἷμα, ἡ αὐτοθυσία καὶ μόνο ὅσοι τὴ ζῆσαν μποροῦνε νὰ τὴν ἐξιστορήσουν. Ἀργότερα σὰ θ' ἀναδιφᾶ τὰ χαρτιὰ ὁ ἱστορικὸς ἡ μνήμη θάχει πιὰ χάσει τὴ θέρμη της. Γιὰ αὐτὸ τώρα, ναὶ τώρα, πρέπει νὰ γράφουμε τὶς ἱστορίες. Γιὰ νὰ κρατήσουν τὴ φλόγα ποὺ τὶς ἔχει γεννήσει. Ἐμεῖς ποὺ τὰ ζήσαμε τὰ ἡρωϊκὰ τοῦτα χρόνια ἔχουμε κάποιο ἱερὸ χρέος γι' αὐτό.

Δευτέρα ξημέρωμα. 24 Ἰουλίου. Ἡ Καλλιθέα εἶναι ἀνάστατη. Ξυπνημένοι μέσ' στὰ χαράματα ἀπ' τὸ ξαφνικὸ ξέσπασμα τῆς μάχης στριφογυρίζουμε μέσα στὰ σπίτια. Κάπου κάπου, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ὅλμους καὶ τὶς χειροβομβίδες ἀκούγεται ἀπειλητικὴ ἡ φωνὴ τῶν τσολιάδων.

– Τοὺς ἄτιμους! Μᾶς φάγανε τὸν Κατσίδη! Πάει κι' ὁ Μῆτσος κι' ὁ Γιάννης...

– Ἀντέχει μωρὲ ἀκόμη τὸ σπίτι;

– Ἀντέχει, λέει! Φρούριο γίνηκε τὸ καταραμένο! Πέντε ὧρες τώρα χτυπιέται ἀλύπητα καὶ δὲν παραδίνεται. Στρωμένοι εἶναι οἱ δρόμοι ἀπὸ τσολιάδες καὶ χωροφυλάκους. Ἀκοῦς δέκα παλιόπαιδα νὰ μᾶς ρεζιλέψουν ἔτσι.

– Μὰ σάμπως εἶναι μόνο τὸ σπίτι; Σὲ κάθε γωνιὰ ἀπαντοῦμε κι' ἕνα μετερίζι.. Ἔχουνε ἔρθει φαίνεται ἐλασίτες κι' ἀπὸ τὸ Βύρωνα κι' ἀπὸ τὰ Σφαγεῖα...

Ὕστερα πάλι σιγή. Μιὰ σφαῖρα σφηνώνεται στὸ παράθυρό μου. Τρομαγμένοι μαζευόμαστε στὶς γωνιές. Μὰ τὸν ἔρημο δρόμο γεμίζει ἄξαφνα ἕνας θρῆνος. Ἀνοίγουμε λίγο τὸ παράθυρο. Γυναῖκες τρέχουν ἀναμαλλιάρες στοὺς δρόμους.

– Κι' ὁ Χάρης! Κι' ὁ Χάρης!

– «Λιοντάρι μου» φώναζε κλαίγοντας ὁ πατέρας. Τοὔχαν πεῖ πὼς σκοτώθηκε ὁ λεβέντης του καὶ πήγαινε νὰ τὸν δεῖ. Ἡ Καλλιθέα δὲν μπορεῖ νὰ τὸ πιστέψει. Ὁ Χάρης! Σκοτώθηκε ὁ Χάρης! Κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ περάσει ἀπ' τὴ γωνιὰ ποὖχε στήσει τὸ πολυβόλο του. Πέντε ὧρες τώρα θέριζε καὶ δὲ χόρταινε! Θεριὸ εἶχε γίνει.

Ὁ Χάρης! Τόμορφο λαογέννητο παιδὶ τῆς Καλλιθέας.

– «Ἀφῆστε με μένα», εἶπε στὰ παλληκάρια ποὺ πῆγαν νὰ τὸν σηκώσουν. «Ἐγὼ πάω πιά. Κρατᾶτε καλὰ τὴ μάχη».

Συντριμένοι κλείνουμε τὸ παράθυρο. Τί θἀκούσουμε ἀκόμη!

Ἡ μάχη ἔχει ἀπ' ὥρα κοπάσει. Οἱ δρόμοι ξαναγεμίζουν σιγὰ σιγὰ κόσμο. Κι' ὅλοι τρέχουν ἀλαλιασμένοι γιὰ τὴν ὁδὸ Μπιζανίου. Μιὰ εἴδηση μεταδίδεται ἀπὸ στόμα σὲ στόμα. «Αὐτοκτόνησαν μὰ δὲν παραδόθηκαν!» Πᾶμε νὰ τὸ διαπιστώσουμε πὼς ἐδῶ στὴ μικρὴ Καλλιθέα μας γίνηκε αὐτὸ τὸ μεγάλο πρᾶμα. Δὲν ξέρουμε ἀκόμη ἂν φύγαν οἱ γκεσταπίτες κι' οἱ Γερμανοί. Μὰ δὲ φοβούμαστε πιά. Ἡ ψυχή μας φούντωσε ἀπὸ τὴ φλόγα τῶν δέκα παλληκαριῶν.

Προσκύνημα ἔχει γίνει τὸ σπίτι. Ὅλη ἡ Καλλιθέα μαζεύτηκε κεῖ. Συντρίμια οἱ πόρτες καὶ τὰ παράθυρα. Κόσκινο ἀπ' τὶς σφαῖρες οἱ τοῖχοι.

Τὰ ἡρωικὰ κορμιὰ τάχουν σηκώσει. Μὰ τὸ πάτωμα εἶναι πλημμυρισμένο ἀπὸ αἷμα. Ἕνα προδοτικὸ δάχτυλο χάραξε μ' αὐτὸ ἀγκυλωτοὺς σταυροὺς γύρω στοὺς τοίχους.

Κανεὶς δὲν μιλεῖ στὴν ἀρχή. Μὰ λίγο λίγο ἡ ἀγανάκτηση, ὁ θαυμασμός, ἡ κατάπληξη γίνονται λόγια. Οἱ γειτόνοι ποὺ παρακολούθησαν πίσω ἀπ' τὶς γρίλιες τὴ γιγαντομαχία, δὲν ἔχουν σταματημό. Μιὰ λεπτομέρεια ὁ ἕνας, ἕνα ὄνομα ὁ ἄλλος, ὁ τρίτος κάποια συμπλήρωση. Κι' ἡ ἱστορία φωτίζεται λίγο λίγο.

.....

Μιὰ δεκαπενταριὰ ἐπαναστάτες κοιμόντουσαν κεῖνο τὸ βράδυ στὸν κῆπο ἑνὸς σχολειοῦ δίπλα. Ἄξαφνα ὁ σκοπὸς σάλπισε κίνδυνο. Τὸ στέκι εἶχε κυκλωθεῖ. Τὰ παιδιὰ πολέμησαν λιονταρίσια. Μερικὰ ξέφυγαν. Δυὸ πιαστῆκαν καὶ τουφεκίστηκαν κεῖ στὸν τόπο. Δέκα πρόφτασαν καὶ μπῆκαν σ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Δυὸ χῆρες καὶ τρία παιδιὰ ποὺ τὸ κατοικοῦσαν ἀπόμειναν ἄφωνες ἀπ' τὸ φόβο. Πέντε ὧρες πολέμησαν δίχως ἀνάσα τὰ παλληκάρια. Ἄπαρτο κάστρο γίνηκε τὸ σπίτι. Ὅλμοι, πολυβόλα, χειροβομβίδες χτυποῦσαν ἀλύπητα ἀπὸ τὶς γύρω ταράτσες. Βροχὴ τὰ βλήματα γκρέμιζαν τοὺς τοίχους. Οἱ γκεσταπίτες καὶ οἱ λογῆς προδότες ποὺ τόχαν κυκλώσει σωριάζονταν ὅλο καὶ πιὸ περισσότερο γύρω του. Καὶ πῆραν τὰ τηλέφωνα καὶ κάλεσαν τοὺς συμμάχους τους.

–Βοήθεια, χάνουμε τὴ μάχη.

Κι' οἱ Γερμανοὶ κατεβῆκαν.

– Παραδοθῆτε, φώναζαν τότε στοὺς δέκα λεβέντες. Ἐλπίδα δὲν ἔχετε πιά. Κατεβαίνουν οἱ Γερμανοί.

Μὰ τὰ παλληκάρια ἀπάντησαν ὅλα μὲ μιὰ βοή.

– Ο Ε-ΛΑΣ ΔΕΝ ΠΑ-ΡΑ-ΔΙ-ΔΕ-ΤΑΙ ΠΟ-ΤΕ. Ἔτσι ἀργά, συλλαβιστὰ δυὸ καὶ τρεῖς φορές.

Φρύαξαν οἱ προδότες κι' οἱ Γερμανοὶ ποὖχαν κατεβεῖ σὲ βοήθειά τους. Ἡ μάχη φούντωσε. Τὰ κουφώματα πέφταν συντρίμια, τράνταζε ὁ κόσμος. Μὰ τὸ πολυβόλο μέσα ἀπὸ τὸ παράθυρο θέριζε ἀκατάπαυτα.

Ἄξαφνα φάνηκε μιὰ πετσέτα σ' ἕνα κοντάρι.

– Λευκὴ σημαία, φώναξαν μὲ χαρὰ οἱ προδότες. Παύσατε πῦρ! Θὰ παραδοθοῦν.

– Ἔχουμε δῶ δυὸ γυναῖκες καὶ τρία παιδιά. Πάρτε τους ἔξω. Θὰ πεθάνουν ἀπ' τὴν τρομάρα. Καὶ βγῆκε ἡ ἐκβιαστικὴ ἀπόφαση.

– Μόνο ἂν μᾶς τοὺς παραδώσει ἕνας ἀπὸ σᾶς θὰ σωθοῦν. Ἀλλοιῶς θὰ πεθάνουν μαζί σας.

Τὰ παλληκάρια δέχτηκαν τὴ θυσία. Ἄλλο δὲ γινόταν. Ἕνας θἄπρεπε νὰ παραδοθεῖ.

Σ' ἕνα λεπτὸ ἡ θυσία εἶχε γίνει. Οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ σώθηκαν κι' ὁ ἡρωϊκὸς Ἐπονελασίτης τουφεκίστηκε κεῖ στὸν τόπο ὕστερα ἀπ' τὴν ἐπίμονη ἄρνησή του νὰ μαρτυρήσει.

– Δὲν μποροῦσα νὰ πιστέψω τ' αὐτιά μου, ἔλεγε ὁ δάσκαλος ποὺ καθόταν ἀντίκρυ. «Ναὶ ἢ ὄχι» τοῦ φώναζαν. «Ὄχι!» εἶπε κοιτάζοντάς τους κατάματα.

Καὶ τὸν σκότωσαν κεῖ στὸν τόπο.

Κείνη τὴ στιγμὴ συμπλήρωσε ἄλλος γείτονας, ἀκούστηκαν ἀπ' τὸ σπίτι τραγούδια. Τὰ παιδιὰ μ' ὅλη τὴ δύναμη καὶ τὴ φλόγα τῆς ψυχῆς τους ψάλλαν τὸν Ἐθνικὸ Ὕμνο. Ὕστερα ἀκούστηκαν μερικοὶ πυρο-

βολισμοί. Τίποτε ἄλλο... Τὸ σπίτι βυθίστηκε στὴ σιγή.

– Ἑτοιμάζουν ἔξοδο σίγουρα, φώναζαν οἱ πολιορκητὲς καὶ ζητοῦσαν νὰ βάλουν φωτιὰ στὸ σπίτι. Μιὰ ὁμάδα σίμωσε λίγο λίγο δειλὰ κι' εἶδε τὰ παλληκάρια νὰ πλένε στὸ αἷμα τους. Τὶς ὕστερες σφαῖρες τὶς φύλαξαν γιὰ τὸν ἑαυτό τους.

.....

Βράδυ τῆς ἴδιας μέρας. Νύχτωσε πιά, ἕνα καντηλάκι φέγγει στὸ περβάζι τοῦ παραθύρου. Στεφάνια παντοῦ, ὀρθὰ στὴν ταράτσα, κρεμασμένα στοὺς τοίχους. Ταινίες, ταμπέλες, χαρτιά. Μιὰ γρηοῦλα τριγυρίζει κλαίοντας. Τὰ παιδιὰ ψαχουλεύουν τὰ χαρτιὰ καὶ διαβάζουν. Οἱ ὀργανώσεις πᾶνε κι' ἔρχονται καὶ φέρνουν ἀφιερώματα. Οἱ ἐλασίτες ψάχνουν τοὺς τοίχους νὰ βροῦνε λίγο χῶρο ἀνάμεσα στὶς τρύπες νὰ γράψουν δυὸ λόγια. «Κάστρο δὲν ἦταν μ' ἄντεξε σὰν κάστρο». «Διαβάτη πὲς στοὺς Ἕλληνες πὼς πέσαμε γιὰ τὴν πατρίδα». Ὁ κόσμος περνᾶ καὶ ρίχνει λουλούδια πάνω στὰ πηγμένα αἵματα τῆς αὐλῆς.

Οἱ ψυχὲς εἶναι γεμάτες συγκίνηση. Τὰ μάτια δὲν ξεκολλοῦν ἀπ' τὸ σπίτι ποὺ γίνηκε ἄξαφνα βωμὸς καὶ προσκύνημα τοῦ λαοῦ. Καλότυχο! Τὴ νύχτα τούτη, ὅπως γίνεται μιὰ φορὰ στὰ χίλια χρόνια, κατέβηκαν καὶ τὸ μοίραναν, οἱ Μοῖρες. Καὶ μπῆκε ὁλόϊσα στὴν ἀθανασία.

.....

Ἡ Καλλιθέα, ἡ Ἀθήνα, ὁλάκερη ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἐλεύθερη πιά! τρισήμισυ μῆνες πέρασαν ἀπὸ τότες. Στὸ πάνθεο τοῦ ἀγῶνα πῆραν μὲ τὴ σειρά τους τὴ θέση τους οἱ ἡρωϊκὲς γειτονιές. Ἀνάμεσά τους καὶ ἡ Καλλιθέα κρατᾶ τὴ δική της τιμητικὴ θέση. Καὶ τὸ σπιτάκι - κάστρο, δίπλα στ' ἀδέρφι του τὸ κάστρο - σπιτάκι τοῦ Ὑμηττοῦ, συναγωνίζεται τὸ Κοῦγκι καὶ τ' Ἀρκάδι. Σ' ἕνα λευκὸ μάρμαρο χαραγμένο γαλάζια ἕνα ἐπίγραμμα τ' ὀνομάζει καινούργιο χάνι Γραβιᾶς. Δὲν ἔχει, δὲν μπορεῖ

νἄχει ἰδιοχτήτη πιά. Ἀνήκει στὴν Ἑλλάδα, θὰ γίνει μουσεῖο. Καὶ τὰ ἡρωϊκὰ παλληκάρια ποὺ τ' ἀποθανάτισαν, ἕνας ἀστερισμὸς ἀπὸ δέκα λαμπρὰ ἀστέρια, θὰ στολίζουν πάντα τὴν ἱστορία.

Σοφία Μαυροειδῆ Παπαδάκη

ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙ ΑΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΝΕΩΝ (Ε.Π.Ο.Ν.)

Χρόνος πρῶτος.-Ἀθῆνα 15 Αυγούστ. 1943.-Ἀριθμός Φυλλου 9
-Τιμὴ Φύλλου Δρχ.100

«Ἡ τυρανία παύει νὰ ὑπάρχη ὅταν οἱ σκλάβοι της ἔχουν θάρρος καὶ τούς ἑνώνουν οἱ ἀκατάλυτοι δεσμοὶ τῆς φιλίας» δηλαδὴ τῆς ἑνότητας.
Ρήγας Φεραῖος

ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ

Βροντερὴ ἀντήχησε ἡ πτῶση τοῦ Μουσολίνι. Ἕνα καθεστὼς ἀπαίσιας βίας καὶ αἵματος ὁμαδικῆς διαστρέβλωσης τῶν συνειδήσεων τῆς νεολαίας, ἀδικκόπων ἱμπεριαλιστικῶν πολέμων κατέρευσε σὰν χάρτινος πύργος πρὶν καταρεύση σ ρατιωτικὰ ἡ Ἰταλία. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερο πολιτικὸ γεγονὸς τοῦ πολέμου, γιατὶ εἶναι ἡ ἀρχη τῆς κατάρευσης τοῦ φασισμοῦ παντοῦ ποὺ κυβερνάει.

Ἡ πτώση τοῦ Μουσολίνι καὶ ἡ συνεχιζομένη κατάρευση τοῦ ἰταλικοῦ φασισμοῦ ὀφείλεται βασικὰ σὲ στρατιωτικὰ πλήγματα ἀλλὰ στὴν κοινὴ ἀντιφασιστικὴ πάλη τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας του. Ἡ φασιστικὴ Ἰταλία καταρέει πρὶν πατήσουν οἱ μεγάλοι σὺμμαχοὶ μας Ἀγγλοαμερικάνοι πάνω στόν κορμό της. Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ φασιστικὸ καθεστὼς ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἰταλία πού εἶναι καθεστὼς ὀπισθοδρόμησης, καταστροφῆς καθεστὼς τῆς πιό ἀπαίσιας ὀλιγαρχίας τοῦ πλούτου.

Ἡ πτώση τοῦ Μουσολίνη καὶ ἡ συνεχιζόμενη κατάρευση τοῦ ἰταλικοῦ φασισμοῦ ἀποτελεῖ πλέρια χρεωκοπία τοῦ φασισμοῦ σὰν ἰδεολογίας καὶ πράξης σὲ διεθνῆ κλίμακα. Ἡ νεοφασιστικὴ κυβέρνηση Μπαντόλιο τῆς δυναστείας τῆς Σαβοΐας δὲ θὰ μπορέσει νἀνακόψει αὐτὴ τὴ πορεία Ὁ ἰταλικὸς λαός μὲ τὴ νεολαία του ἐνωμένος στὸ ἀντιφασιστικό του μέτωπο θὰ σαρώσει κι' αὐτούς τ ὺς νεοφασίστες καὶ τή δυναστεία ποὺ τοὺς στηρίζει καὶ μὲ τὸ σπαθὶ του θὰ καταχτήση τήν εἰρήνη καὶ τὴν ἐσωτερική του λευτεριά.

Ἡ πτώση τοῦ Μουσολίνι καὶ συνεχιζόμενη κατάρευση τοῦ ἰταλικοῦ φασισμοῦ συντομεύει ἀναμφισβήτητα τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου καὶ εἰδικά θἄχει σάν ἄμεσο ἐπακόλουθο τήν μεταφορὰ τοῦ πολέμου πάνω στόν κορμό τῆς Ἑλλάδας μας μὲ ἀποβατικὲς ἐνέργειες τῶν συμμάχων μας καὶ σά συνέπεια αὐτῶν τή γρήγορη ἐθνική μας ἀπελευθέρωση. Αὐτὴ ἡ προοπτικὴ ἀντί νὰ συνετίση μερικοὺς πολιτικούς ἡγέτες καί νά τούς κάνει ἐστω τὴ δωδεκάτη ὥρα να συναισθανθοῦν τὶς μεγάλες εὐθύνες τους καὶ νὰ συμβάλλουν στὸ τελειωτικὸ χτύπημα τῶν καταχτητῶν, ἀντίθετα τοὺς δραστηριοποιεῖ στὴν προετοιμασία ἑνὸς ἐμφυλίου πολέμου. Ἀντιδραστικοὶ ὡς τὸ κόκκαλο ἔμειναν ἀσυγκίνητοι μπρὸς στὸ δράμα τοῦ ἔθνους τώρα καὶ δυὸ χρονια Δέν πείραξαν οὔτε μιά τρίχα τῶν καταχτητῶν. Εἶχαν κἔχουν μιά μοναδικὴ σκέψη πῶς θά μᾶς ξανακάτσουν στό σβέρκο μιὰ νέα 4η Αὐγούστου εἴτε μέ μοναρχικὸ εἴτε μέ «δημοκρατικὸ» κοστοῦμι. Καταγγέλουμε σ' ὁλάκερη τή νέα γενιά ὅτι αὐτοὶ οἱ σκοτεινοὶ τύποι τῆς πολιτικῆς, ἐξοπλίζουν καὶ μισθοδοτοῦν φασιστικές συμμορίες «τάξης» γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση ἑνὸς μεταπολεμικοῦ Φασιστικοῦ καθεστῶτος. Γνωστοι μεγιστάνες τοῦ πλούτου ἔδωσαν μόνο τό πρῶτο δεκαήμερο τοῦ Αὐγούστου 1 1/2 δισεκ δρχ. γιαυτὸ τὸ σκοπό Καλοῦμε τή νέα γενιὰ νά ἐπαγρυπνεῖ. Ὁ λαὸς μὲ τή νέα γενιά ποὺ ἔδωσε καί δίνει τά πάντα γιά τήν ἐθνικὴ λευτεριὰ μπορεῖ καὶ πρέπει νά τσακίσει τούς ἐθνοκάπηλους νεοφασίστες. Τὸ ἔπαθλο τοῦ σημερινοῦ ἐθναπελευθερωτικοῦ μας ἀγῶνα πρέπει νά εἶναι ὄχι μόνο ἡ ἐθνικὴ μας λευθεριά μὰ καί ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία Αλλοίμονο στή νέα γενιὰ, ἀλλοίμονο στήν Ἑλλάδα μας ἂν ὕστερα ἀπό τέτοιες θυσίες θἄχουμε ξανά μιά νέα 4η Αὐγούστου εἴτε μὲ «δημοκρατικὸ» εἴτε μέ μοναρχικὸ κοστοῦμι Σαλπίζουμε συναγερμὸ στά γιάτα τῆς Ἑλλάδας.

Τὰ ἐπερχόμενα γεγονότα πρέπει νὰ μᾶς βροῦν πανέτοιμους Αὐτό σημαίνει: πιὸ πολλοὶ νέοι στο βουνό γιὰ θυελώδικη ἀνάπτυξη τοῦ ἀνταρτοπολέμου Στρατιωτικὴ ὀργανωση τῶν νέων στα μόνιμα τμήματα τοῦ ΕΛΑΣ. Πιὸ γρήγορη ὀργάνωση τῆς νεας γενιᾶς στήν ΕΠΟΝ. Πιο μεγάλους ἀγῶνες γιά τή ζωή, τὴν ἐθνικὴ λευτεριὰ καὶ τη Λαοκρατία.

μὲ τὴ σύλληψή μας δὲν τελειώνει ὁ ἀγώνας μας

Δημοσιεύουμε πιὸ κάτω δυὸ μαθήματα γιὰ τὰ στελέχη τῆς ΕΠΟΝ: τὸ ἕνα ἀπὸ τὴ συνταχτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς ΕΠΟΝ ἀνωτέρων ἱδρυμάτων καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸ τμῆμα διαφώτισης καὶ μόρφωσης τοῦ κεντρικοῦ συμβουλίου τῆς ΕΠΟΝ.

Ἀπὸ τὴ "ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ", ἀριθ. φύλλου 3, 22 Ἀπρίλη 1943

ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΝΤΑΧΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ Ε.Π.Ο.Ν.
ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Η ΤΑΧΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΕ ΠΙΑΣΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΜΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Πολλοὶ συναγωνιστὲς καὶ συναγωνίστριες νομίζουνε πὼς μὲ τὴ σύλληψη τελειώνει ὁ ἀγῶνας μας. Ἔτσι στὸ κρατητήριο χαλαρώνουνε τὴν ἐπαγρύπνηση, δὲν τηροῦνε τοὺς συνομωτικοὺς κανόνες, φλυαροῦνε χωρὶς λόγο καὶ σκοπό, πέφτοντας λεία τῆς μαστορικῆς πρόκλησης τῶν χαφιέδων. Λησμονᾶνε μὲ μιὰ λέξη τὰ καθήκοντά τους ἀπέναντι στὸν ἑαυτό τους πρῶτα κι ὕστερα ἀπέναντι τῆς ὀργάνωσής τους καὶ κυρίως τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας. Καὶ δὲ βλέπουνε πὼς ἀκριβῶς μέσα ἀπ' τὴ φυλακὴ ἀρχίζει ἕνας νέος ἀγῶνας μιὰ καινούργια πάλη τὸ ἴδιο σκληρή, ἀδιάλαχτη καὶ μετρημένη μὲ ἀντιμέτωπο τὸν ἐχτρὸ ποὺ διαθέτει ὅλα τὰ δολοφονικά του μέσα νὰ λυγίσει τὸ νέο ἀγωνιστή. Ἐδῶ ὁ συναγωνιστὴς πρέπει νὰ δείξει γνώση καὶ φρόνηση, θάρρος καὶ ψυχραιμία, πεῖσμα καὶ ἀδιαλλαξία μπρὸς στὶς δελεαστικὲς προσπάθειες γιὰ ἀτίμωση καὶ ξευτελισμό. Σὲ ἀδρὲς γραμμὲς θὰ ἐκθέσουμε τὴν ταχτικὴ ποὺ ἀκολουθεῖ ἡ Ἀσφάλεια στοὺς φοιτητὲς-σπουδαστὲς καὶ θὰ ποῦμε πῶς πρέπει ν' ἀντιμετωπίζουμε τὴν ἄτιμη καὶ προκλητική τους ἐπίθεση.

1) Πολλοὶ φοιτητὲς συλλαμβάνονται χωρὶς νὰ ὑπάρχουν συγκεκριμένα, ἢ ἁπλῶς στοιχεῖα γιὰ ἐνοχοποιητικὴ δράση. Ἐλπίζει ὅμως ἡ Ἀσφάλεια σὲ στοιχεῖα ποὺ μπορεῖ νὰ προκύψουνε, ὕστερα ἀπ' τὶς προκλήσεις της, στὴ σύλληψη καὶ μετὰ στὸ κρατητήριο. Τὸ ξάφνιασμα τοῦ σπουδαστῆ ποὺ συλλαμβάνεται ἀπὸ ἕξη-ἑφτὰ χαφιέδες γίνεται «ἀντίσταση» (Μᾶς ἔδειρες, ἔφερες ἀντίσταση κλπ). Στὸ κελλὶ ποὺ κλείνεται ὁ σπουδαστὴς θὰ βρῆ τὴ γνώριμη φάτσα τοῦ χαφιέ, μεταμφιεσμένου σὲ κρατούμενο.

Ἀρχίζει τότε ἡ πρόκληση μὲ ὅλη τὴ σατανικότητά της. Κοινωνία εἶν' αὐτή; Κράτος εἶν' αὐτό; Ὑπάρχει δικαιοσύνη. Καὶ σὲ λίγο «Τὴ δουλειά σου παιδί μου. Ξέρω γὼ καλὸ δρόμο τραβᾶτε» κλπ.

2) Τὴν πρώτη ἀνάκριση ποὺ γίνεται ἀμέσως μετὰ τὴ σύλληψη μπροστὰ σὲ 3-4 ἀνακριτὲς διαδέχονται κι ἄλλες ὥσπου νὰ κουράρουνε τὸ σπουδαστὴ καὶ νὰ τὸν ζαλίσουνε. Οἱ ἐρωτήσεις ἔρχονται σὲ γοργὴ διαδοχὴ καὶ στὴν οὐσία τους εἶναι προκλητικὲς (θἄθελες νὰ μοιράσει ὁ πατέρας σου τὰ λεφτά του μαζὺ μὲ τοὺς φτωχοὺς) κ.α. γιὰ νὰ σὲ πιάσουνε ἂν εἶσαι κομμουνιστής.

3) Προσπαθοῦνε νὰ ἀποσπάσουνε μὲ κάθε θυσία ὁμολογία τοῦ σπουδαστῆ ὅτι ἀνήκει στὴν ΕΠΟΝ. Λένε πὼς τὸν ξέρουνε καλὰ ἀπὸ τὴ δράση του, ποῦ δουλεύει ὀργανωτικὰ μὲ ποιοὺς ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ κοκ. Προσποιοῦνται τὸν καλὰ πληροφορημένο («Ἔχουμε κι ἐμεῖς τὸν ἄνθρωπό μας», «Ἔχω τὸν ἀδερφό μου στὴν τάδε Σχολὴ») καὶ πᾶνε νὰ σὲ κάνουνε νὰ νοιώσεις πὼς πιάστηκες στὶς δαγκάνες τους. Ἀναφέρουνε περιστατικὰ ἐσωτερικὰ τῶν Ἱδρυμάτων (ἐκλογὲς γιὰ ἀντιπροσώπους τοῦ ΤΑΣ κ.ἄ.) ποὺ τὰ ξέρουνε ἀπ' τοὺς φίλους μαντηλάκηδες. Σὰν ἀστοχήση αὐτὴ ἡ μέθοδος ἀρχίζουν νὰ λένε μαλακὰ πὼς δὲν εἶναι κακὸ νὰ εἶναι κανένας ὀργανωμένος στὴν Ε.Π.Ο.Ν. («σήμερα κι οἱ γάτες εἶναι ὀργανωμένες») καὶ τέτοια.

4) Ὅταν καταφέρουνε μιὰ τέτοια ὁμολογία λένε πὼς «αὐτοὶ ξέρουνε» τὴν παλιὰ ἱστορία ποὺ ἡ Ε.Π.Ο.Ν. εἶναι κομμουνιστική. «Φοιτητικὰ ζητήματα», λένε, «κι' ἀνάμιξη σ' αὐτὰ =Ε.Π.Ο.Ν. =ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ». Ὅλα εἶναι ἕνα, ἐμεῖς τὸ ξέρομε, δὲν μᾶς γελᾶτε».

5) Μετὰ τὴν ταλαιπωρία τῆς ἀνάκρισης στέλνουνε τὸν πιασμένο στὴν ἀπομόνωση. Ἐκεῖ τοῦ φέρνουνε μάτσα «Ριζοσπάστες» καὶ δημοκρατικὰ τάχα ἔντυπα τῆς ΕΔΕΜ καὶ τῆς ΠΑΝΔΟ καὶ ζητᾶνε νὰ τὰ διαβάσει καὶ νὰ τοὺς πεῖ «τὴ γνώμη του».

6) Οἱ μεταπτώσεις (ἀλλαγὲς στὸ ὕφος καὶ τὴ συμπεριφορὰ) ποὺ ἀρχίζουν μὲ τὴν προσφορὰ τσιγάρου καὶ τελειώνουνε μὲ ἀπειλές, φωνὲς καὶ βροντήματα στὶς πόρτες ζητᾶνε νὰ πείσουνε τὸν σπουδαστὴ πὼς ἡ μόνη διέξοδος εἶναι νὰ πεῖς τὴν ἀλήθεια. Δὲν κινδυνεύεις ἄλλωστε. «Ἕλληνες εἴμαστε». Ἔτσι μὲ σοβαρὸ ὕφος ἐνδιαφερομένου σοῦ δείχνουνε πὼς ἐκεῖνο ποὺ θὰ σώσει τὴν κατάσταση εἶναι νὰ πεῖς τὴν ἀλήθεια.

7) Προσπαθοῦνε νὰ φέρουνε τὸν πιασμένο στὰ νερά τους μὲ νουθεσίες γιὰ τὸ ἄσκοπο τῆς δράσης, τὴν κομμουνιστικὴ ὑφὴ τῶν ὀργανώσεων ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ κλπ. Κάνουνε διαφώτιση, προχωρῶντας νὰ ποῦνε (ἐκμυστηρευτοῦνε) πὼς κι αὐτοὶ δροῦν ἐθνικὰ π.χ. ὁμολογοῦν πὼς εἶναι ὀργανωμένοι στὴν Ι.Τ. ΕΔΕΜ-ΕΔΕΣ κλπ. Τὰ πατριωτικά τους δῆθεν αἰσθήματα (τὸ ὅτι δὲν παραδίνουνε πιασμένους στοὺς Ἰταλοὺς) εἶναι γιὰ νὰ μὴν ἐκτεθοῦνε ἐπικίνδυνα καὶ γιατὶ τρέμουνε τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως.

8) Ἔχουνε ξαναφέρει τὶς ἀτιμωτικὲς δηλώσεις καὶ λένε πὼς κανένας δὲν μπορεῖ νὰ βγῆ ἀπ' τὴν Ἀσφάλεια ἂν δὲν ὑπογράψει δήλωση. Τρία εἶναι φαίνεται τὰ κύρια σημεῖα τῆς δήλωσης:

1. Πληροφορηθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας ὅτι ὁ Κομμουνισμὸς εἶναι ἐθνοκτόνος ὡς καταργῶν τὴν πατρίδα, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν οἰκογένειαν τὸν ἀποκηρύσσω.

2. Ἀποκηρύσσω τὸ Ε.Α.Μ.-Ε.Λ.Α.Σ.-Ε.Π.Ο.Ν. ὡς κομμουνιστικά.

3. Δηλῶ ὅτι θὰ δρῶ μόνον ἐθνικῶς.

Στὸ ἄρθρο ἕνα τῆς δήλωσης διατυπώνεται «πληροφορηθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας» γιατὶ ἡ ὁμόφωνη ἀπάντηση τῶν φοιτητῶν-σπουδαστῶν εἴτανε ὅτι δὲν ξέρουμε τί εἶναι Κομμουνισμὸς κι ἔτσι δὲν μποροῦμε νὰ ἀποκηρύσσουμε κάτι ποὺ δὲν ξέρουμε, πὼς σὰν ἐπιστήμονες καὶ διανοούμενοι δὲν μποροῦμε νὰ ἀποκηρύσσουμε κάτι ἁπλῶς καὶ μόνον ἐπειδὴ τὸ βεβαιώνει ἡ Ἀστυνομία!

Καθιστοῦνε ὑπεύθυνο τὸ σπουδαστὴ γιὰ τὴν κράτηση του λέγοντας πὼς «στὸ χέρι του εἶναι νὰ ὑπογράψει καὶ νὰ βγεῖ». Μεταχειρίζονται ὀνόματα γνωστῶν στὸν πιασμένο προσώπων γιὰ νὰ ποῦν πὼς αὐτοί ὑπογράψανε δήλωση, ἀκόμα σὲ δύο κρατουμένους φοιτητὲς ποὺ γνωρίζονται λένε ξεχωριστὰ στὸν καθένα ψέμματα πὼς ὁ ἄλλος ὑπόγραψε. Στοὺς γονεῖς καὶ κηδεμόνες καὶ σὲ ἄλλους γνωστοὺς πιασμένων μιλᾶνε οἱ χαφιέδες ξεχωριστὰ προσπαθῶντας νὰ τοὺς κάνουνε νὰ πιέσουνε τὸ φοιτητὴ νὰ ὑπογράψει. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ μὲ Πρύτανι ἀνωτάτου Ἱδρύματος ποὺ ἐκλήθη νὰ προτρέψει φοιτητή, τὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος προσπαθοῦσε νὰ ἀποφυλακίσει, νὰ ὑπογράψει δήλωση.

9) Μὲ ὅλα τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα παινεύουνε τοὺς χαφιέδες φοιτητές. Μπορεῖ κι ὅλας νὰ τύχει καὶ κεῖ μέσα κάποιος νὰ τρύπωσε στὸ Πανεπιστήμιο ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Τοῦτο τὸ ἐκμεταλλεύεται γιὰ νὰ μιλήσει στὸν πιασμένο σὰν ἴσος πρὸς ἴσο.

Ἀκόμα ὁ προϊστάμενος χαφιὲς μπορεῖ νὰ πεῖ στὸ χαφιεδίσκο φοιτητή: Ἔ! φοιτητὴς εἶσαι κι ἐσύ. Πές τους τα κι ἐσύ, καλύτερα θὰ σ' ἀκούσουν!!!

10) Γιὰ ἕναν ποὺ χοντρικὰ ξέρουν ὅτι ἀνακατεύεται στὰ φοιτητικὰ ζητήματα λένε ὅτι εἶναι «σεσημασμένος κομμουνιστὴς» κι ἄλλα παρόμοια ἐπίθετα. Οἱ πρόεδροι τῶν Φοιτητικῶν καὶ Σπουδαστικῶν συλλόγων χαρακτηρίζονται παρόμοια.

11) Προσπαθοῦνε, χτυπῶντας ἀπ' τὰ μέσα τὶς ὀργανώσεις μας νὰ κλονίσουνε τὴν πίστη μας, ἂν ξέρουνε ὅτι εἴμαστε ὀργανωμένοι ἢ νὰ μᾶς κάνουνε ἀπαντῶντας τους νὰ τοὺς ποῦμε πράγματα ποὺ θὰ τὰ μεταχειριστοῦνε στὴν πορεία τῆς δίκης. Ἔτσι πότε παρουσιάζουν τὴ Ρωσσία σὰν ἀστικὸ κράτος ποὺ πρόδωσε τὸ προλεταριᾶτο, πότε λένε πὼς οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ Ε.Α.Μ. διευθύνουνε «ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς» τοὺς ἀγῶνες κλπ.

Δείχνοντας παιδιὰ ἡλικίας 12-17 ἐτῶν ποὺ ἔτυχε νὰ πιάσουνε σὲ βαψίματα ἢ πέταμα προκηρύξεων λένε πὼς αὐτὸ τὸ ἐλεεινὸ θέαμα παρουσιάζει τὸ ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ νὰ στέλνουν στὴ φυλακὴ ἀθῶα παιδάκια. Στὸν πιασμένο φοιτητὴ λένε πὼς δὲν ταιριάζει στὸ ἦθος του νὰ βρίσκεται στὰ μπουντρούμια μὲ κακοποιούς. Ἂς ὑπογράψει λοιπὸν δήλωση ν' ἀφεθῆ ἐλεύθερος.

12) Λένε σὲ σπουδαστὲς ποὺ κρατᾶνε κάποια θέση στοὺς συλλόγους μας πὼς δὲν βρίσκονται ἀκόμα σὲ ἡλικία νὰ «πολιτευτοῦν». Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο παρουσιάζουνε καὶ ἐκθέτουνε τὶς ἐνέργειές μας καὶ τοὺς Συλλόγους μας.

13) Σὲ σπουδαστὲς ποὺ εἶχανε παληότερα συλλάβει καὶ ἀπολύσανε, ὅταν τόχει νὰ τοὺς συναντήσουνε στὸ δρόμο τοὺς παραπονοῦνται ὅτι τάχα εἶπαν ὅτι ἡ στάση τους γενικὰ δὲν εἶναι πατριωτική. Αὐτὰ ὅλα μὲ τὸ σκοπὸ νὰ δείχνουνε πὼς εἶναι τίμια στοιχεῖα κι ὕστερα γιὰ νὰ ἀποσπάσουνε ἀπὸ τὸ σπουδαστὴ λόγια ποὺ συνδυάζοντάς τα κατάλληλα θὰ βγάλουνε ὁρισμένα πολὺ χρήσιμα γι' αὐτοὺς συμπεράσματα.

14) Ὁποιαδήποτε δράση σήμερα, λένε, εἶναι ὄχι μόνο ἀνώφελη μὰ καὶ καταστρεπτική. Πρέπει νὰ ἀπέχουμε λοιπὸν ἀπὸ ὁποιεσδήποτε ἐνέργειες γιὰ καλύτερο ἐπισιτισμό, ἐκπαιδευτικὰ αἰτήματα κλπ. Ὅταν ἔρθει ὁ καιρός, λένε, ἐμεῖς θὰ δώσουμε τὸ σύνθημα.

Πῶς πρέπει ἐμεῖς νὰ ἀπαντᾶμε σ' αὐτὴ τὴν πολύπλευρη καὶ γιομάτη δολοπλοκίες ἐπίθεση; Ποιὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ στάση μας; Πῶς θὰ ἀντιμετωπίσουμε τὶς ἐπίμονες προσπάθειές τους ἐξευτελισμοῦ μὲ τὶς γνωστὲς δηλώσεις; Νὰ ποιὰ θέματα θὰ μᾶς ἀπασχολήσουνε σὲ ἐξάρτηση μὲ τὰ παραπάνω.

α) Στὴν προσπάθεια νὰ ἐκμαιεύσουνε στοιχεῖα πρέπει ν' ἀντιτάξουμε τὴν τήρηση τῶν συνομωτικῶν μέτρων πιὸ ἀμείλιχτα παρὰ ποτέ. Σιωπὴ καὶ μετρημένα λόγια καὶ ἀδιαφορία στὰ «ψαρέματα».

β) Στὴν ἀνάκριση πάλι εἴμαστε μετρημένοι. Ναί, ὄχι, δὲν ξέρω, αὐτοὶ εἶναι οἱ πόλοι τῶν ἀπαντήσεών μας. Μὲ ψυχραιμία ἀντιμετωπίζουμε τὶς παράταιρες κι ἐξαντλητικὲς ἐρωτήσεις, ματαιώνοντας τὶς ἐλπίδες τους νὰ μᾶς κάμψουνε ζαλίζοντάς μας.

γ) Προφορικὰ ἀρνιόμαστε ὅτι ἀνήκουμε στὴν Ε.Π.Ο.Ν. Ὅταν μᾶς ζητᾶνε γραπτὴ δήλωση λέμε ἀμέσως ὅτι αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ τὸ κάνομε γιατὶ ἀρκεῖ ἡ προφορική μας κατάθεση. Γιὰ νὰ ζητᾶνε, καὶ τόσο ἐπίμονα μάλιστα, μιὰ παρόμοια δήλωση σημαίνει ὅτι θέλουνε νὰ τὴ μεταχειριστοῦνε. Δὲν μποροῦμε νὰ ἔχουμε ἐμπιστοσύνη, ἀπαντᾶμε ἀδίσταχτα. Ἡ προφορική μας ἄρνηση εἶναι ἀρκετή. Ὅπως θὰ τονίσουμε πάρα κάτω πρέπει νὰ προσεχτεῖ ἡ συσχέτιση παραδοχῆς ὅτι εἶσαι μέλος τῆς Ε.Π.Ο.Ν. καὶ ἡ δήλωση ἀποκήρυξης τοῦ Κομμουνισμοῦ.

δ) Τόσο στὶς προκλήσεις τους γιὰ τὴ γνώμη μας πάνου στὸν παράνομο τῦπο ὅσο καὶ στὶς ἄλλες πολυάριθμες προκλήσεις τους ποὺ ἐκθέσαμε καὶ ἄλλες ποὺ εἶναι πιὸ πρωτότυπες ἀκόμα – γεννήματα ἐκείνης τῆς στιγμῆς – πρέπει νὰ προσέχουμε. Γενικὰ ἂς ἔχουμε στὸ νοῦ μας πῶς περνᾶμε ἕνα χῶρο μὲ συρματοπλέγματα ποὺ ἡ κάθε ἀπροσεξία μπορεῖ νὰ στοιχίσει ἀκριβά.

ε) Ἡ ψυχρὴ ἐνατένηση τῆς τεχνητῆς ἀναμπουμπούλας ποὺ διαδέχονται τὰ χαϊδολογήματα καὶ τὰ βροντήματα τῆς πόρτας καὶ τῆς γροθιᾶς στὸ τραπέζι, θὰ δείξει τὴν ἀτρόμητη ἀπόφασή μας καὶ τὴν ἀντοχὴ καὶ ψυχραιμία ποὺ πρέπει νἄχει ὁ νέος.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΗΣ ΕΠΟΝ

ΕΝΙΑΙΑ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΕΩΝ (Ε.Π.Ο.Ν.)
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΣΗΣ Κ.Σ.

ΜΑΘΗΜΑ 4ο
Ο ΛΑΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΕΠΟΝ

1. Ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπ' τὸ 1821 κι' ἔπειτα, γνωρίσαμε σὰν ἐσωτερικὰ συστήματα διακυβέρνησής μας, τὴν ἀπόλυτη Μοναρχία, Συνταγματικὴ Βασιλεία, τὴν Ἀστικὴ Δημοκρατία καὶ τὴν Μοναρχοφασιστικὴ Διχτατορία. Κατὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, μὰ καὶ μετέπειτα, ὁ Λαὸς μὲ τὴ νέα γενιὰ πάλεψε γιὰ ἕνα Λαοκρατικὸ ἐσωτερικὸ καθεστώς, χωρὶς νὰ κατορθώσει νὰ τὸ κάνει πραγματικότητα. Σ' αὐτὸ τὸ μάθημα δὲ μπορεῖ νὰ ἐξηγηθεῖ τὸ γιατὶ δὲν μπόρεσε ὁ Λαὸς μὲ τὴ Νεολαία του νὰ ἐπιβάλει ἕνα Λαοκρατικὸ σύστημα διακυβέρνησης στὴν Ἑλλάδα. Ὅμως μποροῦμε νὰ ποῦμε ἐπιγραμματικὰ ἀλλὰ μὲ πλήρη βεβαιότητα ὅτι ἡ ἐπικράτηση τῆς ἀπόλυτης Μοναρχίας, τῆς Συνταγματικῆς Βασιλείας, τῆς Ἀστικῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Μοναρχοφασιστικῆς Διχτατορίας, σὰν συστήματα ἐσωτερικῆς διακυβέρνησής μας, εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα ἀνυπολόγιστες καταστροφὲς γιὰ τὸ Λαό, τὴ Νέα Γενιὰ κι' ὁλόκληρο τὸ Ἔθνος. Τὰ θετικὰ ἀποτελέσματα στὰ 120 χρόνια τῆς ἐλεύθερης Ἐθνικῆς μας ζωῆς ἦταν ἐλάχιστα, κι' αὐτὰ ὀφείλονται στοὺς μεγάλους ἀγῶνες τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Νέας Γενιᾶς. Τὰ τέσσερα συστήματα ἐσωτερικῆς διακυβέρνησής μας, βασικὰ μᾶς ἔδωσαν στὰ 120 χρόνια τῆς Λεύτερης Ἐθνικῆς μας ζωῆς:

α) Τὸν Ἐθνικὸ διχασμό. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἔθνους μας ἀπ' τὸ 1821 εἶναι ἱστορία πραξικοπημάτων, δηλαδὴ ἱστορία ἀλληλοεξόντωσης.

β) Τὴν καταθλιπτικὴ ὑποδούλωση στὸ ξένο κεφάλαιο. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἔθνους μας στὰ 120 χρόνια Λεύτερης Ἐθνικῆς ζωῆς, εἶναι κι' ἡ Ἱστορία καταθλιπτικῶν ἐξωτερικῶν Δανείων καὶ συμβάσεων, ἐγκατάσταση ξένων ἑταιρειῶν, ποὺ εἶχαν σὰν συνέπεια τὴν οἰκονομική, πολιτικὴ καὶ ἐκπολιτιστική μας καθυστέρηση, τὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτική μας ὑποδοῦλωση στὸ ξένο κεφάλαιο. Ἀκόμα εἶχαν σὰν συνέπεια ἐθνικὲς ταπεινώσεις ὅπως π.χ. τὸν πόλεμο τοῦ 1897 καὶ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Διεθνοῦς Οἰκονομικοῦ Ἐλέγχου (Δ.Ο.Ε.).

γ) Στὰ 120 αὐτὰ χρόνια ὁ Λαὸς μὲ τὴν Νέα Γενιά, πλήρωνε διαρκῶς φόρο αἵματος σὲ συνεχεῖς πολέμους, μὲ μιὰ ἀτέλειωτη προσφυγιά, πιὸ μεγάλη οἰκονομικὴ ὑποδούλωση στὸ ξένο κεφάλαιο, περισσότερη φτώχεια κλπ., δίχως νὰ μπορέσει νὰ ἀποκαταστήσει τὴν Ἐθνική του ἑνότητα παρὰ τὶς βαρύτατες θυσίες (Δωδεκάνησα, Κύπρος). Ἀνεξάρτητα ἀπ' τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν τῶν πολέμων καὶ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐξηγηθεῖ, ἡ Νέα Γενιὰ θερίζονταν χωρὶς ἀνάπαυλα κι' ὁλάκερος ὁ Λαὸς μὲ τὴν Νεολαία βουτήχτηκε στὴ φτώχεια καὶ στὴ συμφορά.

δ) Αἱματηρὴ ἐσωτερικὴ τρομοκρατία. Στὰ 120 χρόνια τοῦ Λεύτερου Ἐθνικοῦ μας βίου, δὲν εἴχαμε οὐσιαστικὲς ἐλευθερίες. Ἀντίθετα εἴχαμε βαθμιαῖο περιορισμὸ καὶ τῶν λίγων ἐλευθεριῶν, ποὺ ἀπόσπασε ὁ Λαὸς μὲ τὴ Νέα Γενιὰ μὲ συνεχεῖς ἀγῶνες, καὶ τέλος κατάργησε κάθε ἴχνος Λευτεριᾶς ἀπὸ τὴν ἀντεθνικὴ Μοναρχοφασιστικὴ Διχτατορία τῆς 4ης Αὐγούστου.

ε) Ἐθνικὴ ὑποδούλωση. Ὕστερα ἀπὸ 120 χρόνια, περάσαμε σὲ πιὸ βαρειὰ ἐθνικὴ σκλαβιά.

Σ' αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε: Τὴ διαρκὴ λαϊκὴ πεῖνα, ποὺ οἱ ἐπίσημοι μᾶς τὴν ὀνόμασαν Ἐθνικὴ Ἀρετή, Λιτότητα, μὲ σκοπὸ νὰ καλύψουν τὴν ἴδια τὴν ἀπέραντη λαϊκὴ πεῖνα καὶ πρὸ πάντων τὶς αἰτίες ποὺ τὴν γεννοῦσαν. Τὴν ἀμορφωσιά, ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ τὸν ἀναλφαβητισμὸ μεγάλου μέρους τῶν ἐνηλίκων καὶ τῆς νεολαίας καὶ μὲ τὴν μισομάθεια. Τὴν ἔλλειψη πραγματικῆς ὑγειονομικῆς πολιτικῆς, ποὺ εἶχε σὰν συνέχεια τὴν μάστιγα τῶν ἐπιδημιῶν καὶ τὴν αὔξηση τῆς θνησιμότητας. Τὴν πλέρια ἔλλειψη σωματικῆς καὶ ἄλλης πολιτικῆς ἀγωγῆς. Τὴν ἔλλειψη γενικῶν μέτρων προστασίας τῆς νεότητας κλπ. Αὐτὰ καθὼς καὶ τὰ προηγούμενα γενικὰ ποὺ ἀναφέραμε, μᾶς δίνουν μιὰ εἰκόνα –κατὰ προσέγγιση– τῆς κατάστασης τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Νέας Γενιᾶς μέσα στὴν Μοναρχία, Ἀστικὴ Δημοκρατία καὶ τὴν Μοναρχοφασιστικὴ Διχτατορία στὰ 120 χρόνια τοῦ Λεύτερου Ἐθνικοῦ μας βίου.

Δοκιμάσαμε λοιπὸν καὶ τὶς τέσσερες μορφὲς διακυβέρνησης καὶ τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματά της πάνω στὸ Λαό, στὴ Νέα Γενιά, σ' ὁλόκληρο τὸ Ἔθνος. Ἡ ἐπιστροφὴ σ' ὁποιοδήποτε ἀπ' τὰ τέσσερα αὐτὰ συστήματα διακυβέρνησης δὲν θάχε μονάχα σὰν ἀποτέλεσμα παρόμοιες καταστροφές, ἀλλὰ ἀφάνταστα μεγαλύτερες. Ἡ ἔκταση κατὰ βάθος τῆς σημερινῆς καταστροφῆς τῆς Ἑλλάδας μας ἀπὸ τοὺς βάρβαρους φασίστες καταχτητὲς εἶναι τέτοια ποὺ ἀνοικοδόμηση μιᾶς Νέας Ἑλλάδας ἀπ' τὰ σημερινὰ ἐρείπια θὰ εἶναι δυνατὴ μονάχα ἂν μπεῖ σὲ κίνηση ἡ δημιουργικὴ ἱκανότητα τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας μας. Μὰ αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ κάνει μονάχα ἕνα καθεστὼς ποὺ θὰ πηγάζει ἀπ' τὴ Λεύτερη καὶ κυρίαρχη ἐκδήλωση τῆς θέλησης τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Νέας Γενιᾶς. Κι' αὐτὸ τὸ καθεστὼς εἶναι ἡ ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

Στὴν 120χρονη νεοελληνικὴ ἐξέλιξη, δημιουργήθηκαν οἱ ὅροι ποὺ κάναν ἀναγκαία καὶ δυνατὴ τὴν ἐπιβολὴ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας, ὡρίμασαν τὰ οἰκονομικά, πολιτικά, πολιτιστικά, Ἐθνικὰ προβλήματα, ποὺ μονάχα ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία μπορεῖ νὰ τὰ λύσει. Δημιουργήθηκαν οἱ Δημοκρατικὲς κοινωνικὲς δυνάμεις –Ἐργατικὴ Τάξη, πλατειὲς μάζες μικροαστῶν στὶς πόλεις καὶ στὴν ὕπαιθρο, φαρδὺ στρῶμα διανοουμένων, φοιτητῶν κ.τ.λ.– καλλιεργήθηκε καὶ ὡρίμασε ἡ Λαοκρατικὴ συνείδηση. Ἡ Ἐθνικὴ καταστροφὴ κάνει ἀπόλυτα ἐπιταχτικὴ τὴν ἐπιβολὴ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας.

Τὸ συμπέρασμα ἀπὸ ὅλα ὅσα ἀναπτύξαμε σ' αὐτὸ τὸ μέρος εἶναι: Ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία εἶναι ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα, ὄχι μονάχα γιατὶ ἡ ἀπόλυτη Μοναρχία, ἡ Συνταγματικὴ Βασιλεία, ἡ Ἀστικὴ Δημοκρατία καὶ ἡ Φασιστικὴ Διχτατορία δοκιμάστηκαν στὴν πράξη καὶ εἶχαν καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα ἀλλὰ καὶ γιατὶ

ἡ ἀνοικοδόμηση μιᾶς Νέας Ἑλλάδας ἀπ' τοὺς σημερινοὺς σωροὺς τῶν ἐρειπίων τῆς φασιστικῆς βαρβαρότητας θὰ γίνει πραγματικότητα μονάχα τὸ καθεστὼς τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας.

2. Πῶς ἐννοεῖ ἡ ΕΠΟΝ τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία.

Ἐδῶ δὲν πρόκειται νὰ δώσουμε μιὰ ὁλοκληρωμένη μορφὴ τῆς μεταπολεμικῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας, γιατὶ τέτοιος δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ μαθήματος καὶ γιατὶ ὁ λεπτομερειακὸς καθορισμὸς τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου της δὲν εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα ζήτημα τῆς ΕΠΟΝ καὶ τῆς Νέας Γενιᾶς, ἀλλὰ ὅλου τοῦ πολιτικοῦ προοδευτικοῦ κόσμου τῆς Χώρας, δηλαδὴ τοῦ ἴδιου τοῦ Λαοῦ. Ἐδῶ θὰ δώσουμε τὶς πιὸ γενικὲς γραμμές, τὴ μορφὴ καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς μεταπολεμικῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας πρὸ πάντων σ' ὅτι ἀφορᾶ τὴ Νεολαία, γιατὶ αὐτὴν ἐκπροσωπεῖ ἡ ΕΠΟΝ.

Ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία θὰ εἶναι τ' ἀποτέλεσμα τῆς Λεύτερης ἐκδήλωσης τῆς θέλησης τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Νεολαίας μέσω λεύτερων ἐκλογῶν. Θὰ στηρίζεται σὲ λαϊκὴ βουλὴ καὶ ἡ βουλὴ στὸν κυρίαρχο Λαό. Στὶς ἐκλογὲς θὰ πάρει ἰσότιμα μέρος κι' ἡ Νέα Γενιὰ σὰν βασικὴ Ἐθνικὴ δύναμη. Γι' αὐτὸ ἡ ΕΠΟΝ συνδέει τὸ αἴτημα τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας μὲ τὸ αἴτημα τοῦ δικαιώματος ψήφου σ' ὅλους τοὺς νέους καὶ νέες πάνω ἀπὸ 18 χρονῶν καὶ τοῦ δικαιώματος νὰ ἐκλέγονται σ' ὅλα τὰ Δημόσια, Δημοτικὰ ἢ Κοινοτικὰ ἀξιώματα ἀπὸ 21 χρονῶν καὶ πάνω. Τὸ αἴτημα αὐτῶν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τῆς Νεολαίας ἀπορρέει ἀπ' τὴ θέση της σὰν ἐνεργητικοῦ παράγοντα στὴν ἐθνική μας ζωὴ καὶ σὰν ὡρίμων ἀνθρώπων. Ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία θὰ δώσει πλήρη ἐλευθερία σκέψης καὶ ὀργάνωσης στὴν Νέα Γενιά, σὰν προϋπόθεση ἀνάπτυξης τῶν δημιουργικῶν ἱκανοτήτων της πρὸς ὄφελος ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας.

Ἡ ΕΠΟΝ θεωρεῖ ἀπαραίτητο νὰ παρθοῦν ἀμέσως τὰ παρακάτω οἰκονομικά, μορφωτικά, ὑγειονομικὰ καὶ πολιτιστικὰ μέτρα ἀπ' τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία πρὸς ὄφελος τῆς Νέας Γενιᾶς.

α) Ἵδρυση Βρεφικῶν Σταθμῶν ποὺ ν' ἀφίνουν οἱ ἐργαζόμενες μητέρες τὰ παιδιά τους τὴν ὥρα τῆς δουλιᾶς τους καὶ ὀργάνωση τῆς ἐπιστημονικῆς παρακολούθησης ἐν συγκρίσει τῶν παιδιῶν μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς σταθμούς.

β) Ἵδρυση Κρατικῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν προσχολικῶν Ἱδρυμάτων γιὰ τὰ παιδιὰ 2-6 χρόνων, μὲ συσσίτιο, ἰατροφαρμακευτικὴ περίθαλψη, ψυχαγωγία καὶ μιὰ πρώτη μόρφωση.

γ) Κατάργηση τῆς ἐργασίας τῶν ἀνηλίκων, δηλαδὴ ἕως 18 χρονῶν. 6ωρη δουλιὰ στοὺς νέους καὶ νέες ἀπὸ 18-21 χρονῶν. Ἀπαγόρεψη χρησιμοποίησης τῶν νέων καὶ κοριτσιῶν σὲ βαρειὲς καὶ ἀνθυγιεινὲς δουλιές.

δ) Μεροκάματο ἢ μισθὸ σύμφωνα μὲ τὸ κόστος τῆς ζωῆς. Γιὰ ἴση δουλιὰ ἴσο μεροκάματο καὶ μιστό. Κοινωνικὲς Ἀσφαλίσεις γιὰ τὴν ἐργαζόμενη νεολαία μ' ἔξοδα τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τοῦ Κράτους. Κλῆρο στοὺς νέους ἀγρότες καὶ ἀγρότισες ἀπὸ 18 χρονῶν καὶ πάνω σὰν οἰκονομικὴ βάση γιὰ τὴν δημιουργία δικιᾶς της οἰκογένειας. Ἐπέχταση τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων καὶ στὴν ἀγροτικὴ νεολαία.

ε) Δωρεὰν ἐκπαίδευση ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ ὡς τὸ Πανεπιστήμιο. Ἄμεση καθιέρωση τῆς λαϊκῆς δημοτικῆς γλώσσας ἀπὸ τὸ δημοτικὸ ὡς τὸ Πανεπιστήμιο.

στ) Ἐπεξεργασία νέου ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος ποὺ νὰ δίνει τὴ δυνατότητα μιᾶς πραγματικῆς μόρφωσης τῆς Νεολαίας. Βασικὸ στοιχεῖο τοῦ νέου αὐτοῦ προγράμματος πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ μόρφωση τῆς Νεολαίας ποὺ ὡς τώρα ἦταν σχεδὸν ἀνύπαρκτη. Τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας πρέπει νὰ βοηθάει κάθε νέο καὶ νέα νὰ μορφωθεῖ σύμφωνα μὲ τὶς φυσικές του κλίσεις.

ζ) Ἄμεση μόρφωση τῶν ἀναλφαβήτων καὶ μισογραμματισμένων παιδιῶν, νέων καὶ κοριτσιῶν.

η) Πλέρια ὀργάνωση ὅλων τῶν προσχολικῶν θεσμῶν ὑγιεινῆς, πρόνοια, ἀντίληψη, διαπαιδαγώγηση καὶ ψυχαγωγία.

Ἐπονίτης ὁ νέος Ἕλληνας

Τοῦ ΣΤ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ (Π. Ἀνταῖος)
ἀπὸ τὴ «ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ» 15 Αὐγ. 1945

Ὅταν στὶς 23 Φλεβάρη τοῦ 43, ψιθυρίσαμε γιὰ πρώτη φορὰ τὴ λέξη ΕΠΟΝΙΤΗΣ, μόλις μπορούσαμε νὰ πλάσουμε τὴ μορφή του. Τὸν φανταζόμασταν νὰ προχωρεῖ στὴ μάχη τῆς Ἀντίστασης, πιασμένος χέρι - χέρι μὲ τὸ λεβέντικο κλεφτόπουλο τοῦ 21 καὶ μὲ τὸ ρωμαλαῖο ἔφηβο τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας. Μὲ τὸ νέο σύμμαχο πολεμιστή, καὶ μὲ τὸ νέο ἀντάρτη, τὸ Γιουγκοσλάβο, τὸ Γάλλο, τὸν Πολωνό. Βλέπαμε τὴν ἀγωνιστικὴ μορφή του, φωτισμένη ἀπ' τὴ λάμψη τοῦ καρυοφιλιοῦ καὶ τὴν ἀνταύγεια τῆς ἀρχαίας ἀσπίδας, τὴ φωτιὰ τοῦ Ἀρκαδιοῦ, τῆς Δουγκέρκης καὶ τῆς Ρούσσικης στέπας, ἀπ' τὴν παγκόσμια φλόγα ποὺ καταλοῦσε τὰ φρικιαστικὰ χιτλερικὰ σκοτάδια, νὰ ὁρμᾶ μέσα ἀπ' τὸ Ἑλληνικὸ καὶ τὸ πανανθρώπινο χαράκωμα τῆς λευτεριᾶς.

Ὅμως σήμερα, ἡ μορφὴ τοῦ Ἐπονίτη προβάλλει ἀνάγλυφη κι' ὁλόφωτη. Γιατὶ λαξεύτηκε βαθιὰ στὴν πέτρινή μας γῆ, μὲ τὸ πυρρὸ αἷμα τῶν Ἐπονιτῶν μας ποὺ πέσανε, μὲ τὸ ἀκριβὸ δάκρυ τῆς μάννας τοῦ Ἐπονίτη. Γιατὶ λαξεύτηκε πάνω στὴ μεγάλη Ἑλληνικὴ Λαϊκὴ καρδιά. Καὶ πρόβαλλε ἔτσι σ' ὅλους τοὺς ὁρίζοντες τῆς πατρίδας, κρατῶντας στόνα χέρι τ' ἀντάρτικο ὅπλο τοῦ λυτρωμοῦ καὶ στ' ἄλλο τὴ φλόγα τοῦ νέου πολιτισμοῦ. Αὐτὴ τὴ μορφὴ –ποὺ σ' αὐτὴ ὁ λαός μας γνώρισε ἐπιτέλους τὸ παιδί του– καμμιὰ νεροποντὴ δὲ μπορεῖ νὰ τὴ σβύσει. Μόνο πιότερο θὰ τὴ βαθαίνει καὶ θὰ τὴ φωτίζει. Γιατὶ εἶναι τ' ὥριμο γέννημα τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς μας, γιατὶ εἶναι ἡ παγκόσμια μορφὴ τοῦ νέου ἀνθρώπου ποὺ γεννιέται, φωτισμένη μ' ἑλληνικὸ χρῶμα: ΕΙΝΑΙ Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΕΠΟΝΙΤΗ.

Ὁ Ἐπονίτης εἶνε ζωντανός, αἰσιόδοξος, χαρούμενος! Εἶνε γερὸς κι' ἀκμαῖος στὸ νοῦ καὶ στὸ σῶμα. Ρουφάει ἄπληστα μὲ τὰ φρέσκα του αἰσθητήρια τὶς ἐντυπώσεις τοῦ κόσμου, τὶς ζυμώνει μὲ τὴ σκέψη καὶ τὸ αἴσθημα, τὶς σταθμίζει καὶ τὶς ἑρμηνεύει. Ἔτσι γνωρίζει τὸν Κόσμο, τὴ Ζωή, τὴν Κοινωνία. Γνωρίζει τὴν ἐποχή του, τὴν Πατρίδα του, τὴν πόλη του καὶ τὸ χωριό του. Γνωρίζει τὴ ζωὴ γιὰ νὰ τὴν καταχτήσει καὶ νὰ τὴν ἀνεβάσει. Γνωρίζει τὴν πατρίδα γιὰ νὰ τὴν ἀγαπήσει καὶ νὰ τὴ μεταβάλλει ὁλοένα στὸ καλύτερο. Γιατὶ ἡ ἱστορικὴ πεῖρα ποὺ ἀποχτᾶ, τοῦ δείχνει πὼς ὁ κόσμος τραβάει μπροστὰ κι' ἀπάνω. Κι' ἂν σταματᾶ, κι' ἂν πισωδρομάει, κι' ἂν ξεστρατίζει, εἶνε σὰ γιὰ νὰ πάρει καινούργια φόρα γιὰ νὰ ὁρμήσει μπροστά, σὲ νέους πολιτισμούς. Καὶ τοῦ δείχνει ἀκόμα πὼς συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα, αὐτὸς ποὺ γυρνάει τὸν τροχὸ αὐτῆς τῆς προοδευτικῆς πορείας, εἶνε ὁ ἄνθρωπος. Ἔτσι ἡ ζωή του γίνεται γνώση καὶ δράση δημιουργική. Ὁ Ἐπονίτης, γίνεται πηγὴ ἐνέργειας καὶ δύναμης, ἀποφασιστικότητας, τόλμης κι' αἰσιοδοξίας γιὰ τὸ περιβάλλον του, γιὰ τὸ Ἔθνος, γιὰ τὸν κόσμο, καταχτώντας ἔτσι τὴν ὑψηλότερη χαρὰ στὴ ζωή. Ἡ ψυχή του γιομίζει ἀπ' τ' ἀνώτερα αἰσθήματα, καὶ προχωράει στ' ὡραῖο του ἔργο, κι' ἀνάμεσα ἀπ' τὶς σφαῖρες ἀκόμα τραγουδώντας. Μονάχος του ὁ Ἐπονίτης, στὰ πιὸ σκληρὰ χρόνια εἶπε: «ΠΟΛΕΜΑΩ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΑΩ», δίνοντας μὲ τὶς δυὸ αὐτὲς λέξεις, τὴν ἴδια τὴ μορφή του.

Ὁ Ἐπονίτης, διαλύει μὲ τὸν ἄνεμο τῆς νιότης του καὶ τὴν ἀναγεννητική του πνοή, τὴ μοιρολατρεία καὶ τὴν ἀθλιότητα. Τὴ μιζέρια καὶ τὴν κακομοιριά. Μισεῖ θανάσιμα κάθε κατάσταση καὶ κάθε αἴσθημα «Ψωροκώσταινας». Ξεσηκώνει παντοῦ χαρούμενο, ὠφέλιμο, δημιουργικὸ ὀργασμό. Διαχύνει φῶς. Χαρά. Πίστη στὴ ζωὴ καὶ στὸν ἄνθρωπο. Μέσα σ' αὐτὴ τὴ δράση, ὁ Ἐπονίτης γλεντάει τὴ ζωή του, τὴ χαίρεται καὶ τὴ μορφαίνει, μέσα στὴ φύση καὶ μέσα στὶς φιλικὲς συντροφιές, μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ φιλία, μὲ τὴν τέχνη. Τὴ στεῖρα μελαγχολία, τὸν πεσιμισμό, τὴ γιομάτη πίκρα ἄρνηση τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς, τὸ ἄγονο

μῖσος καὶ τὰ ταπεινὰ αἰσθήματα ποὺ φαρμακώνουν τὴ ζωή, τὰ πετάει ἀπὸ πάνω του μὲ συνεχῆ ἀγῶνα.

Ὁ Ἐπονίτης ἀγαπᾶ, σέβεται καὶ πιστεύει πάνω ἀπ' ὅλα τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἀνώτερο γήϊνο δημιούργημά της –τὸν ἄνθρωπο.

Αὐτή, γίνεται στὴν πράξη, τὸ κυριαρχικὸ κριτήριο, γιὰ τὸ τί εἶνε κάθε φορὰ «τὸ καλὸ» καὶ τί «τὸ κακό».

Καλὸ γιὰ τὸν Ἐπονίτη εἶνε ὅτι βοηθάει, ἀνεβάζει, κι' ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὴν πρόοδο καὶ στὴν εὐτυχία, κι' ἰδιαίτερα τὸ λαό του, τὸ Ἔθνος του, κι' ἀκόμα περισσότερο τὴ δικιά του γενιά, τὴ Νέα Γενιά. Κακό, εἶνε ὅτι βλάφτει, χτυπᾶ, ταπεινώνει κι' ὁδηγεῖ στὴν κατάπτωση καὶ τὴ δυστυχία τὸν ἄνθρωπο κι' ἰδιαίτερα τὸ λαό του, κι' ἀκόμα περισσότερο τὴ γενιά του. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἠθικὴ τοῦ Ἐπονίτη. Κι' αὐτὴ τὸν ὁδηγάει νὰ γίνει παντοῦ καὶ πάντα, νύχτα καὶ μέρα, νηστικὸς καὶ χορτάτος, γερὸς κι' ἄρρωστος, κι' ὄχι μονάχα μέσα στὴν κάμαρά του ἢ στὸ κρεβάτι του, φλογερὸς στρατιώτης τοῦ καλοῦ κι' ἀδυσώπητος ἐχτρὸς τοῦ κακοῦ.

Αὐτὸς ὁ τρόπος κι' ἡ ἠθικὴ τῆς ζωῆς τοῦ Ἐπονίτη, δημιουργεῖ στὴν καθημερινὴ ζωὴ τὸ ἐπονίτικο ἦθος καὶ πνεῦμα. Τὴν θαρραλέα ἀντιμετώπιση τῆς ζωῆς. Τὸν αὐτοσεβασμὸ καὶ τὸ σεβασμὸ τῶν ἄλλων, τῆς οἰκογένειάς του, τῆς κοινωνίας ποὺ μέσα της ζεῖ. Τὴν ἐκδήλωση τῆς αὐταπάρνησης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης σὲ κάθε στιγμή. Τὴν εὐγένεια καὶ τὴ λεπτότητα. Τὸ σεβασμὸ τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀξιῶν. Τὴν εὐγενικιὰ ἅμιλλα στὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ συνόλου. Τὴ θετικὴ ἀναμορφωτικὴ σκέψη καὶ πράξη. Τὴν ἁπλότητα, τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν εἰλικρίνεια. Γερὸ σῶμα καὶ δουλευτάδικα χέρια, ξάστερο, «θυληκό», θετικὸ μυαλό, ἀνοιχτή, θαραλλέα καὶ χαρούμενη καρδιά. Ζωὴ ἀφοσιωμένη στὴν πατρίδα καὶ στὸν ἄνθρωπο, νὰ ὁ ΕΠΟΝΙΤΗΣ.

Αὐτὸν τὸν τρόπο κι' αὐτὴ τὴν ἠθικὴ τῆς Ζωῆς, ὁ Ἐπονίτης τὴν ἐφαρμόζει στὴν ἑλληνικὴ κοινωνικὴ ζωή, στὴν ζωὴ τοῦ σκολειοῦ καὶ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦ σπιτιοῦ, τοῦ γραφείου, τῆς συντροφιᾶς του. Γιατὶ ξέρει πὼς ἔτσι μονάχα παίρνει τὴν ἀξία καὶ τὸ μεγαλεῖο της. Ὁ Ἐπονίτης, δὲν πελαγώνει μήτε στὴν ἄδεια αἰσθηματολογία κι' ἀπεραντολογία μήτε στὶς δυσκολίες τῆς τεχνικῆς καὶ πραχτικῆς δουλειᾶς ποὺ μονάχα αὐτὴ κάνει ἔργο χεροπιαστὸ τὸ σκοπό, τὸν κάθε σκοπό. Ὁ Ἐπονίτης, ὄχι μονάχα ἀγαπᾶ, σέβεται καὶ πιστεύει στὴν ἀνθρώπινη δουλειὰ ποὺ δημιουργεῖ τοὺς πολιτισμούς, ἀλλὰ γίνεται ὁ ἴδιος ἐνθουσιώδης δουλευτής, ἐργάτης τοῦ χεριοῦ, τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Τέχνης καὶ τῆς Τεχνικῆς, Λαϊκὸς χτίστης τῆς Ζωῆς. Τὶ σημαίνει αὐτὸ στὴ σημερινὴ στιγμή, μπροστὰ στὰ ἐρείπια τῆς πατρίδας γιὰ τὸν Ἐπονίτη;

Σημαίνει πὼς ἔργο κι' ἠθικὴ τῆς ζωῆς του κι' ἰδεολογία καὶ πίστη του, γίνεται ἡ Ἀνοικοδόμηση κι' Ἀναμόρφωση τῆς πατρίδας, μέσα σ' ἕνα καλύτερο Κόσμο. Καὶ γιατί, μονάχα ἡ Δημοκρατία κι' ἡ Εἰρήνη χτίζουν, ἐνῶ ὁ φασισμός, ἡ τυραννία κι' ὁ πόλεμος γκρεμίζουν κι' ἀφανίζουν, ὁ Ἐπονίτης εἶνε σήμερα ὁ δημοκράτης οἰκοδόμος τῆς Ἑλλάδας, ὁ ἀφοσιωμένος καὶ χαρούμενος στρατιώτης τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ.

ΣΤ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

1. Εἶμαι χαρούμενος κι' αἰσιόδοξος, μὲ τὸ τραγοῦδι καὶ τὸ γέλοιο παντοτινὸ σύντροφό μου.

2. Ἀγαπῶ τὸ ὕπαιθρο, τὰ παιχνίδια καὶ τὸν ἀθλητισμό, ποὺ μοῦ χαρίζουν ὑγεία, λεβεντιὰ καὶ καλὴ καρδιά.

3. Τὸ νερὸ εἶναι ἡ χαρά μου καὶ λάμπω πάντα ἀπὸ καθαριότητα.

4. Εἶμαι πάντα πρῶτος καὶ καλύτερος στὸ σχολειὸ καὶ στὴ δουλειά μου.

5. Λέω πάντα τὴν ἀλήθεια καὶ κρατῶ τὸ λόγο μου.

6. Εἶμαι γενναῖος κι' ἀποφασιστικὸς καὶ δὲν χάνω τὸ θάρρος μου στὶς δυσκολίες.

7. Σέβομαι τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς δασκάλους μου.

8. Ἀγαπῶ τ' ἀετόπουλα κι' ὅλα τὰ παιδιὰ σὰν ἀδέλφια μου.

9. Τ' ὄνειρό μου εἶναι νὰ ζοῦν ὅλα τὰ παιδιὰ κι' ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐλεύθεροι κι' εὐτυχισμένοι.

10. Στὴν καρδιά μου φωλιάζει ἡ πιὸ θερμὴ ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα μου τὴν Ἑλλάδα.

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ, ἀπὸ τὰ «ἐλεύθερα γράμματα»
28 Σεπτ. 1945, Ἀριθμ. 21

Ὁ ἀγώνας στὰ ἑλληνικὰ βουνὰ

ΔΙΟΝΥΣΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

«Προσοχή, προσοχή. Ἐδῶ ἡ φωνὴ τῆς Ε.Π.Ο.Ν. Ὁ θεατρικὸς ὅμιλος Ε.Π.Ο.Ν. Θεσσαλίας ἔφτασε σήμερα στὸ χωριό μας καὶ ἀπόψε δίνει τὴν πρώτη του παράσταση στὸ προαύλιο τοῦ σχολείου. Θὰ παραστήσει τὸ ἡρωϊκὸ δρᾶμα «Ρήγας ὁ Βελεστινλῆς». Ἡ παράσταση θ' ἀρχίσει στὶς ἑφτὰ τὸ βράδυ καὶ θὰ τελειώσει στὶς δέκα. Ὅλοι θὰ πληρώσουνε εἰσιτήριο, γιατὶ ἡ εἴσπραξη πάει στὸν ἀγώνα. Τὰ παιδιὰ νὰ μὴν καβαλᾶνε τὶς μάντρες, ἂν δὲν ἔχουνε νὰ πληρώσουνε, γιατὶ αὔριο ἢ μεθαύριο, θὰ παίξει τὸ θέατρο γιὰ τὰ παιδιὰ δωρεάν. Τὸ εἰσιτήριο γιὰ ὅλους εἶνε ἀπὸ μιὰ ὀκᾶ στάρι, ἢ δυὸ ὀκάδες πατάτες, ἢ καρύδια, εἴτε φουντούκια εἴτε λάδι, τόσο ἀπὸ τὸ κάθε εἶδος ὅσο παίρνεις μὲ μιὰ ὀκᾶ στάρι. Κανεὶς δὲν θὰ μπεῖ χωρὶς εἰσιτήριο καὶ νὰ φροντίσετε ὅλοι γιὰ τὰ εἰσιτήρια σας ἀπὸ νωρίς, γιὰ νὰ λείψει ἡ φασαρία ἀπὸ τὸ θέατρο καὶ νὰ μὴ γίνεται μπακάλικο. Ἀπόψε, ἡμέρα Κυριακή, τὸ βράδυ στὶς ἑφτά. Καὶ νὰ φέρετε ὅλοι καθένας τὸ κάθισμά του, γιὰ νὰ μὴ στεκόσαστε ὀρθοί, καὶ κουραζόσαστε κι' ἐμποδίζετε καὶ τὴ θέα στοὺς καθιστούς.

Προσοχή, προσοχή! Ἐδῶ ἡ φωνὴ τῆς Ε.Π.Ο.Ν. Θ' ἀκούσετε τὰ τελευταῖα νέα. Οἱ Γερμανοὶ στὸ Βόλο καταστρέφουνε τὰ μηχανοστάσια...»

Ἔτσι, τὴν ὥρα γιὰ τὰ νέα, ἡ φωνὴ τῆς Ε.Π.Ο.Ν. τοῦ χωριοῦ, κοριτσιοῦ φωνή, ζεστή, ἠχερὴ καὶ τονάτη, μὲ καθαρὴ προφορά, διαλάλησε, ἀπ' τὸ καμπαναριὸ τῆς ἐκκλησιᾶς, μέσα ἀπ' τὸ χωνί, ἀνάμεσα στὰ πολεμικὰ νέα τῆς ἡμέρας, καὶ τὸ μεγάλο τὸ νέο γιὰ τὴν παράσταση. Μόλις ἀκούστηκε, συγκίνησε τὸ χωριὸ καὶ τοῦ ἀνέβασε τὴ θερμοκρασία του.

Ὅταν σὲ λίγο ἔμπαινε στὸ μεσοχώρι ὁ θίασος τραγουδώντας τὸ «Λευτεριά, πανώρια κόρη, κατεβαίνει ἀπὸ τὰ ὄρη» ἢ «στ' ἄρματα, στ' ἄρματα, ἐμπρὸς στὸν ἀγῶνα» ὅλος ὁ λαός, οἱ ἄντρες καὶ τὰ παιδιὰ τὸν ὑποδεχόντουσαν μὲ χαρὲς κι' οἱ γυναῖκες τόνε χαιρετοῦσαν ἀπὸ μπαλκόνια καὶ παράθυρα καὶ αὐλὲς καὶ μάντρες.

Ὁ θίασος, ὅλο νέοι, ἀγόρια καὶ κορίτσια, φορτωμένοι τὰ μπογαλάκια του ὁ καθένας, κάνανε τὸν πρῶτο σταθμὸ στὰ γραφεῖα τῆς Ε.Π.Ο.Ν. τοῦ χωριοῦ. Κι' ἀφοῦ ἀναπαύτηκαν λίγο καὶ κολάτσισαν, ρίχτηκαν στὴ δουλειὰ γιὰ νὰ ἑτοιμάσουνε τὴν παράσταση, παίρνοντας βοηθοὺς κι' ἀπὸ τοὺς διαθέσιμους νέους τοῦ χωριοῦ.

Ὅλα τὰ πρόσωπα, ἔξω ἀπὸ τοὺς ρόλους ποὺ ἔπαιζαν στὰ ἔργα, εἶχανε καὶ πρόσθετες ὑπηρεσίες τὸ καθένα, ποὺ ἔπρεπε νὰ τὶς κάμουν γιὰ νὰ ἑτοιμαστεῖ ἡ παράσταση. Ὁ πρωταγωνιστὴς (κι' ὅλοι ἦσαν πρωταγωνιστές, γιατὶ ἔπαιζαν τὰ πρῶτα πρόσωπα στὸ ἔργο καὶ πολλοὶ κι' ἀπὸ δυό, ἐνῶ γιὰ τὰ μικρὰ μέρη βοηθούσανε οἱ νέοι τοῦ χωριοῦ), εἶχε φροντίσει γιὰ τὴ σκηνή, νὰ βρεῖ δηλαδὴ τὸ συνεργεῖο καὶ τὰ ὑλικὰ γιὰ νὰ στήσει τὸ πατάρι καὶ νὰ κρεμάσει τὶς τρεῖς χρωματιστὲς κουρτίνες.

Ἡ πρωταγωνίστρια εἶχε νὰ στείλει γιὰ τὰ κοστούμια, μπατατοῦκες καὶ ἄσπρα πουκάμισα, κάλτσες, παπούτσια. Νὰ σιδερώσει τὰ δυὸ γυκαίκεια φορέματα, τὸ μπλοὺ καὶ τὸ σκοῦρο, καὶ τὸ κόκκινο φουστανάκι τῆς Φανίτσας. Τοὺς λαιμοδέτες τῶν ἀντρῶν. Νὰ ράψει κουμπιά, νὰ μπαλώσει κάλτσες, βρακιά, καὶ συχνὰ τὶς κουρτίνες, «ἐπὶ τόπου».

Ἄλλος πρωταγωνιστὴς εἶχε νὰ ἑτοιμάσει τὶς λάμπες, μπενζίνες εἴτε ἀσετυλίνες, εἴτε πετρελαιόλαμπες, εἴτε, στὴν ἀνάγκη, λυχνάρια. Ἄλλος νὰ ἰδεῖ γιὰ τὰ καταλύματα καὶ τὴν τροφοδοσία. Ἄλλος νὰ γυμνάσει τοὺς νέους τοῦ χωριοῦ ποὺ θὰ συμπλήρωναν τοὺς ρόλους στὶς σκηνές τους. Ὅλοι ἐζοῦσαν τὸν πυρετὸ καὶ τὴν μανία τοῦ χρέους καὶ γι' αὐτὸ τὸ βράδυ, ὅταν τὸ σούρουπο ἔρριχνε τοὺς ἴσκιους του καὶ σκέπαζε τὶς μικροαθλιότητες τῆς ζωῆς, ἐκεῖ στὴν ἁπλωσιὰ μπροστὰ στὸ χαλασμένο σχολεῖο, γινότανε τὸ θάμα! Ἕνας λαός, θάλασσα ταραγμένη, γαλήνευε λίγο-λίγο καὶ καταλάγιαζε μὲ καρφωμένη τὴν προσδοκία του στὴ φωτισμένη κόκκινη κουρτίνα, ποὺ σκέπαζε καὶ τὸ καψαλιασμένο χάλασμα, καὶ τὶς φρίκες τοῦ πολέμου καὶ τὰ βάσανα, κ' ἔταζε μιὰ τόσο μεγάλη χαρά, ποὺ τὸ πλῆθος, ἀνυπόμονο, ἀγαναχτοῦσε μὲ τοὺς καθυστερημένους καὶ τοὺς ἀπρονόητους, ποὺ ἐκείνη δὰ τὴν ὥρα ἐρχόντουσαν οἰκογενειακῶς, κρατώντας τὰ καθίσματά τους καὶ τὸ τίμημα τῶν εἰσιτηρίων τους, ἄλλος τσουβαλάκι μὲ τὸ στάρι, ἄλλος ταγάρι μὲ τὰ φουντούκια, ἢ μὲ τὶς πατάτες, ἄλλος ντενεκάκι μὲ τὸ λάδι, κ' οἱ εἰσπράχτορες στὴν «εἴσοδο» (ποῦ εἴσοδο; ὅλος ὁ χῶρος ἦταν ἀνοιχτός, ἀλλὰ οἱ εὐσυνείδητοι χωριάτες περνοῦσαν ἀπὸ κεῖ νὰ καταθέσουν ὅπως καταθέ-

τουν στὸ παγκάρι τῆς ἐκκλησιᾶς τὸν ὀβολό τους) μὲ τὴ ζυγαριά τους καὶ τὰ τσουβάλια τους καὶ τοὺς ντενεκέδες τους, θορυβούσανε ταξινομώντας τὸ «εἰσόδημα».

Τέλος ὁ θόρυβος ἐκόπασε. Ἡ θάλασσα ἐγαλήνεψε. Ἡ κόκκινη κουρτίνα ἄνοιξε στὴ μέση κι' ἐβγῆκε ἕνα ζωηρὸ γεροντάκι γενειοφόρο, κρατώντας στόνα χέρι τὴ σκούφια του καὶ στ' ἄλλο τὴν ἀγκλίτσα του καὶ χαιρέτησε προσκυνώντας.

Ὅλη ἡ θάλασσα πλατάγιζε χειροκροτώντας. Τὸ γεροντάκι χτύπαγε μὲ τὴν ἀγκλίτσα του τὸ πατάρι κι' ἀφοῦ σώπασε ὁ λαός, μίλησε μὲ ὄμορφη γλῶσσα – μωρὲ πῶς τὰ λέει! ψιθύριζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον οἱ θεατὲς κατευχαριστημένοι, – γιὰ τὸ θέατρο: πὼς τὸ θέατρο δὲν εἶναι ταβέρνα, παρὰ ἐκκλησιὰ καὶ ἡ παράσταση τελετὴ καὶ λειτουργία.

Γιὰ τὰ παιδιὰ τῆς Ε.Π.Ο.Ν., ποὺ παίζανε: πὼς ἄφησαν τὰ σπίτια τους καὶ βγήκανε στὸν ἀγώνα γιὰ τὴ λευτεριά. Πὼς πορεύονται πορεῖες ὁλοήμερες, ζαλωμένα τὰ μπογαλάκια τους, μισοξυπόλυτα καὶ συχνὰ πεινασμένα, γιὰ νὰ προφτάσουνε νὰ φέρουνε τὴ χαρὰ τῆς τέχνης τους σ' οὔλα τὰ χωριά. Πὼς κάνουνε καὶ νυχτερινὲς πορεῖες, περνώντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς γραμμὲς τῶν Γερμανῶν καὶ κατασκοτώνονται νυχτοπερπατῶντας τὰ βουνὰ καὶ τὰ λαγκάδια. (Τὸ πὼς ἦσαν ψειριασμένα καὶ ψωριασμένα δὲν τὸ ἀνάφερε).

Ὕστερα εἶπε γιὰ τὸ δρᾶμα. Πὼς εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ πρωτομάρτυρα τῆς ἐλευθερίας, τοῦ Ρήγα τοῦ Βελεστινλῆ, τοῦ Θεσσαλοῦ. Πῶς βάλθηκε νὰ ξεσηκώσει τὸν σκλαβωμένο λαὸ νὰ ἀγωνιστεῖ γιὰ τὴ λευτεριά του, πῶς τὸν πρόδωσαν, πῶς τὸν χάλασε ὁ τύραννος κι' αὐτὸν καὶ τοὺς ἡρωϊκοὺς συντρόφους του.

Ὕστερα, τὸ φλύαρο γεροντάκι, εἶπε ἀκόμα δυὸ λόγια γιὰ τὸ χωριό. Εἶχε ξετάσει κι' εἶχε μάθει τὴ συμβολή του στὸν ἀγώνα καὶ παίνευε τὰ κατορθώματα τῶν παιδιῶν του καὶ τὴν προθυμία του γιὰ θυσίες. Καὶ γιὰ παραδειγματισμὸ ἀνέφερε καὶ ἄλλα χωριὰ γιὰ τὴ σπουδαία δράση τους, γιὰ νὰ ζηλέψει καὶ τοῦτο.

Τέλος χάθηκε, προσκυνώντας πάλι, πίσω ἀπ' τὴν κουρτίνα, προβοδισμένος μὲ τὸ πλατὺ χειροκρότημα τῆς λαϊκιᾶς μεγαλειότητας.

Ἡ κουρτίνα ξανάνοιξε τὴ σκοτεινὴ χαραμάδα της καὶ πρόβαλε ἕνας νέος, ἕνα παληκαράκι, ψηλὸ κι' ὄμορφο, κι' ἐβγῆκε μπρὸς γιὰ νὰ φωτίζεται καλά. Φοροῦσε ἕνα μακρὺ ἄσπρο ράσο, σὰν παπαδάκι, μὰ περισσότερο ἔμοιαζε μὲ ἄγγελον ζουγραφιστόν, δίχως φτερά. Γιὰ φτερὰ εἶχε τὰ χέρια του. Τὸ πρόσωπό του, μὲ τὸ σοβαρὸ χαμόγελο ἔδειχνε συγκινημένο. Στὴν κορφὴ φοροῦσε ἕνα στεφάνι ἀπὸ κλῆμα, μὲ τὰ φύλλα του, ποὺ τοῦ στόλιζαν ὡραῖα τὸ μέτωπο. Πρόβαλε μὲ στέρεο βῆμα καὶ θαρρετὰ σηκώνοντας τὸ χέρι καὶ τὴ φωνή, καθαρὴ καὶ τονάτη, συνεπαρμένο ἀπὸ μανία σεμνή, ἔλεγε:

«Ὦ νάχαμε προσκήνιο τὴν κορφὴ τοῦ Ὀλύμπου,
γιγάντειο ἀνάστημα, τὸν κεραυνὸ φωνή μας,
φανάρι μας τοῦ ἡλιοῦ τὸν γλόμπο, θέατρό μας
τὸν κάμπο τὸν Θεσσαλικὸ γιομάτον κόσμο
θεατὲς ἀπ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Οἰκουμένης
νὰ βλέπανε τὸ θέαμα! Τί εἶνε ὁ ἥρωάς μας,
μορφὴ ποὺ ξεπερνάει τὰ μέτρα τῆς ζωῆς μας.
Μὰ ἐμεῖς νὰ σᾶς τὸν παρουσιάσουμε τολμᾶμε
περιορισμένον μέσα στὴ φτωχειὰ σκηνή μας,
σὲ τοῦτο ἐδῶ τὸ ταπεινό, στενὸ πατάρι.
Τῆς λευτεριᾶς ὁ πρωτομάρτυρας, ὁ Ρήγας,
ὁ σταυραητός, μὲς στὸ κλουβὶ πῶς νὰ χωρέσει;
Στὸ κιόσκι ἐτοῦτο, ποὺ δὲν παίρνει ἕνα ζευγάρι
ἐρωτεμένους γιὰ νὰ κρυφοζαχαρώσουν
πῶς ἕνας ἥρωας μυθικὸς ν' ἁπλοχωριάσει;
Μὰ ὑπομονή. Ἐδῶ ὁ ἀγῶνας τῆς Ἑλλάδας
γίνεται μὲ μισὸ τσαρούχι, μὲ κουρέλια,
μὲ μιὰ μπουκιὰ ψωμί, μιὰ χούφτα καλαμπόκι
καὶ μὲ ὅπλα τσάγκρες καὶ τσεκούρια καὶ παλούκια.
Μά 'νε οἱ ψυχὲς βαθειές, πλατὺς ὁ νοῦς, χωρᾶνε
τὴ γῆ μὲ τοὺς Λαούς, τὸν Οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα.
Λοιπὸν κι' ἐμεῖς ψυχὴ βαθειά. Παρακαλοῦμε
τὸ εὐγενικὸ καὶ τιμημένο μας κοινὸ
νὰ δείξει ἐδῶ καλογνωμιὰ καὶ συγκατάβαση
καὶ μὲ τὴν πλούσια φαντασία του νὰ μπαλώσει
τὰ φτωχικά μας μέσα. Στὸ γυμνὸ πατάρι
νὰ ἰδεῖ χωριὰ καὶ πολιτεῖες, σπίτια, δρόμους
παλιοὺς καιρούς....
.....
καὶ τώρα ἂς τρέξει ἡ φαντασία σας στὴ Βιέννη...»

κι' ἄνοιγε πιὰ ὁ στεφανοφόρος νέος τὴν κουρτίνα καὶ βγαίνανε τὰ πρόσωπα καὶ προχωροῦσε ἡ παράσταση κάθε φορά, ὅταν ἄλλαζε ἡ σκηνή, ξανάβγαινε ὁ νέος καὶ ἐξηγοῦσε κι' ἔτσι ὡς τὸ τέλος.

Ἀφήνουμε τὸν ἀναγνώστη νὰ φανταστεῖ τὸν ἐνθουσιασμὸ τοῦ λαοῦ. Θ' ἀναφέρουμε μόνο πώς, ἐνῶ τὴν πρώτη ἡμέρα, πρὶν ἀπ' τὴν παράσταση, ἡ περιποίηση ἀπὸ τοὺς χωριάτες περιοριζότανε στὴ συνειθισμένη στὰ χωριά μας φιλοξενία, μετὰ τὴν παράσταση, γινότανε λατρεία γιὰ κεῖνα τὰ καϋμένα παιδιὰ τοῦ θιάσου. Τοὺς πρόσφεραν ὅ,τι εἶχαν. Φροῦτα, αὐγά, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὰ θερμά τους λόγια. Αὐτὰ ἦσαν κι' ἡ μόνη ἀνταμοιβὴ γιὰ τὰ πολυβασανισμένα ἐκεῖνα παιδιά, ποὺ συγκροτούσανε τὸν θίασο, τὸν Θεατρικὸν Ὅμιλο Ε.Π.Ο.Ν. Θεσσαλίας.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΩΤΑΣ

ΕΠΟΝ Κρήτης:
Μιὰ παράλληλη ἱστορία

τοῦ Ἀντώνη Μπριλλάκη

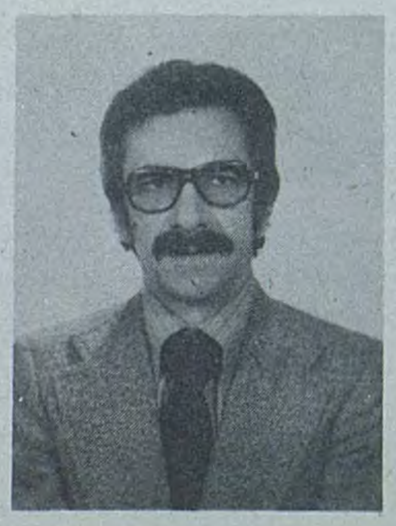

Ὁ Ἀντώνης Μπριλλάκης, πῆρε μέρος, ἀπὸ μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου, τὸ 1941, στὸ κίνημα ἀντίστασης τῆς νεολαίας στὴν Κρήτη. Διετέλεσε μέλος τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου τῆς ΠΟΕΝ στὰ Χανιὰ καὶ ἀργότερα τῆς ΕΠΟΝ ὡς τὸ Μάη τοῦ 1944, ὁπότε πιάστηκε ἀπὸ τοὺς Γερμανούς, δικάστηκε ἀπὸ τοὺς στρατοδίκες του σὲ βαριὰ ποινὴ καὶ παρέμεινε στὶς Γερμανικὲς φυλακὲς ὡς τὴ λήξη τοῦ πολέμου. Μετὰ τὴν κατοχὴ ἐκλέχτηκε γραμματέας τοῦ Συμβουλίου Περιοχῆς Κρήτης τῆς ΕΠΟΝ καὶ μέλος τοῦ Κ. Συμβουλίου. Τὸ 1947 πιάστηκε καὶ ἐξορίστηκε διαδοχικὰ στὴ Λῆμνο, Ἰκαριὰ καὶ Μακρονήσι. Μετὰ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο διετέλεσε βουλευτὴς καὶ ἡγετικὸ στέλεχος τῆς ΕΔΑ καὶ τοῦ ΚΚΕ (ἐσ.).

Τὸ «ΑΝΤΙ» μὲ τὴν πρωτοβουλία του νὰ ἀφιερώσει σημαντικὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ τεύχους στὴν ἐπέτειο τῶν 32 χρόνων ἀπὸ τὴν ἵδρυση τῆς ΕΠΟΝ –πρώτη οὐσιαστικὰ ἐπέτειο ἀπὸ τὸ 1947 σὲ συνθῆκες νομιμότητας– ἐπιτελεῖ τὸ χρέος ποὺ ἔχει κάθε προοδευτικὸ ἔντυπο ἀλλὰ καὶ κάθε ἀγωνιστὴς τῆς ἀντίστασης νὰ ἐκλαϊκεύσει τὴν πολύπλευρη δράση καὶ τὸν ἱστορικὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξε σὲ κρίσιμες γιὰ τὴ χώρα μας περιόδους ἡ ΕΠΟΝ. Ἡ πιὸ μεγάλη ἀντιφασιστική, δημοκρατική, ἀντιϊμπεριαλιστικὴ ὀργάνωση ποὺ γνώρισε ὡς σήμερα ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία. Τὸ χρέος αὐτὸ ἔχει γίνει πιὸ ἐπιτακτικό, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια κατατρεγμῶν καὶ διώξεων ποὺ τὰ συνόδευσε μιὰ κατευθυνόμενη συστηματικὴ διαστρέβλωση ἢ ἀποσιώπηση τῆς ἱστορίας τῆς ΕΠΟΝ καὶ τῶν ἄλλων ἀντιστασιακῶν ὀργανώσεων τῆς Ἀριστερᾶς.

Μὲ τὴν ἔννοια συμβολῆς στὴν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ χρέους, ἐπιχειρεῖται σὲ τοῦτο τὸ γραφτὸ νὰ σκιαγραφηθεῖ ἡ συγκρότηση καὶ δράση τῆς τοπικῆς ὀργάνωσης τῆς ΕΠΟΝ στὴν Κρήτη, μιᾶς ἀπὸ τὶς πιὸ χαρακτηριστικὲς καὶ μαζικὲς ΕΠΟΝίτικες ὀργανώσεις. Ὁ ὅρος σκιαγράφηση ἔχει σχέση μὲ τὸ ὅτι τὸ γραφτὸ στηρίζεται στὴν ἐπιστράτευση τῆς μνήμης καὶ μὲ τὸ ὅτι ὁ χῶρος εἶναι περιορισμένος.

***

Ἡ ἀντίσταση κατὰ τῶν Χιτλερικῶν στὴν Κρήτη ἀρχίζει οὐσιαστικὰ μὲ τὴν 8μερη ἡρωϊκή, ἀλλὰ προδομένη, μάχη τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας τοῦ νησιοῦ –Μάης 1941– γιὰ νὰ ἀποκρουστεῖ η εἰσβολὴ τῶν πιὸ ἐπίλεκτων καὶ «σκληρῶν» μονάδων τῆς Γερμανικῆς Βέρμαχτ, τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν. Καὶ τερματίζεται ἀργότερα ἀπὸ κάθε ἄλλη περιοχή, μετὰ τὴ συνθηκολόγηση τῆς Γερμανίας (Μάης 1945) καὶ τὴν παράδοση στοὺς συμμάχους τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων κατοχῆς στὰ Χανιά, ὅπου εἶχαν ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1944.

Ἡ Κρητικὴ νεολαία, μπαίνοντας στὸ νέο ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα, ἦταν φορτωμένη μὲ τὶς πλούσιες ἀγωνιστικὲς παραδόσεις τοῦ νησιοῦ, τὶς παλιότερες ἀλλὰ καὶ τὶς πιὸ πρόσφατες, ὅπως ἐκεῖνες τοῦ ἀγώνα κατὰ τῆς δικτατορίας τοῦ Μεταξᾶ, μὲ κορύφωμα τὴν ἔνοπλη παλλαϊκὴ ἐξέγερση, τὸ

1938, καὶ τῶν μαχῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν καὶ Γερμανῶν εἰσβολέων (1940 - 41).

Ἔτσι, ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνες τῆς κατοχῆς καὶ μέσα στὶς συνθῆκες τῆς ἄγριας τρομοκρατίας ποὺ ἀκολούθησαν τὴ μάχη τοῦ Μάη 1941, ὁ σπόρος γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς ἀντίστασης ἔπεφτε καὶ καρποφοροῦσε παντοῦ ὅπου βρίσκονταν συγκεντρωμένη ἡ νεολαία: στὰ γυμνάσια, στοὺς τόπους δουλειᾶς, στὶς γειτονιὲς τῶν πόλεων, στὰ χωριὰ τῆς ὑπαίθρου.

***

Οἱ πρῶτες προσπάθειες γιὰ τὴν ἀντιστασιακὴ ὀργάνωση τῆς Κρητικῆς νεολαίας ἔγιναν ἀπὸ πυρῆνες τῆς ΟΚΝΕ καὶ τοῦ ΕΑΜ νέων, τὸ φθινόπωρο τοῦ 1941. Καὶ σὲ σύντομο διάστημα οἱ δυνάμεις αὐτές, μὲ ἄλλες ὁμάδες προοδευτικῶν καὶ ἀριστερῶν νέων, προχώρησαν στὴν ἵδρυση μιᾶς πλατιᾶς ὀργάνωσης, τῆς Παγκρήτιας Ὀργάνωσης Ἐλευθέρων Νέων (ΠΟΕΝ), ποὺ πρώτη ὄργωσε τοὺς νεολαϊστικους χώρους καὶ ἔθεσε τὶς βάσεις γιὰ ἕνα μαζικὸ ἀντιστασιακὸ κίνημα, σ' ὁλόκληρο τὸ νησί. Ἡ διαφωτιστικὴ δουλειὰ στὴ νεολαία, μὲ πατριωτικὸ διαπαιδαγωγικὸ περιεχόμενο, μὲ προσανατολισμὸ ἀγωνιστικὸ γιὰ ὀργάνωση καὶ δράση κάθε πρόσφορης τότε μορφῆς, στηριγμένης στὰ ἄμεσα προβλήματα ἐπιβίωσης τῆς νεολαίας, ἀποτέλεσαν τοὺς πρώτους στόχους τῆς ΠΟΕΝ, τοῦ πολυγραφημένου κεντρικοῦ ὀργάνου της «Ἐλεύθερα Νειᾶτα», καθὼς καὶ ἄλλου ἔντυπου ὑλικοῦ (χειρόγραφα δελτία εἰδήσεων ἀπὸ συμμαχικοὺς ραδιοσταθμούς, προκηρύξεις κ.λπ.).

Ἡ ΠΟΕΝ ὑπῆρξε τότε καὶ ἡ μόνη ὀργάνωση νεολαίας μὲ τὴν ὁποία ὑποχρεώθηκε νὰ συνεργασθεῖ τὸ κλιμάκιο τῆς Ἀγγλικῆς Στρατιωτικῆς Ἀποστολῆς στὰ Χανιά. Καί, ἀπὸ τὶς πρῶτες προπαγανδιστικὲς ἀντιχιτλερικὲς καὶ πατριωτικὲς ἐμφανίσεις τῆς ΠΟΕΝ, ἦταν ἡ τοιχοκόλληση ἀφισῶν καὶ αὐτοκόλλητων –τυπωμένων ἐκτὸς Ἑλλάδος– τέτοιου περιεχομένου, καθὼς καὶ ἡ ἀναγραφὴ στοὺς τοίχους τῶν Γερμανικῶν στρατώνων συνθημάτων – ποὺ ἔδειχναν ὅτι ἦταν ἔργο Γερμανῶν στρατιωτῶν– ἀντιμιλιταριστικοῦ περιεχομένου (GEHEN NACH HAUSE, πᾶμε στὰ σπίτια μας, WIR WOLLEN FRIEDEN, θέλουμε εἰρήνη, SCHEISSEN S, Σκ... SS) κ.λπ. Στὰ ἴδια πλαίσια ὑπῆρξαν καὶ δραστηριότητες γιὰ μποϋκοτάρισμα τῆς ὑποχρεωτικῆς δουλειᾶς σὲ Γερμανικὰ ἔργα, γιὰ μικροσαμποτὰζ σὲ ὑλικὰ τῶν κατακτητῶν, γιὰ συγκέντρωση πληροφοριῶν στρατιωτικοῦ χαρακτήρα. Κύρια ὅμως κατεύθυνση τῆς ΠΟΕΝ ἦταν ἡ ἀνάπτυξη μαζικῆς, πολύμορφης δράσης, μὲ ἐπίκεντρα τοὺς χώρους κατοικίας, δουλειᾶς καὶ μόρφωσης. Αὐτὸ ἐκφράσθηκε μὲ τὴ συγκρότηση τμημάτων μαθητικῆς καὶ ἐργατικῆς ΠΟΕΝ, καθὼς καὶ καμουφλαρισμένων μαζικῶν φορέων. Τέτοιος φορέας ἦταν ὁ «Συνεταιρισμὸς» σπουδαστῶν στὰ Χανιά, μὲ σκοπὸ τὶς οἰκονομικὲς διεκδικήσεις, ἀλλὰ στὴν οὐσία τὴ μετατροπή του σὲ κέντρο πολιτιστικῆς, πολιτικῆς, ἀντιστασιακῆς δράσης.

***

Ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ ἱδρυτικοῦ τῆς ΕΠΟΝ στὴν Ἀθήνα, ὑπῆρξε συνάντηση ἀπεσταλμένου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου της μὲ ἐκπροσώπους τῆς ΠΟΕΝ (Ἀπρίλης 1943). Καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐνημέρωση γιὰ τοὺς σκοποὺς καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς νέας πανελλαδικῆς ὀργάνωσης, ἀποφασίστηκε ἡ προσχώρηση σ' αὐτὴν τῆς ΠΟΕΝ, καὶ ἡ μετατροπὴ τοῦ κεντρικοῦ της ὀργάνου «Ἐλεύθερα Νειᾶτα» σὲ ὄργανο τῆς ΕΠΟΝ, καθὼς καὶ ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῆς ΠΟΕΝ σὲ ὀργάνωση τῆς ΕΠΟΝ.

Στὸ γεγονὸς δόθηκε ἡ πιὸ πλατιὰ δημοσιότητα. Τὸ ἴδιο καὶ στοὺς στόχους, τὶς βασικὲς κατευθύνσεις καὶ τὰ ἰδανικὰ τῆς ΕΠΟΝ: τοῦ ἀγώνα κατὰ τῶν Γερμανοϊταλῶν φασιστῶν κατακτητῶν, γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀγώνα, σήμερα καὶ πάντα, ἐνάντια σὲ κάθε ἐσωτερικὸ καὶ ἐξωτερικὸ ἐχθρό, γιὰ τὴν κατάκτηση καὶ κατοχύρωση τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ, γιὰ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, γιὰ τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία. Γιὰ νὰ κατακτήσει ἡ νεολαία τὰ δικαιώματά της στὴ ζωὴ καὶ τὴ μόρφωση, γιὰ ἕνα μέλλον δημιουργικῆς, ἐλεύθερης δουλειᾶς καὶ δράσης, ἀνάπτυξης τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς κουλτούρας, γιὰ ν' ἀνθίσει στὴν Ἑλλάδα ἕνας πρωτοπόρος νεοελληνικὸς σοσιαλιστικὸς πολιτισμός, γιὰ ἕνα μέλλον συναδέλφωσης τῶν νεολαιῶν ὅλου τοῦ κόσμου, γιὰ ἕνα μέλλον εἰρήνης, ἐθνικῆς λευτεριᾶς καὶ κοινωνικῆς προόδου.

Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ γεγονὸς τῆς ἐμφάνισης τῆς ΕΠΟΝ στὴν Κρήτη, δημιούργησε ἀτμόσφαιρα ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγωνιστικῆς ἔξαρσης, ἔδωσε καινούργια ὤθηση στὴν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος ἀντίστασης τῆς Κρητικῆς νεολαίας.

Στὰ δύο καὶ πάνω χρόνια ποὺ πέρασαν ἀπὸ τότε ὡς τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Κρήτης, ἀναπτύχθηκε μιὰ πολύπλευρη ἀντιστασιακὴ δράση μὲ ἔμπνευση καὶ καθοδήγηση τῶν ὀργανώσεων τῆς ΕΠΟΝ Κρήτης ποὺ ὁλοένα καὶ περισσότερο κατακτοῦσαν τὶς μάζες τῆς Κρητικῆς νεολαίας. Ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ ἀντιχιτλερικῶν πατριωτικῶν συνθημάτων στοὺς τοίχους, ὡς τὴ διανομὴ τοῦ παράνομου τύπου καὶ τὸ «χωνί». Καὶ ἀπὸ τὴν οἰκοδόμηση τεχνικῶν μηχανισμῶν τῆς ἀντίστασης (ἐκδοτικῶν, πλαστῶν ταυτοτήτων κ.λπ.) ὡς τὴν πάλη γιὰ τὴν ἐπιβίωση, τὴ συγκρότηση μαχητικῶν ὁμάδων στὶς πόλεις καὶ τὴν ἐνίσχυση καὶ τὴν πύκνωση τῶν γραμμῶν τοῦ ΕΛΑΣ.

***

Χαρακτηριστικὲς κινητοποιήσεις τῆς νεολαίας στὴν Κρήτη, μὲ πρωτοβουλία τῆς ΕΠΟΝ, γιὰ ψωμί, συσσίτια καὶ ὑποφερτὲς συνθῆκες μόρφωσης, ἦταν ἡ μαθητικὴ διαδήλωση στὸ Ρέθυμνο, τὸ 1943, καὶ οἱ ἀπεργίες καὶ συγκεντρώσεις τῶν μαθητῶν ὅλων τῶν γυμνασίων στὰ Χανιά, 1944, ὅπου ξεπήδησε καὶ ὁ στίχος «πεινᾶμε, πεινᾶμε - ψωμάκι, λαδάκι - κύριε Πασαδάκη». Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ὁ Κουΐσλιγκ ὑπουργὸς - διοικητὴς Κρήτης, Πασαδάκης, ἀναγκάσθηκε νὰ πάει ἐπὶ τόπου καὶ νὰ ἱκανοποιήσει τὰ αἰτήματα τῶν ἀπεργῶν μαθητῶν. Ἐπὶ μέρους, σειρὰ κινητοποιήσεις τέτοιου χαρακτήρα ἔγιναν μὲ ἐπίκεντρο τὸν «συνεταιρισμὸ» σπουδαστῶν, τὴν ἐργατικὴ ΕΠΟΝ καὶ ἄλλους φορεῖς στὰ Χανιὰ καὶ στοὺς ἄλλους νομοὺς τῆς Κρήτης.

Ἐξ ἄλλου, οἱ ΕΠΟΝίτες, ἰδιαίτερα τοῦ ἐργατικοῦ τομέα, ἔπαιξαν πρωτοπόρο ρόλο σὲ εὐρύτερες λαϊκὲς κινητοποιήσεις γιὰ τὴν ἐπιβίωση, ὅπως ἡ μαζικὴ συγκέντρωση μπροστὰ στὸ κτίριο τῆς Γενικῆς Διοίκησης Κρήτης (1943), ἡ ἐπίταξη ἀποθηκῶν τροφίμων, μαυραγοριτῶν ἐμπόρων, στὰ Χανιὰ (1944) καὶ ἡ δωρεὰν διανομή τους στὸ λαό, ἀπὸ ἐπιτροπή.

Ἀνάμεσα ἐξ ἄλλου στὶς ποικίλες μαζικὲς ἀντιστασιακὲς πατριωτικὲς ἐκδηλώσεις χαρακτηριστικὲς ἦταν τὸ στεφάνωμα τῶν μνημείων τῶν ἡρώων στὰ Χανιά, στὶς 25 Μάρτη 1944, ποὺ συνοδεύτηκε μὲ σκόρπισμα προκηρύξεων ἀκόμα καὶ μέσα στὴ Μητρόπολη, τὴν ὥρα τῆς δοξολογίας καὶ παρουσία τοῦ Πασαδάκη καὶ τῶν Γερμανικῶν καὶ προδοτικῶν ἐπίσημων ἀρχῶν. Τὴν ἐκδήλωση αὐτὴ ἀκολούθησαν φυσικὰ μπλόκα τῶν Γερμανῶν καὶ συλλήψεις. Ἀνάλογες μαζικὲς ἐκδηλώσεις ἔγιναν τὴν Πρωτομαγιὰ τοῦ 1944, στὸν Κάρμηλο (λόφο λίγο ἔξω ἀπὸ τὰ Χανιά), μὲ ἀντίστοιχες ἀντιδράσεις τοῦ τρομοκρατικοῦ μηχανισμοῦ τῶν κατακτητῶν, καθὼς καὶ στοὺς ἄλλους νομοὺς τοῦ νησιοῦ.

***

Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀντιστασιακοῦ κινήματος καὶ στὴν Κρήτη, εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη μὲ μιὰ ἀκατάπαυστη ἐκπολιτιστικὴ δραστηριότητα τῆς ΕΠΟΝ, ἐκφραζόμενη στὸ σύνθημα «πολεμᾶμε καὶ τραγουδᾶμε»: Ἀπὸ τὰ μικρὰ «πάρτυ» ποὺ μετατρέποντας σὲ χώρους ἀντιστασιακῶν ἐκδηλώσεων (πεταχτὲς ὁμιλίες, ἀπαγγελίες, τραγούδια, ἔρανοι) καὶ στρατολογίας νέων ἀγωνιστῶν, ὡς τὴν ἀξιοποίηση κάθε καθιερωμένης ἑορταστικῆς ἐκδήλωσης στὶς πόλεις καὶ τὰ χωριά, στοὺς μαζικοὺς συλλόγους καὶ – στὴν πορεία – ὡς τὴ συγκρότηση εἰδικῶν κέντρων ἐκπολιτιστικῆς δράσης (παράνομων λεσχῶν, ἐρασιτεχνικῶν χορωδιῶν καὶ θεατρικῶν ὁμίλων). Ὁ «συνεταιρισμὸς» σπουδαστῶν στὰ Χανιὰ ἔπαιξε σοβαρὸ ρόλο σ' αὐτὲς τὶς προσπάθειες. Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα – συγκροτώντας ἀξιόλογο θεατρικὸ ὅμιλο – κατάφερε ν' ἀνεβάσει τὴν ἀντιστασιακοῦ περιεχομένου ἐπιθεώρηση «Λίγα ἀπ' ὅλα», ξεπερνώντας τὰ φράγματα τῆς λογοκρισίας τῶν κατακτητῶν (Γενάρης 1944). Οἱ παραστάσεις αὐτῆς τῆς ἐπιθεώρησης – κράτησε ἀρκετὸ διάστημα – μετατρέποντας ἀπὸ τοὺς θεατὲς σὲ ἀντιστασιακὲς ἐκδηλώσεις.

***

Βαρυσήμαντο στοιχεῖο στὴν πορεία ἀνάπτυξης τοῦ ἀντιστασιακοῦ κινήματος τῆς νεολαίας καὶ στὴν Κρήτη ἦταν ἡ δημιουργία τῶν ὅρων γιὰ συγκρότηση μαχητικῶν ὁμάδων, στὶς πόλεις καὶ τὴν ὕπαιθρο, καὶ ἡ ἐνίσχυση τελικὰ τοῦ ΕΛΑΣ μὲ ὑλικοτεχνικὰ μέσα καὶ μαχητές. Πρωτοπόροι ΕΠΟΝίτες πῆραν μέρος στὴν ὑποδειγματικὴ δράση τῶν μαχητικῶν ὁμάδων γιὰ τὴν τιμωρία τῶν προδοτῶν καὶ συνεργατῶν τῶν κατακτητῶν, ποὺ ὀργάνωσαν οἱ ἀντιστασιακὲς ὀργανώσεις τῆς ἀριστερᾶς στὴν Κρήτη. Κάθε σχετικὴ δραστηριότητα, μαζὶ καὶ οἱ ἐκτελέσεις, ἀνακοινώνονταν μὲ πειστικὴ αἰτιολόγηση τὰ βράδια, μὲ τὸ «χωνὶ» ἢ μὲ προκηρύξεις. Κι εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι, παρ' ὅσα ἀκολούθησαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, δὲν ὑποβλήθηκαν μηνύσεις κατὰ

τῶν «ἐκτελεστῶν» τῶν συνεργατῶν αὐτῶν τοῦ ἐχθροῦ.

Σημαντικὸς ἐπίσης ὑπῆρξε ὁ ρόλος τῶν ΕΠΟΝιτῶν στὶς γραμμὲς τοῦ ΕΛΑΣ, στὶς μάχες ποὺ ἔδωσε ἐνάντια στοὺς Χιτλερικοὺς κατακτητὲς καὶ γιὰ τὴν ἐξουδετέρωση ὁρισμένων προσπαθειῶν συγκρότησης προδοτικῶν ἔνοπλων ὁμάδων. Τὸ ἴδιο καὶ στὴν πλαισίωση τῶν μηχανισμῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ποὺ δημιουργήθηκαν στὴν ἐλεύθερη περιοχὴ τῆς Κρήτης (Κεραμιὰ - Παναγιὰ Χανίων), ὅπου εἶχε ἐγκατασταθεῖ ἡ ἕδρα τῆς Νης μεραρχίας τοῦ ΕΛΑΣ καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ὀργάνωσης Κρήτης – ΕΟΚ (ἀντιστασιακῆς ὀργάνωσης τῶν συντηρητικῶν πολιτικῶν δυνάμεων), συνεργαζόμενες στενὰ μὲ τὸ κλιμάκιο τῆς Ἀγγλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς.

Στὴ μεγάλη μάχη τῆς Παναγιᾶς (1944) οἱ ἀνταρτοεπονίτες τοῦ ΕΛΑΣ πῆραν μέρος μὲ ἐνθουσιασμό. Κι ἔδωσαν – μιὰ σειρὰ ἀπ' αὐτοὺς – τὴν ἴδια τὴ ζωή τους. Ἀνάμεσά τους ὁ Σπῦρος Περράκης, ὁ Γιάννης Τζιτζιφιανάκης, τὰ δυὸ ἀδέλφια Παντελάκη. Τὸ ἐπιφώνημα «Ζήτω τὸ ΙΠΟΝ» τοῦ Ἄγγλου ἀξιωματικοῦ Τζών, ποὺ περευρίσκονταν στὴ μάχη, εἶναι πολὺ ἐνδεικτικό. Τὸ ἴδιο σημαντικὴ ὑπῆρξε ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀνταρτοεπονιτῶν στὶς μάχες τῆς Κρύας Βρύσης, ὅπου διαλύθηκε τὸ προδοτικὸ τάγμα Χωροφυλακῆς τοῦ Παπαγιαννάκη, καὶ τῶν Μεσκλῶν, ὅπου ἔγινε τὸ ἴδιο μὲ τὶς προδοτικὲς ἔνοπλες ὁμάδες ποὺ ἐπιχείρησε νὰ συγκροτήσει ὁ γερμανὸς «Ἑλληνιστής», δήμιος, Σοῦμπερ.

Τελευταῖες χαρακτηριστικὲς ἀντιστασιακὲς ἐκδηλώσεις τῆς ΕΠΟΝ Κρήτης – τὸ 1945 – ἦταν οἱ σχετικὲς μὲ δουλειὰ γιὰ τὴν αὐτομόληση καὶ λιποταξία Γερμανῶν στρατιωτῶν καὶ ἀξιωματικῶν καὶ ὁ γιορτασμὸς –στὶς 8 Μάη– τῆς λήξης τοῦ πολέμου καὶ ταυτόχρονα τῆς Πρωτομαγιᾶς, μέσα σὲ συνθῆκες, ἀκόμα, Γερμανικῆς κατοχῆς στὰ Χανιά.

***

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀντιστασιακῆς δράσης τῆς ΕΠΟΝ στὴν Κρήτη ὅπως καὶ σὲ ὅλη τὴ χώρα συντελοῦνταν σὲ συνθῆκες συνεχῶν διώξεων. Ἑκατοντάδες ΕΠΟΝίτες πέρασαν ἀπὸ τὰ ἄντρα τῆς Γκεστάπο, ἀπὸ τὰ στρατόπεδα καὶ τὶς φυλακὲς τοῦ «Φρούριου Κρήτης», ὅπως εἶχε ὀνομαστεῖ ἀπὸ τοὺς χιτλερικοὺς ἡ κατεχόμενη μεγαλόνησος. Τὸ πιὸ ἰσχυρὸ πλῆγμα ποὺ δέχτηκε ἡ ὀργάνωση τῆς ΕΠΟΝ Κρήτης ἦταν αὐτὸ ποὺ ἀφετηρία εἶχε τὴ σύλληψη τοῦ ἡγετικοῦ της στελέχους Δ. Λιονάκη (Μάης 1944)–ποὺ ἐκτελέστηκε τελικὰ – ἀπὸ δραστηριότητα τοῦ προβοκάτορα Βαρδουλάκη, ποὺ εἰσχώρησε, σὰν σύνδεσμος, σὲ κεντρικὸ μηχανισμὸ τῆς ΕΠΟΝ, στὴν Ἀθήνα. Δεκάδες στελέχη καὶ μέλη τῆς ΕΠΟΝ κυνηγήθηκαν τότε, συνελήφθησαν καὶ δικάσθηκαν σὲ βαριὲς ποινές, ὅπως ὁ ἀξέχαστος Μανώλης Παπουτσάκης, ποὺ καταδικάστηκε σὲ θάνατο.

Μεγάλος εἶναι γενικὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτελεσθέντων ΕΠΟΝιτῶν στὴν Κρήτη κατὰ τὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς. Ἡ συλλογὴ ὅλων τῶν σχετικῶν στοιχείων δὲν εἶναι τοῦ παρόντος. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα ὁρισμένων ἀπὸ τοὺς ἄξιους συναγωνιστές μας, ποὺ θυσιάστηκαν, ὅπως τοῦ Λούλη Παναγιωτάκη, τοῦ Σπύρου Βαρδάκη –ἐκτελέστηκε μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του Γιώργη. Καί, τοῦ τελευταίου ἐκτελεσμένου ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς ΕΠΟΝίτη (1945), τοῦ Στέφανου Σκαράκη ἀπὸ τὴ Ν. Χώρα Χανιῶν.

***

Ἡ ΕΠΟΝ στὴν Κρήτη –μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες ἀντιστασιακὲς ὀργανώσεις τῆς ἀριστερᾶς

ποὺ σπονδυλικὴ στήλη εἶχαν τὸ ΚΚΕ– ἐπιτέλεσε ἕνα τεράστιο πατριωτικό, ἀντιφασιστικό, δημοκρατικό, προοδευτικὸ ἔργο, τὴν περίοδο τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς. Καὶ συνδέθηκε μὲ ἀκατάλυτους δεσμούς, κυριολεκτικὰ μὲ τὶς πλατιὲς μάζες τῆς Κρητικῆς νεολαίας.

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ΕΠΟΝ ἔγινε μέσα στὶς ἰδιαίτερες συνθῆκες τοῦ ἀπομονωμένου νησιοῦ, ὅπου ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀκολουθήθηκε σωστὴ καὶ ἐπιτυχὴς πολιτικὴ ἀπὸ τὴν τοπικὴ ὀργάνωση καὶ τὰ στελέχη τοῦ ΚΚΕ, πολιτικὴ ἑνωτική, στηριγμένη στὸν ἀπαιτούμενο συσχετισμὸ δυνάμεων, πολιτικὴ χωρὶς τὰ λάθη καὶ τὶς ὑπερβολὲς ποὺ σημειώθηκαν κεντρικὰ καὶ σὲ ἄλλες περιοχές.

Μόνον ἔτσι ἔγινε δυνατὸ καὶ νὰ πραγματοποιηθεῖ αὐτὸ τὸ ἔργο ἀλλὰ καὶ νὰ διατηρηθοῦν μεταπελευθερωτικὰ – ἀπὸ τὴν ΕΠΟΝ καὶ τὶς ἄλλες δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς – οἱ δεσμοὶ τους μὲ τὶς πλατιὲς λαϊκὲς μάζες. Καὶ μάλιστα σὲ τοπικὲς συνθῆκες ἰσχυρῆς παράδοσης συντηρητικοῦ Βενιζελισμοῦ καὶ ὄχι προδοτικῆς ἢ παθητικῆς στάσης –κατὰ κανόνα– τῆς τοπικῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τοῦ κέντρου καὶ τῆς δεξιᾶς ἔναντι τῶν κατακτητῶν. Μόνον ἔτσι, ἐπίσης, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ πιὸ ἀντιδραστικὸ τμῆμα αὐτῶν τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, ἐπεχείρησε νὰ δημιουργήσει κλίμα ἐμφύλιας διαμάχης (αἱματηρὰ γεγονότα στὸ Ρέθυμνο, τὸ Γενάρη 1945, ὅπου δολοφονήθηκε ὁ γραμματέας τῆς ΕΠΟΝ Μ. Πραματευτάκης, καὶ παρόμοια στὰ Χανιά, τὸ Μάη 1945) ἡ ΕΠΟΝ καὶ οἱ ἄλλες δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς κατάφεραν νὰ ἀντιδράσουν ἀποτελεσματικά, νὰ διατηρήσουν καὶ νὰ προωθήσουν κατακτήσεις ἐλεύθερης πολιτικῆς παρουσίας καὶ δράσης.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι στὸ πρῶτο πανελλαδικὸ συνέδριο τῆς ΕΠΟΝ (Γενάρης 1946) ἡ ὀργάνωσή της στὴν Κρήτη ἀριθμοῦσε εἴκοσι χιλιάδες μέλη καὶ διέθετε 108 λέσχες, κέντρα πολιτικῆς καὶ μορφωτικῆς δουλειᾶς. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ἐπίσης τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ΕΠΟΝ Κρήτης ἀναπροσάρμοσε γρήγορα τὴ δραστηριότητά της, στὶς νέες συνθῆκες, πετυχαίνοντας νὰ βρίσκεται πάντα στὶς πρῶτες γραμμὲς κάθε ἐκδήλωσης τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος στὴν περίοδο αὐτή. Τέλος, χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι παρὰ τὰ γενικὰ λάθη τῆς τότε ἡγεσίας τοῦ ΚΚΕ ποὺ παρέσυραν τὸ κίνημα στὴν ἔνοπλη σύγκρουση τοῦ 1946-49 καὶ στὴν ἥττα, στὴν Κρήτη, μὲ τὴν καθοδήγηση τῆς ΕΠΟΝ καὶ τῶν ἄλλων δυνάμεων τῆς ἀριστερᾶς, ἀναπτύχθηκε τὸ 1945-47 ἕνα ἰσχυρὸ μαζικὸ κίνημα, μὲ οἰκονομικό, πολιτικὸ καὶ πολιτιστικὸ ὑπόβαθρο καὶ περιφρουρήθηκαν ὡς τὴν τελευταία ὥρα οἱ κατακτήσεις γιὰ νόμιμη ἀγωνιστικὴ δράση.

Αὐτὸ ἐκφράσθηκε σὲ σειρὰ μαζικὲς κινητοποιήσεις ὅπως ἡ μαχητικὴ παρέλαση-διαδήλωση τῆς ΕΠΟΝ στὰ Χανιά, στὶς 25 Μάρτη 1947, καὶ ἀκόμα περισσότερο στὴν παλλαϊκὴ ἀπεργία (ἐργατῶν, ἀγροτῶν, ἐπαγγελματιῶν) τὴν ἴδια περίοδο, ποὺ νέκρωσε τὸ νησὶ καὶ ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα ὀργάνωσης, μαζικότητας καὶ περιφρούρησης.

Τέλος, ἐκφράστηκε ἀκόμα καὶ στὰ ἀποτελέσματα τῆς μαχης τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τὶς βουλευτικὲς ἐκλογὲς καὶ τῆς συμμετοχῆς στὸ δημοψήφισμα (1946), ποὺ ὑπῆρξαν θετικά, παρὰ τὴ λαθεμένη γενικὴ γραμμὴ στὶς μάχες αὐτές.

***

Δυστυχῶς ἡ πορεία αὐτὴ ἀνακόπηκε τὸν Ἀπρίλη 1947 καὶ στὴν Κρήτη μὲ τὴν ἔναρξη τοῦ ἐμφύλιου πολέμου. Καὶ ὅπως καὶ στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα, οἱ ΕΠΟΝίτες, στὴν παρανομία, διωκόμενοι, συλλαμβανόμενοι καὶ ἐκτελούμενοι, βρέθηκαν στὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ, νέας μορφῆς, ἀγώνα μὲ τίμημα, σὲ θύματα, πολὺ ἀκριβό.

Ἡ δολοφονία τοῦ ΕΠΟΝίτη Λιονάκη στὴ Χαλέπα Χανιῶν, τοῦ Ε. Μπιτζανάκη καὶ τοῦ Παπαδεράκη στὴν Κίσσαμο, ἡ ἐκτέλεση τῶν στελεχῶν τῆς ΕΠΟΝ Βαγγελιῶς Φωτάκη καὶ Βαγγελιῶς Ἀρμενάκη στὸ Ἡράκλειο, ὁ σκοτωμὸς σὲ ἔνοπλη σύγκρουση τῶν Μιχ. Διγενάκη, Ν. Τσατσαρονάκη, Τσαγκαράκη, Νίτσας Παπαγιαννάκη (Χανιὰ) καὶ τοῦ Δ. Ἡλιάκη (Ἡράκλειο) σημαδεύουν τὴν ἡρωϊκὴ πορεία τῆς ΕΠΟΝ Κρήτης στὴν περίοδο αὐτή. Καὶ ὁ θάνατος τοῦ Θ. Σαρτζετάκη, μέλους τοῦ συμβουλίου περιοχῆς Κρήτης τῆς ΕΠΟΝ, ποὺ κυριολεχτικὰ ἔσβησε, παράνομος μέσα σὲ κρύπτη στὸ Ἡράκλειο, τὸ 1949, ὑπογραμμίζει τὸ ἀγωνιστικὸ ἦθος καὶ τὸ πνεῦμα ἡρωϊσμοῦ καὶ θυσίας μὲ τὰ ὁποῖα γαλουχήθηκε ἡ γενιὰ τῆς ΕΠΟΝ.

Ἀ. Μπριλλάκης

Ἡ ἀναγέννηση ποὺ εἶχε ἀρχίσει πρὶν τὴν 21 Ἀπριλίου, συνεχίζεται μὲ

ΝΕΟΛΑΙΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Μιὰ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα ποὺ προάγει τὸν διάλογο καὶ τὴν προβληματικὴ

Τοῦ Γ. Σεφερτζῆ

Ἡ 21 Ἀπριλίου 1967 ἦρθε γιὰ νὰ ἀναστείλει, μέσα στ' ἄλλα, τὴ νεοελληνικὴ ἀναγέννηση, πού 'χε ἀρχίσει νὰ χαρακτηρίζει τὴν κοινωνική, πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ μέσα στὴ δεκαετία τοῦ '60, σὰν παράγωγο τοῦ βαθμιαίου κλεισίματος τῶν χασμάτων ποὺ κληροδότησε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καὶ ἡ μεσαιωνικὴ ἀντίδραση καὶ προπαγάνδα. Ὡστόσο μέσα στὴν ἑφταετία τὰ παλιὰ τραύματα ἐπουλώθηκαν γρηγορώτερα κι εὐκολώτερα. Οἱ ἕλληνες ἐνώθηκαν, σκέφτηκαν, διάβασαν, συνειδητοποίησαν καὶ ἐξεγέρθηκαν. Ἡ σημερινὴ πληθώρα ἐντύπων, καὶ ἡ τάση τους γιὰ πολλαπλασιασμὸ κι αὔξηση, ἐκδηλώνουν τὴν καινούργια ἀνάγκη γιὰ προβληματισμό, ἀναζήτηση, ἔκφραση καὶ προσανατολισμὸ ἰδιαίτερα τῶν νέων, ποὺ ἡ εὐαισθησία τους ἀπέναντι στὰ γεγονότα, τὶς ἀλλαγὲς καὶ τὴν πρόοδο, τοὺς στρέφει ἀκόμα περισσότερο στὰ περιοδικὰ καὶ τὰ βιβλία. Στοὺς νεαρότερους, ἂν καὶ χωρὶς κοινοβουλευτικὲς ἀναμνήσεις, ἡ συνειδητοποίηση ἦταν βαθύτερη. Στὰ νεολαιίστικα στρώματα ἡ διαφοροποίηση ἐπῆλθε οὐσιαστικότερα, μαζὶ μὲ τὴ διαμόρφωση ἑνὸς νέου διανοητικοῦ-ἐπιστημονικοῦ δυναμικοῦ, ποὺ τὰ ἔντυπα πρέπει νὰ βοηθήσουν νὰ ἀφομοιώσει καὶ μελετήσει τὰ ἑλληνικὰ προβλήματα, νὰ διαπαιδαγωγήσουν σὲ ρωμαλέες βάσεις, ὥστε νὰ μορφοποιηθοῦν σ' ἀνανεωτικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμη. Ἡ ἀναγέννηση μπορεῖ νὰ συνεχιστεῖ κι οἱ λόγοι ποὺ καθιστοῦν ἀκόμα πιὸ ὑπεύθυνο καὶ σημαντικὸ τὸ νεολαιίστικο ἔντυπο εἶναι ἐμφανεῖς.

Πρὶν τὸ πραξικόπημα τοῦ '67, τὸ μόνο ἢ ἴσως τὸ μόνο βασικὸ νεολαιίστικο ἔντυπο ἦταν ἡ «ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ», ὄργανο τῆς Ἐθνικῆς Φοιτητικῆς Ἕνωσης Ἑλλάδας, ποὺ ἡ μελέτη τῶν φύλλων της καὶ σήμερα ἀκόμα θὰ ἦταν διδαχτική. Ἡ ἱστορία τοῦ ἔντυπου αὐτοῦ, πραγματικὰ ἀξιοθαύμαστη, δὲ θὰ μᾶς ἀπασχολήσει τώρα, ἀλλὰ εἶναι μιὰ ἀφετηρία. Ἀμέσως μετὰ τὸ πραξικόπημα ὁ «ΘΟΥΡΙΟΣ» ἦταν τὸ πρῶτο νεολαιίστικο μιᾶς ποικιλίας ὁλόκληρης ἐντύπων, ποὺ χωρὶς βέβαια νὰ θέλουν νὰ φτάσουν ἢ νὰ παρουσιάσουν τὸ εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο τῆς «ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗΣ», ἔκαναν γνωστὴ τὴν ὕπαρξη τῶν ἀντιστασιακῶν ὀργανώσεων ποὺ τὰ διακινοῦσαν, μεταφέροντας τὴν ἐλπίδα, τὶς ἀπαγορευμένες πληροφορίες, τὸ κουράγιο καὶ τὴν παρακίνηση γιὰ μάχη. Τὰ πάντα φτιάχτηκαν ἀπ' τὴν ἀρχὴ καὶ οἱ ἱστορίες τῶν παράνομων τυπογραφείων, καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν φυλλαδίων εἶναι συγκινητικές. Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1972, μετὰ τὴν ἵδρυση τῆς Ἀντιδικτατορικῆς ΕΦΕΕ, κυκλοφόρησε ἡ παράνομη «ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ», ποὺ θὰ γνώριζε μεγάλες δόξες καὶ θὰ συνέβαλλε ἀποφασιστικὰ στὰ ταραγμένα χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν, σὰν καθοδηγητικό, ἀλλὰ καὶ ἐνημερωτικὸ ὄργανο, ὄχι μόνο τῶν μελῶν τῆς ΑΝΤΙΕΦΕΕ καὶ τῆς ΚΝΕ. Ἡ ζωή της συνεχίστηκε καὶ μετὰ τὸ βαρὺ χτύπημα τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1974 τῶν κλιμακίων τοῦ ΚΚΕ, τῆς ΚΝΕ καὶ τῆς ΑΝΤΙΕΦΕΕ ποὺ περιλάμβανε πρόσωπα καὶ ὑλικὸ δυὸ τυπογραφείων της. Μὲ μακρύτερη ἀπὸ τὴν ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ἱστορία ἦταν τὸ πιὸ αὐστηρὰ καθοδηγητικὸ ὄργανο τῆς ΚΝΕ, ὁ ΟΔΗΓΗΤΗΣ.

Μετὰ τη μεταπολίτευση τῆς 23 Ἰουλίου καὶ τὴν αὐτόματη νομιμοποίηση τῶν μέχρι τότε παράνομων ὀργανώσεων καὶ ἀργότερα τὴν ἐπίσημη τῶν κομμάτων, τὰ περίπτερα γέμισαν ἀπὸ ἔντυπα ποὺ μέχρι χτὲς πήγαιναν χιλιοδιπλωμένα ἀπὸ χέρι σὲ χέρι ἢ μὲ τὸ ταχυδρομεῖο. Μὲ τὴν ἐπαναλειτουργία τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν ἐπῆλθε καὶ ὁ κατακλυσμὸς ἀπὸ διάφορα περιοδικά,ποὺ θὰ συνεχιστεῖ ἀνάλογα μὲ τὰ κενά, τὰ ἰδεολογικὰ ρεύματα, τὶς ἀνάγκες ἔκφρασης καὶ προβολῆς θέσεων καὶ τῶν σκοπῶν ποὺ τὸ καθένα θὰ θέτει.

Τὸ εἶδος νεολαιίστικου ἔντυπου ποὺ συναντιέται σήμερα εἶναι τὸ κομματικὸ καὶ γι' αὐτὸ ὄχι πάντα τόσο νεολαιίστικο καὶ πηγαῖο. Ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ἔκφρασης, κοινοποίησης καὶ προπαγάνδας τοῦ ἰδεολογικοπολιτικοῦ χώρου του, ἐπιφορτίζεται μὲ τὶς θέσεις συγκεκριμένου πολιτικοῦ φορέα, ἀποβλέπει στὴ διάπλαση στελεχῶν, μελῶν καὶ ὀπαδῶν, καὶ συντείνει στὴ μαζικοποίηση τῶν κομματικῶν φορέων ποὺ ἐκφράζει, μὲ τὴν πειθὼ τῶν ἀπόψεών του.

Ἔτσι σήμερα ἡ ΚΝΕ συνεχίζει τὴ νόμιμη πιὰ καὶ πιὸ ἀρτιωμένη ἔκδοση τοῦ ΟΔΗΓΗΤΗ, τὴν εὐθύνη τοῦ ὁποίου ἔχει τὸ Κεντρικὸ Συμβούλιό της καὶ ἀπηχεῖ, ἀρκετὰ στεγνά, τὶς ἀπόψεις τοῦ ΚΚΕ γιὰ τὸ νεολαιίστικο ἢ καὶ γενικότερο χῶρο. Ἡ ἐμπνεόμενη ἀπὸ τὴν Κομμουνιστικὴ νεολαία «Πανσπουδαστικὴ Συνδικαλιστικὴ Κίνηση», ἡ πρώην ΑΝΤΙΕΦΕΕ, ἐκδίδει τὴν ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ, ποὺ ὡστόσο διστάζει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ χρησιμοποιεῖ τὸν ὑπότιτλο «ὄργανο τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος», ἂν καὶ τέτοιο ἦταν μόνο ἡ πρὶν τὸ '67 ΠΑΝΣΠΟΥ-

ΟΔΗΓΗΤΗΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ Κ.Σ. ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - Κ.Ν.Ε.
ΝΟΜΙΜΟ ΤΟ Κ.Κ.Ε.
ΕΛΛΑΔΑ-ΓΕΩ ΔΙΤΗΜΑ: Ενδοκομματικό πριν από τις εκλογές
Θά προχωρήσει ή έρευνα γιά τή σφαγή τοῦ Πολυτεχνείου;
ΙΔΙΕΚΔΟΣΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε. ΣΤΟΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

δείξει μιὰ χαρακτηριστικὴ προσωπικότητα, μὲ μορφή, ὕφος, ποιότητα, ποὺ ὑπόσχονται ἕνα νέου τύπου γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὑγιὲς ἔντυπο. Πλησιάζοντας τὴ χρυσὴ τομὴ τοῦ κομματικοῦ ὀργάνου, μὲ τὴ δημιουργικὴ καθοδηγητικὴ δουλειὰ κι ἰδεολογικὴ πάλη, δείχνει νὰ διαθέτει, παρὰ τὸ πρωτόπειρο τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς του, ζωτικότητα, φαντασία καὶ ἀποθέματα.

Ὡστόσο ὁ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ φαίνεται νὰ ἀγνοεῖ ἀκόμα ὅτι πέρα ἀπὸ ἰδεολογικὸ-καθοδηγητικὸ τὸ νεολαιίστικο ἔντυπο εἶναι καὶ ὄργανο μάχης, ἀλλὰ καὶ μέσο πληροφόρησης. Ἡ παραγνώριση αὐτῶν τῶν δεδομένων τῆς φιλοσοφίας ποὺ καθορίζει τὰ περιεχόμενα καὶ τὴν ὕλη εἰδικὰ τοῦ νεολαιίστικου ἐντύπου, ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ ἀπ' τὰ τρέχοντα γεγονότα καὶ προβλήματα τοῦ χώρου του καὶ τὴ θεωρητικοποίηση τοῦ ἐντύπου, ποὺ μειώνει τὴ μαχητικότητά του. Ἐκτὸς ἀπ' τὸν ΑΓΩΝΙΣΤΗ, τὸ ΠΑΣΟΚ δὲ διαθέτει κανένα ἄλλο νεολαιίστικο ἢ ἄλλο ἐπίσημο ἔντυπο ἀκόμα.

Πέρα ἀπὸ τὰ παραπάνω κυριότερα νεολαιίστικα ἔντυπα, ἔχουν ἐκδοθεῖ, πιὸ πρόσφατα, διάφορα ἄλλα δεξιότερα καὶ ἀριστερότερα. Ἀπ' αὐτὰ ἀναφέρουμε ἐνδειχτικὰ τὴν «ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ», νεοαριστερῶν τάσεων, καὶ τὸ νεότευκτο ΚΑΜΙΝΙ, μὲ πλούσια ὕλη καὶ σοσιαλδημοκρατικὴ κατεύθυνση.

Τέλος ἕνα νεολαιίστικο περιοδικὸ ποὺ ἀξίζει τὴν προσοχὴ εἶναι τὸ καραμανλικὸ «ΕΔΩ ΝΙΑΤΑ!». Τὸ ὅτι ἡ δεξιά, ἔστω κι ἡ νεολαία της, βγάζει θεωρητικὸ ὄργανο τοῦ πνεύματος καὶ τῆς σοβαρότητας, ἂς ποῦμε, τοῦ «ΕΔΩ ΝΙΑΤΑ!», εἶναι κάτι ποὺ ἀξίζει τὸν κόπο νὰ μελετηθεῖ ἀπὸ κείνους ποὺ θέλουν νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουν καὶ νὰ συγκρουσθοῦν μαζί της τοῦ χρόνου στὶς φοιτητικὲς Ἐκλογές.

Μιὰ κριτικὴ ἀνάλυση τῆς μορφῆς καὶ τῶν περιεχομένων τῶν περιοδικῶν ποὺ κυκλοφοροῦν γιὰ τὴ νεολαία δὲν εἶναι στὴν ἁρμοδιότητα, ἀλλὰ οὔτε κὰν στὴν πρόθεση αὐτοῦ τοῦ σημειώματος. Κάτι τέτοιο θὰ φανέρωνε σπουδὴ ἐπιπόλαια γιὰ κρίσεις, καὶ ἀναπόφευκτα θὰ ὑποτιμοῦσε τὶς ἀντικειμενικὲς δυσκολίες τῶν πρώτων προσπαθειῶν, θὰ ἀμφισβητοῦσε τὴν καλὴ θέληση τῶν ἐκδοτῶν, θὰ ὁδηγοῦσε σὲ πρώιμα ἀρνητικὰ συμπεράσματα καὶ θὰ διακινδύνευε μιὰ παρεξηγήσιμη στάση. Θεωρώντας ἀπὸ μόνο του τὸ γεγονὸς τῆς κυκλοφορίας αὐτῶν τῶν ἐντύπων σὰ θετικό, ἐποικοδομητικὸ καὶ πρὶν ἀπόλα ἀναγκαῖο, ἀρκούμαστε σὲ μιὰ παρουσίασή τους καὶ μερικὲς γενικὲς παρατηρήσεις.

1. Σχεδὸν ὅλα τὰ περιοδικὰ ποὺ ἀναφέραμε, εἶναι κομματικά, ὑπὸ τὴν ἔννοια ὅτι ἐκφράζουν ὁρισμένο τὸ καθένα πολιτικὸ φορέα καὶ τὶς περὶ αὐτὸν ὀργανώσεις. Τοῦτο ἀπηχεῖ ἕνα δυσάρεστο ἢ ἀνησυχητικό: δὲν ὑπάρχει ἐπαρκὴς πηγαία καὶ ἀδέσμευτη ἔκφραση νεολαίας, μιᾶς νεολαίας ποὺ πλήρωσε τόσα γιὰ τὴν ὡριμότητα κι ἀγωνιστικότητά της; Ἢ μήπως ὅλη ἡ νεολαία εἶναι ἐνταγμένη σὲ κάποια κομματικὴ ὀργάνωση καὶ κατὰ συνέπεια ἐκφράζεται μέσα ἀπ' τὰ δικά της ἔντυπα; Τοῦτο τὸ τελευταῖο δὲν εἶναι βέβαια ἀληθινό. Τότε λοιπὸν πῶς θὰ ἐκφραστοῦν, πῶς θὰ συντονιστοῦν, πῶς θὰ διαμορφωθοῦν, πῶς θὰ ἐπηρεάσουν, ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἀδέσμευτοι, ἀλλ' ὄχι ἀδιάφοροι, νέοι, ἂν ἡ προβληματική τους δὲν ἔχει βῆμα γιὰ νὰ διατυπωθεῖ; Ἄλλωστε ἡ ὕπαρξη ἀδέσμευτου ἐντύπου, ἰδιαίτερα σ' ἕνα τόσο ζωτικὸ καὶ ζωντανὸ σὰν τὸ νεολαιίστικο χῶρο, εἶναι πολλαπλὰ ἀναγκαία καὶ γιὰ τοὺς ἐνταγμένους – ἂν ὄχι κυρίως γι' αὐτούς. Ἀλλ' αὐτὸ βέβαια δὲν ἀφορᾶ τοὺς κομματικοὺς φορεῖς.

2. Τὸ κομματικὸ ἔντυπο ἐξ ὁρισμοῦ δὲν ἔχει τίποτα κακὸ καὶ ἐπιλήψιμο. Ἐξαρτᾶται ἀπ' τὴ χρήση ποὺ τοῦ γίνεται, τὸ πνεῦμα ποὺ τὸ διέπει, καὶ τὸ σκοπὸ ποὺ ὑπηρετεῖ. Εἰδικὰ μάλιστα τὸ νεολαιίστικο κομματικὸ ὄργανο εἶναι μιὰ πολὺ λεπτὴ ὑπόθεση, καὶ διατρέχει κινδύνους. Ἐδῶ εἶναι ποὺ ἡ κομματικότητα δὲ δικαιολογεῖ καμιὰ παράλειψη, ἢ πλαστογράφηση, ἢ στρέβλωση. Τὸ νεολαιίστικο προσδιορίζει ἐπιτακτικὰ τὸ κομματικὸ καὶ τὸ ὑποχρεώνει κατὰ δυὸ τρόπους. Κατὰ πρῶτο, ἡ νεολαία δέχεται τὴν κομματικότητα στὸ βαθμὸ ποὺ αὐτὴ σέβεται τὰ γεγονότα, δὲν ἀφαιρεῖ τὴν πραγματικότητα καὶ δὲ διαστρέφει τὴν ἀλήθεια. Κατὰ δεύτερο, ἂν κάθε κομματικὴ ἡγεσία στὸν προοδευτικὸ χῶρο ἔχει καὶ θετικὰ καὶ ἀρνητικά, οἱ ἀντίστοιχες νεολαῖες τους, σὰν τέτοιες ἔχουν μόνο θετικὰ – τουλάχιστον ὑποκειμενικὰ – κι αὐτὸ γεννάει ὑποχρεώσεις καὶ ἀξιώνει σεβασμό. Καὶ τὰ συστατικὰ τῆς θετικότητας αὐτῆς τῆς νεολαίας, ποὺ εἶναι τὰ ἔντιμα κίνητρά της, ἡ ἄγνοια τῆς φθορᾶς, ἡ ὡριμότερη συγκρότησή της, καὶ ἡ ἀνιδιοτελὴς ἐπιθυμία της γιὰ ἀλλαγὴ καὶ δικαιοσύνη, πρέπει νὰ διατηροῦνται καὶ περισσότερο νὰ καλλιεργοῦνται ἀπὸ τὰ καθοδηγητικά της ὄργανα. Συνολικὰ καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἔχει ἀνοίξει ἕνας καινούργιος δρόμος.

3. Δυναμοποιεῖται, δικαιώνεται καὶ διαδραματίζει πραγματικὰ καθοδηγητικὸ ρόλο

ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ.
1974) 3 ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ 1 - 15
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 8 ΔΡΑΧΜΕΣ
ΟΧΙ ΣΤΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ

τοΚαμινι
ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ
ΝΕΟΛΑΙΪΣΤΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΥΧΟΣ 1

ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ
• εξω η Χουντα απ' τις σχολες
• οχι εκλογες με χουντα • οχι εκλογες 17 νοεμβρη
ΟΧΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΠΑΡΑ

ΔΑΣΤΙΚΗ. Τέλος ἡ μαθητικὴ ὀργάνωση «ΜΟΔΝΕ», ποὺ κινεῖται ἐπίσης στοὺς ἰδεολογικοὺς κόλπους τοῦ ΚΚΕ, βγάζει ἕνα ἄλλο ὄργανο, τοῦ μαθητικοῦ συνδικαλισμοῦ αὐτὴ τὴ φορά, τὴ «Μαθητικὴ Φωνή».

Ἀπὸ τὸν ἰδεολογικὸ χῶρο τοῦ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ ἐμπνέεται καὶ κυκλοφορεῖ ὁ δεκαπενθήμερος «ΘΟΥΡΙΟΣ», ποὺ ἂν καὶ προβάλλεται σὰν «δημοκρατικὴ ἐφημερίδα τῆς νεολαίας» ἀπηχεῖ σ' ἕνα ὅλο καὶ βελτιούμενο, σὲ ποιότητα καὶ περιεχόμενα – χωρὶς νὰ φθάνει ἀκόμα τὴν παλιὰ ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ– ἐπίπεδο τὶς ἀπόψεις καὶ τὶς ἐπιλογὲς τοῦ ἐνταγμένου πιὰ στὸ γραφεῖο Ἐσωτερικοῦ «Ρήγα Φεραίου». Φοιτητικὸ ἔντυπο ἀκόμα δὲν διαθέτει, καὶ οἱ ἀνάγκες πρὸς τὸ σπουδαστικὸ χῶρο καλύπτονται ἀπὸ τὸ «ΘΟΥΡΙΟ». Στὸ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ προσκείμενος εἶναι ὁ «Ο ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ», περιοδικὸ γιὰ τὰ μαθητικὰ προβλήματα.

Ἀπὸ τὴ νεολαία τοῦ ΠΑΣΟΚ ἐκδίδεται τὸ ἄλλο ὄργανο ποὺ συμπληρώνει τὰ φάσμα τῆς εὐρείας ἀριστερᾶς, Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ. Ἂν παραβλέψει κανεὶς ἕνα κάποιο, καθόλου ἀντιπαθητικό, διανοουμενίστικο ὕφος, Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ – μολονότι νεαρὸς ἀκόμα – εἶναι μιὰ φωτεινὴ πρωτοτυπία καὶ ὑπόδειξη. Σὰν σύνολο περιοδικοῦ – μὲ δικαιολογημένες βέβαια ἐλλείψεις καὶ κενὰ στὴν ὕλη καὶ τὰ περιεχόμενά του – ἔχει κατορθώσει νὰ

πρωτοπορίας ἕνα περιοδικὸ ὄργανο, ὅταν δὲν ἐξαντλεῖται σὲ στεῖρες πολεμικές, ἀλλὰ μέσω τῶν ἀναλύσεών του καὶ τῆς μεθοδολογίας, προβάλλει καὶ ἰσχυροποιεῖ τὶς θέσεις του. Εἶναι καταφανὲς ἀλλὰ κι ἀποδειγμένο, πὼς μὲ στενόμυαλη ἐπιθετικὴ ταχτική, μὲ ὑβρεολόγιο κι ὄχι ἐπιχειρηματολογία, τὸ ἰδεολογικὸ ὅπλο, ἐκδηλώνει τὴν ἀδυναμία του, παρεκκλίνει ἀπ' τοὺς σκοπούς του, ἀπωθεῖ τοὺς ἀναγνῶστες του, χαμηλώνει τὸ ἐπίπεδο καὶ ὑπονομεύει τὴν ὡρίμανση καὶ διαμόρφωση αὐτῶν ποὺ θέλει νὰ διαπαιδαγωγήσει. Ἡ ἀνταπόκριση σ' αὐτὴ τὴν παρατήρηση εἶναι πραγματικὰ δύσκολη, ἐντούτοις κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ ὅτι ἔγιναν βήματα θετικὰ καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖο.

4. Ἕνα νεολαιίστικο ἔντυπο σὰν τέτοιο, ἐκφράζει τὰ ἀνανεωτικὰ στοιχεῖα τοῦ κομματικοῦ καὶ ἰδεολογικοῦ χώρου του. Αὐτὸ ἐπιβάλλει μιὰ διαφοροποιημένη, ἀπὸ ἐκείνη τῆς ἡγεσίας, ἀτένιση τῶν πραγμάτων, ποὺ σὰ συνέπεια ἔχει τὸ ἄνοιγμα ἑνὸς ἐσωτερικοῦ μετώπου, βασισμένου στὰ νέα δεδομένα, ποὺ συντείνει, ἔστω ἔμμεσα κι ἀργά, στὸ ξεπέρασμα τοῦ ἀρνητικοῦ παρελθόντος καὶ τὴν καταπολέμηση τῶν κομματικῶν σκληρώσεων καὶ καταβολῶν. Αὐτὸ προϋποθέτει ὅτι οἱ συντάχτες του δὲν αἰσθάνονται ὑποχρεωμένοι νὰ ὑμνοῦν τὴν ἡγεσία τους, νὰ διαιωνίζουν τὸ πνεῦμα της, στὸ βαθμὸ ποὺ αὐτὸ ἀντιφάσκει πρὸς τὶς ἀνάγκες τῆς ἀνανεωτικῆς διαμόρφωσης καὶ διαπαιδαγώγησης τῆς νεολαίας. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἑλληνικὴ πολιτικὴ παράδοση δυσκολεύει τὰ πράγματα. Ἀλλὰ καὶ δῶ σὲ σχέση μὲ τὸ παρελθόν, ἡ βελτίωση εἶναι ὑπαρκτή.

5. Αἰσθάνεται τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου καὶ τοῦ κλάδου του, ποὺ ἐκκρεμοῦν, καὶ ὀφείλει νὰ εἰσάγει στὴ μελέτη καὶ λύση τους ὑπεύθυνα. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι περιορίζει τὴ συνθηματολογικὴ γενικολογία καὶ δὲ σταματάει στὸ ἀναμάσημα ὀρθοδοξιῶν, θεωρητικῶν καὶ ἠθικιστικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ καλλιεργεῖ τὴν πρωτότυπη καὶ δημιουργικὴ ἔρευνα. Καὶ ἐδῶ εἶναι ἐμφανὴς ἡ πρόθεση τῶν συντακτῶν νὰ διεξάγουν τὴν ἰδεολογικὴ πάλη μέσα ἀπὸ αὐστηρὲς ἀναλύσεις συγκεκριμένων προβλημάτων κι ὄχι μὲ διαγωνισμοὺς πιὸ βίαιους πολλὲς φορὲς πρὸς τοὺς διπλανούς μας, παρὰ πρὸς τοὺς ἐχθρούς μας.

6. Ἀναζητάει νὰ διαπλάσει ὁλοκληρωμένους ἀνθρώπους. Αὐτὸ συνεπάγεται ὅμως ὅτι δὲν ἀπομονώνει τὸν ἀναγνώστη του ἀπὸ τὰ γεγονότα, δὲν τοῦ στερεῖ τὶς ἀπόψεις τρίτων, ἔστω κι ἀντιπάλων, δὲν τοῦ παρέχει μονομερῆ ἐνημέρωση καὶ δὲν προελέγχει τὶς πληροφορίες. Κι ἀκόμα προσπαθεῖ νὰ ἰσοκατανέμει τὸ βάρος μὲ τὴν ἴδια σοβαρότητα σ' ὅλα τὰ θέματα, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐνδιαφέρουν καὶ νὰ βοηθοῦν τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς νέου – ἀπὸ οἰκονομίας μέχρι κουλτούρα.

7. Μέσα στοὺς ἄμεσους σκοποὺς εἶναι καὶ ἡ διάδοσή του καὶ ἡ καταξίωσή του. Ἡ ἐπιτυχία ἑνὸς τέτοιου σκοποῦ ἐξαρτιέται ἀπ' τὴν περιεκτικότητα, οὐσιαστικότητα, σοβαρότητα, τὸ ὕφος καὶ τὸ ἦθος, ποὺ ἐπιβάλλουν τὸ σεβασμὸ καὶ φανερώνουν σεβασμό. Τὰ πικρόχολα σχόλια, οἱ κατὰ παραγγελία πολεμικές, ποὺ ἐπιτίθενται ἀλλὰ δὲν πείθουν καὶ δὲν ἀνασκευάζουν, δὲ βοηθᾶνε πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Οἱ παραπάνω, ἴσως ὄχι ὁλοκληρωμένες παρατηρήσεις, δὲ γίνονται σ' ἀφηρημένη βάση. Προκύπτουν μέσα ἀπ' τὸ προσεχτικὸ ξεφύλλισμα τῶν σημερινῶν νεολαιίστικων ἐντύπων, ἀπ' τὰ κοινὰ χαρακτηριστικά τους καὶ τὶς ἀδυναμίες τους σὰ βασικὲς ἀρχές. Κατὰ πόσο βέβαια στὴν ἐκπλήρωσή τους ἀνταποκρίνονται αὐτὰ τὰ ἔντυπα, μπορεῖ νὰ διαπιστωθεῖ ἀπ' τὸν καθένα. Ὡστόσο καὶ αὐτὲς οἱ παρατηρήσεις ἐπισημαίνουν ἐλλείψεις, ἀλλὰ σὰν ἀρχὲς εἶναι πάντα δύσκολες κι ὄχι ἄκοπα ἐφικτές. Δὲ θέλουμε νὰ πιστεύουμε πὼς δὲν εἶναι στὴν πρόθεση ὅλων τῶν ὑπευθύνων νὰ κινηθοῦν πρὸς τὴν ἄρτια ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν ἀρχῶν, καὶ σὰ μιὰ ἀπὸ μέρους μας συμβολή, τὶς ἐπισημαίνουμε. Καὶ σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνση πρέπει νὰ κινηθοῦν καὶ ὁ ΟΔΗΓΗΤΗΣ καὶ ἡ ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ καὶ ὁ ΘΟΥΡΙΟΣ καὶ ὁ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ καὶ τὰ μαθητικά, γιὰ νὰ παρουσιάσουν ὁλοκληρωμένη μορφὴ καὶ νὰ πείσουν γιὰ τὴν ἐπάρκειά τους.

Καὶ τελειώνοντας ὑπομνηματίζουμε ὅτι σκοπὸς τοῦ νεολαιίστικου ἔντυπου δὲν εἶναι νὰ ἀπευθύνεται στὴ νεολαία, ἀλλὰ ν' ἀνοίγεται στὴ νεολαία καὶ νὰ γράφεται ἀπ' τὴ νεολαία. Αὐτὸ σημειώνεται γιατὶ πέρα ἀπ' τὶς ἀμφιβολίες ποὺ γεννᾶ ἡ ἀνωνυμία τῶν ἀρθρογράφων, πολλὰ ἐπώνυμα ἄρθρα ἀνήκουν σὲ ἐν πάση περιπτώσει περισσότερο ἡλικιωμένους ἀνθρώπους. Αὐτὸ ἐγκυμονεῖ τὸν κίνδυνο νὰ πειθαναγκάζεται κι ὄχι νὰ ἐκφράζεται ὁ νεολαιίστικος κόσμος.

Ἡ συσσώρευση ἐπανωτῶν ἐρωτημάτων καὶ προβλημάτων κάθε διάστασης τῆς ζωῆς τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου, ἡ σύγχυση ποὺ δημιουργεῖ ἡ ἐκκρεμότητα τῆς ἐπιστημονικῆς ἀπάντησής του, ἡ θεωρητικὴ κρίση, ὁ κατακερματισμὸς τῶν πολιτικῶν φορέων, ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων, καὶ ἡ μὲ μεγάλη ὀξύτητα φορτισμένη καὶ μὲ διαρκεῖς ἀνακατατάξεις πραγματικότητα, κάνουν ὅλο καὶ ἐπιτακτικότερη τὴν ἀνάγκη γιὰ ἀντικειμενικὴ πληροφόρηση, πλήρη, ἐλεύθερη ἔκφραση καὶ κατὰ τὸ δυνατὸ ὑπεύθυνη ἀνάλυση καὶ καθοδήγηση. Δικαιολογοῦν, ἐπίσης, τὸν πληθωρισμὸ ἢ κατακλυσμὸ τῶν ἐντύπων ἐπιθεωρήσεων καὶ τὴ συνολικὴ αὔξηση τῆς κυκλοφορίας τους. Ἂν τὸ κομματικὸ ἔντυπο ταυτίζεται πολλὲς φορὲς μὲ παραχαράξεις γεγονότων, ἀφαιρέσεις ἀπ' τὴν πραγματικότητα ἢ διαστροφὲς πληροφοριῶν, ἢ θέσεων, ἢ πράξεων, αὐτὸ δὲν ὀφείλεται στὴ φύση του ἢ στὴν ἀνάγκη ποὺ ἐξυπηρετεῖ, ἀλλὰ στὸ πνεῦμα ποὺ διέπει τοὺς ὑπευθύνους του καὶ στὶς δομὲς ποὺ ἐκφράζει.

Γιῶργος Σεφερτζῆς

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

Ἴσως μέσα στὶς παραλείψεις τοῦ σημειώματος νὰ εἶναι καὶ ἡ ἀναφορὰ σὲ ἄλλα λιγότερο γνωστὰ νεολαιΐστικα ἔντυπα. Ἂν αὐτὸ ἰσχύει, δὲν εἶναι σκόπιμο καὶ ὀφείλεται σὲ τεχνικοὺς λόγους. Συνειδητὴ εἶναι ὅμως ἡ παράλειψη τῆς ἀναφορᾶς π.χ. στὸ «Σπουδαστικὸ Κόσμο» – ὄργανο τῆς Π.Π.Σ.Π., μαοϊκῶν ἀποχρώσεων συνδικαλιστικῆς παράταξης – κι αὐτὸ γιατὶ ἡ ἔκδοσή του δὲ συνεχίστηκε μετὰ τὸ πρῶτο τεῦχος. Τὸ σημείωμα βέβαια περισσότερο θίγει καὶ καθόλου δὲν ἐξαντλεῖ τὸ θέμα, ἀναφερόμενο στὰ νεολαιΐστικα ἔντυπα. Κι ἐδῶ διευκρινίζεται ὅτι ἐννοοῦμε σὰν νεολαιΐστικα, τὰ ἔντυπα ποὺ ἀπευθύνονται ἀποκλειστικὰ στὴ νεολαία κι ὄχι κι ἐκεῖνα ποὺ βγαίνουν ἀπὸ ὀργανωμένες ὁμάδες νέων. Μὲ ἀφορμὴ τὸ σημείωμα αὐτὸ θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν σὲ ἄλλο τεῦχος μερικὲς σκέψεις γιὰ τὸ τεράστιο θέμα καὶ τὰ ἐρωτηματικὰ γύρω ἀπ' τὸ ρόλο, τὴ φύση καὶ τὴν ὕπαρξη τῶν ἐντύπων.

Τέλος εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνουν μερικὲς ἄλλες ἐπανορθωτικὲς διευκρινίσεις μερικῶν σημείων τοῦ κειμένου.

1. Στὴ θέση τῆς «ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ» καὶ μὲ τὸν ἴδιο προσανατολισμὸ ἐμφανίστηκε ἡ «ΛΑΪΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ», ποὺ παρόλο τὸν ἀξιοπρόσεχτο προβληματισμό της δὲ μποροῦμε παρὰ μονολεκτικὰ στὴν ὑποσημείωση νὰ τὴν ἀναφέρουμε.

2. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς κατεύθυνσης τοῦ «ΚΑΜΙΝΙΟΥ» σὰν σοσιαλδημοκρατικῆς δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα καὶ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνακαλέσουμε. Εἶναι ἔκδοση τῆς ὁμάδας τῶν «ΝΕΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ», τὸ ἰδεολογικὸ πρόσωπο τῶν ὁποίων δὲν μᾶς εἶναι καθορισμένο, ἀλλὰ ὑπογραμμίζουμε τὴ θεματολογικὴ σχετικὴ πληρότητα τῶν περιεχομένων τοῦ ἐντύπου τους.

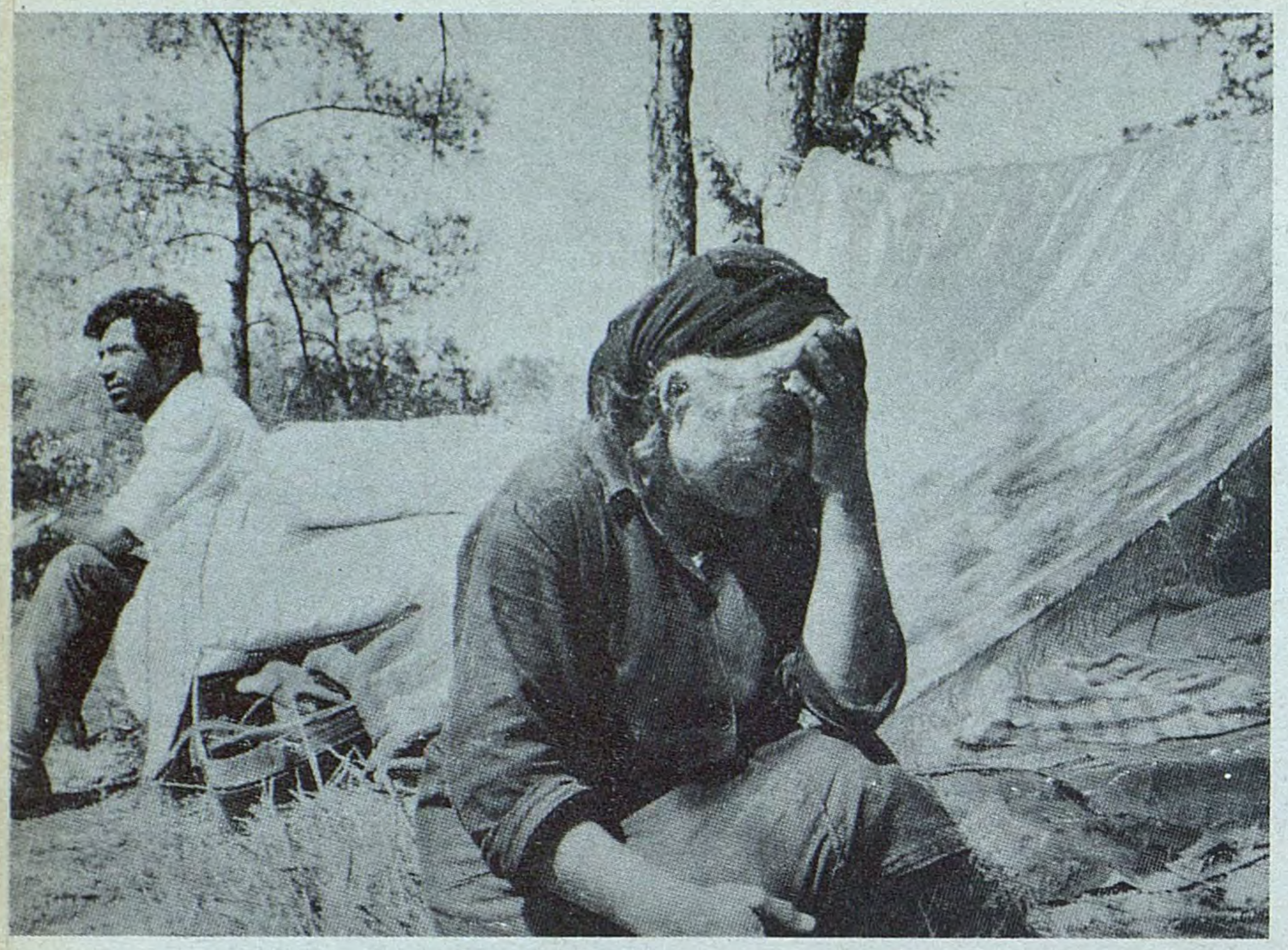

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Μόνο ἕνα λαϊκὸ ἀντιϊμπεριαλιστικὸ κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης μπορεῖ νὰ βγάλει ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο τὴν Ἑλλάδα καὶ Κύπρο

(γ΄ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ)

Τοῦ Ν. Ψυρούκη

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (Γ΄)

Ἀπὸ τὸ 1931 καὶ γιὰ ἕνα μεγάλο διάστημα (ἴσαμε τὸ 1950) τὸ κυπριακὸ ἐθνικὸ κίνημα εἶχε γιὰ ἡγέτη του τὴν ἐργατικὴ τάξη. Σ' αὐτὴ τὴν περίοδο εἶναι ποὺ γεννήθηκε τὸ κυπριακὸ ἐθνικὸ ζήτημα καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίοδο τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τοῦ νησιοῦ γνώρισε τὴ μεγαλύτερη σφριγηλότητά του. Ἦταν ἡ περίοδος ποὺ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῆς Κύπρου ἔδινε π ρ ο τ ε ρ α ι ό τ η τ α στὴν κύρια ἀντίθεση τοῦ ἐθνικοῦ προβλήματος, στὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὶς ἐργαζόμενες λαϊκὲς μάζες καὶ στὸν ἀποικιοκρατικὸ ἰμπεριαλισμό.

Τὸ παράνομο Κ.Κ. Κύπρου (ἀργότερα πῆρε τὴ θέση του τὸ νόμιμο ΑΚΕΛ), σὰν ὁ πολιτικὸς φορέας τῆς ἐργατιᾶς τῆς Κύπρου, βασικὰ ἀντιμετώπιζε σωστὰ τὴν τοτινὴ γενικὴ κατάσταση. Σύνδεε τοὺς καθημερινοὺς ἀγῶνες τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ μὲ τὸ γενικὸ αἴτημα τῆς «Ἕνωσης» τῆς Κύπρου μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐνεργητικὴ αὐτὴ στάση εἶχε γιὰ ἀποτέλεσμα νὰ λύνεται ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐργατικῆς τάξης (στὸ σύνολό της) ἡ ἀντίφαση τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος. Μὲ ἄλλα λόγια, χάρη σ' αὐτὴ τὴ στάση, κύρια πλευρὰ τῆς ἀντίφασης τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος γινότανε τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ - ἀντιαποικιακὸ - ἀντιιμπεριαλιστικὸ κίνημα τῆς Κύπρου καὶ ὄχι ἡ ἐπίσημη Ἑλλάδα (ἡ ἐνταγμένη στὸ ἰμπεριαλιστικὸ στρατόπεδο). Ἔτσι τὸ αἴτημα τῆς ἕνωσης ἔπαιρνε τὸ χαρακτήρα ἐπαναστατικοῦ ἀντιιμπεριαλιστικοῦ αἰτήματος.

Δικαιολογημένα μπορεῖ νὰ μπεῖ τὸ ἐρώτημα: γιατί συνέβαινε κάτι τέτοιο; Ποιὰ εἶναι τὰ δεδομένα ποὺ τεκμηριώνουν τὴν πιὸ πάνω διαπίστωση; Τὴν ἀπάντηση θὰ τὴν ἀναζητήσουμε τόσο στὸ τί ἀπόκλειε ἡ ἡγεμονία τῆς ἐργατικῆς τάξης στὸ ἐνωτικὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῆς Κύπρου, ὅσο καὶ στὸ ποιὰ ἐξέλιξη ἔδινε, ἡ ἡγεμονία αὐτή, στὶς διάφορες ἀντιθέσεις ποὺ περικλείει τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα τῆς Κύπρου.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα, ὄντας ἡ ἐργατικὴ τάξη ὁ ἡγέτης τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος, ἀ π ό κ λ ε ι ε τ ὴ δ ι ε θ ν ο π ο ί η σ η τ ο ῦ κ υ π ρ ι α κ ο ῦ ζ η τ ή μ α τ ο ς. Δηλαδή, παρεμπόδιζε τὴν ἑλληνικὴ ἀστικὴ τάξη (στὸ σύνολό της), νὰ τὸ ἐντάξει στὸν ἀνταγωνισμὸ τῶν μεγάλων ἡγεμονικῶν-ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων καὶ στὸ παιχνίδι τους γιὰ τὴν παγκόσμια ἀποικιοκρατικὴ κυριαρχία. Ἡ Κύπρος καὶ οἱ ἀγῶνες τοῦ λαοῦ της δὲ μπορούσανε νὰ εἶναι ἀτού, γερὸ χαρτί, γιὰ τὴν καλυτέρεψη τῆς διεθνοῦς θέσης (οἰκονομικῆς, πολιτικῆς κ.λπ.) τῆς ἄρχουσας τάξης τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ καθεστῶτος τῆς ξένης ἐξάρτησης καὶ τῆς κηδεμονίας.

Κι ἂς μὴν ξεχνᾶμε πὼς ἡ Κύπρος μποροῦσε (ἄλλωστε ἀργότερα ἔγινε) νὰ εἶναι ἕνα τέτοιο ἀτού. Ἡ θέση της μέσα στὸ παγκόσμιο στρατηγικὸ-πολεμικὸ σύστημα τῆς παγκόσμιας ἀποικιοκρατίας καὶ τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ ε ἶ ν α ι σ η μ α ν τ ι κ ή. « Ἡ Κύπρος ἔχει ἕνα σημαντικὸ προσόν: τὴ στρατηγική της θέση. Εἶναι τὸ τρίτο σὲ μέγεθος νησὶ τῆς Μεσογείου καὶ εἶναι ἔτσι καλὰ τοποθετημένο ποὺ προσφέρεται γιὰ τὴν ἀστυνόμευση ὁλόκληρου τοῦ Λεβάντε», μᾶς λέει ὁ εἰδικὸς σύμβουλος τοῦ Στέητ Ντιπάρτμεντ στὰ θέματα τῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς, THOMAS EHRLICH (I). Καὶ ὅμως, ἀπὸ τὸ 1931 ἴσαμε τὸ 1948 οἱ κυβερνῆτες τῆς Ἑλλάδας ἢ σιωπούσανε, ἢ καὶ ἀνοιχτὰ ἀποδοκιμάζανε τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῆς Κύπρου.

Ἀναφέρουμε μερικὰ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα. Στὰ 1931, ὅταν πραγματοποιότανε ἡ πρώτη ἐξέγερση τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, ὁ τότε πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδας Ε. Βενιζέλος διακήρυττε: «Ὅπως δήλωσα καὶ ἄλλοτε ζ ή τ η μ α κ υ π ρ ι α κ ὸ ν δ ὲ ν ὑ φ ί σ τ α τ α ι μεταξὺ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀγγλικῆς...». Ἀκόμα καταδίκαζε τὴν ἐξέγερση σὰν *ἐγκληματικὴ παρεκτροπὴ κ.λπ. (2).* Σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, καὶ ἐνῶ 30 χιλιάδες Κύπριοι πολεμούσανε στὸ μέτωπο τοὺς χιτλεροφασίστες, ἡ ἐξόριστη κυβέρνηση τοῦ Ε. Τσουδεροῦ προτίμησε νὰ φιλοξενεῖται στὴν Αἴγυπτο καὶ στὸ Λονδίνο καὶ ὄχι στὸ ἑλληνικὸ ἔδαφος τῆς Κύπρου. Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς λεγόμενης κυβέρνησης «ἐθνικῆς ἑνότητας», ὁ Γ. Παπανδρέου, στὸν πανηγυρικό του λόγο ποὺ ἔβγαλε στὸ λαὸ τῆς Ἀθήνας (στὶς 18/10/1944) ἔλεγε: «...σκοπός μας δὲν εἶναι μόνον ἡ Ἐθνικὴ Ἀπελευθέρωσις. Εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ Ἐ θ ν ι κ ή μ α ς Ὁ λ ο κ λ ή ρ ω σ ι ς». Καὶ ποιὰ ἦταν ἡ «ἐθνικὴ ὁλοκλήρωση» ποὺ ζητοῦσε ὁ Γ. Παπανδρέου; Ἦταν ἡ προσάρτηση τῆς Βόρειας Ἠπείρου, ἡ ἕνωση τῆς Δωδεκανήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν συνόρων μας στὴ Μακεδονία καὶ στὴ Θράκη. Ο ὔ τ ε λ έ ξ η γ ι ὰ τ ὴ ν Κ ύ π ρ ο (3).

Τὴν πολιτικὴ αὐτή, δηλαδὴ τὴν ἀνοιχτὴ ἄρνηση ἀπέναντι στὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῆς Κύπρου, ἀκολούθησαν καὶ οἱ ἄλλες κυβερνήσεις τῆς Ἀθήνας, αὐτὲς ποὺ ξεπήδησαν ὕστερα ἀπὸ τὴν προδοσία καὶ τὴ συντριβὴ τῆς ἑλληνικῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης. Ἔτσι βλέπουμε, λόγου χάρη, στὶς 6 Ἰούλη 1946, ὁ τότε πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδας νὰ διακηρύττει στὸ Παρίσι, ὅπου εἶχε πάει γιὰ νὰ ὑπερασπίσει τὶς ἑλληνικὲς «ἐθνικὲς διεκδικήσεις» στὴ συνδιάσκεψη εἰρήνης, ὅτι «ἡ Κ ύ π ρ ο ς δ ὲ ν ἀ π ο τ ε λ ε ῖ Ἐ θ ν ι κ ὴ ν δ ι ε κ δ ί κ η σ ι ν τ ῆ ς Ἑ λ λ ά δ ο ς». Τὴ στιγμὴ ποὺ σ' ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα ἠχούσανε τὰ διάφορα σωβινιστικὰ συνθήματα, ὅπως τὸ πολὺ γνωστὸ «Σόφια, Μόσχα, Κατοχή», σὲ μεγάλη συγκέντρωση στὸ Στάδιο ὁ τότε ὑπουργὸς τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, Μπαλτατζῆς, πληροφοροῦσε τὸν ἑλληνικὸ λαὸ πὼς «ἡ Κύπρος δὲν περιλαμβάνεται, ὅ π ω ς ε ἶ ν α ι π α σ ί γ ν ω σ τ ο ν, εἰς τὰς Ἐθνικὰς διεκδικήσεις»(4).

Τότε, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ 1945 καὶ ὕστερα, ἡ ἐπίσημη ἑλληνικὴ προπαγάνδα χαρακτήριζε «ἐαμοβούλγαρο» ὅποιον τολμοῦσε νὰ μιλήσει ὑπὲρ τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος. Ἔφτανε κανεὶς νὰ πεῖ πὼς ἔβρισκε σωστὸ τὸ αἴτημα τῶν Κυπρίων γιὰ τὴν ἕ ν ω σ η γιὰ νὰ φακελωθεῖ. Τὸν Αὔγουστο τοῦ 1946 τὸ θεωρητικὸ ὄρ-

γανο τοῦ Κ.Κ.Ε., ἡ ΚΟΜΕΠ, χαρακτηριστικὰ ἔγραφε: «Ἡ Κύπρος, τὸ μεγάλο καὶ πλούσιο νησί, ποὺ εἶναι Ἑλληνικὸ ὅσο εἶναι Ἑλληνικὸ τὸ πιὸ παλιὸ κομμάτι τοῦ Ἑλληνικοῦ κορμοῦ, ξεγράφτηκε ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν Ἐθνικῶν μας διεκδικήσεων καὶ ἡ Κυβέρνησις τῶν μοναρχικῶν χαρακτηρίζει «Βούλγαρο» κάθε πραγματικὸν Ἕλληνα ποὺ ἐπιμένει νὰ τὴ διεκδικεῖ» (5).

Χάρη στὸ γεγονὸς πὼς ἡγέτης τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος στὴν Κύπρο ἦταν ἡ ἐργατικὴ τάξη, τὸ αἴτημα τῆς ἕνωσης στρεφότανε ταυτόχρονα τόσο ἐνάντια στοὺς ἀποικιοκράτες-ἰμπεριαλιστές, ὅσο καὶ ἐνάντια στὴν ἀντεπαναστατικὴ ἄρχουσα τάξη τῆς Ἑλλάδας. Ὁ λαός, στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἑλλάδα, ἔβλεπε πεντακάθαρα ποιοὶ εἶναι οἱ γραικύλοι καὶ ποιοὶ οἱ πατριῶτες. Καὶ ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸ λαὸ καὶ στὴν ἄρχουσα τάξη ὀξυνόταν τόσο πολὺ ποὺ ἀκόμα κι αὐτοὶ οἱ ἄγγλοι ἀποικιοκράτες (ἡ περιβόητη Φαβιανὴ Ἑταιρία) θέλησαν νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὴν κατάσταση γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Προπαγάνδιζαν, τότε, πὼς δὲν ἔδιναν τὴν Κύπρο στὴν Ἑλλάδα γιατὶ ἡ τελευταία ἦταν φασιστική! (6)

Ἔτσι, ἡ μὴ διεθνοποίηση τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος εἶχε δυὸ σημαντικὰ θετικὰ ἀποτελέσματα. α) Δὲν ἔδινε τὴ δυνατότητα στὶς μεγάλες ἰμπεριαλιστικὲς δυνάμεις νὰ ἀναμειχτοῦν ἐνεργητικὰ στὴν Κύπρο καὶ νὰ εὐνουχίσουν τὴ βασικὴ ἀντίθεση τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοῦ κινήματος, τὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὶς ἐργαζόμενες μάζες καὶ στὸν ἀποικιοκρατικὸ ἰμπεριαλισμό. Προστάτες, σωτῆρες κ.λπ. ἀποκλείονταν. Ὁ μοναδικὸς προστάτης καὶ σωτήρας τοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου ἦταν τὸ ἀντιιμπεριαλιστικὸ - ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ στὸ σύνολό του. β) Ὄξυνε τὴ βασικὴ ἀντίθεση τῆς νεοελληνικῆς κρατικομονοπωλιακῆς κοινωνίας, τὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὶς ἐργαζόμενες μάζες καὶ στὴν ἄρχουσα τάξη πραγμάτων.

Μὰ δὲ σταματούσανε ἐδῶ οἱ εὐεργετικὲς συνέπειες ποὺ εἶχε τὸ γεγονὸς πὼς ἡγεμόνας τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοῦ κινήματος ἦταν ἡ ἐργατικὴ τάξη. Ἡ ἡγεμονικὴ θέση τῆς ἐργατικῆς τάξης μέσα στὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ στρατόπεδο τῆς Κύπρου ἀπόκλειε καὶ τὴ δημιουργία ἐσωτερικοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Ἡ τουρκοκυπριακὴ μειονότητα, ποὺ στὴ μεγάλη της πλειοψηφία τὴν ἀποτελούσανε φτωχοὶ ἄκληροι χωρικοί, μικροκαλλιεργητὲς ἀγρότες καὶ ἐργάτες, δὲν ἀντιτάχθηκε στὸ ἐθνικὸ κίνημα τῆς πλειοψηφίας. Οἱ τουρκοκύπριοι ἀδελφωμένα πάλευαν μὲ τοὺς ἑλληνοκύπριους ἐργαζόμενους γιὰ τὴν ἐπιβίωσή τους. Οὔτε τὸ Λονδίνο, οὔτε ἡ Ἄγκυρα, οὔτε κανένας ἄλλος, τολμούσανε τότε νὰ ξεσηκώσουν τοὺς τουρκοκύπριους ἐνάντια στοὺς ἑλληνοκύπριους. Κάθε τέτοια προσπάθεια ἔπεφτε στὸ κενό. Μὲ ἄλλα λόγια, ἔδαφος γιὰ νὰ καλλιεργηθεῖ ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὴν ἐθνικὴ πλειονότητα καὶ στὴν ἐθνικὴ μειονότητα δὲν ὑπῆρχε.

Οἱ ἄγγλοι ἀποικιοκράτες, οἱ συνεργάτες τους στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἑλλάδα, ἡ πολιτικὴ ἀντίδραση, φωνασκοῦσαν γιὰ τὸν «κομμουνιστικὸ κίνδυνο», γιὰ τοὺς «ἐαμοβούλγαρους» κ.λπ. κ.λπ. Κι ὅμως, ποτὲ δὲ μπορέσανε νὰ δημιουργήσουν ἀνάμεσα στοὺς ἑλληνοκύπριους κλίμα ἐμφυλίου σπαραγμοῦ. Φυσικά, ἡ ἡγεμονία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέσα στὸ κυπριακὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῆς Κύπρου δὲν καταργοῦσε τὶς ταξικὲς ἀντιθέσεις ποὺ ὑπήρχανε στὴν κυπριακὴ κοινωνία. Ἐκεῖνο ποὺ ὅμως ἔκανε ἦταν πὼς τὶς ἀκινδυνοποιοῦσε γιὰ τὴν παραπέρα ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος.

Δυστυχῶς, ὅπως εἴπαμε, ἡ ἐργατικὴ τάξη ἔχασε μέσα ἀπὸ τὰ χέρια της τὴν ἡγεσία τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα. Τὰ αἴτια τῆς ἥττας της ἦταν διάφορα. Ἀπὸ αὐτά, ἄλλα πήγαζαν ἀπὸ τὸ δυσμενῆ συσχετισμὸ τῶν ταξικῶν δυνάμεων στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλα σχετίζονταν μὲ τὸ ρόλο τῶν κομμάτων τῆς ἀριστερᾶς. Τὸ Κ.Κ.Ε. καὶ τὸ Α.Κ.Ε.Λ. δὲν ἀντιλήφτηκαν σωστά, ἐπαναστατικά, τὴν ἀντίφαση τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος. Δὲν εἶδαν πὼς ἡ κύρια πλευρὰ τῆς ἀντίφασης ἦταν τὸ κυπριακὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα κι ὄχι τὸ λεγόμενο «ἐθνικὸ κέντρο». Δὲν εἶδαν πὼς οἱ ἐξελίξεις στὴν Κύπρο διαδραμάτιζαν καταλυτικὸ ρόλο καὶ στὶς ἐξελίξεις τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου. Γι' αὐτὸ καὶ προσπαθήσανε ν' ἀναποδογυρίσουν τὴν πραγματικότητα. Μέσα στὶς συνθῆκες τῆς διαμόρφωσης τῆς ἀμερικανοκρατίας στὴν Ἑλλάδα (1947-1949) ρίξανε τὸ σύνθημα «λεύτερη Κύπρος σὲ λεύτερη Ἑλλάδα». Αὐτό, τότε, σήμαινε πὼς οἱ ἀγωνιστὲς τῆς Κύπρου ἔπρεπε νὰ δώσουν προτεραιότητα στὸ μέτωπο τοῦ Γράμμου κι ὄχι σ' ἐκεῖνο τῆς Κύπρου. Ὅταν ἡ Ἑλλάδα θὰ γινότανε «Λαϊκὴ Δημοκρατία»,

τότε θὰ ἐρχότανε καὶ ἡ σειρὰ τῆς Κύπρου. Ἡ τυπικὴ λογικὴ μποροῦσε νὰ ἦταν σύμφωνη μὲ τὸν πιὸ πάνω συλλογισμό. Μὰ ἡ ἐπαναστατικὴ ἀντίληψη, δηλαδὴ ἡ σωστὴ κατανόηση τῆς πραγματικότητας ἀπὸ τὴ μεριὰ τῆς ἐργατικῆς τάξης, βρισκότανε σὲ κραυγαλέα ἀντίθεση μὲ τέτοιου εἴδους μηχανιστικὲς ἀπόψεις. Καὶ ἡ ἐτσιθελληματικὴ ἐφαρμογή τους εἶχε γιὰ μοναδικὸ ἀποτέλεσμα ν' ἀνοιχτεῖ ὁ δρόμος γιὰ νὰ πάρει τὴν ἡγεσία τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος ἡ ἑλληνικὴ ἀστικὴ τάξη στὸ σύνολό της.

Ὁ πρῶτος μεγάλος ἀρνητικὸς καρπὸς αὐτῆς τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀντίληψης γιὰ τὸ κυπριακὸ ζήτημα δὲν ἄργησε νὰ ἔλθει. Τὸ Α.Κ.Ε.Λ. δέχθηκε τὴν «αὐτοδιοίκηση» ποὺ παραχωρούσανε οἱ ἄγγλοι ἀποικιοκράτες καὶ ἐκπρόσωποί του πῆραν μέρος στὴ «συμβουλευτικη συνελευση» ποὺ εἶχε σκαρώσει ὁ ἄγγλος διοικητὴς τοῦ νησιοῦ (Σεπτέμβριος 1947). Ἀργότερα, τὸ Α.Κ.Ε.Λ. ἔκανε αὐτοκριτικὴ γιὰ τὴ στάση του καὶ ἀπομάκρυνε τὴν ἡγεσία Φίρῃ Ἰωάννου. Μὰ γιὰ νὰ διορθώσει το λάθος ἔπεσε σ' ἕνα ἄλλο λάθοςἀρχῆς: δέχθηκε ἀνεπιφύλακτα τὴν ἡγεσία τῆς Ἐθναρχίας. Ὅσο γιὰ τὴν ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. (Ν. Ζαχαριάδης), αὐτὴ ἔφτασε στὸ σημεῖο νὰ ἀγνοήσει ὁλότελα τὸ κυπριακὸ ζήτημα. Τὸ προσωρινὸ πρόγραμμα τοῦ κόμματος (1954) δὲν ἔλεγε οὔτε λέξη γιὰ τὴν Κύπρο!! Τελικὰ καὶ τὰ δυὸ κόμματα (Α.Κ.Ε.Λ.–Κ.Κ.Ε.) ἀναγνώρισαν τὴν ἡγεσία τοῦ Μακαρίου Γ΄ σὰν τὴ μοναδικὴ καὶ φυσικὴ ἡγεσία τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος. Ἡ ἐργατικὴ τάξη-πολιτικὰ ἔμενε ἀκέφαλη.

Ἡ πρώτη οὐσιαστικὴ νύξη γιὰ τὸ ὄψιμο ἐνδιαφέρον τῆς ἑλληνικῆς ἀστικῆς τάξης γιὰ τὴν τύχη τῆς Κύπρου παρουσιάζεται τὸ 1948 (9). Ἡ χρονιὰ δὲν ἦταν καθόλου τυχαία. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στὴν Ἑλλάδα, ποὺ τὸν ἄναψαν οἱ Η.Π.Α. γιὰ νὰ διώξουν τοὺς Ἄγγλους ἀπὸ τὸν τόπο καὶ νὰ πάρει τὴ θέση τῆς ἀγγλοκρατίας ἡ ἀμερικανοκρατία, πήγαινε πολὺ καλὰ γιὰ τὴν Οὐάσιγκτων. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ οἱ προπαγανδιστὲς καὶ οἱ ἰδεολόγοι τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ εἶχαν βαφτίσει τὴ Μεσόγειο «Ἀμερικάνικη Θάλασσα». Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ οἱ Ἀμερικανοὶ κατηγοροῦσαν τοὺς «ἀδελφούς» τους Ἄγγλους πὼς «ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἀνεγείρουν στὴν Κύπρο στρατιωτικὴ βάση κατὰ τῶν Ρώσων, παίζουν παιχνίδι ἐνάντια στὶς Η.Π.Α.» (7). Ἡ Κύπρος ἔπρεπε νὰ γίνει ἀμερικανική. Καὶ δὲν εἶναι περίεργο γιατί ὁ βασιλιὰς Παῦλος βρῆκε τὸν ἀμερικανὸ δημοσιογράφο Σούλτζμπεργκερ, τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1948, γιὰ νὰ τοῦ θέσει τὸ ζήτημα τῆς ἕνωσης τῆς Κύπρου μὲ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἡ ἀγγλικὴ «Ἐκόνομιστ» προειδοποιοῦσε τὸν Παῦλο πὼς ἡ τακτική του αὐτὴ ἀπέναντι στὴν Ἀγγλία «δὲν αὐξάνει τὴν πιθανότητα νὰ διατηρήσει τὸ θρόνο του» (8). Ἔτσι, ἡ ἑλληνικὴ ἄρχουσα τάξη ἄρχισε νὰ ἐνδιαφέρεται νὰ πάρει στὰ χέρια της τὸ ἐθνικὸ κίνημα τῆς Κύπρου μονάχα ὅταν οἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἐδραίωσης τῆς ἀμερικανοκρατίας στὴν Ἑλλάδα καὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν ΗΠΑ στὴ Μεσόγειο συνηγορούσανε γιὰ κάτι τέτοιο.

Ἀπὸ τὴν ἀρχή, λοιπόν, τὸ ξεκίνημα τῆς ἑλληνικῆς ἀστικῆς τάξης ἦταν ὁλότελα διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ στάση ποὺ κρατοῦσε ἡ ἐργατικὴ τάξη. Κάθε κεφάλαιο βασίζεται στὴν ἀρχή: νὰ παίρνει, νὰ μὴ δίνει. Καὶ τὸ ἑλληνικὸ κεφάλαιο δὲ θὰ εἶχε καμιὰ ἀντίρρηση νὰ πάρει τὴν Κύπρο. Μὰ οἱ ἐπιθυμίες του, οἱ βλέψεις του, δὲ μπορούσανε νὰ ξεπεράσουν τὰ συμφέροντα τοῦ πλέγματος τῆς ταξικῆς συμμαχίας ποὺ διάρθρωνε τὴν ἀμερικανοκρατία στὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀστικῆς τάξης γιὰ τὴν Κύπρο ἦταν πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κατοχύρωση τῶν συμφερόντων τῆς ἀμερικανοκρατίας στὴν Ἑλλάδα καὶ τοῦ ἡγεμόνα της, τῶν Η.Π.Α. Αὐτὸ σήμαινε: ἂν τὰ συμφέροντα τῆς ἀμερικανοκρατίας καὶ τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ ἱκανοποιόντουσαν μὲ τὴν «Ἕνωση», εἶχε καλῶς. Ἂν ὄχι, τότε τὸ αἴτημα τοῦ ἀγωνιζόμενου λαοῦ τῆς Κύπρου ἔπρεπε ν' ἀπεμπολητεῖ καὶ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικό του κίνημα νὰ συντριβεῖ.

Στὶς 15/1/1950 ἡ Ἐθναρχία τῆς Κύπρου διενήργησε τὸ ἀνεπίσημο δημοψήφισμα γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Ψήφισαν 224.747 ἑλληνοκύπριοι. Ὑπὲρ τῆς ἕνωσης τοῦ νησιοῦ μὲ τὴν Ἑλλάδα τάχθηκαν 215.108 ψηφοφόροι. Τὸ δημοψήφισμα ἀποτελοῦσε πανηγυρικὴ ἐκδήλωση ὑπὲρ τοῦ αἰτήματος τῆς ἕνωσης. Μὰ παράλληλα ὑπῆρξε καὶ μιὰ πράξη ποὺ ἔβαζε τὶς βάσεις γιὰ τὸ χωρισμὸ τῶν Κυπρίων σὲ δυὸ ξέχωρες κοινότητες. Οἱ τουρκοκύπριοι ἀποκλείονταν ἀπὸ μιὰ τόσο σημαντικὴ ἐκδήλωση. Αὐτὸ ἦταν τὸ πιὸ σημαντικὸ πρακτικὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος.

Ἡ ἀστικὴ τάξη, ποὺ ἴσαμε τὸ 1948 χαρακτήριζε ἀντεθνικοὺς ὅσους ἦταν ὑπὲρ τοῦ αἰτήματος τῆς ἕνωσης, τώρα παρουσιαζότανε ζηλωτής της. Μὰ χρησιμοποίησε τὸ αἴτημα ὄχι γιὰ νὰ δυναμώσει τὸ κυπριακὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα, ἀλλὰ γιὰ νὰ

διεθνοποιήσει τὸ κυπριακὸ ζήτημα, γιὰ νὰ τὸ ἐντάξει στὸν ἀνταγωνισμὸ τῶν μεγάλων δυνάμεων γιὰ τὴν κυριαρχία στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο καὶ στὴν Ἐγγὺς Ἀνατολή. Στὶς 10 Αὐγούστου 1953 ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ζήτησε ἀπὸ τὸ γενικὸ γραμματέα τοῦ Ο.Η.Ε. νὰ γραφτεῖ τὸ κυπριακὸ ζήτημα στὰ θέματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ παγκόσμιου ὀργανισμοῦ. Ἡ αἴτησή του ἀπορρίφθηκε. Στὶς 16 Αὐγούστου 1954 προσέφυγε ἐπίσημα ἡ Ἑλλάδα στὸν Ο.Η.Ε. Καὶ πάλι τὸ ἀποτελεσμα ὑπῆρξε μηδεν. Και θα πρέπει νὰ σημειωθεῖ πὼς στὸ διάστημα 1950-1954 ὁ λαὸς τῆς Κύπρου κρατήθηκε μακριὰ καὶ ξένος πρὸς ὅλες αὐτὲς τὶς δραστηριότητες. Κανένας δὲν τοῦ ἔδινε λογαριασμό, ἐνῶ παράλληλα ἄρχισε νὰ καλλιεργοῦνται οἱ προστριβὲς ἀνάμεσα στοὺς ἑλληνοκύπριους καὶ στοὺς τουρκοκύπριους καὶ νὰ βαθαίνει ὁ χωρισμὸς τῶν ἑλληνοκύπριων σ' ἐθνικόφρονες καὶ μή.

Τώρα, τὸ πρωταρχικὸ πρόβλημα ἦταν μὲ ποιὸ τρόπο οἱ Η.Π.Α. θὰ ἔπαιρναν τὴ θέση τῆς Ἀγγλίας στὴν Κύπρο. Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου ἀπὸ τὰ ἀποικιακὰ δεσμὰ ἀπὸ ἄμεσο, καφτό, πρόβλημα ποὺ ηταν, εγινε *πρόφαση* γιὰ τὴν προώθηση τῶν σχεδίων τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ. Ἡ Ἀγγλία, γιὰ ν' ἀποκρούσει τοὺς ἀνταγωνιστές της, χτύπησε στὴν ἀχίλλειο φτέρνα τοῦ ἀμερικάνικου στρατηγικοῦ συστήματος τῆς περιοχῆς: στὴ νοτιοανατολικὴ πτέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ. Καὶ δὲν τῆς ἦταν καθόλου δύσκολο. Ἡ ἡγεσία τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ στρατόπεδου εἶχε ἀλλάξει. Ἡ παλιὰ ἑνότητα τῶν ἐργαζομένων τῆς Κύπρου (Ἑλλήνων καὶ Τούρκων) δὲ μποροῦσε νὰ διατηρηθεῖ. Ἔτσι, μὲ δικαιολογία τὴν προστασία τῶν Τουρκοκυπρίων, ἡ Ἀγγλία ἀνάμειξε στὰ 1955 τὴν Τουρκία. Καὶ ἡ ἀπάντηση: ἡ ἔνοπλη πάλη τοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου ἐνάντια στοὺς ἄγγλους ἀποικιοκράτες.

Ὁ ἔνοπλος ἀγώνας τῆς ΕΟΚΑ, μὲ ἀρχηγὸ τὸν Γ. Γρίβα, τὸν παλιὸ ἡγέτη τῆς κατοχικῆς Χ, δὲν ἦταν ψεύτικος. Δὲν ἦταν ἁπλὲς τρακατροῦκες. Οἱ κύπριοι πάλευαν ἀληθινὰ καὶ ἔδιναν τὴ ζωή τους γιὰ τὴν πραγμάτωση τοῦ πόθου τους. Μά, μιὰ καὶ τὸ ἐθνικὸ ζήτημα τῆς Κύπρου εἶχε γίνει παράγοντας τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων, ἦταν ἐπόμενο ν' ἀξιοποιεῖται ὁ ἀγώνας αὐτὸς γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν ἐχθρῶν τῆς λευτεριᾶς τῆς Κύπρου. Καὶ ἡ ἀπόδειξη δὲν ἄργησε νὰ ἔλθει.

Στὶς 29 Αὐγούστου 1955, πέντε μῆνες ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔναρξη τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα, συνέρχονταν στὸ Λονδίνο οἱ ὑπουργοὶ ἐξωτερικῶν Ἑλλάδας, Τουρκίας καὶ Ἀγγλίας γιὰ νὰ συζητήσουν τὸ μέλλον τῆς Κύπρου. Ἡ Ἑλλάδα τῆς ἀμερικανοκρατίας θυσίαζε τὸ αἴτημα τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν Κυπρίων ὑπὲρ τῆς λεγόμενης ἑλληνοτουρκικῆς φιλίας, δηλαδὴ ὑπὲρ της συνοχῆς καὶ τῆς ενοτητας της νοτιοανατολικῆς πτέρυγας τοῦ στρατηγικοῦ συστήματος τοῦ ΝΑΤΟ. Ἀπὸ τότε, γιὰ τὶς Η.Π.Α. καὶ τὴν Ἑλλάδα τῆς ἀμερικανοκρατίας, ζωτικὸ πρόβλημα ἔγινε μὲ ποιὸ τρόπο θὰ ἔπαιρναν μὲ τὸ μέρος τους τὴν Τουρκία στὴν πάλη γιὰ τὴν ἔξωση τῶν ἄγγλων ἀποικιοκρατῶν ἀπὸ τὸ νησί. Κατὰ συνέπεια τὸ αἴτημα τῆς ἕνωσης ἔπρεπε νὰ θαφτεῖ. Γιατὶ ἡ Τουρκία, γύρευε μερτικό. Ἡ Ἀγγλία, πάλι, ἀπὸ τότε, προσπαθοῦσε να κάνει ἀδύνατη τὴν ἑλληνοτουρκικὴ συνεννόηση δημιουργώντας χάσμα ἀνάμεσα στοὺς ἑλληνοκυπρίους καὶ στοὺς τουρκοκυπρίους. Ἔτσι γιγάντωσε καὶ τὸ λεγόμενο ἐσωτερικὸ ἐθνικὸ πρόβλημα τῆς Κύπρου. Στὰ τέσσερα περίπου χρόνια ποὺ κράτησε ὁ ἔνοπλος ἀγώνας τῆς ΕΟΚΑ τὸ κυπριακὸ ζήτημα εἶχε γίνει ἕνα ἀπὸ τὰ καφτὰ θέματα

τοῦ ΟΗΕ καὶ τοῦ ΝΑΤΟ. Στὰ παρασκήνια, στοὺς διαδρόμους τοῦ ΟΗΕ, στὰ κρησφύγετα τοῦ ΝΑΤΟ κ.λπ. γίνονταν συνομιλίες καὶ συσκέψεις χωρὶς νὰ γνωρίζει τίποτα ὁ λαὸς τῆς Κύπρου ποὺ ἔχυνε τὸ αἷμα του. Καρπὸς ὅλων αὐτῶν τῶν μηχανορραφιῶν ἦταν οἱ περιβόητες συμφωνίες τῆς Ζυρίχης καὶ τοῦ Λονδίνου (Φεβρουάριος 1959). Τότε εἶχε ξεσηκωθεῖ ὁλόκληρη ἡ ἀντιπολίτευση στὴν Ἑλλάδα. Σὲ κοινὴ ἀνακοίνωσή τους οἱ νεολαῖες τῆς Ε.Δ.Α., τῆς Δημοκρατικῆς Ἕνωσης, τοῦ Κόμματος τῶν Προοδευτικῶν, τῆς Νέας Ἀγροτικῆς Κίνησης, διακήρυτταν: «Ἂς προσπαθῆ ἡ Κυβέρνησις νὰ καταπνίξη τὴν φωνὴν τοῦ Ἔθνους. Ἂς ἀπαντᾶ μὲ τὴν κραυγὴν «αἶσχος» στὴν ἰαχὴν «ΖΗΤΩ Η ΕΝΩΣΙΣ». Οὐδένα θὰ πτοήση καὶ οὐδὲν θὰ ἐπιτύχη. Ὁ Κυπριακὸς λαὸς θὰ συνεχίση σταθερὸς καὶ ἀποφασισμένος τὸν δρόμον του, τὸν δρόμον τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας, τὸν δρόμον τῆς Ἑνώσεως τῆς Κύπρου μὲ τὴν Ἑλλάδα, μέχρι ποὺ νὰ ξημερώση μιὰν αὐγὴ καὶ νὰ τὸν καλέση ὁ λυτρωμὸς» (10). Μά, παρὰ τὴ θέρμη τους, οἱ πιὸ πάνω νεολαῖες ξεχνούσανε πὼς τὰ λόγια τους ἦταν ξεθυμάσματα καὶ τίποτα ἄλλο. Γιὰ νὰ γίνονταν πράξη χρειαζότανε νὰ ξαναγίνει ἡ ἐργατικὴ τάξη ὁ ἡγέτης τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος. Διαφορετικὰ καὶ οἱ ἴδιες πολὺ γρήγορα θὰ ξεχνούσανε τ' ἀναθέματα καὶ τὶς κατάρες τους (κι ἔτσι ἔγινε).

Τί ἦταν στὴν πραγματικότητα οἱ συνθῆκες τῆς Ζυρίχης καὶ τοῦ Λονδίνου; Μιὰ κυνικὴ συμφωνία τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Η.Π.Α. καὶ τῶν καθεστώτων τῆς ἀμερικανοκρατίας στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Τουρκία. Ἡ Ἀγγλία ἀποδεχότανε σὰν συγκυρίαρχους στὴν Κύπρο τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκία (στὴ διπλωματικὴ γλώσσα αὐτὸ ἀποδόθηκε μὲ τὸν ὅρο ἐγγυήτριες δυνάμεις). Ἔπαυε νὰ εἶναι ὁ μοναδικὸς κυρίαρχος τοῦ νησιοῦ. Οἱ Η.Π.Α. ἔβαζαν τὸ ποδάρι τους στὴν Κύπρο μὲ ἐνδιάμεσους τοὺς «συμμάχους» τους. Παράλληλα, ὅμως, ἡ Ἀγγλία ἐξασφάλιζε ὁρισμένα ἐδάφη τῆς Κύπρου, ποὺ τὰ μετάτρεπε σὲ ἀγγλικὰ ἐδάφη (Δεκέλεια, Ἀκρωτήρι), καὶ τὴ δέσμευση πὼς ἡ Κύπρος θὰ εἶναι μέλος τῆς βρετανικῆς Κοινοπολιτείας. Ἡ Τουρκία ἔπαιρνε τὸ δικαίωμα νὰ διατηρεῖ στρατιωτικὲς δυνάμεις στὸ νησί, νὰ ἐπεμβαίνει στρατιωτικὰ σὰν ἐγγυήτρια δύναμη γιὰ τὴν «προστασία τῶν Τουρκοκυπρίων». Ἐπίσης ἀποσποῦσε οὐσιαστικὰ διομολογικὰ προνόμια γιὰ τὴν τουρκοκυπριακὴ μειονότητα, προνόμια ποὺ μποροῦσε νὰ τὰ χρησιμοποιήσει σὰ μεγάλα ἀτού της. Ἡ Ἑλλάδα γινότανε κι αὐτὴ ἐγγυήτρια δύναμη κι ἀποχτοῦσε ὅλα τὰ πλεονεχτήματα ποὺ πρόσφερνε στὸ ἑλληνικὸ κεφάλαιο ἡ ὕπαρξη μιᾶς «δεύτερης Ἑλλάδας», δηλαδὴ ἡ ὕπαρξη τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ποὺ δὲ θ' ἀνῆκε στὸ ΝΑΤΟ. Οἱ Η.Π.Α. ξαναστα-θεροποιούσανε τὴ νοτιοανατολικὴ πτέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ καὶ εἶχαν ἀκόμα τὴ δυνατότητα, ἄλλοτε μὲ τὴν Τουρκία κι ἄλλοτε μὲ τὴν Ἑλλάδα, νὰ κάνουν ἐρείπιο ὅ,τι οἰκοδομήθηκε μὲ τὶς εὔθραυστες συνθῆκες τῆς Ζυρίχης καὶ τοῦ Λονδίνου. Ὅσο γιὰ τὸ λαὸ τῆς Κύπρου, αὐτὸς ἔχανε τὸ δικαίωμα ἔστω καὶ στὰ λόγια νὰ ζητεῖ τὴν αὐτοδιάθεσή του. Ἀπὸ τὸ 1959 ἔπρεπε νὰ ξεχάσει καὶ τὸ αἴτημα τῆς ἕνωσης κι ὅ,τιδήποτε ποὺ μποροῦσε νὰ ἔχει σχέση μὲ τὴν πραγματική του λευτεριά. Εἶχε ἀποχτήσει, σύμφωνα μ' ἔκφραση τοῦ Σ. Βενιζέλου, τὴν «ἁλυσοδεμένη ἀνεξαρτησία» τοῦ νησιοῦ του κάτω ἀπὸ τὸ ἠχηρὸ διπλὸ ὄνομα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας – Κύμπρις Τζουμχουριετί.

Τὸ «Στάτους Κβὸ» τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας δὲν ἄντεξε περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἡ τελετὴ τῆς ἀνακήρυξής της. Καὶ τὸ φιάσκο τῆς Ζυρίχης καὶ τοῦ Λονδίνου γρήγορα ἀπόδειξε τὶς τρομερὲς καταστρεπτικὲς συνέπειές του. Οἱ ἀπολογητὲς τῆς παράδοσης τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος στὰ νύχια τῶν ἡγεμονικῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων ἄρχισαν νὰ διαδίδουν τὴ θεωρία τῶν ἐφικτῶν λύσεων, δηλαδὴ τοῦ μικρότερου κακοῦ, κ.λπ. Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ κυπριακὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα ἀντικειμενικὰ δὲν ἔπαυε νὰ ὑπάρχει. Μάλιστα, ἐξακολουθοῦσε νὰ εἶναι ὁ καταλυτικὸς παράγοντας ὅλων τῶν ἐξελίξεων στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Χάρη σ' αὐτό, ὁ πρόεδρος τῆς Κύπρου ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ὑποχρεώθηκε, τὸν Αὔγουστο τοῦ 1963, νὰ ζητήσει τὴν ἀναθεώρηση τοῦ κυπριακοῦ Συντάγματος. Τὸ Δεκέμβρη τοῦ ἴδιου χρόνου ζήτησε καὶ τὴν ἀναθεώρηση τῶν συνθηκῶν τῆς Ζυρίχης-Λονδίνου. Γιὰ ν' ἀνακοπεῖ καὶ νὰ χτυπηθεῖ στὴ γέννησή της κάθε τέτοια προσπάθεια, χρησιμοποιήθηκε ὁ τουρκικὸς παράγοντας. Ἡ Τουρκία ἀπείλησε εἰσβολὴ στὴν Κύπρο κι ἄρχισαν ἔνοπλες συγκρούσεις ἀνάμεσα σ' ἑλληνοκυπρίους καὶ τουρκοκυπρίους. Ἡ ἐπίσημη Ἑλλάδα ἀρνήθηκε νὰ ὑποστηρίξει τὸ Μακάριο. Ὁ τότε ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν, Σ. Βενιζέλος, δήλωνε κατηγορηματικὰ στὸ Μακάριο: «Σεῖς ὑπογράψατε τὶς συνθῆκες τῆς Ζυρίχης, σεῖς ἔχετε καὶ τὴν εὐθύνη. Δὲν θὰ μπλέξω τὴν Ἑλλάδα σὲ πόλεμο γιὰ τὰ λάθη τὰ δικά σας» (11). Ἡ ὅλη προσπάθεια κατάληγε στὴ δημιουργία τῶν τουρκοκυπριακῶν θυλάκων. Ἀντὶ νὰ ἀναθεωρηθοῦν οἱ συνθῆκες τῆς Ζυρίχης-Λονδίνου ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος ἄρχισε νὰ ἐφαρμόζεται τὸ σχέδιο τοῦ διαμελισμοῦ τοῦ νησιοῦ. Ἔτσι μονάχα θὰ συντριβότανε καὶ τὸ ἐθνικὸ κίνημα τῶν Κυπρίων. Ἀκολούθησαν ἡ ἵδρυση τῆς ἑλληνοκυπριακῆς ἐθνοφρουρᾶς καὶ τῶν τουρκοκυπριακῶν σωμάτων, ἡ ἀποστολὴ ἀπὸ τὸ «ἐθνικὸ κέντρο» τοῦ Γ. Γρίβα στὴν Κύπρο μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἀρχιστράτηγου, ἡ ἐπίθεση, μὲ διαταγὴ τοῦ Γ. Γρίβα, τῆς ἐθνοφρουρᾶς ἐνάντια σ' ἕνα τουρκοκυπριακὸ θύλακα στὸ βορειοδυτικὸ τμῆμα τοῦ νησιοῦ, ὁ σκληρὸς βομβαρδισμὸς τῆς Κύπρου ἀπὸ τὴν τουρκικὴ ἀεροπορία καὶ τελικὰ ἡ ἀποστολὴ στρατευμάτων τοῦ Ο.Η.Ε. ποὺ εἶχαν γιὰ καθῆκον τους νὰ ὁριστικοποιήσουν τὸ χωρισμὸ τοῦ νησιοῦ σὲ ἑλληνοκυπριακὲς περιοχὲς καὶ σὲ τουρκοκυπριακοὺς θύλακες. Ἀπὸ τότε εἶχε γίνει πιὰ ὁλοφάνερο ποῦ ὁδηγιότανε τὸ κυπριακὸ ζήτημα. Τότε προβλήθηκε καὶ τὸ περιβόητο σχέδιο Ἄτσεσον γιὰ τὴ διχοτόμηση καὶ τὴ διπλὴ ἕνωση. Οἱ Η.Π.Α., ἐκμεταλλευόμενες τὴ βαριὰ ἥττα τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος, προωθοῦσαν τὰ σχέδιά τους. Ἡ συνθηκολόγα πολιτικὴ τῆς ἀστικῆς ἡγεσίας τοῦ ἐ-

θνικοῦ κινήματος τῆς Κύπρου ἄρχισε νὰ προωθεῖ γιὰ στόχο της τὴ διατήρηση τῆς ζυριχιακῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας. Τὸ αἴτημα τῆς αὐτοδιάθεσης-ἕνωσης ἀπεμπολιότανε. Παρουσιάστηκε ἀνοιχτὸ σχίσμα στὴν ἡγεσία (Μακαριακοὶ-Γριβικοί). Ἡ Λευκωσία στὴν προσπάθειά της νὰ ἐπιζήσει σὰν κυπριακὴ κυβέρνηση δέχεται τὴν ἀνάμειξη τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ ἀγοράζει ὅπλα ἀπὸ τὶς ἀνατολικὲς χῶρες. Ἡ διαπάλη τῶν δυὸ ὑπερδυνάμεων γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς Μεσογείου ἀποτέλεσε καινούργιο στοιχεῖο στὶς ἐξελίξεις τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος. Κάλυμμα ὅλων τῶν μηχανορραφιῶν γίνονται οἱ περιβόητες διακοινοτικὲς συνομιλίες καὶ ὁ Ο.Η.Ε., ποὺ πρόθυμα ἐπισημοποιοῦσε κάθε ἀπόφαση σὲ βάρος τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ.

Ὁ Ο.Η.Ε. ὄχι μονάχα ἔγινε ὁ φύλακας τῆς διχοτόμησης τῆς Κύπρου σὲ ἑλληνοκυπριακὲς περιοχὲς καὶ σὲ τουρκοκυπριακοὺς θύλακες, μὰ καὶ πάντα ἐρχότανε μὲ τὸ κύρος του νὰ καλύπτει ὅλες τὶς προδοσίες ποὺ γίνονταν σὲ βάρος τοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου. Θὰ ἀναφέρουμε μονάχα ἕνα παράδειγμα, ποὺ ἴσως νὰ εἶναι ἄγνωστο σὲ πολλούς. Ὅταν καὶ πάλι τὸ Νοέμβρη τοῦ 1967 δημιουργήθηκε τεχνητὴ ὀξύτητα στὸ Κυπριακὸ μὲ σκοπὸ ν' ἀποσυρθοῦν ἀπὸ τὸ νησὶ οἱ ἑλληνικὲς στρατιωτικὲς δυνάμεις, ἦταν ὁ Ο.Η.Ε. ποὺ ἔπαιξε πρωτεύοντα ρόλο στὴν ἱλαροτραγωδία. Στὴν ἀρχὴ συναντήθηκαν οἱ ἡγέτες τῆς χούντας μὲ τοὺς Τούρκους στὸν Ἕβρο. Ἐκεῖ κλείστηκε ἡ συμφωνία γιὰ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Κύπρο οἱ 15-20.000 ἕλληνες στρατιῶτες (τέλη Νοεμβρίου 1967). Ὁ THOMAS EHRLICH μᾶς πληροφορεῖ πὼς «στὶς 24 Νοεμβρίου 1967 ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Τουρκία συμφωνήσανε ὅτι ὁποιαδήποτε συμφωνία ἀνάμεσά τους θὰ ἔπαιρνε τὴ μορφὴ μιᾶς ἔκκλησης ἀπὸ τὴ μεριὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τοῦ Ο.Η.Ε.». Ἀμέσως, τὴν ἴδια ἡμέρα, ὁ Οὺ Θὰντ ἔκανε τὴν ἔκκλησή του. Μ' αὐτὴ παρότρυνε καὶ τὶς τρεῖς κυβερνήσεις, Ἀθήνας, Ἄγκυρας καὶ Λευκωσίας, «νὰ ἐπεξεργαστοῦν πρόγραμμα σταδιακῆς μείωσης τῶν δυνάμεών τους στὴν Κύπρο μὲ σκοπὸ τὴν τελικὴ καὶ ἀπόλυτη ἀνάκληση ὅλων τῶν μὴ κυπριακῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων». Στὶς 30 Νοεμβρίου κλείστηκε ἡ ἑλληνοτουρκικὴ συμφωνία. Ὁ Οὺ Θὰντ ἔκανε καὶ πάλι νέα ἔκκληση. Καὶ τότε ἡ κυβέρνηση τῶν συνταγματαρχῶν τῆς Ἀθήνας ἀπάντησε: «τὴν ἀποδεχόμαστε καὶ εἴμαστε ἕτοιμοι νὰ ἐφαρμόσουμε τὶς ὑποδείξεις της» (12). Ἡ συμπαιγνία δὲν εἶχε προηγούμενο.

Ἡ Κύπρος ἔμεινε ὁλότελα ἀπροστάτευτη. Τὰ σχέδια γιὰ τὴν ὁριστικὴ διχοτόμησή της προχωρούσανε. Ἡ ἐδραίωση τῆς ἀμερικανοκρατίας στὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ ἀπαιτήσεις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν μεγάλων δυνάμεων γιὰ τὴν κυριαρχία στὴ Μεσόγειο δὲν ἄφηναν κανένα περιθώριο γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ ὁλοκληρωτικὴ καταστροφή. Ἡ μόνη σωτήρια λύση ἦταν νὰ πάρει ἡ ἐργατικὴ τάξη τὴν ἡγεσία τοῦ ἀγώνα καὶ νὰ βγάλει τὸ κυπριακὸ ζήτημα ἀπὸ τὴ σκακιέρα τοῦ ΝΑΤΟ, τοῦ Ο.Η.Ε. κ.λπ. Μὰ μιὰ τέτοια προϋπόθεση δὲν ὑπῆρχε. Τὰ κόμματα τῆς ἀριστερᾶς (στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἑλλάδα) εἶχαν ἀπόλυτα συνθηκολογήσει. Καινούργιες πολιτικὲς δυνάμεις τῆς ἐργατιᾶς δὲν ὑπῆρχαν. Ἡ τραγωδία, ἐπόμενο ἦταν νὰ ἀποκορυφωθεῖ.

Ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῆς Κύπρου καὶ στὴν ἐπίσημη Ἑλλάδα τῆς ἀμερικανοκρατίας καὶ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι ἀγεφύρωτη. Καὶ ἡ δύναμη τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος εἶναι τέτοια ποὺ ἀνάτρεψε δεκατρεῖς κυβερνήσεις τῆς Ἀθήνας! Ἀκόμα ἀνάτρεψε καὶ τὸν Παπαδόπουλο καὶ τὸν Δ.

Ἰωαννίδη. Μὰ ἡ ἡγεσία του, ἡ ἀστικὴ τάξη, δὲ μποροῦσε νὰ τὸ ὁδηγήσει σὲ νίκες. Ἔτσι δημιουργήθηκε ὁ ἐμφύλιος σπαραγμὸς ἀνάμεσα στοὺς Μακαριακοὺς καὶ στοὺς Γριβικοὺς (ΕΟΚΑ Β΄), ἔτσι φτάσαμε στὸ πραξικόπημα τοῦ Ἰούλη 1974 καὶ στὴν τουρκικὴ εἰσβολή. Ἡ τουρκοκρατία στὴν Κύπρο εἶναι ἀναμφισβήτητο γεγονός.

Στὶς καινούργιες συνθῆκες τί κάνουν ἡ ἡγεσία τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοῦ κινήματος καὶ τὸ «ἐθνικὸ κέντρο»; Τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια. Πηγαινοέρχονται ἀπὸ τὸν Ο.Η.Ε., τὸ ΝΑΤΟ, κ.λπ. Ἀναγνωρίζουν γιὰ «μεσολαβητὴ» τὶς Η.Π.Α., ἀπειλοῦν πὼς θὰ πᾶνε καὶ στὴ Μόσχα, συνεχίζουν τὶς διακοινοτικὲς συνομιλίες, ζητοῦν τὴν προστασία τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ.λπ. κ.λπ. Κοντολογὶς συνεχίζουν τὴν ἴδια πολιτική, αὐτὴ ποὺ ὁδήγησε στὴν τουρκικὴ κατοχή. Στὸ μεταξύ, οἱ τουρκοκύπριοι ἀνενόχλητοι μαζικὰ πηγαίνουν στὸ βόρειο τμῆμα τοῦ νησιοῦ. (ὄχι μονάχα οἱ 9.000 τῶν βρετανικῶν βάσεων, μὰ καὶ δεκάδες χιλιάδες ἄλλοι), οἱ ἑλληνοκύπριοι φεύγουν γιὰ τὴν Ἑλλάδα, τὸν Καναδὰ κ.λπ., καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐπίσημοι (ὅπως ὁ ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Ἄμυνας) μιλᾶνε γιὰ τὸ Αἰγαῖο καὶ γιὰ τὰ νησιά του ποὺ τὰ νοστάλγησαν «οἱ παλιοὶ κάτοικοί τους Τοῦρκοι»!! Τὸ βαρύτατο πλῆγμα ποὺ δέχθηκε τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῆς Κύπρου ἄνοιξε καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ Αἰγαίου. Ἡ κυβέρνηση τῆς Ἀθήνας ἔκανε καὶ πάλι τὸ πρῶτο βῆμα στὶς παραχωρήσεις. Ὅπως τὸ 1955 πήγαινε στὸ Λονδίνο γιὰ νὰ συζητήσει μὲ τὴν Τουρκία καὶ τὴν Ἀγγλία τὸ μέλλον τῆς Κύπρου, ἔτσι καὶ τώρα δέχεται τὶς ἑλληνοτουρκικὲς διαπραγματεύσεις γιὰ τὴν κοινὴ προσφυγὴ στὸ διεθνὲς δικαστήριο τῆς Χάγης (τοῦ Ο.Η.Ε.) γιὰ τὴν «εἰρηνικὴ ἐπίλυση» τῆς διένεξης γιὰ τὸ Αἰγαῖο. Τὸ κακὸ ποὺ ἄρχισε μὲ τὴν προδοσία τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος τῆς Κύπρου ἄρχισε νὰ ἐπεκτείνεται καὶ στὴν καρδιὰ τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ κατάσταση εἶναι ὅσο ποτὲ ἄλλοτε ἐπικίνδυνη γιὰ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ στὸ σύνολό του. Ἡ διαπάλη τῶν δυὸ ὑπερδυνάμεων γιὰ τὴν παγκόσμια ἡγεμονία ἐντείνεται παρὰ τὸ τεχνητὸ κλίμα τῆς λεγόμενης «ὕφεσης» καὶ τῶν μυστικῶν συμφωνιῶν. Ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν κυριαρχία στὴ Μεσόγειο καὶ στὴν Ἐγγὺς Ἀνατολὴ ὀξύνεται. Ὅλες οἱ ἀντιθέσεις βαθαίνουν. Ἡ ἀμερικανοκρατία στὴν Ἑλλάδα κλονίζεται. Γίνεται λόγος γιὰ νέο πόλεμο στὴ Μέση Ἀνατολή. Γίνεται λόγος γιὰ κατάχτηση τῶν ἀραβικῶν πετρελαιοπηγῶν. Ὁ Πάπας φοβᾶται ἀκόμα καὶ τρίτο παγκόσμιο πόλεμο. Ὅλα συνηγοροῦν πὼς ἔχουμε νὰ γνωρίσουμε καινούργιες κρίσεις καὶ ἔνοπλες συγκρούσεις.

Ἂν ἀφεθεῖ νὰ συντριβεῖ τὸ κυπριακὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα, τότε σίγουρα θὰ ἔχουμε πολὺ δυσάρεστες ἐκπλήξεις καὶ στὴν ἴδια τὴν Ἑλλάδα. Τὸ γεγονὸς καὶ μονάχα πὼς τώρα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κυπριακὸ ἔχουμε καὶ πρόβλημα Αἰγαίου, εἶναι τὸ πιὸ πειστικὸ ἀποδεικτικό. Μὰ οὐσιαστικό, βασικό, εἶναι νὰ δοῦμε τί χρειάζεται ὁ τόπος γιὰ νὰ μπορέσει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Κύπρο ν' ἀντιμετωπίσει μὲ ἐπιτυχία καὶ γιὰ λογαριασμό του τὴν καινούργια κατάσταση. Κι ἀπὸ ὅσα εἴπαμε δὲν εἶναι δύσκολη ἡ ἀπάντηση: χρειάζεται ἕνα δυνατὸ λαϊκὸ ἀντιιμπεριαλιστικὸ κίνημα μὲ ἡγέτη τὴν ἐργατικὴ τάξη. Τίποτα ἄλλο δὲ μπορεῖ νὰ τὸν σώσει ἀπὸ καινούργιες συμφορές. Χωρὶς αὐτὴ τὴν προϋπόθεση κινδυνεύει νὰ ξεκληριστεῖ ὁ κυπριακὸς ἑλληνισμὸς καὶ νὰ συρθεῖ ὁλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς σὲ νέες ἐθνικὲς καταστροφές. Ὁ κίνδυνος εἶναι ὠμός, πραγματικός.

1. THOMAS EHRLICH: CYPRUS 1958-1967, LONDON 1974, σ.Ι
2. Ν. Ψυρούκη: Ὁ φασισμὸς καὶ ἡ 4η Αὐγούστου, 1974, σ. 55.
3. Γ. Παπανδρέου: Ἡ Ζωή μου, Ἀθῆναι 1966, σ. 246-247.
4. Λόγος τοῦ Μπαλτατζῆ στὸ Στάδιο στὶς 7/7/1946.
5. ΚΟΜΕΠ, ἀριθ. 8/1946, σ.495.
6. Ἀνταῖος, ἀριθ. 8/1946, σ. 162.
7. NEW YORK POST, 26/5/1948.
8. Ι. Γ. Κορωνάκη: Ἡ πολιτεία τῆς 4ης Αὐγούστου, 1950, σ. 191.
9. Μιὰ πρώτη νύξη, πολὺ δειλή, ἔγινε ἀπὸ τὴ Βουλὴ τὸ Φλεβάρη τοῦ 1947, δηλαδὴ ὅταν τὸ δόγμα Τρούμαν ἦταν στὰ σκαριά.
10. Ἠγωνίσθησαν οἱ Κύπριοι, ἐνίκησεν ἡ Τουρκία, Ἀθῆναι 1959, σ. 4.
11. Ὁ Π. Γαρουφαλιᾶς ἀποκαλύπτει, ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, 25/9/1974.
12. TH. EHRLICH, στὸ ἴδιο, σ. 114-115.

Ν. Ψυρούκης

ΚΥΠΡΙΑΚΟ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΚΕΛ

Μιὰ ἀπάντηση τοῦ Π. Παιονίδη, τῆς Κ.Ε. τοῦ ΑΚΕΛ

Μὲ χαρὰ δημοσιεύουμε τὸ παρακάτω γράμμα ποὺ πήραμε ἀπὸ τὸν Π. Παιονίδη, μέλος τῆς Κ.Ε τοῦ ΑΚΕΛ. Γιατὶ δίνεται ἔτσι ἡ εὐκαιρία στοὺς ἀναγνῶστες τοῦ ΑΝΤΙ νὰ γνωρίσουν τὴν προβληματικὴ ποὺ βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὴν πολιτικὴ πρακτικὴ τοῦ μεγάλου κόμματος τῆς μαρξιστικῆς Ἀριστερᾶς στὸ μαρτυρικὸ νησί. Καὶ τὸ δημοσιεύουμε τὸ κείμενο αὐτὸ μὲ χαρά, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ ΑΚΕΛ ἀδικεῖ τὸ ΑΝΤΙ. Γιατὶ τὸ ἀδικεῖ ὅταν, ταυτίζοντας τὶς ἀπόψεις τοῦ συνεργάτη μας Πλουτῆ Σέρβα μὲ ἐκεῖνες τοῦ ΑΝΤΙ, μᾶς ἀποδίδει, ἔστω ἔμμεσα, κάτι ποὺ δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα. Δὲν θὰ ὑπερασπιστοῦμε ἐδῶ τὸν Πλουτῆ Σέρβα, γιατὶ πιστεύουμε ὅτι εἶναι σὲ θέση νὰ τὸ κάνει μόνος του. Καὶ γιατὶ ἀκόμα πιστεύουμε ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἔχει τὶς δικές του ἀπόψεις, ὅπως ἔχουμε καὶ μεῖς τὸ χρέος νὰ δίνουμε στοὺς ἀναγνῶστες μας ὄχι μόνο τὶς δικές μας, ἀλλὰ καὶ ἄλλες ἀπόψεις, ὥστε, πληρέστερα ἐνημερωμένοι, νὰ μποροῦν καὶ νὰ προβληματιστοῦν σωστότερα. Ὅμως, μᾶς ἐκπλήττει ποὺ ὁ κ.Παιονίδης δὲν φαίνεται νὰ εἶδε, μέσα στὶς δεκάδες σελίδες ποὺ ἀφιερώσαμε στὸ Κυπριακὸ – σελίδες πέρα ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ ὑπογράφονται ἀπὸ τὸν Πλουτῆ Σέρβα – τὶς ἀπόψεις καὶ τὴ γραμμὴ ποὺ ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε.

Τὸ Περιοδικό σας ἀσχολεῖται συστηματικὰ καὶ κατ' ἐπανάληψη μὲ κυπριακὰ θέματα, τὸ ὁμολογῶ ὅμως πὼς βλέπω μὲ βαθιὰ πικρία μιὰ ἔντονη μονομέρεια στὰ κείμενα ποὺ φιλοξενεῖτε τόσο ὅσον ἀφορᾶ τὰ θέματα ὅσο καὶ ὅσον ἀφορᾶ τὸν τρόπο προσέγγισής τους. Κατανοῶ, φυσικά, πὼς τὸ «ΑΝΤΙ» ἀπὸ τὴ φύση του κυνηγᾶ τὰ ἐντυπωσιακά, τολμηρά, ἀμφισβητούμενα, θά 'λεγα, θέματα, καὶ πάλι ὅμως δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω γιατί τὸ μεγάλο δράμα τῆς Κύπρου, τὸ κατ' ἐξοχὴ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδας, αὐτὴ ἡ αἱμάσσουσα πληγὴ νὰ δίνεται ἀκριβῶς στὸ «ΑΝΤΙ» ὑπὸ μορφὴ ἄγριας πολεμικῆς ἐνάντια στὴν κυπριακὴ ἀριστερά. Οἱ ἀναγνῶστες σας παρακολουθοῦν ἀπὸ τεῦχος σὲ τεῦχος τὸ ξεδίπλωμα μιᾶς ἀπροσχημάτιστης ἐπίθεσης ἐνάντια στὸ ΑΚΕΛ, στὸ ὁποῖο οὔτε λίγο οὔτε πολὺ φορτώνονται ἀπὸ τὸν ἀρθρογράφο σας οἱ εὐθύνες γιὰ τὴν κυπριακὴ τραγωδία: «Στὴν Κύπρο ἡ Ἀριστερὰ μποροῦσε νὰ ἀποτρέψει τὴ συμφορά», εἶναι ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου στὸ τεῦχος τῆς 8ης Φεβρουαρίου. «Κυπριακὴ Ἀριστερὰ Ὑπόδειγμα ὑποταγῆς καὶ ἀφοσίωσης γιὰ νὰ παίξει ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴ σκακιέρα τοῦ κυπριακοῦ;», ἦταν ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου στὸ τεῦχος τῆς 11ης Ἰανουαρίου. Δὲν ὑπάρχει χαρακτηρισμὸς ποὺ δὲν προσάπτεται στὴν κυπριακὴ ἀριστερὰ – παρουσιάζεται προδοτικὴ (συμπράττει μὲ τοὺς βρετανοὺς ἀποικιστές!), καιροσκοπική, δουλική, δειλή, ἀλλοπρόσαλλη, στείρα κ.λπ. κ.λπ. Ἂν τὸ περιοδικό σας ἀνῆκε στὴν κατηγορία τῶν κίτρινων ἐντύπων θὰ ἦταν κατανοητὸς ὁ παθιασμένος αὐτὸς ἀντιακελισμὸς (ἡ Σία γιὰ ἐνημέρωσή σας αφιέρωσε στὸ ΑΚΕΛ σειρὰ ἀπὸ δοκίμια ποὺ κυκλοφοροῦν στὴν ἀγορά). Δὲν εἶναι ὅμως τέτοιο τὸ περιοδικό σας. Καὶ αὐτὸ εἶναι λυπηρό. Ἔχει μιὰ ἱστορία ἀντιφασιστική, ἀντιστασιακή, κυκλοφορεῖ μέσα σ' ἕνα κόσμο ποὺ θητεύει στὴν προοδευτική, ἀριστερὴ σκέψη, καὶ εἶναι τουλάχιστο ἀνεξήγητο αὐτὸ ποὺ κάνετε μεταφέροντας ἀβασάνιστα στὸ ἀναγνωστικό σας κοινὸ τὰ προσωπικὰ πάθη καὶ τὸ ἄγχος, τοὺς ὑποκειμενισμοὺς τοῦ ταχτικοῦ σας ἀρθρογράφου Πλουτῆ Σέρβα, ἑνὸς ἀπόβλητου τοῦ κόμματος τῶν κυπρίων ἐργαζομένων, ἑνὸς ἀπὸ χρόνια ἐπαγγελματία πολέμιου τοῦ κομμουνισμοῦ. Εἶναι ἔντιμο αὐτὸ ἔναντι τοῦ κυπριακοῦ Λαοῦ, ὅπου τὸ ἐλάχιστο ὁ ἕνας στοὺς τρεῖς δέχεται τὸ ΑΚΕΛ σὰν τὸν καθοδηγητὴ καὶ ἐμπνευστὴ τῶν ἀγώνων του, γιὰ νὰ μὴ ρωτήσω ἂν εἶναι αὐτὸ ἔντιμο ἔναντι τοῦ ἰδίου τοῦ κόμματος, τοῦ ὁποίου ἡ ἀποφασιστικὴ σφραγίδα βρίσκεται ἀπὸ δεκαετίες παντοῦ σ' ὅλες τὶς πτυχὲς τῆς ζωῆς τοῦ νησιοῦ; Ἐπιμένω, βλέπετε, σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, γιατὶ πιστεύω πὼς ὑπάρχει ἐδῶ μιὰ κατάφωρη ἀδικία, σὰν ληφθεῖ μάλιστα ὑπ' ὄψη πὼς ὅλα αὐτὰ γίνονται ἐρήμην τοῦ μεγάλου κατηγορουμένου, μπροστὰ σ' ἕνα κοινὸ ποὺ γιὰ πολλοὺς λόγους δὲν εἶναι ἐνημερωμένο γιὰ τὶς λεπτομέρειες τῶν κυπριακῶν πραγμάτων.

Καὶ τώρα ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν ἄρθρων. Δὲν πρόκειται, φυσικά, νὰ παρακολουθήσω τὸν ἀρθρογράφο σας σὲ ὅλη τὴν κλίμακα τοῦ ὑβρεολογίου του. Τ' ὁμολογῶ πὼς ἂν τ' ἄρθρα αὐτὰ εἶχαν δημοσιευθεῖ στὴν Κύπρο, τὸ ΑΚΕΛ θὰ τὰ προσπερνοῦσε μὲ περιφρόνηση, ὅπως ἔκανε δεκαετίες τώρα γιὰ ὅλη τὴν ἀρθρογραφία τοῦ Π.Σ. Κι αὐτὸ ἦταν τὸ μεγάλο παράπονο τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ποὺ ὅσο κι ἂν προσπαθοῦσε περνοῦσε θλιβερὰ ἀπαρατήρητος. Ἦταν τόσο κατακόρυφη ἡ πτώση του πρὸς ὁτιδήποτε μποροῦσε νὰ πλήξει τὸ ΑΚΕΛ καὶ τὴν ἡγεσία του. Ὅσο καὶ νὰ σᾶς φαίνεται παράξενο – λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη ἐκεῖνα ποὺ λέει τώρα – ὑπῆρξε καιρὸς ποὺ ὁ Π.Σ. ἦταν πρωταγωνιστὴς τῆς θέσης πὼς ἡ Κύπρος πρέπει νὰ παραμένει τυφλὰ πιστὴ στὸ ἐθνικὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας, πὼς δὲν πρέπει γιὰ κανένα λόγο νὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὸ σύνθημα τῆς αὐτοδιάθεσης. Θήτευσε ὁ Π.Σ. κατὰ καιροὺς καὶ στὰ σκοτεινὰ παρασκήνια τῆς ἀντιμακαριακῆς ἀντιπολίτευσης, πραγματοποίησε καὶ ταξίδια στὸ Πεκίνο, δημαγώγησε ἀρκετὰ καὶ γύρω ἀπὸ τὴν «Ἄνοιξη τῆς Πράγας» ἔχοντας πάντα σὰν κίνητρο τὸν παθιασμένο ἀντισοβιετισμὸ καὶ ἀντιακελισμό. Ὅλα αὐτὰ δὲν τὰ ξέρουν οἱ ἀναγνῶστες σας γιὰ νὰ προφυλαχτοῦν.

Ὁ ἴδιος λοιπὸν ὁ ἀρθρογράφος σας ἐντοπίζει στὸ τελευταῖο του ἄρθρο «τὰ ἁμαρτήματα» τοῦ ΑΚΕΛ στὴ θέση του γιὰ τὸ στάδιο τοῦ κυπριακοῦ ἀγώνα. Γιὰ τὸ ὅτι δηλαδὴ τὸ ΑΚΕΛ θεωροῦσε τὸ στάδιο ἐθνικοαπελευθερωτικό. Κι αὐτὸ εἶναι κατὰ τὴν ἄποψή του «τετραγωνικὰ λανθασμένο». Ἀπ' ἐδῶ, λέει, «ἀπορρέουν ὅλα τὰ κακὰ ποὺ κρατοῦσαν τὸ ΑΚΕΛ μὲ δεμένα τὰ χέρια, πιστὸ ἀκόλουθο στὴ γραμμὴ τοῦ ἐμπνευσμένου ἡγέτη». «Ἀπ' ἐδῶ ἡ ἄνευ ὅρων ὑποταγὴ στὸ Μακάριο». Ἀπ' ἐδῶ ἡ «ἀναστολὴ τῆς κάθε ταξικῆς ἐκδήλωσης». Ἀπ' ἐδῶ ἡ ἀπόφαση τοῦ ΑΚΕΛ νὰ μὴν καταχτήσει τὸ 1970 τὸν ἔλεγχο τῆς Βουλῆς. Τὸ ΑΚΕΛ, συνεχίζω νὰ παραθέτω τοὺς συλλογισμοὺς τοῦ ἀρθρογράφου σας, κάλυπτε τὰ πάντα πίσω ἀπὸ τὴ θέση ὅτι «ὁ ἀγώνας πρέπει νὰ εἶναι ἐνιαῖος». Στὴν κάθε λαϊκὴ δυσανασχέτηση πρόβαλλε πάντα ὁ ἀπόηχος τοῦ συνθήματος τοῦ ΑΚΕΛ γιὰ ἑνότητα! Κι ὅλα αὐτὰ τά 'κανε τὸ ΑΚΕΛ, κατὰ τὸν Π.Σ., ἐνῶ ἡ Κύπρος εἶχε ἀναγνωριστῆ ἀπὸ τὸ 1960 «σὰν ἀνεξάρτητο, κυρίαρχο κράτος»!! Ἦταν «πλήρως ἐλεύθερο στὴν ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ του πολιτική»!! Ὅσο γιὰ τὶς βρετανικὲς βάσεις στὰ ἐδάφη τῆς Κύπρου μήπως, ρωτᾶ, «ὁλόκληρη ἡ Εὐρώπη δὲν εἶναι κατεσπαρμένη μὲ βάσεις» κι ὅμως δὲν λένε οἱ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χῶρες πὼς περνοῦν ἀπὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ στάδιο ἀγώνα! Κι ὅσο γιὰ τὴ Συνθήκη Ἐγγύησης μήπως τόσες χῶρες στὴν Εὐρώπη δὲν εἶναι συνδεδεμένες μὲ τὸ ΝΑΤΟ ἢ τὸ Σύμφωνο τῆς Βαρσοβίας!

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀνεκδιήγητα γράφονται καὶ σερβίρονται μὲ σοβαροφάνεια ἐπιστημονικῆς ἀνάλυσης κι ἂς ἔχει μεσολαβήσει τὸ φοβερὸ καλοκαίρι τοῦ 1974 κι ἂς ἔχει διαφανεῖ μὲ τὸν πιὸ πειστικὸ τρόπο τὸ πόσο τραγικὰ εὔθραυστη ἦταν ἡ κυπριακὴ ἀνεξαρτησία, τὸ πόσο κοντά, μέσα στὴν αὐλή, μέσα στὸ σπίτι μας, βρίσκονταν ὁ ξένος κατακτητής. Τὸ ἐκπληκτικότερο ὅμως εἶναι ὅτι ὁ ἀρθρογράφος σας κάνει ἀναφορὰ καὶ στὴ Συνθήκη Ἐγγύησης, ποὺ τὰ ὁριά της ἦταν «σαφῶς καθορισμένα στὸν ἀποκλεισμὸ τῆς Ἑνώσεως καὶ τῆς διχοτομήσεως». Μὰ καὶ τὰ νήπια ἀκόμη ξέρουν πὼς ἡ Συνθήκη Ἐγγύησης λειτούργησε σὰν τὸν Δούρειο Ἵππο μέσα ἀπὸ τὸν ὁποῖο μπῆκαν στὸ νησὶ οἱ ὀρδὲς τοῦ Ἀττίλα γιὰ νὰ ἀνατινάξουν στὸν ἀέρα τὸ Κράτος καὶ νὰ τοῦ ἐπιβάλουν μιὰ καινούργια κατοχή. Τυπικά, φυσικά, ἡ Συνθήκη Ἐγγύησης μιλοῦσε μόνο γιὰ ἐπέμβαση σὲ περίπτωση ἀπειλῆς γιὰ ἕνωση ἢ διχοτόμηση, ἀλλὰ ἦταν ἀρκετὸ τὸ δικαίωμα τῆς μονομεροῦς ἐπέμβασης ποὺ πρόσφερε γιὰ νὰ τεθεῖ σὲ λειτουργία ὁ ἐπιδρομικός της μηχανισμὸς τὴν ὁποιαδήποτε στιγμή, ὅπως καὶ ἔγινε τελικά, μὲ τὸ πρόσχημα τοῦ χουντικοῦ πραξικοπήματος ποὺ τὸ σκηνοθέτησε τὸ ἴδιο ἰμπεριαλιστικὸ κέντρο. Ἡ Συνθήκη αὐτὴ δὲν ἔχει οὐσιαστικὰ ὅμοιό της στὰ χρονικὰ τῆς σύγχρονης διεθνοῦς διπλωματίας καὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων καὶ ἀποτελεῖ ἕνα ἰσχυρότατο κατάλοιπο ἰμπεριαλιστικῆς παρουσίας στὴν Κύπρο ποὺ ἀκρωτηρίαζε τὴν ἀνεξαρτησία της κι ἐμπόδιζε τὴν ὁποια σοβαρὴ κίνηση πρὸς τὰ μπρός. Κι ὅμως ζητᾶ ὁ Π.Σ. νὰ καθίσει στὸ σκαμνὶ τὸ ΑΚΕΛ γιατὶ δὲν τόλμησε νὰ καταλάβει τὴ Βουλὴ τὸ 1970. Σὲ μιὰ περίοδο, μάλιστα, ποὺ στὴν Ἑλλάδα βασίλευε ἡ χούντα τοῦ Παπαδόπουλου, ποὺ ἐκτὸς τῶν δικαιωμάτων τῆς μονομεροῦς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης σὲ περίπτωση παραβίασης τοῦ Συντάγματος διέθετε στὴν Κύπρο καὶ γύρω στοὺς 1500 ἀξιωματικοὺς μὲ ἀπόλυτο ἔλεγχο στὴν Ἐθνικὴ Φρουρά. Σὲ μιὰ περίοδο ποὺ ὁ Παπαδόπουλος καὶ Σία ἔρριχνε ὅλο του τὸ βάρος στὴ διάσπαση τοῦ ἐσωτερικοῦ μας μετώπου, προσπαθοῦσε πίσω ἀπὸ τὸ προκάλυμμα τῆς ἐνωσιολογίας, τῆς ἐθνικοφροσύνης καὶ τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ νὰ

ἀντιπαρατάξει λαϊκὸ μέτωπο στὸ Μακάριο καὶ τὶς πατριωτικὲς δυνάμεις. Κι ἀμφιταλαντεύονταν τότε τὰ δεξιὰ στρώματα, κλονίζονταν. Σὲ λίγο ἡ ἐπίθεση αὐτὴ θὰ κλιμακώνονταν μὲ τὴ χρησιμοποίηση ὅλων τῶν θεμιτῶν καὶ ἀθέμιτων μέσων, θά 'μπαινε σὲ κίνηση κι ὁ παράγοντας τῶν τριῶν μητροπολιτῶν, θὰ στέλνονταν τὰ γνωστὰ τελεσίγραφα τῆς Ἀθήνας, θὰ κατέβαινε ὁ Γρίβας στὴν Κύπρο, θὰ στήνονταν μὲ τὴν ἄμεση συνδρομὴ ἑλλαδιτῶν ἐπιτελικῶν ἀξιωματικῶν τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς ἡ ΕΟΚΑ β΄ καὶ θά 'ρχιζε ἡ δράση τῆς συστηματικῆς κατάλυσης τοῦ Κυπριακοῦ Κράτους. Κι αὐτὴ ἡ ἐκστρατεία ἀναπτύσσονταν ἐνῶ οἱ πάντες βυσσοδομοῦσαν τριγύρω, οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ τὸ ΝΑΤΟ πρόσφεραν ἀνοιχτὴ ὑποστήριξη στὴ συνωμοσία (δήλωση τοῦ Λοὺντς ἐνάντια στὸ Μακάριο καὶ ὑπὲρ τῶν μητροπολιτῶν), ἡ Τουρκία ἐξωθοῦσε τὸν Ντενκτὰς σὲ ἀδιάλλαχτες, παρελκυστικὲς θέσεις στὶς συνομιλίες κι ἡ γηραιὰ Ἀλβιόνα μὲ τὶς κυρίαρχες βάσεις της ὑποκρίνονταν τὸν ἀμερόληπτο «τρίτο».

Μέσα σ' ὅλο αὐτὸ τὸν κυκεώνα, ὅταν τὸ Κράτος κρέμονταν οὐσιαστικὰ ἀπὸ μιὰ κλωστή, ὑπῆρχε ἄλλη θέση γιὰ ἕνα κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης μὲ συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς του καὶ τῆς εὐθύνης του ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ΑΚΕΛ γιὰ τὴν εὐρύτερη δυνατὴ ἑνότητα τοῦ Λαοῦ, ὅλων τῶν στρωμάτων του, ἐν ὄψει τοῦ ἐξωτερικοῦ κινδύνου ποὺ λειτουργοῦσε μὲ τὶς πραχτορικές του δυνάμεις καὶ σὰν ἐσωτερικὸς κίνδυνος, γιὰ τὴν πλήρη στήριξη τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, ποὺ ἦταν ὁ λυσσασμένος στόχος τῆς νατοϊκῆς συνωμοσίας; Ἔβλεπε τὸ ΑΚΕΛ τότε τὴν ὅλη ἔξαρση τῆς ἀντικυπριακῆς συνωμοσίας σὲ ἄμεση ἐξάρτηση μὲ τὴν κλιμάκωση τῆς ἐπιδρομικότητας τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στὴ Μέση Ἀνατολή, σὲ ἄμεση ἐξάρτηση μὲ τὴ σταδιακὴ μετατροπὴ τοῦ μεσανατολικοῦ χώρου στὸ κατ' ἐξοχὴν πεδίο ἐνδιαφέροντος τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, γεγονὸς ποὺ ἀπαιτοῦσε τὴ χρησιμοποίηση τῆς Κύπρου σὲ ἀξιόπιστο γιὰ τὸ Πεντάγωνο στρατιωτικὸ προγεφύρωμα. Φυσικὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα οὔτε καὶ ποὺ τὰ συλλαμβάνει – ἢ δὲν θέλει νὰ τὰ συλλάβει – ἡ κεραία τοῦ ἀρθρογράφου τοῦ περιοδικοῦ σας. Στὰ ἄρθρα του ἀπουσιάζουν σκανδαλωδῶς οἱ ἀμερικανοὶ ἰμπεριαλιστὲς καὶ τὸ ΝΑΤΟ, οἱ θανάσιμοι αὐτοὶ ἐχθροὶ τῆς Κύπρου. Μὰ οὔτε καλὰ καλὰ φιγουράρουν στὰ ἄρθρα καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ ἐχθροί. Καὶ δὲν εἶναι τυχαῖο αὐτό. Ἡ γωνιὰ ἀπὸ τὴν ὁποία θέλησε νὰ προσεγγίσει τὸ Πρόβλημα – τὰ «ἁμαρτήματα» δηλαδὴ τοῦ ΑΚΕΛ σὰν ἡ αἰτία τῆς συμφορᾶς – δὲν ἄφηνε περιθώρια παρεμβολῆς τῆς νατοϊκῆς καὶ χουντικῆς συνωμοσίας. Οὐσιαστικὰ ὁ ἀρθρογράφος σας βλέπει τὸ κυπριακὸ σὰν ἕνα πρόβλημα ἑλληνο-τουρκικῶν σχέσεων. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς ὅπως κάνουν καὶ ἡ Ἄγκυρα καὶ ἡ ἰμπεριαλιστικὴ προπαγάνδα. Ἡ Ἑλληνοκυπριακὴ Κοινότητα καταπίεζε δῆθεν τὴν τουρκικὴ κοινότητα, δὲν τῆς ἀναγνώριζε δικαιώματα ἰσοτιμίας, τὴν ὑποτιμοῦσε κ.λπ. Σ' αὐτὸ τὸν τομέα ὑπῆρξαν παραλείψεις κι ἀδυναμίες στὴν κυβερνητικὴ πολιτικὴ καὶ τὸ ΑΚΕΛ σὰν κόμμα ὅλων τῶν Κυπρίων ἐργαζομένων –Ἑλλήνων καὶ Τούρκων– δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ πιέζει πρὸς τὴν ὀρθὴ κατεύθυνση καὶ νὰ ἀσκεῖ τὴν κριτική του γιὰ τὶς τυχὸν ὀλιγωρίες. Σὲ καμιὰ ὅμως περίπτωση δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι ἐκεῖ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ Κυπριακοῦ. Τὸ Κυπριακὸ ἦταν καὶ παραμένει πρόβλημα ποὺ τὸ δημιουργεῖ ὄχι ἁπλῶς ἡ γενικὴ ἰμπεριαλιστικὴ παρουσία στὴν περιοχή, ἀλλὰ ἡ συγκεκριμένη ἰμπεριαλιστικὴ ὑλικὴ παρουσία στὸ νησὶ – συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ὕπαρξης τῶν βρετανικῶν κυρίαρχων βάσεων, ποὺ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀποδείχτηκαν καὶ μέσον ἐφαρμογῆς τῶν σχεδίων διχοτόμησης τῆς Κύπρου, τοῦ πιὸ σίγουρου δηλαδὴ τρόπου νατοποίησης τῆς νήσου. Καὶ εἶναι τὸ ΑΚΕΛ περήφανο γιατὶ δὲν ἔχασε μέσα σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τὸν προσανατολισμό του κατορθώνοντας ἔτσι νὰ καταστεῖ ἡ ραχοκοκκαλιὰ τοῦ παλλαϊκοῦ πατριωτικοῦ κινήματος ποὺ πρόσφερε στὸ Μακάριο τὴν εὐρύτατη βάση του καὶ βοηθώντας στὸ νὰ ἀπομονώνονται πολιτικὰ τὴν κάθε στιγμὴ οἱ διασπαστὲς καὶ οἱ συνωμότες, ποὺ ἤθελαν ἀκριβῶς νὰ προσδώσουν ταξικὸ χαρακτήρα στὰ προβλήματα τῆς Κύπρου. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο δὲν ἐπέτρεψε, στὸν ἀντικομμουνισμό, νὰ ριζώσει, προώθησε τὶς θέσεις του καὶ μετέτρεψε σταδιακὰ μὲ τὴν ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονή του καὶ τὸν ἀδιαμφισβήτητο πατριωτισμό του τὰ ἀντιϊμπεριαλιστικά του συνθήματα σὲ συνθήματα τῶν μαζῶν καὶ τῆς Κυβέρνησης ἀκόμα. Τὸ ΝΑΤΟ εἶχε γίνει γιὰ τὶς τεράστιες μάζες τοῦ Λαοῦ μας καὶ γιὰ τὴν ἐπίσημη κυβερνητικὴ πολιτικὴ ὁ κακὸς δαίμονας τῆς Κύπρου. Πλήρης ἀνεξαρτησία, ποὺ σήμαινε κατ' ἀρχὴν κατάργηση τῶν Συνθηκῶν Ἐγγύησης καὶ Συμμαχίας, ἦταν ἡ γραμμὴ τοῦ Κόμματος, δημοκρατικὴ λύση ὅλων τῶν διακοινοτικῶν διαφορῶν, συνεπής, ἀδέσμευτη πολιτική, πορεία πρὸς τὴν κατάργηση τῶν βρετανικῶν βάσεων, ἀποστρατικοποίηση. Μόνο σὲ τέτοιες συνθῆκες θὰ μποροῦσε ἡ Κύπρος νὰ μπεῖ σὲ δρόμο σοβαρῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων, ἂν καὶ στὴν πορεία τῶν καθημερινῶν ἀγώνων ἀντιμετωπίζονταν καὶ λύνονταν σοβαρὰ κοινωνικὰ προβλήματα. Μὲ συνέπεια τὸ ΑΚΕΛ πάλεψε ὅλη τὴν τρομερὰ ὀδυνηρὴ περίοδο ποὺ προηγήθηκε τῆς τραγωδίας τοῦ Ἰούλη γιὰ νὰ θωρακίσει τὸ Μακάριο καὶ τὸ Κράτος, πιέζοντας ἀφόρητα γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ πάταξη τῆς γριβικῆς τρομοκρατίας μέσω τῶν κρατικῶν δυνάμεων ἀσφαλείας, μέσω μιᾶς λαϊκῆς πολιτοφυλακῆς στὴν ὁποία τὸ ΑΚΕΛ θὰ πρόσφερε ὅλες του τὶς δυνάμεις, γιὰ τὴ μετατροπὴ τῆς Ἐθνοφρουρᾶς σὲ πραγματικὸ Κυπριακὸ Στρατό, πιστὸ στὸ Λαό της καὶ στὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῆς Δημοκρατίας. Ἡ θωράκιση, δυστυχῶς, δὲν πραγματοποιήθηκε στὸ βαθμὸ ποὺ θά 'πρεπε, τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι τὸ πραξικόπημα ἀναγκάστηκε νὰ τὸ ἀναλάβει ἀπ' εὐθείας ἡ Χούντα μὲ τὶς δικές της ἔνοπλες δυνάμεις, μὲ ὅλες τὶς γνωστὲς συνέπειες γιὰ τὴν ἴδια, δείχνει ὅτι τὸ ἐσωτερικὸ μέτωπο τῆς Κύπρου ἦταν σκληρὸ καρύδι. Καὶ τώρα, παρ' ὅλες τὶς κατοπινὲς αἱματηρὲς καὶ ἀφάνταστα τραγικὲς περιπέτειες, ὁ Λαός μας ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀκόμη ἕνα σκληρότατο καρύδι στὰ δόντια τῶν ὁποιωνδήποτε μνηστήρων, γιατὶ οἱ ὀρθὲς ἐκτιμήσεις της πολιτικῆς του ἡγεσίας σφυρηλάτησαν καὶ σφυρηλατοῦν στέρεο μέτωπο πάλης. Καὶ εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ὑψηλὸ φρόνημα, ἡ ἀντοχὴ καὶ ἡ ἀγωνιστικότητα καὶ πολιτικὴ ὡριμότητα ποὺ προκαλοῦν σήμερα, μέσα σ' αὐτὰ τὰ ἐρείπια τῆς καταστροφῆς μὲ τὴν προσφυγιὰ τῶν 200.000, τὴν οἰκονομικὴ ἀποτελμάτωση καὶ τὸ βραχνὰ τῆς τουρκικῆς στρατιωτικῆς παρουσίας, τὸ θαυμασμὸ ὅλων τῶν ξένων.

Τὸ μέλλον ὁπωσδήποτε δὲν εἶναι καθαρό. Ὁ ἀγώνας εἶναι ἐξαιρετικὰ τραχύς, ὁ ἐχθρὸς ἀδίστακτος, μὲ συνασπισμένες τίς δυνάμεις του, ὁ Λαός μας δεινοπαθεῖ σὲ ἀφόρητες συνθῆκες. Τὸ ΑΚΕΛ ὅμως μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες πατριωτικὲς δυνάμεις δείχνει τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας. Νὰ στραφοῦμε, τονίζει, ἀποφασιστικὰ πρὸς τοὺς διεθνεῖς χώρους, πρὸς τοὺς φυσικούς μας συμμάχους, πρὸς τὸ σοσιαλιστικὸ κόσμο, κυρίως πρὸς τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, ποὺ μὲ συγκεκριμένα διαβήματα ἀξίωσε καὶ πρόσφατα ἀκόμα ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας καὶ τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ Ο.Η.Ε. γιὰ τὴν Κύπρο, ἐνῶ ταυτόχρονα διατράνωσε τὴν ἀντίθεσή της στὴ διχοτόμηση. Στὸν εὐρὺ διεθνῆ χῶρο, στὰ πλαίσια μιᾶς διεθνοῦς συνδιάσκεψης, ἡ Κύπρος θὰ μπορέσει νὰ ἐξουδετερώσει τοὺς κινδύνους στραγγαλισμοῦ της ἐξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τὶς ἀπαραίτητες διεθνεῖς ἐγγυήσεις γιὰ τὴν πλήρη ἀνεξαρτησία καὶ κυριαρχία της, γιὰ τὴν πλήρη ἀποστρατικοποίησή της. Ἡ ὑλοποίηση αὐτῆς τῆς γραμμῆς θὰ προσφέρει ἰσχυρὰ ἐρείσματα στὸν κυπριακὸ ἀγώνα καὶ θὰ βοηθήσει καὶ ἐσωτερικὰ στὴ συνταγματικὴ διευθέτηση τοῦ προβλήματος βάσει μιᾶς πολυπεριφερειακῆς δομοσπονδιακῆς διάρθρωσης μὲ ἰσχυρὴ κεντρικὴ κυβέρνηση ποὺ θὰ ἀπέκλειε καὶ τὴ μετακίνηση πληθυσμῶν ποὺ ἀξιώνει ἡ σωβινιστικὴ ἡγεσία τῆς Ἄγκυρας.

Θὰ μποροῦσαν νὰ εἰπωθοῦν πολλὰ γιὰ τὸ ΑΚΕΛ, τὴ γραμμή, τὴν ταχτικὴ καὶ τὸ πρόγραμμά του, δὲν νομίζω ὅμως πὼς εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος γιὰ ἕνα τέτοιο ἀπολογισμό. Θά 'θελα μόνο νὰ καταλήξω μὲ τοῦτο ἐδῶ, ἀφοῦ πρῶτα σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴ φιλοξενία σας. Τὸ ΑΚΕΛ δὲν πιστεύει πὼς ὑπῆρξε σὲ ὅλη τὴ μακρόχρονη δράση του σὲ ὅλα ἀλάνθαστο. Πιστεύει ὅμως πὼς μὲ τὴ συλλογικὴ καθοδήγηση ποὺ ἀποτελεῖ κανόνα τῆς δουλειᾶς του, μὲ τὴ μόνιμη, ἀδιάρρηκτη ἐπαφή του μὲ τὰ πλατιά ἐργαζόμενα στρώματα, μὲ τὴ χρησιμοποίηση τῆς βασάνου τῆς δοκιμασίας τῶν λόγων καὶ τῶν ἀποφάσεων στὰ ἔργα καὶ στὴν πράξη καὶ μὲ τὴ σταθερή του προσήλωση στὴν πρωτοπόρα του ἰδεολογία ποὺ τὸ δένει μὲ τὸ πανίσχυρο μέτωπο τῶν Λαῶν, μπορεῖ ἔγκαιρα νὰ διορθώνει τὴν πυξίδα του, ἂν παρίσταται ἀνάγκη, ἔτσι ποὺ νὰ δικαιώνει τὶς μεγάλες προσδοκίες ποὺ ἐναποθέτει πάνω του ὁ Λαὸς καὶ ἡ Πατρίδα.

Μὲ ἐκτίμηση

Π. Παιονίδης
μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ ΑΚΕΛ

Ἀθήνα, 10 Φεβρουαρίου 1975

STUDIO

κύκλος προβολῶν
"ἡ ἐπανάσταση συνεχίζεται"

δυὸ ταινίες ἀπὸ τὴ Χιλὴ
α. ὅταν ξυπνάει ὁ λαὸς
β. ἡ Χιλὴ μὲ ὅπλα καὶ τραγούδια

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΔΑ

ΟΡ. ΣΚΑΛΤΣΑΣ: 'Ο ρόλος τῆς ΕΔΑ μπορεῖ νὰ καθοριστεῖ σὰν συνασπισμὸς τῆς 'Ανανεωτικῆς 'Αριστερᾶς.

'Η ἀνανέωση τῆς 'Αριστερᾶς, ἔξη χρόνια μετὰ τὴν ἐπίσημη ἀφετηρία της, βρίσκεται σὲ δύσκολη καὶ κρίσιμη καμπή. 'Εξακολουθεῖ νὰ στηρίζεται σὲ ἀτομικὲς ἐμπνεύσεις ποὺ ἀπορρέουν στὸ μέγιστο μέρος τους ἀπὸ παράλληλα προσωπικὰ βιώματα καὶ σὲ μικρότερο βαθμὸ ἀπὸ μιὰ πρόχειρη ἀποδοχὴ κάποιων κοινῶν, ὀλιγάριθμων καὶ ἀσυστηματοποίητων μελετῶν – πιὸ σωστὰ ἀναγνώσεων. Γιὰ ἕνα – ὀργανωμένο – τμῆμα της προστίθεται καὶ ἡ συνήθεια πιὰ τῆς αὐτούσιας μεταφορᾶς εὐρωπαϊκῶν κατασκευῶν, ἀμφίβολης, πολλὲς φορές, ἀναλογικῆς χρησιμότητας.

Φυσιολογικά, ἔτσι, ἡ 'Ανανέωση περιστρέφεται – ἀπελπιστικὰ μονότονα – σὲ ὁρισμένα καὶ περιορισμένα θέματα ποὺ ἀποτελοῦν πιὰ κοινὸ τόπο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μὲ γενικότητες ἀφηρημένης διατύπωσης καὶ κυρίως ἀναπόδεικτα. 'Η θεωρία τῆς 'Ανανέωσης εἶναι περιγραφικὴ καὶ ἀπροσδιόριστη. Σπάνια καὶ συμπτωματικά, ἀπὸ ἀντανακλαστικὴ ἀπάντηση σὲ τρέχοντα πολιτικὰ ἐρεθίσματα, προσθέτει κάτι στὶς θέσεις της.

Δὲν εἶναι περίεργο, λοιπόν, ὅτι ὁ δογματισμός, διαψεύδοντας τὶς ἀρχικὲς αἰσιόδοξες προβλέψεις, ζεῖ, βασιλεύει καὶ ἴσως ἐνισχύει καὶ τὶς θέσεις του. Οἱ ἁπλές, οἰκεῖες ἀπὸ τὴν πολύχρονη ἐπανάληψη καὶ συγκινησιακὰ φορτισμένες «ἀλήθειες» του δὲν δυσκολεύονται καὶ πολὺ ἀπὸ τὰ διστακτικὰ καὶ κυρίως περιθωριακὰ πλήγματα τῆς ἀνανεωτικῆς πολεμικῆς. 'Η ἀνανεωτικὴ πολιτικὴ σκέψη ἄλλωστε εἶναι ἀφ' ἑαυτῆς δύσκολη· προϋποθέτει πληροφόρηση, ὡριμότητα πολιτικὴ καὶ προσωπικὴ ἐμπειρία. 'Η σὲ διπλωματικὴ γλώσσα διατύπωσή της καὶ ἡ αἰδημοσύνη ποὺ τὴ διακρίνει νὰ θίξει καίρια θέματα καὶ νὰ δώσει τὴν ἀνάλογη πληροφόρηση, κάνουν τὴν ἀποδοχή της ἀκόμα δυσκολώτερη.

Ταυτόχρονα, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικότερο, ἡ ἀνολοκλήρωτη ἀνανέωση δὲν κατόρθωσε νὰ ἀξιοποιήσει τὶς δυνατότητες γιὰ ἀνοίγματα τῆς ἀριστερᾶς, γιὰ τὴν προοπτικὴ μιᾶς παράταξης μαζῶν, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ πολιτικὴ ἀνάγκη καὶ θεωρητικὴ συνέπεια. 'Η ἀπήχησή της περιορίζεται σὲ μιὰ καλὴ ἐντύπωση καὶ κάποια –χωρὶς συνέχεια– συμπάθεια. Αὐτὰ σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ ὁ προοδευτικὸς χῶρος βρίσκεται, ὄχι γιὰ πολὺ ἀκόμα, σὲ κατάσταση ἀναζήτησης καὶ μορφοποίησης καὶ ποὺ οἱ πρόχειρες καὶ ἀκούσιες ἐκλογικὲς συσπειρώσεις δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν ὁριστικοποιηθεῖ.

'Η ἀνανέωση τῆς ἀριστερᾶς κινδυνεύει. 'Ιδεολογικὰ διστακτικὴ καὶ ἀμορφοποίητη, ὀργανωτικὰ κομματιασμένη καὶ ἀδύνατη, διατρέχει τὸν κίνδυνο νὰ ὑπερφαλαγγιστεῖ ἀπὸ τὴ φορὰ τῶν γεγονότων γύρω της. Οἱ σχηματοποιήσεις τοῦ ὑπόλοιπου προοδευτικοῦ χώρου ποὺ γίνονται ἐρήμην της καί, παράλληλα, ἡ σύντομη ὀργανωτικὴ προσπάθεια τῶν δογματικῶν, κινδυνεύουν νὰ τῆς στερήσουν τὶς προοπτικὲς καὶ νὰ τὴν περιορίσουν στὶς ἀσήμαντες διαστάσεις τοῦ σήμερα.

'Η 'Ανανέωση τῆς 'Αριστερᾶς χρειάζεται ἄμεσα καὶ ρωμαλέα συσπείρωση τῶν δυνάμεών της καὶ προώθηση τῶν ἰδεῶν της. 'Απαιτεῖται ἀνανέωση στὴν ἀνανέωση. Νὰ τεθοῦν γιὰ διερεύνηση ὁρισμένα καίρια σημεῖα ποὺ δὲν μποροῦμε πιὰ νὰ τὰ παρακάμπτουμε, ἀφοῦ αὐτὸ καὶ σὰν τακτικὴ ἔχει ἀποτύχει καὶ σὰν ἰδεολογικὴ ἄρνηση ἀποτελεῖ, φανερά, ἀσυνέπεια.

1. 'Ανανέωση μὲ ἀποφυγὴ τῆς κριτικῆς τοποθέτησης τῆς ὑφῆς τοῦ σοβιετικοῦ προτύπου, στὸ οἰκονομικό του, κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ ἐπίπεδο, δὲν γίνεται. Οἱ δεσμοὶ τῆς 'Ελληνικῆς 'Αριστερᾶς μὲ τὸ σοβιετικὸ πρότυπο ὑπῆρξαν τόσο ἰσχυροὶ καὶ μακροχρόνιοι, ὥστε οἱ συνέπειές του στὴ διαμόρφωσή της καὶ στὶς ἐντυπώσεις ποὺ ἔχει δημιουργήσει, δὲν ἀντιμετωπίζονται παρὰ μὲ κατὰ μέτωπο

θεώρηση. Γιατὶ πρέπει νὰ ἑρμηνευτεῖ καὶ νὰ προσδιοριστεῖ ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρότυπο καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκφραστές του. 'Η ἀφηρημένη ἐπίκληση ἑνὸς ἐθνικοῦ προτύπου ἢ τῶν συγκεκριμένων συνθηκῶν κ.λπ., ἡ ὑπαινικτικὴ ἀποδοχὴ τῆς κοινωνικοποίησης, οὔτε τὴν ἀπορία καλύπτουν οὔτε τὴ διαφοροποίηση προσδιορίζουν. 'Ακόμα καὶ γιατὶ τὸ πρότυπο αὐτό, οἱ ἀναγκαιότητές του ἢ οἱ παρεκκλίσεις του, παρέχουν τὴν ἐφαρμοσμένη δυνατότητα πειραματισμοῦ ἀπ' ὅπου πολλὰ χρήσιμα ἢ ἀποφευκταῖα μποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν. Αὐτὴ ἡ διαδικασία δὲν ἀντιτίθεται στὴν ἀναζήτηση τοῦ ἐθνικοῦ προτύπου· τὴ συμπληρώνει ἀναγκαῖα καὶ ἀναπόδραστα.

2. 'Ανανέωση καὶ ἀντανακλαστικὰ προβολὴ φετιχοποιημένων ὅρων, πάλι δὲν γίνεται. Οἱ ὅροι αὐτοὶ ἔχουν ἕνα καταθλιπτικὸ συναισθηματικὸ βάρος, ἀλλὰ ἡ ἐννοιολογική τους προσφορὰ εἶναι πιά, μὲ τὶς διαστρεβλώσεις ἢ τὶς καλυμμένες ἀναθεωρήσεις, ἐξαιρετικὰ συγκεχυμένη ἢ καὶ ἀκαθόριστη, δεκτικὴ ὑποκειμενικῶν ἑρμηνειῶν. 'Ο λενινισμός, ὁ δημοκρατικὸς συγκεντρωτισμός, οἱ δημοκρατικὲς διαδικασίες, ἀκόμα καὶ αὐτὸς ὁ μαρξισμὸς καὶ ὁ σοσιαλισμὸς ἔχουν πάψει νὰ ἀποτελοῦν μονολεκτικὲς ἐπισημάνσεις καὶ ἔχουν ἀνάγκη κάποιου, κατὰ τὸ δυνατὸν σαφέστερου, προσδιορισμοῦ.

3. Αὐτὸς ὁ προσδιορισμὸς εἶναι ἀναγκαῖος ἀκόμα καὶ γιατὶ θὰ ὁριοθετήσει ἕναν ἰδεολογικὸ καὶ πολιτικὸ χῶρο, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ καὶ ἡ ἀνεύρεση τῶν συγγενικῶν του ἢ ἀντιθέτων του. Γιατὶ φαίνεται ἀρκετὰ πιθανὴ ἡ ὑποψία ὅτι τόσο οἱ κομματικὲς σχηματοποιήσεις ὅσο καὶ ἡ ἀναζήτηση συμμάχων παρατάξεων ἔχει γίνει περισσότερο μὲ βάση τὶς ἀναμνήσεις καὶ τὶς συσπειρώσεις τοῦ χθὲς παρὰ τὶς ἐντυπωσιακὲς διαφοροποιήσεις τοῦ σήμερα. Καὶ φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει γίνει ἀντιληπτὸ πόσο σημαντικὲς πολιτικὲς ἀνακατατάξεις – προσεγγίσεις καὶ ἀπωθήσεις – εἶναι πιθανὸ νὰ προκύπτουν ἀπὸ αὐτὲς τὶς θεμελιακὲς ἰδεολογικὲς παραδοχές: τὴν ἄρνηση τοῦ προτύπου τῆς κρατικῆς ἰδιοκτησίας μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῆς κοινωνικοποίησης, καὶ τὴν ἀναζήτηση δημοκρατικῶν διαδικασιῶν γιὰ τὴ λειτουργία καὶ τοῦ κόμματος ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιδιωκόμενης κοινωνίας.

4. 'Η ἀναλογικὴ ἐπίκληση κομματικῶν σχημάτων τῆς Δ. Εὐρώπης καὶ τῶν θεωρητικῶν καὶ πολιτικῶν τους κατασκευῶν οὔτε στὴν ὁριοθέτηση τοῦ χώρου συμβάλλει οὔτε στὴν ἀναζήτηση στόχων ἄμεσα καὶ πάντα ἐξυπηρετεῖ. Παράλληλα μὲ τὴν προσέγγιση συνθηκῶν καὶ προβλημάτων, οἱ διαφορὲς μένουν σημαντικές. Στὸ πολιτικὸ πεδίο καὶ μάλιστα στὸν προοδευτικὸ χῶρο, ἡ πολιτικὴ παράδοση ἐκεῖ καὶ ἐδῶ καὶ οἱ ἐπιδράσεις της εἶναι ἐντυπωσιακὰ διαφορετικές.

5. 'Απ' αὐτὸ καὶ ἡ ἀνάγκη μιᾶς ἀνεπηρέαστης ἀναζήτησης καὶ ἡ δυνατότητα μιᾶς πρωτότυπης σύλληψης. Τὸ ἀποκλειστικὸ γεγονὸς

τοῦ ἐσωτερικοῦ σχήματος καὶ ξεχωρισμοῦ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ ἔστω διεθνὴς χειραφέτηση τῆς ἀνανεωτικῆς ἀριστερᾶς ἀπελευθερώνουν τὶς δυνατότητες γιὰ μιὰ ριζοσπαστικὴ προσέγγιση τῶν προβλημάτων της. Μεταξὺ αὐτῶν, τὸ τοῦ εὔρους της διευκολύνεται καὶ ἀπὸ τὸν ἀφετηριακὸ –καὶ γι' αὐτὸ συλλογικὰ ἀναμάρτητο– χαρακτήρα τοῦ ὑπόλοιπου προοδευτικοῦ χώρου.

6. Ὅταν ὑποστηρίζουμε τὴν ἀνανέωση καὶ ἔχουμε σύγχρονα ἀποδεχθεῖ ἕνα κατ' ἀρχὴν εἰρηνικὸ δρόμο (καὶ μὲ τὶς ἐξωκοινοβουλευτικὲς προεκτάσεις τοῦ ὅρου), αὐτὸ συνεπάγεται ὅτι ἐπιδιώκουμε ἕνα κίνημα μαζῶν, μὲ ἀνοικτὴ διεύρυνση σὲ ὀπαδούς, ἀλλὰ καὶ στελέχη. Τὸ κίνημα μαζῶν, ὅμως, ὅσο συχνὰ τονίζεται, ἄλλο τόσο συχνὰ ξεχνιέται. Ἔτσι προβάλλονται σὰν οὐσιώδη γνωρίσματα ἑνὸς πολιτικοῦ χώρου ἰδιότητες ὅπως τὸ κοινὸ ἦθος, οἱ ἀγωνιστικὲς ἀρετὲς καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ μιᾶς περιορισμένης, κάτω ἀπὸ κοινὴ ἱστορικὴ μοίρα σφυρηλατημένης ὁμάδας ἀνθρώπων λίγο-πολὺ γνωστῶν μεταξύ τους.

7. Ἡ ἀνανέωση τῆς Ἀριστερᾶς, τοῦ πολιτικοῦ της ὀργανισμοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ ἐξετάζεται μόνο μέσα ἀπὸ τὸ πρίσμα τῶν ὡριμάνσεων ἢ τῶν ἀντιδράσεων τοῦ χώρου της, ἀλλὰ καὶ στὸ φῶς τοῦ εὐρύτερου πολιτικοῦ σώματος, τῶν δυνατοτήτων ποὺ προσφέρει καὶ τῶν ἀναγκαιοτήτων ποὺ ἐπιβάλλει. Μὲ τὰ ἴδια κριτήρια πρέπει νὰ ἐλέγχεται καὶ ἡ ταχύτητα τῆς ἀνανέωσης.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἀριστερᾶς, χρειάζεται ταυτόχρονα καὶ συσπείρωση τῶν ἀνανεωτικῶν δυνάμεων. Πρόκειται γιὰ δυὸ ἐξ ἴσου ἀναγκαῖες, ἀλλὰ καὶ ἀντιθετικές, κατευθύνσεις ποὺ δημιουργοῦν ἕνα κατ' ἀρχὴν ἀδιέξοδο. Νὰ ἐλπίσει κανεὶς ὅτι ὁ ἀνανεωτικὸς χῶρος θὰ κατόρθωνε ταυτόχρονα καὶ καθολικὰ νὰ ἑνωθεῖ καὶ νὰ ἀνανεωθεῖ, εἶναι μιὰ προσδοκία μὲ τὰ ὑπάρχοντα δεδομένα ἀνέφικτη. Ἡ διέξοδος ἴσως μπορεῖ νὰ ἀναζητηθεῖ σὲ ἕνα πολιτικὸ συνασπισμὸ τῶν δυνάμεών του ποὺ θὰ διευκόλυνε τὴ συμπαράταξη δράσης, διαφυλάττοντας σύγχρονα τὴν ἰδεολογικὴ αὐτονομία καὶ τὴν ἐρευνητικὴ ἀνεξαρτησία τῶν συνασπισμένων. Τὸ σχῆμα τῆς ΕΔΑ σὰν τέτοιου συνασπισμοῦ ἴσως νὰ προσφέρεται ἀκόμα. Ἴσως παρὰ τὴν ἐπανειλημμένη κακοποίησή της καὶ τὴν ὑπονόμευσή της καὶ ἀπὸ τὰ δύο ΚΚ πού, στὴ μεταξύ τους ἀναμέτρηση, τὴν χρησιμοποίησαν σὰν τρίτη μπάλα τοῦ μπιλιάρδου, ἡ ΕΔΑ, ποὺ στὶς πλατιὲς μάζες διατηρεῖ ἀκόμα τὴν αἴγλη της, νὰ προσφέρεται ὥστε μὲ αὐστηρὲς καὶ ἐγγυημένες διαδικασίες νὰ μπορεῖ νὰ ἐνεργοποιηθεῖ σὰν πολιτικὸς συνασπισμὸς τῆς Ἀνανεωτικῆς Ἀριστερᾶς, χωρὶς προκαθορισμένα ὅρια στὶς διαστάσεις ποὺ μπορεῖ νὰ πάρει.

Ὀρέστης Σκαλτσᾶς

ΚΙΝΗΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ (ΚΕΣ):
Εἶναι ἀνάγκη νὰ δημιουργηθεῖ ἕνα Μαρξιστικὸ Σοσιαλιστικὸ κόμμα καὶ ὄχι ἡ ΕΔΑ.

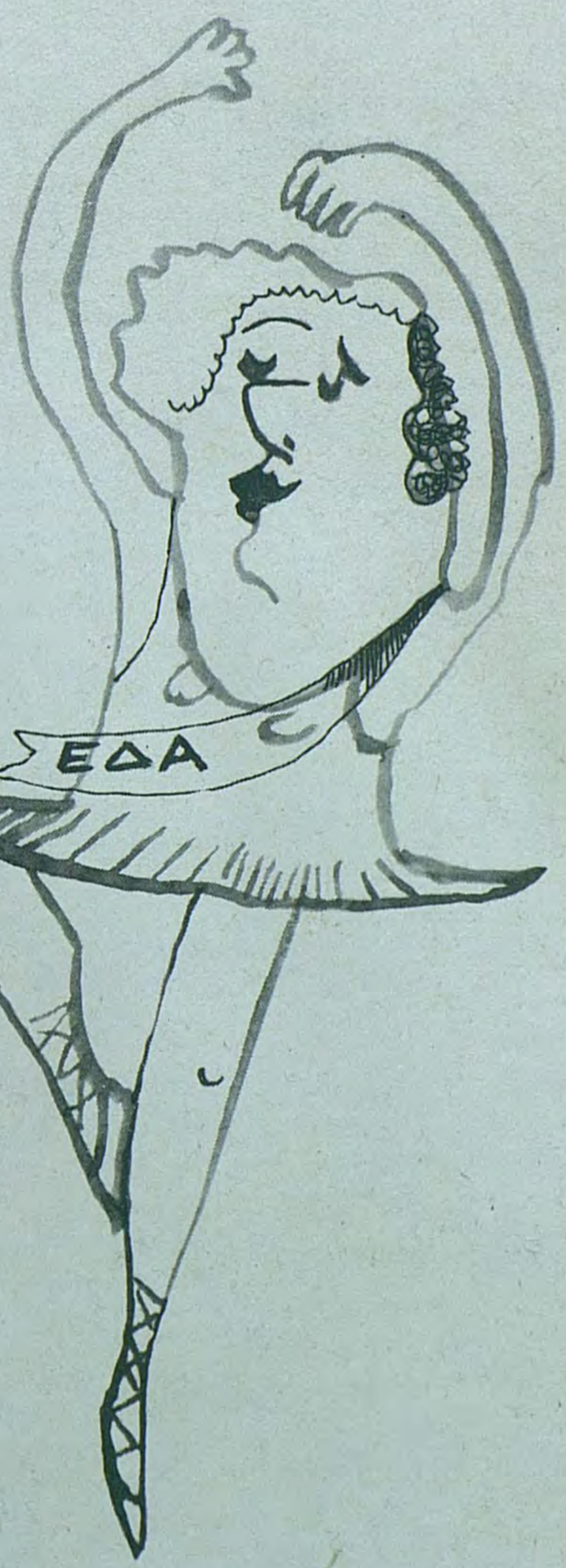

Οἱ ζυμώσεις στὴν Ἀριστερὰ συνεχίζονται καὶ μάλιστα ἐντείνονται κι ἀγγίζουν ὅλο καὶ περισσότερες ὁμάδες. Ἰδιαίτερα ἔγινε αὐτὸ αἰσθητὸ μετὰ τὶς τελευταῖες ἐξελίξεις στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ΠΑΣΟΚ καὶ ἀκόμη περισσότερο μετὰ τὶς τελευταῖες ἐξελίξεις τὶς σχετικὲς μὲ τὴ δημιουργία τῆς καινούργιας ΕΔΑ. Πιστεύοντας ὅτι εἶναι πολὺ χρήσιμο, στὴ σημερινὴ φάση, νὰ ἀκουστοῦν ὅλες οἱ ἀπόψεις πάνω στὰ θέματα ποὺ βρίσκονται στὸ ἐπίκεντρο τῶν πιὸ πάνω ζυμώσεων, δημοσιεύουμε παρακάτω ἕνα κείμενο ποὺ μᾶς ἔστειλε τὸ ΚΕΣ (Κίνημα Ἑλλήνων Σοσιαλιστῶν), μιὰ ὁμάδα ποὺ ἀποσπάστηκε ἀπὸ τὸ ΠΑΚ, ὅταν αὐτὸ τὸ τελευταῖο βρισκόταν στὸν κεντρῶο χῶρο, καὶ ποὺ ἀνέπτυξε δράση τόσο στὴν Ἰταλία, ὅπου δημιουργήθηκε, ὅσο καὶ στὴν Ἑλλάδα, ἂν καὶ σὲ πολὺ μικρότερη κλίμακα. Σήμερα κινεῖται στὸν Ἀριστερὸ μαρξιστικὸ χῶρο, ζητώντας νὰ προβάλει τὸ χαρακτήρα του, νὰ εὐρύνει τὶς τάξεις του, νά 'ρθει σ' ἐπαφὴ μὲ τὴ βάση, ἀλλὰ καὶ νὰ συντελέσει στὴ συγκρότηση πολιτικοῦ φορέα ποὺ θὰ συσπειρώσει τὸν ἀριστερὸ χῶρο ποὺ ὁρίζεται στὸ μεταξὺ τοῦ ΠΑΣΟΚ καὶ τοῦ ΚΚΕ διάστημα.

Τὶς τελευταῖες μέρες ἀκούγεται ὅτι ἡ ΕΔΑ πρόκειται νὰ ἀνασυσταθεῖ σὰν ἕνα αὐτόνομο κόμμα στὰ πλαίσια τῆς ἀριστερᾶς καὶ ὅτι καὶ τὸ ΚΚΕ (ἐσ.) εἶναι σύμφωνο νὰ τὴν ἀποδεσμεύσει (!!) καὶ ὅτι –σύμφωνα μὲ τὶς ἴδιες ἀπόψεις– πρωτοστατεῖ ὁ κοινοβουλευτικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἤδη ΕΔΑ κ. Ἡ. Ἠλιοῦ.

Ἡ δημιουργία ἢ ἀναδημιουργία ἢ ἀνασύσταση ἢ ἀνασυγκρότηση ἑνὸς φορέα στὴν ἀριστερὰ καὶ γενικὰ στὸ πολιτικὸ φάσμα τῆς χώρας μας δὲν ἀποτελεῖ ἕνα τυχαῖο καὶ χωρὶς σημασία γεγονός, παίρνοντας μάλιστα ὑπ' ὄψη ὅτι εἶναι ἡ πρώτη διαμόρφωση ποὺ γίνεται μετὰ τὶς ἐκλογές, ἂν καὶ ζυμώσεις γίνονται σ' ὅλους τοὺς χώρους.

Ἀλλὰ στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ σταθοῦμε κριτικὰ καὶ νὰ δοῦμε τί ρόλο ἔχει νὰ παίξει αὐτὸς ὁ φορέας, γιατί ἀνασυγκροτεῖται, ἀπὸ ποῦ πηγάζει ἡ ἀνάγκη ὕπαρξής του, γιατί ἀποδεσμεύεται ἀπὸ τὸ ΚΚΕ (ἐσ.), ποιὸ χῶρο καλύπτει, γιατί μέχρι τώρα τὴ δέσμευε τὸ ΚΚΕ (ἐσ.), ποιὸς ὁ λόγος τῆς πρώτης ἐπανίδρυσής της τὸν Αὔγουστο τοῦ '74 μὲ τὸν γνωστὸ τρόπο ποὺ τόσα ἐρωτηματικὰ δημιούργησε καὶ εὔλογες ἀντιδράσεις.

Ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθοῦμε στὴν ἀπάντηση τοῦ σοσιαλιστῆ κ. Ἠλιόπουλου, π. βουλευτῆ τῆς ΕΔΑ –ποὺ ἔδωσε ἀρκετὰ σαφῆ εἰ-

κόνα τοῦ τρόπου ἐπαναλειτουργίας– καὶ στὴ χωρὶς ἀντίστοιχη ἐπιχειρηματολογία τοῦ κ. Ἠλιοῦ στὴν ἀνταπάντηση ποὺ ἔδωσε καὶ ποὺ φυσικὰ δὲν σημαίνει ὑποκειμενική του ἀδυναμία, γιατὶ εἶναι γνωστὲς οἱ ἱκανότητές του. Ἀλλὰ δὲν εἶναι γνωστὲς οἱ ὑποκειμενικές του σχέσεις καὶ καταστάσεις ποὺ ὁ ἴδιος ἀντιμετώπιζε μὲ τὴν ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ (ἐσ.) στὸ θέμα τῆς ΕΔΑ.

Γιὰ μιὰ σαφέστερη εἰκόνα εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀναφερθοῦμε σὲ ὁρισμένα σημεῖα τῆς ἐπαναλειτουργίας της, στὶς δηλώσεις τοῦ κ. Ἠλιοῦ καὶ κ. Ἠλιοπούλου, καὶ συγκεκριμένα:

Στὶς 14 Αὐγούστου μὲ μιὰ ἀνοικτὴ ἐπιστολή του ὁ κ. Ἠλιοῦ ἀναφέρει ὅτι:

> «Ἡ Νέα ΕΔΑ ἀποτελεῖ μιὰ πραγματικότητα. Γιὰ τὴν ἐπαναλειτουργία της χρησιμοποιήσαμε τὴν πιὸ ἁπλὴ διαδικασία, γιὰ νὰ μὴν ἐμπλέξουμε τὸ κίνημα σὲ ἄκαρπες συζητήσεις, πολεμικὲς καὶ ἀδιέξοδα».

Δηλαδὴ σημαίνει ὅτι ἡ διαδικασία σύστασης ἑνὸς φορέα εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνεται ἀπὸ μιὰ κορυφὴ (ἔστω καὶ προσωρινή), γιατὶ εἶναι «ἁπλὴ διαδικασία», ἐνῶ ἂν ἀκολουθοῦσε τὸν δρόμο τοῦ διαλόγου μὲ τὴ βάση θὰ ἦταν ἄκαρπη, γιατὶ θὰ ἔφερνε «πολεμικὴ καὶ ἀδιέξοδα»!

Ἐπὶ πλέον τὸ τελευταῖο σημαίνει ὅτι ὄχι μόνο δὲν θὰ ὑπῆρχε ἀπόλυτη συμφωνία, ἢ ἔστω μερική, ἀλλά, ἀπεναντίας, ἀντίθετες ἀπόψεις ποὺ δὲν θὰ ἄφηναν καμιὰ προοπτικὴ ὥστε νὰ προχωρήσει ἡ διαδικασία ἐπαναλειτουργίας της. Τότε λοιπόν, ἂν τὰ ἴδια τὰ στελέχη τῆς ΕΔΑ –γιὰ νὰ μὴν ἀναφερθεῖ κανεὶς στὴ βάση– δὲν εἶχαν κατασταλάξει κάτω ἀπὸ ποιὸ πρίσμα θὰ ἔβλεπαν τὴν ἐπαναλειτουργία της (φυσικὸ ἐξ ἄλλου ἀντικειμενικά), πῶς ὁρισμένα μόνο ἐλάχιστα στελέχη ἀποφασίζουν «ἐν ὀνόματι» τῶν ἄλλων τὴν ἐπαναλειτουργία; Πῶς λοιπόν, κατόπιν, ὁ κ. Ἠλιοῦ καλοῦσε νὰ συμμετάσχουν «ἰσότιμα σ' ἕνα τραπέζι» (!) καὶ μὲ ποιὰ ἔννοια; Πλέον δὲν ὑπῆρχε φόβος «ἀδιεξόδου καὶ πολεμικῆς»;

Ἔλεγε συγκεκριμένα:

> «Μποροῦμε νὰ συναντηθοῦμε ἰσότιμα γύρω ἀπὸ ἕνα τραπέζι καὶ νὰ ἀνταλλάξουμε ἀπόψεις γιὰ νὰ διαμορφώσουμε μιὰ κοινὴ ἀντίληψη γιὰ τὴ μορφὴ καὶ γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς νέας συμμαχίας τῆς Ἀριστερᾶς στὰ πλαίσια τῆς ΕΔΑ».

Δηλαδὴ δημιουργοῦμε ἕνα φορέα καὶ μετὰ ἀποφασίζουμε τί θὰ εἶναι ὁ φορέας αὐτός, τί περιεχόμενο καὶ τί μορφὴ θὰ ἔχει, καὶ ἐνδεχόμενα νὰ γίνει φορέας δύο ἄλλων φορέων (ἂν μ' αὐτὸ ἐννοεῖ τὴ «νέα συμμαχία» τῆς ἀριστερᾶς»)!!

Ἡ δικαιολόγηση ποὺ ἔδινε ὁ κ. Ἠλιοῦ ἦταν ὅτι:

> «Ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεση ἀνασύστασή της καὶ ἡ παρουσία της στὴν πολιτικὴ σκηνή».

Ἀλλὰ πῶς μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλεται ἡ παρουσία ἑνὸς κόμματος χωρὶς νὰ ἔχει ἐρευνηθεῖ α) ἐὰν ὑπάρχει πολιτικὴ ἀναγκαιότητα ὕπαρξής του καὶ β) ὅταν αὐτὴ ἡ ὕπαρξή του –σὰν μορφὴ καὶ περιεχόμενο– εἶναι ἄγνωστη ἀκόμα!! Κινδυνεύουμε νὰ πέσουμε σὲ μεταφυσικὲς ἐπιχειρηματολογίες ἂν ἐπιμείνουμε νὰ τὰ δικαιολογήσουμε.

Στὴν ἀπάντηση ποὺ ἔδωσε ὁ κ. Ἠλιόπουλος ἀνέφερε ὅτι:

α) Διαφωνεῖ μὲ τὶς μεθόδους καὶ τὴν τακτικὴ ποὺ ἀκολούθησαν ἐκεῖνοι ποὺ πῆραν τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν ἐπαναλειτουργία της.

β) Γιὰ οὐσιαστικοὺς λόγους, ποὺ ἀφοροῦν στὴν ὀργάνωση, τὸ πρόγραμμα καὶ τὴν κομματικὴ διάρθρωση τῆς ἀριστερᾶς μέσα στὸν πολιτικὸ χῶρο.

γ) Τόνισε τὴν ἀναγκαιότητα νὰ μελετηθοῦν, πρὶν ἀπὸ ὁποιοδήποτε ξεκίνημα, γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τοῦ μέλλοντος, σὲ μιὰ πλήρη καὶ βαθιὰ ἔρευνα καὶ ἀνάλυση ὅλες αὐτὲς οἱ νέες συνθῆκες, ὥστε μὲ ὑπευθυνότητα νὰ χαραχθεῖ ἡ πορεία γιὰ τὸ μέλλον.

δ) Ἐπέκρινε τὶς ἡγεσίες τῶν ΚΚ ὅτι ὑψώνουν τὴ σημαία ἑνὸς τρίτου κόμματος, ποὺ τὸ εἶχαν βάλει στὸ ψυγεῖο, κρατώντας ἀκόμα σήμερα καὶ τὶς δικές τους σημαῖες.

ε) Ὅτι οἱ ἡγεσίες τῶν ΚΚ ἐμφανίζονται σὲ διακήρυξη ἀνασύστασης καὶ ἐπαναλειτουργίας τῆς ΕΔΑ χωρὶς ἀπόφαση οἱουδήποτε ὀργάνου καὶ φυσικὰ μὲ πλήρη παραγνώριση τῶν μελῶν καὶ ὀπαδῶν της.

ζ) Ὅτι τὴν ἀπόφαση τὴν πῆρε ἕνας στενὸς κύκλος τῆς ἡγεσίας τοῦ ΚΚ (ἐσ.) καὶ ζήτησε ὑπογραφὲς διὰ περιφορᾶς κ.λπ.

Καταλήγοντας τόνισε τὴν ἀνάγκη γιὰ κάθε κόμμα νὰ προβάλει τὴν ἀληθινὴ φυσιογνωμία του, νὰ πάρει τὶς εὐθύνες του καὶ νὰ ἀναπτύξει, κάτω ἀπὸ συνθῆκες πλήρους αὐτοτέλειας, τὴν πολιτικὴ δραστηριότητα καὶ τὶς συνεργασίες του, ὥστε νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ ποθητὴ ἑνότητα στὴ βάση τῆς συνεργασίας αὐτοτελῶν κομμάτων ἢ παρατάξεων.

Ὁρισμένα ἀπὸ τὰ ἐρωτήματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ὅλη διαδικασία, εἶναι τὰ ἑξῆς:

α) Ποιὸς ὁ λόγος τῆς ἀναδημιουργίας τῆς ΕΔΑ.

β) Ποιὸς ὁ λόγος ἐλέγχου ἀπὸ τὸ ΚΚΕ (ἐσ.).

γ) Τί πολιτικὸ ὄφελος εἶχε τὸ ΚΚΕ (ἐσ.).

δ) Κάτω ἀπὸ ποιὰ ἀνάλυση καὶ ποιὸ πολιτικὸ πρίσμα βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει ἀναγκαιότητα νὰ δημιουργηθεῖ κόμμα ποὺ νὰ στεγάζει ὅλων τῶν τάσεων τοὺς ἀριστεροὺς καὶ δημοκράτες.

ε) Κάτω ἀπὸ ποιὰ ἀνάλυση προέκυψε ὅτι τὸ κόμμα ποὺ πρέπει νὰ δημιουργηθεῖ εἶναι ἡ ΕΔΑ.

ζ) Τί σημαίνει κάνω κόμμα μὲ τὴν ἔγκριση τῆς ἡγεσίας δύο ἄλλων κομμάτων ἢ ἔστω ἑνὸς ἄλλου καὶ

η) Ποιὸ τὸ ἰδεολογικό της ὑπόβαθρο.

Τὰ συμπεράσματα ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ βγάλουμε ἡ ὅλη διαδικασία καὶ οἱ πέντε μῆνες ὕπαρξης τῆς ΕΔΑ σὰν ἀναδημιουργημένου κόμματος, εἶναι:

Ὅτι ἡ ΕΔΑ «ἀναδημιουργεῖται» κάτω ἀπὸ τὶς ὁδηγίες καὶ τὸν ἔλεγχο τοῦ ΚΚΕ (ἐσ.), ποὺ στὴ μάχη ποὺ δίνει πρὸς τὸ ΚΚΕ γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ πρώτου ἢ τοῦ δεύτερου, θέλει νὰ ἐλέγξει πολιτικὰ ὅλο τὸ χῶρο τῆς μὴ δογματικῆς ἀριστερᾶς, ποὺ ἕνα κομμάτι της θὰ ἐκφραζόταν μέσα στὴν ΕΔΑ εἴτε γιατὶ εἶχε συναισθηματικοὺς δεσμοὺς μὲ τὸ κόμμα αὐτό, εἴτε γιατὶ ἦτανε μαρξιστὲς σοσιαλιστὲς καὶ δὲν ἐκφράζονταν στὸ ΚΚΕ (ἐσ.) φυσικὰ (καὶ ἀργότερα στὸ ΠΑΣΟΚ), εἴτε γιατὶ ἦταν δυσαρεστημένοι κομμουνιστὲς ἀπὸ τὴν ὅλη κατάσταση στὰ ΚΚ, εἴτε γιατὶ διαφωνοῦσαν ἢ ἦταν ἐπιφυλακτικοὶ μὲ αὐτὰ ἢ γιὰ ὅποιους ἄλλους λόγους δὲν ἤθελαν τὴν ἔνταξή τους στὸ ΚΚΕ (ἐσ.) (π.χ. οἱ λεγόμενοι «ἀδέσμευτοι»).

Ἔτσι ἡ ΕΔΑ θὰ ἔπαιζε τὸν ρόλο τοῦ συλλέκτη ὅλων αὐτῶν τῶν διαφόρων τάσεων κομμουνιστῶν, τῶν σοσιαλιστῶν κ.λπ. ποὺ τὸν ἔλεγχο ἐπιζητοῦσε νὰ ἔχει τὸ ΚΚΕ (ἐσ.).

Αὐτὰ στὴν περίπτωση μὴ ἔνταξης τῶν ΚΚ στὴν ΕΔΑ ἐφόσον ὑπῆρχε ἡ περίπτωση τῆς συνεργασίας τῶν δύο ΚΚ κάτω ἀπὸ τὴ στέγη ἑνὸς τρίτου κόμματος, δηλ. τῆς ΕΔΑ.

Καὶ ὅλα αὐτὰ στὸ ὄνομα τῆς ἑνότητας, τῆς ὁποίας ἡ κατάληξη εἶναι γνωστή. Στὸ σημεῖο αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι στὴν περίοδο ποὺ συμβαίνουν αὐτὰ γίνεται ἕνας φοβερὸς ἀνταγωνισμὸς ἀνάμεσα στὰ ΚΚ γιὰ τὸ ποιὸς θὰ προλάβει νὰ προσεταιριστεῖ κάθε τὶ ποὺ εἶχε μιὰ πολιτικὴ σημασία ἢ μιὰ ὑποκειμενικὴ ἀναγνώριση ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες κομμουνιστὲς ἢ γενικὰ ἀριστεροὺς (παράδειγμα: τὸ θέμα τῆς ΑΥΓΗΣ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ΚΚΕ (ἐσ.), τοῦ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ΚΚΕ, τῆς κομμουνιστικῆς ἐπιθεώρησης, ποὺ ἦταν τὸ περιοδικὸ τοῦ ΚΚΕ (ἐσ.), καὶ ἀπὸ τὸ '74 τοῦ ΚΚΕ, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ θέμα τῆς ΕΔΑ). Περιττὸ νὰ ἀναφερθεῖ κανεὶς στὸ ὅτι τὸ '68, ἡ ΕΔΑ εἶχε πάψει νὰ ἔχει ὁποιαδήποτε σημασία γιὰ τὰ ΚΚ.

Ἐπίσης, βασικὸ ρόλο παίζει τὸ γεγονὸς ὅτι στὴν περίοδο ποὺ «ἀνασυγκροτεῖται» ἡ ΕΔΑ, τὰ ΚΚ δὲν ἔχουν κατασταλάξει –καὶ κυρίως τὸ ΚΚΕ (ἐσ.)– κατὰ πόσο θὰ κατεβοῦν στὶς ἐκλογὲς (ἂν νομιμοποιηθοῦν) σὰν ΚΚ ἢ σὰν ΕΔΑ. Ἔτσι ἡ ΕΔΑ παρουσιάζεται –στὴν ἀρχὴ τουλάχιστον– σὰν ἕνα δίπορτο ἐλεγχόμενο.

Βασικὸ πολιτικὸ ρόλο δὲν εἶχε τὴ δυνατότητα νὰ παίξει ἡ ΕΔΑ, γιατὶ ἀφ' ἑνὸς ὅπως παρουσιαζόταν, ἀφ' ἑτέρου ὅπως πραγματικὰ ἦταν –χωρὶς ξεκαθαρισμένη τὴ θέση της στὸν πολιτικὸ χῶρο– δὲν ἀποτελοῦσε μιὰ ἐναλλακτικὴ λύση στὴν κρίση τῆς κομμ. ἀριστερᾶς καὶ οὔτε μποροῦσε νὰ γίνει ὁ ἐναλλακτικὸς φορέας (ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ κινηθεῖ στὸ σοσιαλιστικὸ χῶρο) ὡς πρὸς τὸ ΠΑΣΟΚ.

Τὸ ΠΑΣΟΚ, ποὺ δημιουργεῖται 15 μέρες μετά, παρουσιάζεται μὲ τὴ φιλοδοξία νὰ καλύψει τὸ σοσιαλιστικὸ χῶρο, μὲ τὶς μεγάλες ἀντιφάσεις του, τὰ ἐσωτερικά του προβλήματα, χωρὶς ἰδεολογικὸ ὑπόβαθρο, χωρὶς νὰ ἔχει χαράξει μιὰ ξεκάθαρη στρατηγικὴ καὶ πολιτικὴ γραμμή, ἀσταθὲς πολιτικά, ἕνα κίνημα γνώμης προσωποπαγὲς ἐλεγχόμενο ἀπὸ τὸν ἀρχηγό του κ. Ἀ. Παπανδρέου.

Ἡ ΕΔΑ, ἀπὸ τὴν ἐπαναλειτουργία της μέχρι σήμερα, σὰν «συγκροτημένος φορέας» τῆς ἀριστερᾶς περνάει ἀπαρατήρητη, μὲ μοναδικὴ ἐξαίρεση τὴν προσωπικὴ συμβολὴ τοῦ προέδρου της κ. Ἠλιοῦ μέσα στὴ βουλή, σὰν ἀναγνωρισμένης ἀξίας πολιτικοῦ.

Τὴν ὅλη διαδικασία «ἐπανίδρυσής» της, τὴν καυτηρίασαν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ συμμετάσχουν πολλοὶ ΕΔΑῖτες καὶ στελέχη τῆς παλαιᾶς ΕΔΑ καὶ παλιοὶ βουλευτές της κυρίως σοσιαλιστές.

Σήμερα, μὲ τὴν ὑποχώρηση τοῦ ΚΚΕ (ἐσ.) στὸ θέμα τῆς ἀποδέσμευσής της ἀπὸ αὐτό, δημιουργεῖται τὸ ἐρώτημα γιατί κινεῖται πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ 5 μῆνες μετὰ τὴν ἐπανίδρυσή της, κάτω ἀπὸ ποιὸ πρίσμα βλέπει τὴ νέα «ἐπανίδρυσή» της σὲ «ἀδέσμευτη βάση» καὶ τί χῶρο θὰ καλύψει ἡ νέα ΕΔΑ.

Ἂν ἡ ἀπάντηση στὸ τρίτο ἐρώτημα εἶναι ὅτι ἀπευθύνεται στοὺς κομμουνιστὲς καὶ σοσιαλιστὲς ποὺ δὲν μετέχουν στὰ γνωστὰ σχήματα, πιστεύουμε ὅτι εἶναι πολιτικὰ ἀπαράδεκτο καὶ ἀρνητικὸ ἡ δημιουργία φορέα ποὺ θὰ συγκεντρώνει τοὺς κάθε τάσης ἀριστεροὺς καὶ «δυσαρεστημένους» κομμουνιστές, καλύπτοντας μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο τὶς ἀδυναμίες τῶν δύο ΚΚ, καὶ γιατὶ θὰ ἀποτελέσει ἡ ΕΔΑ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ κόμμα ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἐνσωματώσει στοὺς κόλπους του τὴν ἴδια τὴν κρίση τῶν Ἑλλήνων κομμουνιστῶν, ποὺ μὲ πολυάριθμες καὶ ἀντίθετες ἀπόψεις βλέπουν καὶ κρίνουν τὰ προβλήματα τῶν χώρων τους, τὰ ὀργανωτικά, τὰ στρατηγικά, τὰ τακτικά, τὰ ἰδεολογικά.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ ἔχουμε δύο ΚΚ, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι θὰ ἔχουν καθαρὲς γραμμές, σχετικὴ ὁμοιογένεια καὶ ξεκάθαρο ἰδεολογικὸ ὑπόβαθρο, καὶ τὴν ΕΔΑ, ποὺ μὲ πλήρη ἀνομοιογένεια πολιτικοϊδεολογικὴ θὰ δουλεύει μὲ βάση ἕνα ἐλάχιστο κοινὸ πρόγραμμα, συμβιβαστικὸ στὸ ἔπακρο τῶν διαφόρων ἀπόψεων, καὶ σὲ τελευταία ἀνάλυση θὰ εἶναι ἕνας καθαρὰ ἐκλογικὸς φορέας, ἕνα κίνημα γνώμης.

Ἐκ τῶν πραγμάτων –φυσικὰ– δὲν εἶναι σὲ θέση οὔτε νὰ συμβάλει στὸ νὰ ξεκαθαριστεῖ καὶ νὰ διαμορφωθεῖ σωστὰ ὁ σοσιαλιστικὸς χῶρος, ποὺ ἤδη ἔχει ἀρχίσει νὰ ταλαιπωρεῖται...

Αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε ἐμεῖς οἱ σοσιαλιστὲς εἶναι ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἀριστερᾶς ἔχει τὰ ἑξῆς ζητήματα:

Ἐσωτερικὴ κρίση τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς σὰν ἀποτέλεσμα τῆς ἀποδοχῆς ἀπὸ μέρους της ἀγωνιστικῶν προτύπων κοινωνικῶν ὄχι βγαλμένων ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ πραγματικότητα, τὰ αἴτια τῆς ὁποίας θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν στὴν ἴδια τὴν ἱστορία τοῦ ΚΚΕ, ποὺ γεννήθηκε υἱοθετώντας ξένα πρότυπα ἀγώνα καὶ κοινωνίας, ποὺ δεσμεύτηκε ἀπὸ τὴν πολιτικὴ τῆς ΕΣΣΔ, ποὺ συνέλαβε δογματικὰ τὸν «μαρξισμό-λενινισμό», μὲ τὶς ἐπεμβάσεις τῆς κομμουνιστικῆς διεθνοῦς στὰ ἐσωτερικά του, μὲ ἀντιδημοκρατικὲς ἐσωτερικὲς διαδικασίες, μὲ λανθασμένες ἐκτιμήσεις στὴ μετακατοχικὴ περίοδο, μὲ λάθη ποὺ τὰ

Σκίτσα τοῦ 'Αλ. Κυριτσόπουλου

πλήρωσε ὅλος ὁ ἑλληνικὸς λαός, μὲ συνέπεια τὴ μὴ ἀναγνώρισή της ἀπὸ τὰ μεγάλα καταπιεσμένα στρώματα. Τὰ λάθη αὐτὰ ἐπιβάλλουν βαθιὰ κριτικὴ τοῦ παρελθόντος, ὥστε νὰ ἐντοπισθοῦν τὰ ἰδεολογικὰ καὶ πολιτικὰ αἴτια ποὺ ἔχουν προκαλέσει τὴν κρίση της.

Καὶ τὸ μὲν ΚΚΕ ἐξακολουθεῖ νὰ πιστεύει ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν πηγὴ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ὀρθότητας τῶν ἀπόψεων καὶ φυσικὰ δὲν παραδέχεται τὴν κρίση (ὡς τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματά του τὰ εἶδε σὰν πολὺ θετικά !!), τὸ δὲ «ἀνανεωτικὸ» ΚΚΕ (ἐσ.) δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ διαγράψει μιά, παραδεκτὴ ἀπὸ ὅλους τοὺς ὀπαδούς του, ἀναθεωρητικὴ γραμμὴ τέτοια ποὺ νὰ μὴν ξεφύγει ἀπὸ τὸν «λενινισμὸ» καὶ φυσικὰ χαρακτηριστεῖ –ἀπὸ τὴ γραμμή του– σὰν σοσιαλιστικὸ παρὰ κομμουνιστικὸ κόμμα.

'Ως πρὸς τὸ τί ἀνανέωση θὰ κάνει, ὑπάρχουν πλῆθος ἀπὸ ἀπόψεις καὶ ὄχι κατασταλλαγμένες ἀπὸ τὰ ἴδια του τὰ στελέχη.

Πολλοὶ περιμένουν τὸ συνέδριο ποὺ πρόκειται νὰ γίνει –χωρὶς ἀκόμα νὰ εἶναι γνωστὸ πότε, πῶς θὰ γίνει, ποιοὶ θὰ συμμετάσχουν.

'Υπολογίζει πάντως τὶς κινήσεις τῶν «ἀδέσμευτων», 77, 400 κ.λπ.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ξέρουμε πῶς θὰ ἐξελιχτεῖ τὸ συνέδριο, πιθανὸν μὲ διάσπαση, πάντως δὲν θὰ παραξενευόταν κανεὶς ἂν μέσα στὸ συνέδριο ὑποστηριζόταν ἀπὸ κάποιον τοῦ ΚΚΕ.(ἐσ.) ὅτι: «Σύντροφοι, ἔχουμε πάψει νὰ εἴμαστε κομμουνιστὲς μιὰ ποὺ ἀναθεωρήσαμε μιὰ σειρὰ ἀπὸ βασικὲς λενινιστικὲς ἀρχές· γιατί νὰ μὴν δημιουργήσουμε σοσιαλιστικὸ κόμμα, μιὰ ποὺ σοσιαλιστὲς πλέον εἴμαστε;»

'Ανεξάρτητα πάντως ἀπὸ τὸ πῶς θὰ προχωρήσει στὴ λύση τῶν προβλημάτων του τὸ ΚΚΕ (ἐσ.), πιστεύεται πὼς ἡ ὅλη διαδικασία δὲν θὰ εἶναι ἁπλὴ καὶ οὔτε εὔκολη, μὲ ἀντίστοιχη συνέχιση τῆς ἀδυναμίας του νὰ παίξει τὸν ρόλο ποὺ ἔχει ἀναλάβει σὰν κόμμα τῆς ἀριστερᾶς.

'Ως πρὸς τὸ ΚΚΕ, δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκτήσει τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν ἐξ αἰτίας τῆς δογματικῆς του πολιτικῆς ὑπόστασης καὶ ἐξάρτησης.

'Ως πρὸς τὸ ΠΑΣΟΚ, ἀκόμα δὲν ἔλυσε τὰ ὀργανωτικά του προβλήματα καὶ τὸ ποιὰ θὰ εἶναι ἡ θέση του στὸν πολιτικὸ χῶρο.

'Απροσδιόριστη λοιπὸν ἡ ἐξέλιξη – διαλεκτικὰ δεμένη μὲ τὰ προηγούμενα – ἐφόσον ὑπάρχει κρίση σὰν γενικότερο πρόβλημα τῶν κομμάτων ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ (ἐσ.), ΚΚΕ, ποὺ τὰ ἐμποδίζει νὰ ἀντιπαρατεθοῦν σωστὰ στὴ δεξιὰ καὶ γενικὰ στὴν ἀστικὴ τάξη, ὥστε νὰ διεκδικήσουν τὶς θέσεις ποὺ ἔχουν προβάλει, τοὺς στόχους ποὺ ἔχουν θέσει, πρωταγωνιστώντας στοὺς λαϊκοὺς ἀγῶνες, ὅπως εἶναι ὑποχρεωμένα, σὰν κόμματα τῆς ἀριστερᾶς.

'Ακριβῶς σήμερα ὑπάρχει κενὸ σὲ ἐπίπεδο λαϊκῆς κινητοποίησης καὶ συμμετοχῆς. 'Υπάρχει ἰδεολογικὸς ἀποπροσανατολισμὸς καὶ ἀδυναμία τῶν ὑπαρχόντων φορέων μὲ τὰ ἐσωτερικά τους προβλήματα καὶ τὴν ἐξωτερική τους διαμάχη.

'Υπάρχει λοιπὸν συγκεκριμένη ἀναγκαιότητα νὰ δημιουργηθεῖ ἕνας σοσιαλιστικὸς φορέας σὰν ἐκφραστὴς λαϊκῶν ταξικῶν συμφερόντων συμμετέχοντας στὴν ἀριστερὰ μὲ ἰδεολογικὴ καὶ ὀργανωτικὴ αὐτονομία.

Τὸ κόμμα αὐτό, πλὴν τῆς ἀνάγκης νὰ υἱοθετήσει τὴ μαρξιστικὴ διδασκαλία, πρέπει νὰ εἶναι μέτοχος καὶ πρωταγωνιστὴς τῶν λαϊκῶν ἀγώνων.

Τὸ κόμμα αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπει στὸ «ξεπέρασμα» τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητεῖ μὲ αὐτὴν τὴν ἐπαλήθευση τῆς ὀρθότητας διαφορετικῶν ἀντιλήψεων καὶ προγραμμάτων.

Μὲ τὴν ἀγωνιστικὴ ἐμπειρία, τὴν κριτικὴ καὶ αὐτοκριτική, πρέπει νὰ ἐπιζητεῖ τὴν ἐπεξεργασία ἀφ' ἑνὸς ἑνὸς σοσιαλιστικοῦ προτύπου γιὰ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴ συγκρότηση ἐνιαίων ὀργάνων καὶ φορέων γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση γνήσιας δημοκρατίας στὴ χώρα μας καὶ τὸ πέρασμα στὸ σοσιαλισμό. Δηλ. ὑπάρχει ἀνάγκη δημιουργίας ἑνὸς Μαρξιστικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος καὶ ὄχι ἀνάγκη «ἀναδημιουργίας» τῆς ΕΔΑ στὶς βάσεις ποὺ προαναφέρθηκαν.

'Υπάρχει ἀνάγκη φορέα προσαρμοσμένου στὴν ταξικὴ πραγματικότητα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ σὲ στενὴ ἐπαφὴ μὲ τὶς μάζες, καὶ ὄχι ἀνάγκη φορέα καθαρὰ ἐκλογικοῦ ἢ χαρισματικοῦ κινήματος γνώμης.

'75

Κυκλοφορεῖ κάθε Σάββατο

'75

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΗ»
ΣΟΛΩΝΟΣ 73

● ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ
Τὸ προνόμιο τῆς ἀπελπισίας

● ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ
Πείνα καὶ δίψα

● ΜΑΡΒΙΝ ΦΑΡΜΠΕΡ
Φαινομενολογία

● ΤΖΩΝ ΑΝΤΟΝ
Φιλοσοφία καὶ πολιτισμὸς

● ΤΖ. ΦΗΛΝΤ
'Ο Πλάτων καὶ ἡ ἐποχή του

● ΤΖΩΝ ΡΟΜΠΙΝΣΟΝ
Τίμιοι μὲ τὸ Θεὸ

● ΕΛΙΣΑΒΕΤΑ ΜΠΑΓΡΙΑΝΑ
Ποιήματα

● ΦΕΔΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ
Μαριάνα Πινέδα

● ΛΩΡΕΝΣ ΝΤΑΡΡΕΛ
'Αλεξανδρινὸ κουαρτέτο

● ΛΩΡΕΝΣ ΝΤΑΡΡΕΛ
Πικρολέμονα-Κυπριακὸ χρονικὸ

● ΑΛΝΤΟΥΣ ΧΑΞΛΕΫ
Γενναῖος Νέος Κόσμος

● ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ
'Εστία καλλιτεχνῶν

● ΣΠΥΡΟΥ ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ
'Ενώπιον τῆς Τεχνικῆς

● ΡΑΙΗ ΜΠΡΑΝΜΠΕΡΗ
Φαρενάιτ 451

● ΡΙΟΥΝΟΣΟΥΚΕ ΑΚΟΥΤΑΓΚΑΒΑ
Ρασομὸν

● ΑΝΡΥ ΤΡΟΥΑΓΙΑ
'Η ἀράχνη

● ΧΕΡΜΠΕΡΤ ΡΗΝΤ
'Η μορφὴ στὴ μοντέρνα ποίηση

● ΠΑΝΤΑΖΗ ΚΟΝΤΟΜΙΧΗ
'Ομήρου 'Οδύσσεια-
ἔμμετρη λογοτεχνικὴ μετάφραση

● ΑΝΤΡΕ ΟΜΠΕ
'Ο βιασμὸς τῆς Λουκρητίας

● ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΝΤΥΛΑΚΗ
Πατούχας – Ὅταν ἤμουν δάσκαλος

ΔΙΑΜ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Καταξίωση τῆς ζωγραφικῆς τοῦ καιροῦ μας.

Χάρηκα ποὺ εἶναι τόσοι πολλοὶ οἱ νέοι ποὺ μαζέβονται στὴν «Ὥρα» γιὰ νὰ γνωρίσουν τὸ ἔργο τοῦ Διαμαντῆ Διαμαντόπουλου (27.1. – 12.11.75). Θυμᾶμαι τριάντα χρόνια πίσω, ὅταν, στὴν ἴδιαν ἡλικία, ἔβλεπα γιὰ πρώτη φορὰ ἔργα του, τὴν αἴσθηση μιᾶς βαθύτατης σοβαρότητας, μιᾶς ἱερατικῆς ἀφοσίωσης, καὶ μιᾶς μεγάλης τεχνικῆς μαστοριᾶς ποὺ μοῦ ἔδωσαν. Ἦταν φανερὸ πὼς τὰ γεννοῦσε μιὰ πολὺ γερὴ ἰδιοφυΐα συνδυασμένη ἀπὸ ρώμη καὶ φινέτσα, ὄχι δεξιοτεχνία, ποὺ ἀσκοῦσε τὴν τέχνη της, τὸ λειτούργημά της μὲ τὴ συνείδηση τῆς τρομερῆς εὐθύνης τοῦ ἱεροφάντη – ἐκείνου ποὺ φανερώνει τὰ ἱερά.

Στὰ χρόνια ποὺ πέρασαν ἀπὸ τότε δὲ μποροῦσε ἕνα τέτοιο λειτούργημα ν' ἀσκηθεῖ δημόσια, προπαντὸς στὴ ρωμέϊκη πιάτσα, μέσα στὴν τύρβη τῶν ἀνακαλύψεων, τῶν καταστροφῶν καὶ τῶν «συνταρακτικῶν γεγονότων» στὴν ἑλληνικὴ καὶ στὶς ξένες κοινωνίες ποὺ ἀπομάκρυναν μᾶλλον τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο παρὰ τοὺς ἐπλησίαζαν. Καὶ στὶς τέχνες διαδραματίζονται παρόμοιες κοσμοϊστορικὲς ἐξελίξεις, ἔφτανε στὴν ἀκμή της ἡ ἀφηρημένη τέχνη, κατακερματίζονταν ὕστερα σὲ χίλια παρακλάδια, πασχίζαμε νὰ φτάσουμε στὴν κατασκευὴ ἢ στὴν κατανόηση μιᾶς «ἀντικειμενικῆς» τέχνης, δηλαδὴ μιᾶς τέχνης ἀπὸ ὅπου τὸ «ὑποκείμενο» ἔχει ἐξοβελισθεῖ. Καὶ αὐτὴν ἀκόμα τὴν ἀντίθεση θέλησε νὰ λύσει ἡ τέχνη – ὅπως στὸν ἴδιο καιρὸ θέλησε νὰ κλείσει τὶς τρεῖς διαστάσεις μέσα στὶς δυό, ἢ νὰ τὶς ἐμπλουτίσει μὲ μιὰ τέταρτη, τὸ χρόνο – ἔτσι φτάσαμε καὶ στὸν «κινητισμό».

Ἔξω ἀπὸ τὴν τύρβη, ἀλλὰ μέσα στὴ ζωή, ὁ Διαμαντόπουλος κοινωνοῦσε τόσα χρόνια μὲ τὶς ἐξελίξεις αὐτές. Αὐτὸ μᾶς ἀποδείχουν τὰ ἔργα του. Μᾶς τὰ παρουσιάζει ξανὰ σὲ μιὰ στιγμὴ ὅπου μὲ τὸ λεπτό του αἰσθητήριο νιώθει πὼς παρεμβάλλονται ὁλότελα φυσιολογικά, σὰν ἀναγκαῖα, μέσα στὸ μεγάλο ροῦ τῆς τέχνης. Τόσο τὰ ἔργα του ὅσο κ' οἱ μετρημένες κουβέντες ποὺ «ἀπευθύνει» στοὺς ζωγράφους καὶ στοὺς κριτικοὺς τέχνης, τὸν δείχνουν ἀπομακρυσμένον ἴσως ἀπὸ τὸν «κόσμο», ὄχι ὅμως ἀπομονωμένο ἀπὸ τὴ ζωή.

Πρώτη μου συνολικὴ ἐντύπωση καθὼς ἀντίκρυσα τὰ ἔργα του ἦταν τῆς αὐστηρότατης συνέπειας καὶ τῆς σταθερῆς πίστης στὶς ἀξίες τῆς ζωγραφικῆς του ὅπως τὶς εἶχε διατυπώσει ἀπὸ τὸ 1940, στὶς ἀρχὲς πιὸ διαισθητικά, τώρα μὲ τὴ διαίσθησή του ἐνισχυμένη ἀπὸ βαθὺ στοχασμό. Ἴσως σ' αὐτὸ τὸ συνδυασμὸ χρωστοῦν καὶ τὰ πιὸ πρόσφατα ἔργα του αὐτὸν τὸν ἀέρα τοῦ συμπαγοῦς, τοῦ μνημειακοῦ, ποὺ τὰ ξαναβρίσκω στὸν Μαζάτσιο, ἢ ἀκόμα στὴν πιὸ πλαστικὴ περίοδο τοῦ Πικάσο. Τὸ σχεδίασμα τῶν ὄγκων – καὶ τί ὄγκων – γίνεται μὲ καθαρὰ χρωματικὰ μέσα· ἡ γραμμὴ λείπει σχεδὸν ὁλότελα, ἐχτὸς σὰν περίγραμμα κάπου-κάπου. ὅπως καὶ παλιὰ τὴ συνήθιζε· οἱ σκιὲς δηλώνονται τονικά: ἡ σύνθεση δὲν ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὶς διαστάσεις τοῦ τελάρου, ἀλλὰ τὶς ἐπιβάλλουν, καὶ ἐγγράφεται μέσα τους, μὲ ὅλη τὴν ἄνεση τῆς ζωῆς – ὁ μπετατζὴς ποὺ σηκώνει στὸν ὦμο ἕνα βαρύτατο τενεκέ, ἡ κοπέλα ποὺ ποζάρει εὐσυνείδητα καθιστή, ἡ γυμνὴ γυναίκα μισοξαπλωμένη νωχελικά, ὁ σοβατζὴς μὲ τὴ φανέλα του ποὺ ξεκουράζεται, τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὰ μπράτσα. Τὰ χρώματα, πλούσια καὶ βαριά, ὄχι σὲ μεγάλη ποικιλία, ἀλλὰ σὲ μεγάλο πλοῦτο τόνων, μελιτζανιά, σκοῦρα καφὲ ἢ κόκκινα, μπλὲ θερμά, προσθέτουν βάρος στὶς μορφὲς αὐτὲς ποὺ στυλώνουν πάνω σου τὰ μάτια τους, μικρὲς κόκκινες, καφὲ ἢ μπλὲ χάντρες. Μερικὲς δὲν ἔχουν οὔτε μάτια οὔτε μύτες δίχως νὰ χάνουν τὴ συγκεκριμένη προσωπικότητά τους. Δὲν ξαναβρίσκουμε βέβαια τὶς μορφὲς ἐκεῖνες τὶς ἀξέχαστες, τὶς ζωγραφισμένες ἢ τὶς πλασμένες στὸν πηλὸ καὶ χρωματισμένες, τοῦ μαθητῆ μὲ τὸ πηλήκιο, τοῦ χωροφύλακα, τοῦ ναύτη, ποὺ ἄλλοτε μᾶς ἐπιβάλλονταν σὰν ἀρχέτυπα τοῦ Ἕλληνα μαθητῆ, τοῦ Ἕλληνα χωροφύλακα, τοῦ Ἕλληνα ναύτη.

Σήμερα δὲν ἔχουμε «τύπους», ἔχουμε μιὰ σειρὰ δοκιμῶν, ποὺ εἶναι καὶ ἀριστοτεχνικὲς ἐπιτυχίες, πάνω στὸ πρόβλημα τῆς μετάδοσης τῆς αἴσθησης τοῦ ὄγκου μὲ τὸ δισδιάστατο χρῶμα, τοῦ ὄγκου ποὺ μὲ τὴ σειρά του γίνεται εἰδοποιὸς τοῦ σχήματος ποὺ θέλει νὰ μᾶς παραστήσει ὁ ζωγράφος, μιᾶς γυμνῆς γυναίκας, ἑνὸς ἐργάτη, τριῶν γυναικῶν στὸ δρόμο, μιᾶς καθισμένης κόρης κ.λπ. Πιὸ παλιὰ οἱ παραστάσεις τοῦ Διαμαντόπουλου ἦταν μονό – ἢ λιγοπρόσωπες, μὲ φειδωλὴ ὑποδήλωση τοῦ χώρου ὅπου βρίσκονταν. Μὲ πόσο λίγα στοιχεῖα – χρώματα πάντα – μᾶς παρουσιάζει τὸ μανάβικο μὲ τοὺς 4 πελάτες μπρὸς στὰ καλάθια, τὸ παλιότερο ἔργο ποὺ ἐκθέτει, ποὺ μᾶς συνδέει ἄμεσα μὲ τὴν παλιότερη παραγωγή του, ἢ ἀκόμα τὶς νεκρὲς φύσεις, ὅπου παρακολουθεῖ κανεὶς πῶς μὲ τρεῖς στροφὲς τοῦ πινέλου φουσκώνει μπρὸς στὰ μάτια μας ἡ σφαίρα τοῦ πορτοκαλιοῦ, ἡ κοιλιὰ τοῦ κανατιοῦ. Οἱ κινήσεις τῶν ἐργατῶν, ἡ σφύζουσα ἀδράνεια τῶν ξαπλωμένων ἢ καθιστῶν γυναικῶν, δείχνουν πόσο κοντὰ στὴ ζωὴ βρίσκεται ὁ ζωγράφος.

Ἀλλὰ μιὰ σειρὰ ἔργων του, ποὺ πρέπει, ἀπὸ τὴν ἀρίθμηση, νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ πρόσφατα, φωτίζει μιὰν ὁλότελα καινούρια ἀναπάντεχη πλευρὰ τῆς στενότατης ἐπαφῆς τοῦ Διαμαντόπουλου μὲ τὴ ζωή. Εἶναι τὰ «ἀλληγορικά» του: ὁ καταπληχτικὸς χασάπης ποὺ ἑτοιμάζεται νὰ κρεουργήσει ἕναν ἀνθρώπινο κορμὸ περασμένο στὰ τσιγκέλια: ἡ κτηνώδης, πρωτόγονη μορφή του ξανάρχεται στὸν γίγαντα ποὺ ἔχει καβαλήσει φαρδὺς-πλατὺς ἕναν κένταυρο μὲ τὴν πονεμένη ἔκφραση καὶ τὰ κόκκινα μάτια ἑνὸς *τύπου* Ἕλληνα ὅπως παλιὰ τοὺς ἔφτιαχνε. Ἔπειτα εἶναι ἕνα συγκλονιστικὸ – μιὰ ἀνθρωπόμορφη καὶ στὸ χρῶμα της ἀκόμα, παχουλὴ πετούμενη σφίγγα ποὺ προσγειώνεται πάνω σ' ἕνα γυμνὸ ἄντρα πεσμένον ἀνάσκελα, καὶ μπήγει τὰ νύχια της στὸ πλευρό του, ὅπου ἄνοιξε μιὰ κατακόκκινη πληγή. Οἰδίποδας ποὺ δὲν εἶχε λύσει τὸ αἴνιγμα; ὁ Ἕλληνας στὰ νύχια τοῦ «κακοῦ Πουλιοῦ»; Ἢ ἀκόμα δυὸ πολυπρόσωπες συνθέσεις ποὺ δεσπόζονται ἀπὸ τὴ μορφὴ ἑνὸς κοντόχοντρου ἄντρα μὲ κέρατα ποὺ βαστάει στὸ χέρι μιὰ φου-

---

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Γεννήθηκε τὸ 1914 στὴ Μαγνησία τῆς Μ. Ἀσίας. Μὲ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τοῦ 1922 ἦρθε στὴν Ἀθήνα. Ἐδῶ τέλειωσε τὸ γυμνάσιο δείχνοντας μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς θετικὲς ἐπιστῆμες, τὴ φιλοσοφία καὶ τὶς πλαστικὲς τέχνες. Ἀπ' τὸ 1931 μέχρι 1936 σπούδασε ζωγραφικὴ στὴν ΑΣΚΤ ἔχοντας γιὰ δασκάλους τὸν Μπισκίνη καὶ τὸν Παρθένη.

Μετὰ τὶς σπουδές του μελέτησε τὴν ἀρχαία ἑλληνική, τὴ βυζαντινὴ καὶ τὴ λαϊκὴ τέχνη στὴν Ἑλλάδα. Καὶ στὸ ἐξωτερικὸ (Παρίσι, Ρώμη, Νεάπολη) τὴν ἑλληνορωμαϊκὴ ζωγραφική, τὴν ἀναγέννηση, τὸν ἐμπρεσσιονισμό, τὴν

τέχνη τοῦ 20οῦ αἰώνα, τὶς τέχνες τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, τῶν ἐρυθρόδερμων καὶ τῶν ἀφρικανῶν.

Ἡ πρώτη του ἀτομικὴ ἔκθεση ἔγινε στὸ Ἄσυλο Τέχνης τὸ 1931 μὲ ἔργα ποὺ εἶχε δουλέψει σὰν μαθητὴς στὸ γυμνάσιο. Τὸ 1934 παρουσίασε σκηνογραφίες σὲ παραστάσεις τῆς Λαϊκῆς Σκηνῆς τοῦ Κούν.

Ἀπ' τὸ 1943 μέχρι 1946 συμμετέχει σὲ ὁμαδικὲς ἐκθέσεις ποὺ γίνονται στὸ Μουσεῖο, στὴ γκαλερὶ τῆς Κας Μώρ, καθὼς καὶ σὲ ἀντιπροσωπευτικὴ ἔκθεση Ἑλληνικῆς Τέχνης ποὺ ὀργανώθηκε στὴ Βασιλικὴ Ἀκαδημία Τεχνῶν τοῦ Λονδίνου. Τὸ 1947 παίρνει μέρος σὲ ὁμαδικὴ ἔκθεση γυμνοῦ τῆς γκαλερὶ «Ρόμβος» καὶ τὸ 1949 στὴν ἴδια αἴθουσα ὀργανώνει μεγάλη ἀτομική του ἔκθεση μὲ ἔργα ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς καὶ κεραμικῆς. Τὸ 1964 συμμετέχει – μὲ παλιό του ἔργο – στὴν ἔκθεση «Ἀφιέρωμα στὴν Κύπρο» τῆς Στέγης Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν.

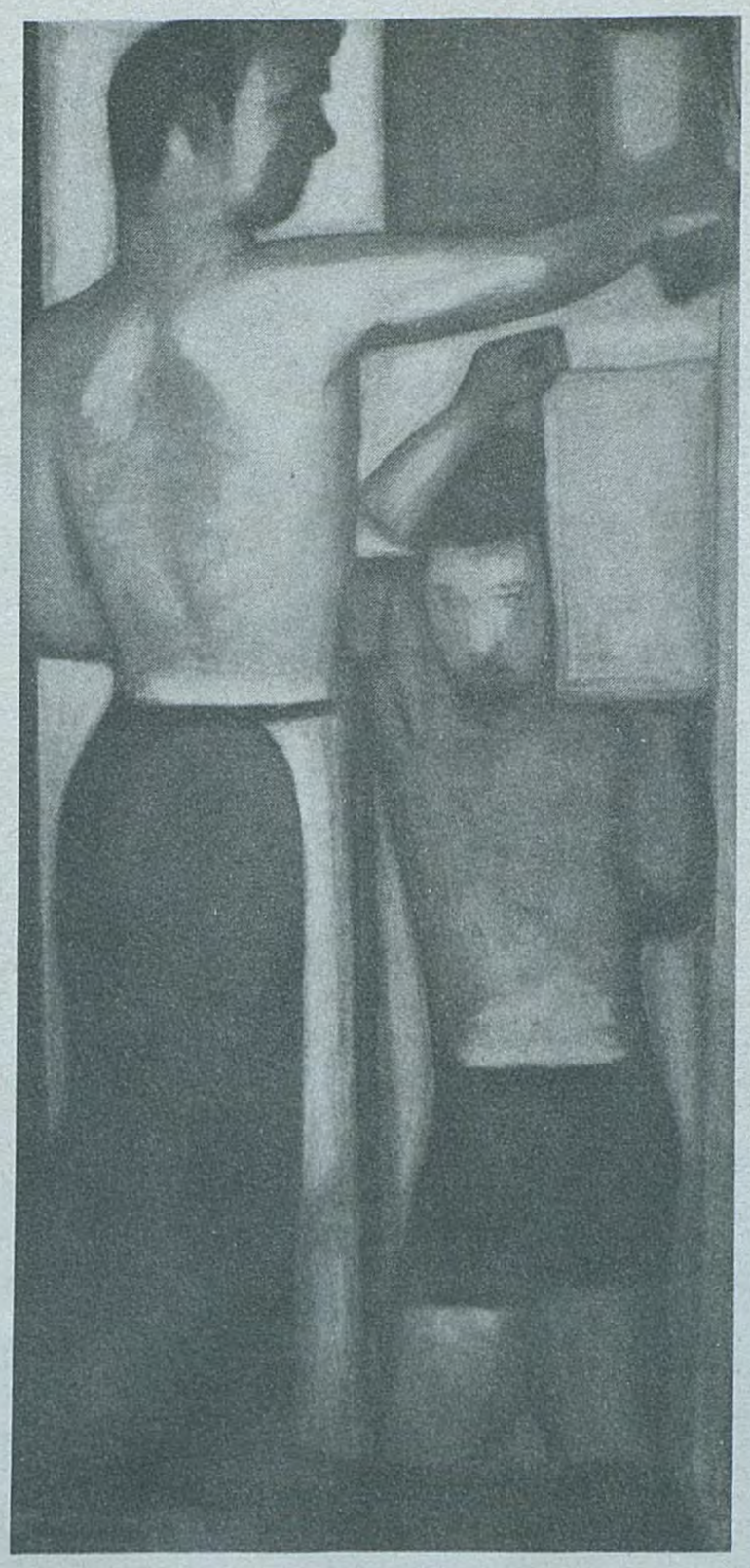

σκωμένη σακκούλα γεμάτη χρήματα, καὶ στὸ ἄλλο ἕνα ραβδί, δίπλα στὴ σχεδὸν γυμνὴ συμβία του – τὰ στήθια της φουσκωμένα ὅσο κ' ἡ σακκούλα, μ' ἕναν καθρέφτη στὸ χέρι.

Εἶναι κ' οἱ δυὸ θρονιασμένοι σὲ μιὰ ψηλὴ ἐξέδρα. Στὰ πόδια τους διάφορες μορφὲς ὄχι παραμορφωμένες συμβολίζουν τὸ λαό, ὑποθέτω – ὁ ἐργάτης μὲ τὸν τενεκὲ στὸν ὦμο, μιὰ ἔγκυα μ' ἕνα παιδὶ στὴν ἀγκαλιά, μιὰ κοπέλα μὲ ἀνοιχτὸ βιβλίο, γύρω της τρία παιδιά, δυὸ νέοι στ' ἄσπρα ποὺ παλεύουν ἢ παίζουν ἐρωτικά, δίπλα τους ἀπὸ κάθε μεριὰ δυὸ μορφὲς ἀντρικές, ὁ ἕνας κρατάει βιβλίο, ὁ ἄλλος ἕνα τρίγωνο γεωμέτρη (φοιτητές;), οἱ δυὸ φιμωμένοι μὲ μαντίλια. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς μικρῆς ὁμάδας αὐτῆς ὀρθώνονται δυὸ πανύψηλοι «κλάουν» ντυμένοι στὰ μαῦρα, σὰ δήμιοι, μὲ μεγάλες ἀποκρηάτικες μύτες ποὺ κραδαίνουν μαστίγια καὶ ἑτοιμάζονται νὰ χτυπήσουν τὸ πλῆθος. Ἡ ἄλλη πολυπρόσωπη σύνθεση δείχνει τὸν τερατόμορφο τύραννο ἀπὸ τὴν πλάτη – μοιάζει τὸν βασιλιὰ Ὑμπύ, ὅπως τὸν σχεδίαζε ὁ Ζαρρύ, μόνο ποὺ ἐδῶ εἶναι χρυσὸς καὶ μὲ κέρατα, καὶ στέκεται στὰ ὕψη, στὴν κορυφὴ ἑνὸς χτιρίου ποὺ «ξύνει» τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ σύννεφα καὶ δὲν ἔχει καθόλου παράθυρα ἐχτὸς ἀπὸ μιὰ μικροσκοπικὴ γρίλια. Στὸ δρόμο συνωστίζονται πολὺς κόσμος, ἄντρες, γυναῖκες, μερικὲς μὲ δεμένα τὰ μάτια, ποὺ τοὺς σπρώχνουν καὶ τοὺς μαστιγώνουν οἱ δυὸ «κλάουνς-δήμιοι» – ἕνας μάλιστα εἶναι πεσμένος ματωμένος καὶ ἁλυσοδεμένος.

Ἄλλα συγκλονιστικὰ ἔργα: τὸ ἕνα δείχνει μιὰ γυναίκα γυμνόστηθη ποὺ θρηνεῖ – μὲ τὶς χειρονομίες τῆς Παναγίας πάνω ἀπὸ τὸ νεκρὸ Χριστὸ – ἕνα νέο ἀνάσκελα πεσμένο, τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια στὰ σίδερα, μὲ μιὰ πληγὴ στὴν καρδιά· ψηλά, πάλι ἀπὸ τὴ ράχη, αὐτὸς ὁ χρυσόχρωμος τύραννος μὲ τὸ ραβδὶ στὸ χέρι. Τὸ ἄλλο, μ' ἕνα ἐκπληκτικὸ συνδυασμὸ κόκκινων, δείχνει ἕναν παλουκωμένο, δαφνοστεφῆ ἥρωα, μὲ σίδερα στὰ πόδια, καὶ μιὰ γυναίκα μισοπλαγιασμένη νὰ διαβάζει ἕνα μεγάλο τόμο (ἡ Ἱστορία) καὶ ψηλὰ τὸν ἀπαίσιο χρυσὸ τύραννο ποὺ ἐποπτεύει. Καὶ μιὰ τελευταία σκηνὴ ἀπὸ τὴ σύγχρονη αὐτὴν Ἀποκάλυψη: ὁ ἥρωας μὲ σπαθί, σὰν Ἡρακλῆς τοῦ παραμυθιοῦ ἕτοιμος νὰ χτυπήσει ἕνα τέρας ποὺ μοιάζει μονοκέφαλη Ὕδρα. Πάνω της σ' ἕνα ψηλὸ βάθρο, τὸ ἄγαλμα (;) τοῦ τυράννου.

Στὶς διαστάσεις, στὰ χρώματα, στὴν ἐκτέλεση, τὰ ἔργα αὐτὰ ἀποτελοῦν ὅλα μαζὶ ἕνα σύνολο γεννημένο ἀπὸ κοινὴ σύλληψη, στὴν ὁποία ἔσμιξε ἡ μεγάλη πλαστικὴ δύναμη τοῦ Διαμαντόπουλου μὲ τὴν ἔντονη ἀποστροφὴ καὶ καταδίκη ἐγκλημάτων ἀποτρόπαιων κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ἑνὸς τυράννου ποὺ ἡ ταύτισή του εἶναι προφανής.

Εἶναι δύσκολη ἡ αἰσθητικὴ ἀνάλυση ἑνὸς τέτοιου ἔργου σὲ λίγες γραμμές. Θέλω μόνο νὰ τονίσω τὴ μέγιστη σημασία τῆς δουλειᾶς τοῦ Διαμαντόπουλου. Καταξιώνει τὴ ζωγραφικὴ τοῦ καιροῦ μας, βεβαιώνοντάς μας, καὶ προπαντὸς τοὺς νέους, πὼς ἡ σκέτη ζωγραφικὴ δὲν ἔχει σβήσει. Ἔργο 25ετίας εἶναι κ' ἔργο ζωῆς, γιατὶ ὅσα μᾶς παρουσιάζει σήμερα ὁ Διαμαντόπουλος βρίσκονται σπερματικὰ μέσα στὸ παλιότερο ἔργο του. Ἡ ἀποκλειστικὴ ἀφοσίωσή του στὴν τέχνη του κατὰ τὴ μακριὰ «ἀναχώρησή» του γεμίζει τοὺς σημερινοὺς καρπούς της μὲ καινούριους δυναμικοὺς χυμούς.

Ἡ ποιότητα καὶ ἡ σημασία τῶν 100 ἔργων ποὺ παρουσιάζει ἐπιβάλλει στὸ ἐπίσημο Κράτος μιὰ πανηγυρικὴ πράξη ἀναγνώρισης ποὺ δὲν πρέπει νὰ ὑπολειφθεῖ σὲ θερμότητα καὶ σὲ εἰλικρίνεια ἀπὸ τὶς μύριες ἀτομικὲς ἐκδηλώσεις ἑνὸς κοινοῦ ποὺ δείχνει πὼς ἀκόμα μπορεῖ ν' ἀναγνωρίσει τὶς ἀξίες, καθὼς στέκεται μὲ συγκίνηση καὶ μὲ σεβασμὸ μπρὸς στὸ ἔργο ἑνὸς Μεγάλου. Δὲν πρέπει ν' ἀκολουθήσει μέχρι τέλους ὁ Διαμαντόπουλος τὴ μοίρα τοῦ Χαλεπᾶ, τοῦ Μπουζιάνη, τοῦ Παρθένη.

* * *

Ἀπὸ ἁπλὴ σύμπτωση βέβαια, τὶς ἴδιες μέρες μὲ τὸ Διαμαντόπουλο, ἐκθέτει «σχέδιά» του ὁ ἀρχιτέκτονας Ἄρης Κωνσταντινίδης (Δεσμὸς 30.1. – 15.11.75.) Ἐπειδὴ ἀνήκουν στὴν ἴδια γενιὰ τῶν πρωτοπόρων ποὺ ἀναζήτησαν τὴν ἀλήθεια τῆς τέχνης μέσα στὴν παράδοση, ἀναφέρω καὶ τὸν Κωνσταντινίδη ἐδῶ. Ἀπόλυτοι, ἀδιάλλαχτοι κ' οἱ δυό, στοὺς χαραχτῆρες καὶ στὶς αἰσθητικὲς ἀντιλήψεις τους – τὸ δείχνουν τὰ ἔργα τους, γιὰ ὅποιον δὲν τοὺς γνωρίζει, ἔργα δίχως ἴχνος συμβιβασμοῦ – ἀντιμετώπισαν διαφορετικὰ ὁ καθένας τὸ μεγάλο θέμα τῆς «ἑλληνικότητας» ποὺ ἀπασχόλησε τόσο τοὺς διανοούμενους καὶ τοὺς καλλιτέχνες τῆς δεκαετίας τοῦ '30. Ἴσως ἡ λύση τοῦ ζωγράφου, ποὺ ἀσκεῖ μιὰ τέχνη πιὸ εὐλύγιστη καὶ πιὸ ρευστή, νὰ εἶναι πιὸ πειστική· δίνει τὴν ἐντύπωση πὼς ἔχουν ἀφομοιωθεῖ ὁλότελα τὰ γόνιμα στοιχεῖα τῆς παράδοσης. Κι ὁ ἀρχιτέκτονας στὰ χτίριά του – μὲ ὅλη τὴ δυσκαμψία μιᾶς τέχνης ποὺ δεσμεύεται κι ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ συμμορφωθεῖ στὶς ἀπαιτήσεις ἑνὸς συγκεκριμένου χρήστη – ἔχει δώσει κιόλας ἔργο σημαντικότατο γιὰ τὴ σωστὴ ἀξιοποίηση παραδοσιακῶν στοιχείων.

Μπρὸς ὅμως στὶς φωτογραφικὲς ἀποτυπώσεις μερικῶν σχεδίων του ἀναρωτήθηκα ἂν τὰ ἔχω ξεπεράσει, ἢ ἂν αὐτὰ μὲ ξεπερνοῦν. Ἀσφαλῶς φτιαγμένα σὲ μικρότερο σχῆμα, συχνὰ λεπτομέρειες ἀπομονωμένες ἀπὸ τὸ περιβάλλον τους, καὶ τοποθετημένες ἔτσι σ' ἕνα τεχνητὸ βάθρο, χάνουν μεγεθυσμένα τὴ δύναμή τους – γίνονται τομὲς μικροσκοπίου ψυχρὲς καὶ γραφικὲς σὰ νιφάδα χιονιοῦ μεγεθυσμένη.

Ἀπὸ 52 σχέδια τὰ 7 μόνο φτιαγμένα ἀπὸ τὸ 1970 κ' ὕστερα, τὰ 22 πρὶν τὸ 1940, τεκμηριώνουν τὴ νοσταλγία μιᾶς χαμένης ἀθωότητας, ποὺ εἶναι τέλεια ἔξω ἀπὸ τὰ σημερινὰ συμφραζόμενα. Ὅπως ἄλλωστε δυστυχῶς καὶ τὰ περισσότερα χτίσματα ποὺ ἀπεικονίζουν, καὶ ποὺ ἔχουν ἁπλῶς ἐξαφανισθεῖ. Πολλὰ τὰ γνωρίζαμε ἀπὸ παλιότερες, καὶ πολύτιμες πάντα ἐκδόσεις τοῦ Κωνσταντινίδη. Μοῦ ἀρκοῦσαν ἔτσι γιὰ ντοκουμέντα καὶ γιὰ τὴ νοσταλγία. Ἡ ἐπανάληψή τους στὸ μεγάλο σχῆμα, σὲ ἄλλη ὕλη, μετὰ τόσα χρόνια εἶναι λιγάκι ναρκισισμός, δὲν θὰ τὴ διανοήθηκαν ἐκεῖνοι οἱ ἀνώνυμοι ποὺ τὰ ἔφτιαξαν γιὰ χρήση καὶ μόνο: «ὁ κατασκευαστής τους δὲ στηρίζονταν στὴν ὑλικὴ διάρκεια, καὶ στὴν ὑλικὴ ἀφθαρσία» ἔγραφε πρὶν 25 χρόνια ὁ Κωνσταντινίδης.

Τὰ χτίρια τοῦ Κωνσταντινίδη διατηροῦν εὐτυχῶς πιὸ σωστὰ καὶ πιὸ μέσα στὸν καιρό μας τὰ καλύτερα στοιχεῖα ποὺ μποροῦσε ν' ἀντλήσει ἀπὸ τὰ σχέδια. Ἔχουν τὴν πολύτιμην «εὐτέλεια» 'ποὺ στεροῦνται τοῦτες οἱ ἀποτυπώσεις: «Γιατὶ στὸ τέλος τὸ «λαϊκὸ» ἀρχιτεκτονικὸ ἔργο εἶναι μιὰ πρώτη ὕλη, μιὰ πρώτη ζύμη, ἡ μόνη νόμιμη γιὰ νὰ ὀργανωθεῖ καὶ συντεθεῖ σὲ κάθε πιὸ σύγχρονη ἐποχὴ κάτι ἀκόμη πιὸ ἀληθινό...». πάντα κατὰ τὸν ἴδιο.

Α. Γ. Ξύδης

ΠΑΛΙΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
Σὲ πρῶτες ἐκτελέσεις * 1900 - 1955
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ
Σίνα 21 καὶ Σκουφᾶ – τηλ 608.637
- Ρούχα -

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Στὰ πλαίσια μιᾶς εὐρύτερης κίνησης γιὰ τὴν προβολὴ καὶ διάδοση τοῦ σύγχρονου κινηματογράφου, στὴ νέα μορφὴ ποὺ τείνει νὰ πάρει τὰ τελευταῖα χρόνια μὲ τὸν αὐξανόμενο πολιτικὸ προσανατολισμό του, ὁ Σωκράτης Καψάσκης θὰ παρουσιάσει στὸν κινηματογράφο STUDIO *μιὰ σειρὰ ταινιῶν σὲ δέκα προγράμματα τῆς τρέχουσας περιόδου μὲ τὸ γενικὸ τίτλο: «Ἡ ἐπανάσταση συνεχίζεται».*

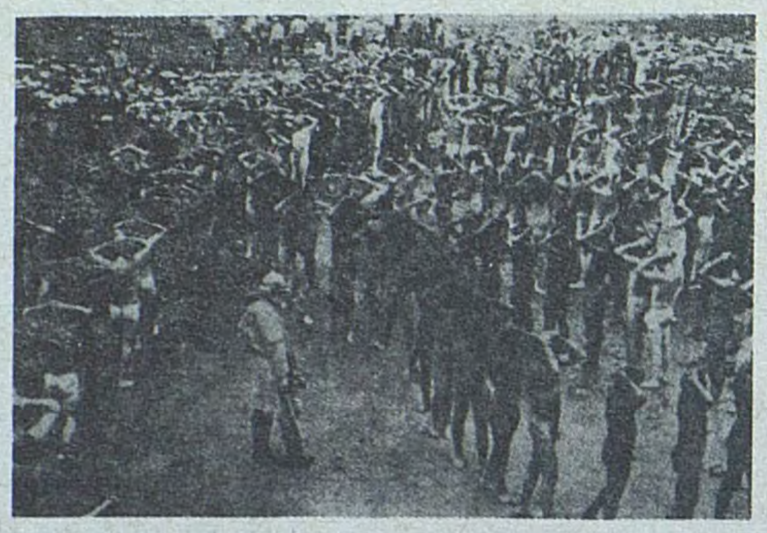

Δύο σκηνὲς ἀπὸ τὰ φίλμς: "Ὅταν ξυπνάει ὁ λαὸς" καὶ "ἐξέγερση στὶς φυλακὲς Ἄττικα". Τὸ πρῶτο εἶναι Χιλιανό.

Ἡ ἐπανάσταση τῶν καταπιεζόμενων: γιὰ ἀπελευθέρωση, αὐτοδιάθεση καὶ λαϊκὴ κυριαρχία. Καὶ ὁ καθημερινὸς ἀγώνας – ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐπανάσταση ἔχει κερδίσει τὴν ἐξουσία – γιὰ τὴν περιφρούρησή της καὶ τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ ἀναμέτρηση μὲ τὶς δυνάμεις ἐκμετάλλευσης, καταπίεσης καὶ κατάπνιξης τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἐξεγέρσεων. Καὶ ἡ διαρκὴς πάλη μὲ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ τὶς κληρονομημένες κοινωνικὲς δομὲς ὡς τὸν πλήρη ποιότικὸ μετασχηματισμό τους· τὴ γέννηση τοῦ νέου ἀνθρώπου.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτή, χαρακτηριστικὴ ἡ φράση τοῦ Φιντέλ (Κάστρο) στὴν ἀρχὴ τῆς ὁμώνυμης ταινίας. «Ἡ ἐπανάσταση δὲν πετυχαίνει μόνο μὲ τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας, ἡ ἐπανάσταση πετυχαίνει ὅταν γίνει συνείδηση τοῦ λαοῦ». Καὶ εἶναι, σ' ἕνα ἄλλο ἐπίπεδο, ἀκόμη πιὸ εὔγλωττο τὸ τέλος τῆς χιλιανῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀλλέντε.

Στὶς τρεῖς ταινίες ποὺ ἀναφέρονται στὴ Χιλή, ἐξετάζονται τὰ ἐσωτερικὰ πολιτικο-οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ οἱ ἀντιφάσεις τῆς χιλιανῆς κοινωνίας σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν ἀποπνικτικὸ οἰκονομικὸ ἀποκλεισμό, στὸν ὁποῖο ἔθεσε τὴ χώρα ἡ Ἀμερικὴ καὶ τὸ ὑπερεθνικὸ κεφάλαιο μὲ τὴ συνεργασία τοῦ ἐγχώριου. Καὶ τὰ μέτρα ποὺ ἔλαβε ἡ κυβέρνηση ἐθνικῆς ἑνότητας γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους.

Ἡ ἐπανάσταση λοιπὸν συνεχίζεται: Ἀπὸ τὴν Ἀργεντινὴ ὡς τὸ Βιετνάμ. Στὶς πόλεις τῆς Βραζιλίας καὶ στὰ γκέτο τῶν μαύρων τῆς Ἀμερικῆς. Στὰ ἐργοστάσια καὶ στὶς φυλακές. Παντοῦ ὅπου τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα μιᾶς ὁμάδας καθορίζουν τὴν πολιτικὴ διακυβέρνηση τῶν πολλῶν. «Ἡ μόνη δημοκρατία στὴ Βραζιλία, εἶναι ἡ δημοκρατία τῶν βασανιστηρίων», δηλώνουν δύο ἀπὸ τοὺς βασανισθέντες Βραζιλιάνους. Σ' αὐτή, δὲν μένει κανεὶς ἀπ' ἔξω: ἐργάτης ἢ φοιτητής. Ἀγρότες καὶ διανοούμενοι.

Ὁ θεατής, μέσα ἀπ' τὶς ταινίες αὐτές, παρακολουθώντας τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων τοῦ τρίτου κόσμου ἢ τὴν ἐξέγερση τῶν μαύρων τῆς Ἀμερικῆς, ὡς τὴν ταξικὴ συνειδητοποίησή τους, ἀνακαλύπτει τὸ μηχανισμὸ καταστολῆς τους, τὴν ὀργάνωση καὶ ἐξέλιξη τῆς ἔννομης, κρατικῆς βίας: τὴν ἀντεπανάσταση τοῦ κατεστημένου. Στὴν ἐνεργητικὴ της μορφή: στρατιωτικὰ πραξικοπήματα – Βραζιλία, Χιλή –, στρατιωτικὲς ἐπεμβάσεις τῆς Ἀμερικῆς – Γουατεμάλα, Ἄγ. Δομίνικος –, πόλεμοι– Βιετνάμ, Μ. Ἀνατολή –, τρομοκρατικὲς πράξεις ποὺ –συχνὰ– μεταβάλλονται σὲ ὁμαδικὲς σφαγές, ἀκόμα καὶ σὲ χῶρες μὲ δημοκρατικὸ προσωπεῖο – 43 νεκροὶ καὶ 200 τραυματίες στὶς ἀμερικανικὲς φυλακὲς «Ἄττικα». Καὶ στὴν εἰρηνική της: οἱ μαζικὲς κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας, γιὰ τὸν πληθωρισμὸ καὶ τὴν αὔξηση τῶν τιμῶν στὰ εἴδη διατροφῆς, τῶν γυναικῶν στὴν πρωτεύουσα τῆς Χιλῆς, λίγο πρὶν τὴ στρατιωτικὴ ἐπέμβαση ποὺ ὁδήγησε στὴν κατάλυση τῆς δημοκρατίας. Καί, ἀκόμη, ἡ ταύτιση μέρους τῶν μαύρων ἐργατῶν μὲ τοὺς ἰδιοκτῆτες, στὴν ἀμερικανικὴ ταινία «Τελικὰ σᾶς καταλάβαμε», σὰν ἀποτέλεσμα τῆς ταξικῆς σύγχυσης ποὺ καλλιεργεῖται στὸ οἰκονομικὸ καὶ ψυχολογικὸ ἐπίπεδο.

Ἀπ' αὐτὸ καὶ ὁ διττὸς στόχος τῶν ταινιῶν, οἱ ὁποῖες ἔχουν γυριστεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸ κύκλωμα παραγωγῆς καὶ ἐκμετάλλευσης,ἀπὸ ἄτομα ἢ ἐπαναστατικὲς ὁμάδες: νὰ πληροφορήσουν σωστά. Ποὺ σημαίνει: νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν ἀλήθεια τῶν γεγονότων ἀπὸ τὴν παραποίηση τῆς ἐπίσημης, ἐλεγχόμενης ἐνημέρωσης.

Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, νὰ ἀπομυθοποιήσουν τὸ φόβο τῶν βασανιστηρίων. Ἐνδεικτικὸ παράδειγμα αὐτῆς τῆς πρόθεσης, ἀποτελοῦν οἱ σκηνὲς ἀναπαράστασης τῶν βασανιστηρίων στὴν ταινία «Βασανιστήρια στὴ Βραζιλία». Στὴν ταινία αὐτή, οἱ ἴδιοι οἱ βασανισθέντες συμπληρώνουν τὶς μαρτυρίες τους γιὰ τὰ βασανιστήρια καὶ τὶς μεθόδους ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ἀρχὲς τῆς Βραζιλίας, μὲ ἁπλὲς ἐπιδείξεις, κατὰ τὸ ἀστυνομικὸ πρότυπο τῆς ἀναπαράστασης ἑνὸς ἐγκλήματος.

«Δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ δάκρυα», σύμφωνα μὲ τὸν τίτλο μιᾶς ἄλλης ταινίας πάνω στὸ ἴδιο θέμα καὶ χῶρο. Αὐτὸ ποὺ χρειάζεται, εἶναι ἀγώνας, παρὰ τὸ ἀκριβὸ τίμημά του. Καὶ ὁ πρώην κατάδικος στὴν ταινία «Ἐξέγερση στὶς φυλακὲς Ἄττικα»: ξυπνῆστε, γιατὶ μὲ τὸν ὕπνο μόνο ὄνειρα ἔρχονται!

Παραμένει, ὡστόσο, τὸ πρόβλημα τῆς ἐπιχειρούμενης προσπάθειας γι' αὐτὴ τὴν ἐνημέρωση, στὸ μέτρο ποὺ –αὐτὴ– εἶναι ποσοτικὰ πραγματοποιήσιμη, ἂν λάβει κανεὶς ὑπ' ὄψη τί ἔχουν –οἱ ταινίες– ν' ἀντιμετωπίσουν στὸ χῶρο τοῦ κινηματογράφου, εἰδικά, καὶ τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας, γενικότερα.

Χρ. Ντ-ς

ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ Χ–Υ

τοῦ Ν. Μαρουλάκη

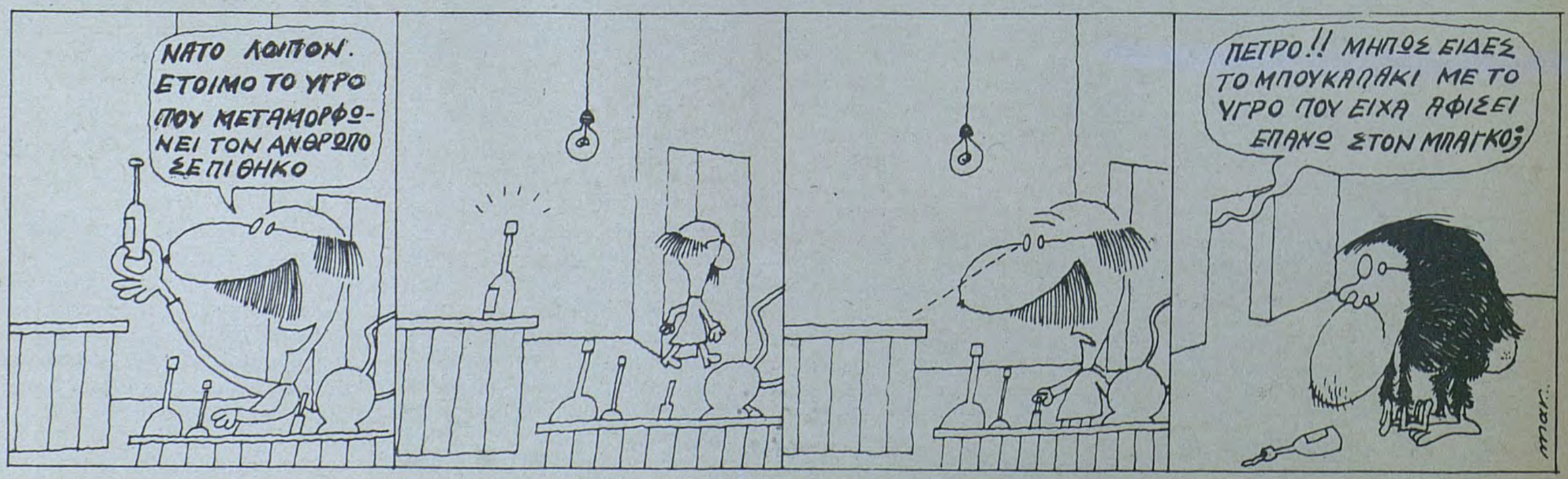

Τὸ ρεμπέτικο τραγούδι καὶ ὁ προβληματισμὸς τῆς ἀριστερᾶς γύρω του

Τοῦ Χάρη Ξανθουδάκη

Σχέδιο τοῦ Χρόνη Μπότσογλου ἀπὸ τὴ σειρὰ «ρεμπέτικα».

Τὰ τελευταῖα ἕξι ἢ ἑφτὰ χρόνια παρατηρήθηκε μιὰ ἔνταση στὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ κλασικὸ ρεμπέτικο τραγούδι, ποὺ δὲν ἦταν ἄσχετη μὲ τὴν ἀναζήτηση, κυρίως ἀπὸ μέρους τῶν φοιτητῶν καὶ τῶν διανοούμενων τῆς ἀριστερᾶς, ἑνὸς αὐθεντικοῦ μουσικοῦ γένους, ἰδιαίτερα μετὰ τὴν ἀπαγόρευση τοῦ στρατευμένου τραγουδιοῦ καὶ τὸ συνακόλουθο μαρασμὸ τοῦ «νέου κύματος». Στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας ἐπικράτησε μιὰ τάση πλατύτερης γνωριμίας μὲ τὸ ρεμπέτικο, ἐνῶ μετὰ τὴν ἀλλαγὴ φαίνεται ὅτι τὸ μουσικὸ αὐτὸ γένος ἄρχισε παράλληλα νὰ γίνεται ἀντικείμενο θεωρητικοῦ προβληματισμοῦ μὲ κύριο σκοπὸ τὴν ἀνίχνευση τῆς κοινωνικῆς του βάσης. Ὁ πρόσφατος διάλογος ἀπὸ τὶς στῆλες τῆς «Αὐγῆς» δίνει ἴσως μιὰ εἰκόνα γιὰ τὸ πλαίσιο καὶ τὶς κατευθύνσεις αὐτοῦ τοῦ προβληματισμοῦ.

Ὁ κοινωνιολογικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ρεμπέτικου ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀντικείμενο, βέβαια, συζητήσεων, ἀλλὰ καί, ἀντίστροφα, οἱ παρόμοιες συζητήσεις λειτουργοῦν στὸ ἐσωτερικὸ μιᾶς διαδικασίας μετασχηματισμοῦ τῶν κοινωνικῶν διαστάσεων ἑνὸς μουσικοῦ γένους ἀποσυνάγωγου κάποτε, ἀποκαταστημένου σήμερα. Μιὰ σκιαγράφηση αὐτοῦ τοῦ μετασχηματισμοῦ, ἰδωμένου ἀπὸ σκοπιὰ μουσικολογικὴ καὶ ἱστορική, θὰ ἐπιχειρηθεῖ στὴ συνέχεια.

Προϋποθέτουμε ὅτι τὸ ρεμπέτικο εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μορφὲς τοῦ σχετικὰ αὐτόνομου πολιτιστικοῦ ἐποικοδομήματος ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴν ἰδιότυπη διαμόρφωση ἑνὸς ἐνδιάμεσου στρώματος χαρακτηριστικοῦ σὲ χῶρες τοῦ τρίτου κόσμου κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης. Στὴν τοποθέτηση αὐτή, ποὺ διατηρεῖ τὰ πλεονεχτήματα τῆς διάζευξης «λόγια – λαϊκὴ πολιτιστικὴ παράδοση» («πολιτιστικὸς δυισμὸς» τοῦ MAUSS) ἐνῶ ταυτόχρονα δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐφαρμογὴ μαρξιστικῆς ἀνάλυσης, στηρίζεται ἡ κοινωνιολογικὴ μελέτη τοῦ Στ. Δαμιανάκου γιὰ τὸ ρεμπέτικο. Ἐπίσης προϋποθέτουμε ὅτι ἡ ὁποιαδήποτε ἐπιστημονικὴ θεώρηση τοῦ ρεμπέτικου καταφεύγει ἀναγκαστικὰ σὲ ἀρκετὲς γενικεύσεις καὶ ὅτι μιὰ ἀπὸ αὐτὲς εἶναι καὶ ἡ ἴδια ἡ χρησιμοποίηση τῆς λέξης ρεμπέτικο σὰν ὀνομασίας γιὰ μιὰ μουσικὴ ποὺ στὴν ἱστορική της ἐξέλιξη διαμορφώνεται καὶ μετασχηματίζεται συνεχῶς συγχωνεύοντας καὶ ἀφομοιώνοντας τὰ ἑτερόκλητα στοιχεῖα ποὺ τὴν προσδιορίζουν κάθε στιγμή.

Ξεκινώντας ἀπὸ τὶς παραπάνω θέσεις μποροῦμε νὰ ἀποφύγουμε τὴ διάκριση «περιόδων» στὴν ἐξέλιξη τοῦ ρεμπέτικου, γιατὶ καὶ πρόχρη εἶναι, ἀφοῦ προϋποθέτει ἐξαντλητικὴ μελέτη τῆς ἴδιας τῆς ἐξέλιξης, καὶ συχνὰ ἀπρόσφορη γιὰ μιὰ δυναμικὴ θεώρηση τῶν μουσικολογικῶν καὶ ἱστορικῶν στοιχείων της. Ἀντίθετα, θὰ διακρίνουμε δύο φάσεις στὴν ἐξέλιξη τοῦ ρεμπέτικου ποὺ ἀναφέρονται στὶς μεταβολὲς τόσο τῆς μουσικῆς του βάσης, ὅσο καὶ τῆς κοινωνικῆς του ταυτότητας: στὴν πρώτη φάση ἔχουμε τὴ συγχώνευση τῶν ἑτερόκλητων μουσικῶν στοιχείων ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴ διαδικασία παγίωσης τῆς κοινωνικῆς ὁμάδας ποὺ ἐκφράζει· ἡ δεύτερη φάση παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἐνιαίου πιὰ μουσικοῦ ὕφους καὶ τὴν ἀντίστοιχη διαδικασία ἀπορρόφησης τοῦ κοινωνικοῦ στρώματος-φορέα ἀπὸ μιὰ τάξη μὲ τυπικὰ προλεταριακὰ χαρακτηριστικά. Οἱ δυὸ φάσεις, μολονότι χρονολογικὰ διαδοχικές, δὲν εἶναι καθόλου παραπληρωματικές. Ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ ὑπολογιστεῖ καὶ ἡ ἰδιάζουσα ἐξέλιξη στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο τοῦ κοινωνικοῦ στρώματος στὸ ὁποῖο ἀναφερόμαστε, ποὺ ἐπηρεάζει καὶ τὶς δύο φάσεις τῆς ἐξέλιξης ἀποκλείοντας τὴ γραμμικὴ μορφή.

Τὰ μουσικὰ στοιχεῖα ποὺ συγχωνεύονται κατὰ τὴν πρώτη φάση εἶναι δύο εἰδῶν: ἐκεῖνα ποὺ ἀνήκουν στὸν κυρίως Εὐρωπαϊκὸ μουσικὸ κύκλο καὶ ἐκεῖνα ποὺ χαρακτηρίζουν τὶς ἐξωευρωπαϊκὲς μουσικὲς παραδόσεις. Ἡ πολυμορφία αὐτὴ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴ διαφορετικὴ γεωγραφικὴ προέλευση καὶ καταγωγὴ τῶν μουσικῶν γενῶν ποὺ τροφοδότησαν τὴ διαδικασία διαμόρφωσης τοῦ ρεμπέτικου. Τὰ «δυτικὰ» στοιχεῖα (μείζων καὶ ἐλάσσων τρόπος, συγκερασμένα διαστήματα, συγχορδίες) ἦταν ἐμφανῆ, καὶ μάλιστα σὲ ἁπλῆ μορφή, σὲ τραγούδια ἄμεσα ἐπηρεασμένα ἀπὸ τὴν ἐπιθεώρηση καὶ τὶς καντάδες. Μερικὰ τέτοια στοιχεῖα πέρασαν στὸ ρεμπέτικο ἀπὸ τὴ δημοτικὴ μουσική, καὶ κυρίως τὴ νησιώτικη, ἐνῶ μερικοὶ μακεδονικοὶ καὶ θρακιώτικοι δημοτικοὶ σκοποὶ τροφοδότησαν τὸ ρεμπέτικο μὲ χαρακτηριστικὰ τῆς μουσικῆς τοῦ βαλκανικοῦ κύκλου (χασαποσέρβικοι ρυθμοί, εἰδικὰ τονικὰ γνωρίσματα καὶ σκάλες).

Τὰ στοιχεῖα τῆς ἀνατολίτικης μουσικῆς εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἔδωσαν στὸ ρεμπέτικο τὸ γενικὸ χαρακτήρα ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Οἱ τουρκικὲς καὶ ἀραβικὲς σκάλες, ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν διαστημάτων, ἡ ἰδιότροπη ποιότητα τῆς φωνῆς στὸ τραγούδι, εἶναι τὰ διακριτικὰ τοῦ ὕφους ποὺ καλλιεργήθηκε σὲ περιοχὲς ποὺ εἶχαν σχέσεις μὲ τὴν ἀνατολὴ (Πειραιάς, προσφυγικὲς περιοχές, ὁρισμένα νησιά). Ἐδῶ πρέπει νὰ ὑπολογίσουμε καὶ τὴ μορφὴ τοῦ «μακάμ», τῆς χαρακτηριστικῆς αὐτῆς ἀραβικῆς μουσικῆς μορφῆς ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὸ δημιουργικὸ αὐτοσχεδιασμὸ ἐπάνω σὲ μιὰ δομὴ ποὺ προσδιορίζει τὰ ἠχητικὰ «ἐπίπεδα» τοῦ αὐτοσχεδιασμοῦ. Στὶς πηγὲς τοῦ ρεμπέτικου θὰ βροῦμε τὸ «μακὰμ» μὲ τὴ μορφὴ τοῦ ἀμανὲ ἀλλὰ καὶ διάφορων αὐτοσχεδιασμῶν στὸ μπουζούκι, καθὼς καὶ στὸν προσδιορισμὸ τῆς σκάλας καὶ τοῦ ὕφους τοῦ κάθε τραγουδιοῦ ἀπὸ τὴν αὐτοσχέδια εἰσαγωγή του, τὸ «ταξίμι» (ὁ ὅρος αὐτός, ὅπως καὶ ἡ λέξη «μακάμι», προέρχονται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴ μουσικὴ πρακτική).

Ἡ συγχώνευση τῶν παραπάνω στοιχείων πραγματοποιήθηκε μὲ τὴ μορφὴ ἀλληλεπιδράσεων. Στὴν πρώτη φάση τῆς ἐξέλιξης τοῦ ρεμπέτικου σημειώνεται μιὰ αὔξηση τοῦ «ἀνατολίτικου» στοιχείου στὸ γενικό του χαρακτήρα. Στὴν πραγμα-

Ὁ Χάρης Ξανθουδάκης γεννήθηκε τὸ 1950 στὸν Πειραιᾶ. Σπούδασε θεωρητικὰ τῆς μουσικῆς καὶ σύνθεσης μὲ τὸ Γιάννη Α. Παπαϊωάννου, πιάνο μὲ τὸν καθηγητὴ Φ. Τουρνάϊσσεν καὶ ἠλεκτρονικὴ μουσικὴ μὲ τὸ Μ. Ἀδάμη.

Τώρα σπουδάζει στὴ φιλοσοφικὴ σχολὴ Ἀθηνῶν. Ἡ σύνθεση τοῦ «ORGANUM» βραβεύτηκε στὸ διαγωνισμὸ τοῦ συγκροτήματος σύγχρονης μουσικῆς 1971. Ἔχει δημοσιεύσει μελέτες γιὰ τὴ μουσικὴ σὲ περιοδικὰ καὶ ἐπιθεωρήσεις καὶ ἔχει δώσει διαλέξεις στὴν Ἀθήνα καὶ Θεσσαλονίκη. Ἀπὸ τὸ 1972 ἔχει τὴν ἐπιμέλεια τῆς ἔκδοσης τῶν ἔργων τοῦ Ν. Σκαλκώτα (ἐκδίδονται ἀπὸ τὴν UNIVERSAL τῆς Βιέννης). Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς φετεινῆς χρονιᾶς ἐργάζεται στὸ Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο τῆς Μ. Μερλιὲ (κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν).

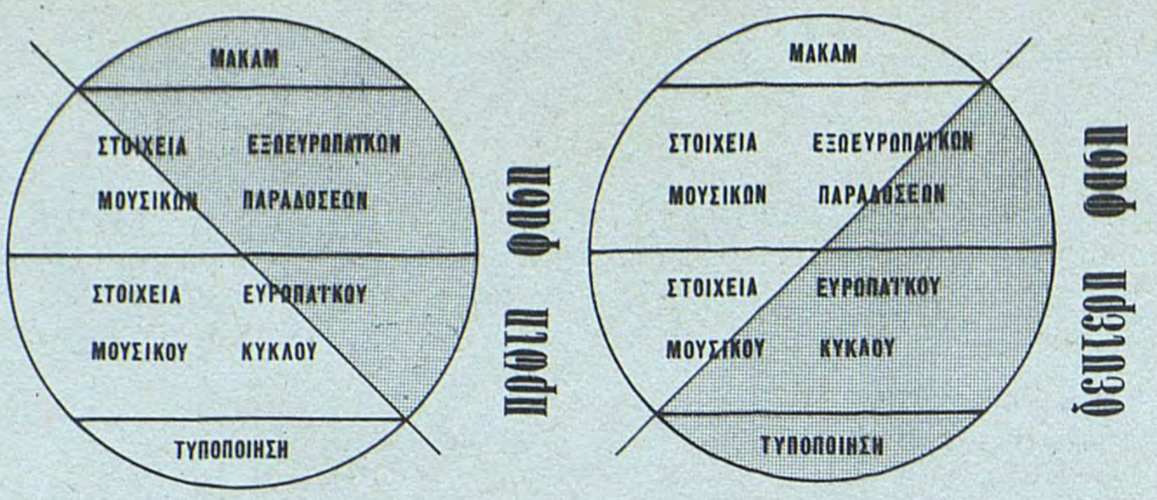

τικότητα πολλὰ γνησια στοιχεῖα ἀνατολίτικης μουσικῆς ἐξαφανίστηκαν καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἁπλοποιήθηκαν καὶ «ἐξευρωπαΐστηκαν», μὲ ἀποτέλεσμα ὅμως νὰ γενικευθοῦν καὶ νὰ διαδοθοῦν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ συγχορδίες τῆς εὐρωπαϊκῆς ἁρμονίας προσαρμόστηκαν στὸ τονικὸ περιεχόμενο τῶν ἀνατολικῶν κλιμάκων.

Σημειώθηκε δηλαδὴ μιὰ σύντηξη τῶν δύο παραδόσεων, μὲ ἀποτέλεσμα ποσοτικὸ τὴν ἐλάττωση τῶν στοιχείων ἀλλὰ καὶ τὴν ποιοτικὴ γενίκευση καὶ ἀποκρυστάλλωση. Ἡ ἀρχὴ τοῦ «μακὰμ» ἔτεινε πρὸς τὴν ἐξαφάνιση πρὸς ὄφελος τῶν τονικῶν μορφοπλαστικῶν δυνάμεων ποὺ ἐπέβαλε ἡ «τετραγωνισμένη» δυτικὴ ἁρμονία. Ἡ ἐξέλιξη τῆς μουσικῆς διάστασης τοῦ ρεμπέτικου μπορεῖ νὰ παρασταθεῖ μὲ τὸν ἀκόλουθο πίνακα-ρολόϊ.

Μιὰ δεύτερη φάση στὴν ἐξέλιξη τοῦ ρεμπέτικου χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴ σταδιακὴ ἀπώλεια κάθε γνήσιου ἐξευρωπαϊκοῦ μουσικοῦ στοιχείου ἢ, σωστότερα, ἀπὸ τὸν προσανατολισμὸ τοῦ ἐνιαίου πιὰ ρεμπέτικου μουσικοῦ ὕφους πρὸς τὶς εὐρωπαϊκὴς ἀντίληψης μορφὲς μελωδικῆς καὶ συνήχησης. Εἶναι ἡ ἐποχὴ ποὺ ὁ κοινωνικὸς φορέας τοῦ ρεμπέτικου ἐνσωματώνεται στὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ στὰ μικροαστικὰ στρώματα τῶν πόλεων στὸ μεγαλύτερο μέρος του, ἐνῶ ἕνα μικρὸ ποσοστὸ ἐξακτινώνεται στὸν περιθωριακὸ ὑπόκοσμο. Ὁ ἐπαρχιώτης μέτοικος καὶ ὁ πρόσφυγας ριζώνουν στὴν πόλη καὶ δέχονται τὴν ἐπιβολὴ τοῦ μικροαστικοῦ γούστου. Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ μικροαστὸς καὶ ὁ νεόπλουτος υἱοθετοῦν τὸ ἐξευρωπαϊσμένο ἀλλὰ καὶ ἐκχυδαϊσμένο «λαϊκό». Τὴν ἴδια ἐποχὴ (ἰδιαίτερα μετὰ τὸ '50) ἡ παραδοσιακὴ ἀριστερὴ διανόηση ἀναζητώντας τὴν κοινωνικὴ ταυτότητα τοῦ ρεμπέτικου μὲ κριτήριο τὴ διάζευξη (ἐθνικὴ λαϊκὴ κουλτούρα) ἀρνεῖται νὰ ἀναγνωρίσει – καὶ σωστὰ – τὸ μουσικὸ αὐτὸ γένος σὰν αὐθεντικὴ ἔκφραση τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐνῶ οἱ προοδευτικοὶ ἀστοὶ διανοούμενοι «ἀνακαλύπτουν» τὸ ρεμπέτικο ἐκφράζοντας μὲ τὸ ἐνδιαφέρον τους πρὸς τὴν κλασικὴ του μορφὴ ἴσως ὄχι τὴ μικροαστικὴ «βάση τους», πάντως τὴν ἀγωνία τους νὰ βροῦν στὶς «λαϊκὲς» μορφὲς τέχνης τὸ χαμένο παράδεισο τῆς αὐθεντικῆς καλλιτεχνικῆς μορφῆς. Πιστεύω ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ εἶχε θετικὰ ἀποτελέσματα: τὸ ρεμπέτικο προσέφερε στοιχεῖα ἀνανέωσης σὲ μιὰ δημιουργουμένη λαϊκὴ μουσικὴ καὶ ταυτόχρονα δίνει τὴν εὐκαιρία στὴ σημερινὴ ἀριστερὴ διανόηση νὰ ζητήσει καὶ νὰ προβληματιστεῖ γύρω ἀπὸ βασικὰ θέματα τοῦ πολιτιστικοῦ ἐποικοδομήματος.

Χάρης Ξανθουδάκης

ΤΕΤΡΑΔΙΟ

Μηνιαία ἐφημερίδα

πνευματικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ

προβληματισμοῦ

...με λίγη προσοχή

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΚΟΥΤΡΟΥΛΑΡΗ

βιβλίο

ΛΕΥΤΕΡΗ Σ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ
«Ἡ Ἑλλάδα σὲ ἐπαναστατικὴ περίοδο»
Ἐκδόσεις: ΚΑΛΒΟΣ

Σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ ἴδιου τοῦ συγγραφέα, ἡ «δημοσίευση τοῦ βιβλίου στὴν Ἑλλάδα ἱκανοποιεῖ, κυρίως, τὴν ἀνάγκη ἀπελευθέρωσης ἀπὸ τὴ διανοητικὴ σκλαβιά, ἀπὸ τὴ μέγγενη ποὺ ἔχει συσφιχτεῖ πάνω στὴν ἑλληνικὴ σκέψη τόσο σκόπιμα καὶ συστηματικά».

Κυριότερα κεφάλαια τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἀνιχνεύσει τὸ βάθος τοῦ καθεστῶτος τῆς ὑποτέλειας καὶ τὰ κύρια προβλήματα τοῦ σύγχρονου ἑλληνικοῦ χώρου, εἶναι: Ἡ Ἑλλάδα σὰν ὑπανάπτυχτη χώρα. Τὸ δίλημμα. Ἡ παλαιὰ τάξη παρέρχεται. Ἡ εἰσβολή. Ἡ λαοκρατία. Ὁ κρυφὸς πόλεμος. Ἡ Μάχη τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ διαθήκη τοῦ Τσώρτσιλ. Οἱ ΗΠΑ παίρνουν τὴ σκυτάλη. Ὁ δρόμος πρὸς τὰ ἐμπρός. (Σελίδες 259).

OSCAR LANGE
«Οἰκονομικὸς σχεδιασμὸς καὶ πολιτικὲς σχέσεις»
Ἐκδόσεις: ΚΑΛΒΟΣ
Μετάφραση: ΚΩΣΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ OSCAR LANGE (μεγάλου Πολωνοῦ οἰκονομολόγου - οἰκονομομέτρη) ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς διαλέξεις ποὺ ἔδωσε ὁ συγγραφέας τὸ 1961 στὴν Κεντρικὴ Τράπεζα τῆς Αἰγύπτου.

Στὶς διαλέξεις αὐτὲς συζητήθηκαν τὰ θέματα τῶν προτύπων τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς οἰκομικῆς ἀνάπτυξης, τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης στὸ πλαίσιο τῆς διεθνοῦς συνεργασίας.

Ἐπιπλέον, περιλαμβάνονται τὰ δοκίμια:

1. Γιὰ τὴν οἰκονομικὴ θεωρία τοῦ σοσιαλισμοῦ (1936) καὶ 2. Ὁ ἠλεκτρονικὸς ὑπολογισμὸς καὶ ἡ ἀγορὰ (1967). (Σελίδες 86).

ΜΑΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ (ἐπιμέλεια)
«Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη καὶ μετανάστευση στὴν Ἑλλάδα»
Ἐκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

Ὁ τόμος αὐτὸς περιλαμβάνει τὶς μονογραφίες ποὺ ὑποβλήθηκαν στὸ σεμινάριο μὲ θέμα τὴ μετανάστευση, τὸ ὁποῖο ἔγινε στὸ Παρίσι στὶς 13 καὶ 14 Ἀπριλίου 1973 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Πανεπιστημιακῶν Δυτικῆς Εὐρώπης.

Οἱ μονογραφίες ποὺ περιέχονται σ' αὐτὸν τὸν τόμο ἐκφράζουν καὶ μιὰ ποικιλία ἰδεολογικῶν τοποθετήσεων καὶ εἶναι οἱ ἑξῆς: 1) Εἰσαγωγὴ στὸ πρόβλημα τῆς μετανάστευσης (Μάριου Νικολινάκου) 2) Μερικὲς σκέψεις γιὰ τὶς αἰτίες καὶ τὶς συνέπειες τῆς μετανάστευσης (Ε. Καβουριαρη) 3) Μερικὲς ὑποθέσεις γιὰ τὴ μελέτη τοῦ προβλήματος τῆς μετανάστευσης Ἑλλήνων ἐργατῶν στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη (Θ. Πάγκαλου) 4) Οἱ ἀντιφάσεις τῆς καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης στὴν Ἑλλάδα (Μ. Νικολινάκου) 5) Τὸ πρόβλημα τῆς «ἐνσωμάτωσης» τῶν μεταναστῶν στὶς χῶρες ὑποδοχῆς (Χρ. Λουκόπουλου). (Σελίδες 112).

ΒΟΛΦ ΜΠΙΡΜΑΝ
«Στοὺς παλιοὺς συντρόφους μου»
Ἐκδόσεις: ΚΑΛΒΟΣ

Ὁ Βὸλφ Μπίρμαν γεννήθηκε τὸ 1936 στὸ Ἀμβοῦργο. Τὸ 1935 ἐγκατέλειψε τὴ Δυτικὴ Γερμανία καὶ πέρασε στὴν Ἀνατολική. Ἐκεῖ σπούδασε πολιτικὴ οἰκονομία, φιλοσοφία καὶ μαθηματικὰ καὶ ἐργάστηκε γιὰ δυὸ χρόνια σὰν βοηθὸς σκηνοθέτη στὸ «Μπερλίνερ Ἀνσάμπλ». Ἀπὸ τὸ 1960 στράφηκε στὴν ποίηση καὶ τὸ τραγούδι.

Ἡ ἀντίθεσή του πρὸς τὸ σταλινισμὸ καὶ τὴ γραφειοκρατία τοῦ συστήματος τὸν ὁδήγησε σὲ προστριβὲς μὲ τὸ κόμμα. Ἀπὸ τὸ 1965 καὶ μετὰ τοῦ ἀπαγορεύεται νὰ δημοσιεύσει τὰ ἔργα του καὶ νὰ κάνει δημόσιες ἐμφανίσεις. Ζεῖ στὸ Ἀνατολικὸ Βερολίνο.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν πρώτη ἔκδοση ποιημάτων τοῦ Μπίρμαν στὴν Ἑλλάδα. Τὴ μετάφραση ἔκανε ὁ Δημοσθένης Κούρτοβικ. (Σελίδες 94).

ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΝΤΡΑΪΚΩΡΣ
«Ἡ πρόκληση τοῦ γάμου»
Ἐκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

Οἱ οἰκογένειες ἔχουνε γίνει πεδίο ἀνταγωνισμῶν καὶ συγκρούσεων. Οἱ σύζυγοι δύσκολα ζοῦν μαζὶ εἰρηνικά, ἡ συζυγικὴ σχέση φθάνει συχνὰ σὲ τέτοια ἔνταση ποὺ κινδυνεύει νὰ διαλυθεῖ. Καὶ τὰ παιδιά, ἀντὶ νὰ εἶναι στοιχεῖο ἕνωσης συχνὰ ἐπιδροῦν τελείως διαλυτικά.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ δοκιμάζει νὰ ὑπογραμμίσει τὶς νέες ἀντιμετωπίσεις στὴ συζυγικὴ σχέση ποὺ ἀπαιτοῦν οἱ σύγχρονες κοινωνικὲς συνθῆκες. (Σελίδες 237).

I. ZIEGLER
«Ἡ κοινωνιολογία τῆς Νέας Ἀφρικῆς»
Ἐκδόσεις: ΚΑΛΒΟΣ
Μετάφραση: ΦΟΙΒΟΥ Ν. ΑΡΒΑΝΙΤΗ

Τὸ βιβλίο τοῦτο πρωτοκυκλοφόρησε τὸ 1965 στὰ γαλλικὰ μὲ τίτλο SOCIOLOGIE DE LA NOUVELLE AFRIQUE. Χωρίζεται σὲ πέντε μέρη. Τὸ πρῶτο πραγματεύεται τὸ πρόβλημα τῆς πάλης τῶν τάξεων στὴν Ἀφρική. Τὸ δεύτερο, τὴ δημοκρατία τῆς Γκάνα (1957-1962). Τὸ τέταρτο τὴν Αἴγυπτο, ἀπὸ τὸ 1952 μέχρι τὸ 1962. Τὸ πέμπτο μέρος ἀναφέρεται στὰ συμπεράσματα τῆς κοινωνιολογικῆς ἀνάλυσης τῆς σύγχρονης Ἀφρικῆς. (Σελίδες 347).

ΣΙΛΑ ΡΟΟΥΜΠΟΘΑΜ
«Ἡ συνείδηση τῆς γυναίκας μέσα στὸν ἀνδρικὸ κόσμο»
Ἐκδόσεις: ΚΥΤΤΑΡΟ
Μετάφραση: ΚΑΤΙΑ ΛΕΜΠΕΣΗ

Τὸ βιβλίο προορίζεται νὰ καλύψει τὸ κενὸ ἐνημέρωσης ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα σχετικὰ μὲ τὸ φεμινιστικὸ κίνημα.

«Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία ἕνα ὁλόκληρο φύλο, τὸ γυναικεῖο, συνειδητοποιεῖ τὴν κατάστασή του μέσα στὴν πατριαρχικὴ κοινωνία καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀποκτήσει ἔλεγχο πάνω στὴ ζωή του».

Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀπευθύνεται βασικὰ στὶς γυναῖκες καὶ στοὺς ἄνδρες ποὺ «θέλουν νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὸ ρόλο τοῦ καταπιεστῆ ποὺ τοὺς ἐπέβαλε ἡ πατριαρχικὴ κοινωνία». (Σελίδες 196).

ΑΛΜΠΑΝΕΖΕ – ΛΙΟΥΤΖΙ - ΠΕΡΕΛΑ
«Τὰ ἐργοστασιακὰ συμβούλια στὴν Ἰταλία»
Ἐκδόσεις: ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Πρόκειται γιὰ μιὰν ἐμπεριστατωμένη ἱστορικὴ αἰτιολόγηση καὶ ἀνάλυση τοῦ φαινομένου τῶν ἐργοστασιακῶν συμβουλίων στὴν Ἰταλία.

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ βιβλίου ποὺ ἀναφέρεται στὸν τρόπο ὀργάνωσης καὶ λειτουργίας τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων. (Σελίδες 84).

ΑΛΜΠΕΡΤΟ ΑΖΟΡ ΡΟΖΑ
«Τὸ σπουδαστικὸ κίνημα – Προβλήματα καὶ προοπτικὲς»
Ἐκδόσεις: ΟΔΥΣΣΕΑΣ
Μετάφραση: Τίτου Μυλωνόπουλου.
Μετάφραση: *ΤΙΤΟΥ ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΥ.*

Μέσα στὶς χιλιάδες μελέτες, ἄρθρα καὶ βιβλία ποὺ γράφονται κάθε μέρα γιὰ τὸ σύγχρονο σπουδαστικὸ κίνημα, ἡ ἐργασία τοῦ Ἀλμπέρτο Ἄζὸρ ξεχωρίζει ἀμέσως τόσο γιὰ τὴν πρωτοτυπία της ὅσο καὶ γιὰ τὴ διεισδυτικότητά της.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ πραγματεύεται τρία βασικὰ θέματα, θέματα ποὺ ἀφοροῦν ἄμεσα τὸ ἑλληνικὸ σπουδαστικὸ κίνημα: Τὸ πρόβλημα τῆς σχέσης καὶ σύνδεσης τοῦ πολιτικοῦ μὲ τὸν πανεπιστημιακὸ ἀγώνα. Τὸ πρόβλημα τῆς σχέσης τοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος μὲ τὸ ἐργατικό. Καί, τέλος, τὸ πρόβλημα τῆς μορφωτικῆς ἐπανάστασης στὴν ταξικὴ πάλη. (Σελίδες 72).

ΚΩΣΤΑ ΜΟΥΡΣΕΛΑ
«Ὢ τί κόσμος μπαμπά!»
Ἐκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

Πρόκειται γιὰ τὴ γνωστὴ θετρικὴ ἐπιτυχία τοῦ Κώστα Μουρσελᾶ, τοῦ συγγραφέα τοῦ «Ἐπικίνδυνου φορτίου» καὶ τοῦ «Ἐκεῖνος καὶ Ἐκεῖνος». (Σελίδες 99).

ΒΑΣΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
«Ποῦ Τραβᾶμε;» – Τὸ πολιτικό μας πρόβλημα καὶ τὸ κλειδὶ γιὰ τὴ λύση του.
Ἐκδόσεις: ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Μὲ τὸν παραπάνω τίτλο ἐκδόθηκε καὶ κυκλοφόρησε ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Διογένης», ἡ ἐπίκαιρη καὶ ντοκουμενταρισμένη πολιτικὴ μελέτη τοῦ παλιοῦ δημοσιογράφου Βάσου Γεωργίου.

Ὁ συγγραφέας κάνει βαθιὰ ἀνάλυση τοῦ πολιτικοῦ μας προβλήματος καὶ ἐξηγεῖ πῶς καὶ γιατί φτάσαμε στὴ δικτατορία, πῶς ἡ χούντα ἦταν ἔργο τῶν Ἀμερικανῶν κυρίως καὶ γιατί ἀποτέλεσε μιὰ πολὺ κερδοφόρα ἐπιχείρηση γιὰ τὴν ὁμάδα τῶν ἐπίορκων κινηματιῶν καὶ τοὺς ξένους ὑποστηρικτές τους.

Στὸ κεφάλαιο γιὰ τὶς ρίζες τοῦ κακοῦ ἀναλύεται ὁ ρόλος τῶν ξένων δυναστειῶν καθὼς καὶ ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξάρτηση τῆς χώρας ἀπὸ τὸ ξένο κεφάλαιο, ὁ τρόμος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἡ ἀγεφύρωτη βασικὴ ἀντίθεση λαοῦ καὶ ἀντίδρασης κι ἡ μονοπώληση τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὴ δεξιὰ μὲ τὴν ὑποστήριξη τῶν ξένων.

Σὲ μιὰ σειρὰ ἄλλα κεφάλαια (τὸ πραξικόπημα στὴν Κύπρο, ὁ στρατὸς κι ἡ στάση του, ὑπέρτατος νόμος ἡ λαϊκὴ κυριαρχία, τί ἔπρεπε νὰ γίνει καὶ τί ἔγινε, κ.λπ.) ὁ συγγραφέας φωτίζει πολλὲς πλευρὲς τοῦ πολιτικοῦ μας προβλήματος καὶ ἀπαντάει μὲ συναίσθηση εὐθύνης τὰ καίρια ἐρωτήματα.

Εἶναι μιὰ ἀξιόλογη μελέτη ποὺ διαβάζεται μὲ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον.

ΒΑΣΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
«Οἱ Ἀμετανόητοι. Τὸ ἡμερολόγιο ἑνὸς δεσμώτη. Γυάρος - Παρθένι».
Ἐκδόσεις: ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ

Ἕνα νέο βιβλίο τοῦ παλιοῦ δημοσιογράφου Βάσου Γεωργίου, ἡμερολόγιο, ποὺ μὲ τὴ μορφὴ λιτοῦ χρονικοῦ, συναρπαστικοῦ ρεπορτὰζ καὶ συνάμα ψυχογραφίας, μᾶς δίνει τὸ συγκλονιστικὸ δράμα τῶν πολιτικῶν κρατούμενων τῆς χούντας.

Ὁ συγγραφέας δὲν ἡρωοποιεῖ κανένα καὶ δὲν ἐξιδανικεύει τίποτε. Μᾶς παρουσιάζει πρόσωπα καὶ πράγματα ὅπως τὰ εἶδε καὶ τὰ ἔζησε ὁ ἴδιος, πρῶτα στὸ ἐξοντωτήριο τῆς Γυάρου κι ὕστερα στὸ στρατόπεδο τῆς Λέρου. Οἱ πολιτικοὶ κρατούμενοι δὲν εἶχαν ν' ἀντιμετωπίσουν μόνο τὸ προμελετημένο σχέδιο τῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας νὰ τοὺς ἐξοντώσει φυσικὰ ἢ πολιτικά. Ἔπρεπε νὰ παλέψουν καὶ μὲ τοὺς ἑαυτούς τους,

βιβλίο

μὲ τὶς ἀμφιβολίες καὶ τὶς ἀνησυχίες τους, μὲ τὰ ἐρωτηματικὰ καὶ μὲ χίλιες δυὸ πιέσεις, ἀλλὰ μπόρεσαν νὰ βγοῦν στὸ τέλος νικητές, ἀμετανόητοι κι ἀπροσκύνητοι στὸ μεγάλο ὄγκο τους, γιατὶ πίστευαν στὸν ἄνθρωπο καὶ στὴν ἀγωνιστική του ἀξιοπρέπεια.

Κυκλοφόρησε τὸ 4 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ ΦΙΛΜ. Μὲ τὸ τεῦχος αὐτὸ συμπληρώνεται ὁ Α΄ τόμος. Τὰ ἄλλα τρία τεύχη ἦταν ἀφιερωμένα: Τὸ 1ο στὶς ἀκραῖες μορφὲς τοῦ σύγχρονου κινηματογράφου, ἀπὸ τὸν BRAKHAGE στὸν SOLANAS, τὸν LEACKOL ἢ τὸν VANDERBEEK. Τὸ 2ο στὸν κινηματογράφο τοῦ Τρίτου Κόσμου.

Τὸ 3ο ἦταν ἀφιερωμένο, ἐπ' εὐκαιρία τοῦ 15ου Φεστιβὰλ Θεσσαλονίκης, στὸ Νέο Ἑλληνικὸ Κινηματογράφο. Σ' αὐτὸ εἶχαν τὸ λόγο ὅλοι οἱ νέοι φιλμουργοὶ ποὺ στοιχειοθετοῦν τελικὰ τὸ σύνολο ποὺ καλεῖται ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ.

Τὸ τεῦχος ποὺ κυκλοφορεῖ τώρα φέρει τὸν τίτλο «Κινηματογράφος – Σημειολογία».
Μέρος Α΄. Εἶναι τὸ πρῶτο μέρος τοῦ ἀντικειμένου ποὺ πραγματεύεται καὶ ἀφορᾶ κυρίως στὰ προσημειολογικὰ κείμενα ἀπὸ τὸν Κουλέσωφ ὡς τὸν COHEN - SEAT. Στὰ πρῶτα 2 τυπογραφικὰ ὑπάρχει ἕνα ἀφιέρωμα γιὰ τὰ «80 χρόνια τοῦ Κινηματογράφου» ποὺ ἀναφέρεται στὶς πηγὲς ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἀνακάλυψή του – μὲ φωτογραφίες. Ὑπάρχει ἐπίσης ἕνα κείμενο τοῦ διευθυντοῦ τοῦ κινηματογραφικοῦ τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ ΜΟΝΤΡΕΑΛ Κ. Φωτεινοῦ γιὰ τὸ πῶς μπορεῖ νὰ δημιουργηθεῖ μιὰ σύγχρονη σχολὴ Κινηματογράφου – Τηλεόρασης στὴν Ἑλλάδα, καθὼς καὶ ἕνα κείμενο τοῦ MAUREEN TOURIN γιὰ τὴν πολιτικοποίηση τῆς Κινηματογραφικῆς Αἰσθητικῆς (ἀφορᾶ κυρίως στὴν ἱστορία τῶν *CHIERS DU CINEMA*). Ἀκόμα στὰ «ΕΦΗΜΕΡΑ» ὑπάρχει ἕνα κείμενο γιὰ τὴν τηλεόραση ποὺ δείχνει συγκριτικὰ τὸ ἐπίπεδο ποὺ βρισκόμαστε σχετικὰ μὲ τὶς τηλεοράσεις τῶν χωρῶν τῆς κοινῆς ἀγορᾶς (μὲ πολλὰ στοιχεῖα). Τὸ δὲ βασικὸ θέμα τοῦ τεύχους ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα κείμενα:
1. RONALD LEVACO, Ὁ Κουλέσωφ καὶ ἡ Σημειολογία.
2. Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Κουλέσωφ «Ἡ τέχνη τοῦ Κινηματογράφου».
3. Σ. Μ. Ἀιζενστάϊν, τὸ κλασικὸ καὶ ἴσως τὸ βασικότερό του κείμενο «Ἡ κινηματογραφικὴ ἀρχὴ καὶ τὸ ἰδεόγραμμα».
4. ANDRE BARIN, «Ἡ ἐξέλιξη τῆς κινηματογραφικῆς γλώσσας».
5. IEAN EPSTEÏN, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἔργο του «Ἡ νόηση μιᾶς μηχανῆς», καὶ στὴ συνέχεια μιὰ εἰσαγωγὴ τοῦ JEAN NARBONI στὴν «ΠΟΕΤΙΚΑ – ΚΝΟ», καθὼς καὶ δύο κείμενα ἀπ' αὐτήν, ἕνα τοῦ Τυνιάνωφ, «Τὰ θεμέλια τοῦ Κινηματογράφου», καὶ ἕνα τοῦ Ἀισενζπάουζι, «Προβλήματα τῆς Κινηματογραφικῆς». Τὸ τεῦχος κλείνει μὲ τὸ κείμενο τοῦ COHEN SEAT «Τεχνικὴ καὶ Σημασία», ποὺ εἶναι καὶ τὸ ὅριο γιὰ τὸ πέρασμα στὴ σύγχρονη προβληματικὴ τῆς Κινηματογραφικῆς Σημειολογίας. Τὸ ἑπόμενο τεῦχος θὰ περιέχει ὅλους τοὺς σύγχρονους Σημειολόγους.

δίσκος

ΜΙΛΑ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ

Μουσική: Μίμης Πλέσσας. Στίχοι: Λευτέρης Παπαδόπουλος. Ἑρμηνεία: Γιάννης Πουλόπουλος, Ρένα Κουμιώτη. Φωτογραφία ἐξωφύλλου: Εὐγενία Φακίνου. Στὸ ἐσώφυλλο τοῦ δίσκου φωτογραφίες τοῦ πολέμου τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Κατοχῆς τῶν: Κ. Μεγαλοοικονόμου, Α. Τσακιράκη, Δ. Βαρναλίδη, Γ. Σκούρα (Λύρα).

Στὸ σημείωμα τοῦ δίσκου ἀναφέρεται: Τὰ τραγούδια αὐτοῦ τοῦ δίσκου γράφτηκαν τὸ 1969. Τὰ δύο, «Ἔξη ἄντρες» καὶ «Μίλα μου γιὰ τὴ Λευτεριά», πρωτακούστηκαν στὸ θεατρικὸ ἔργο «Ο ΔΡΟΜΟΣ», ποὺ ἀνεβάστηκε τὸν χειμώνα τοῦ 1970 στὸ θέατρο «Κατίνας Παξινοῦ», ἀπὸ τὸν Γιάννη Πουλόπουλο καὶ τὴν Ρένα Κουμιώτη, ἀλλὰ γρήγορα ἀπαγορεύτηκε ἡ ἐκτέλεσή τους. Ὁλόκληρο τὸν δίσκο ἄλλωστε ἀπόρριψε –ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα τραγούδι– ἡ λογοκρισία τῆς δικτατορίας, ποὺ ἔτσι μόνη της ταυτιζόταν μὲ τὴ Γερμανικὴ κατοχή. Σήμερα ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια παρουσιάζουμε αὐτὸν τὸν κύκλο τραγουδιῶν, ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ συνέχεια στὸ «ΔΡΟΜΟ», καὶ ποὺ εἶναι ἡ φωνὴ ποὺ ὑψώνουν οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι ἐναντίον κάθε Τυραννίας».

Η ΜΑΡΙΖΑ ΚΩΧ ΚΑΙ ΔΥΟ ΖΥΓΙΕΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Μουσική: Μαρίζα Κώχ, Διονύσης Σαββόπουλος, Ἀλ. Χρυσοβέργης, Γ.Μητσάκης. Σὲ πέντε «λαϊκὰ» παλαιὰ τραγούδια ἡ διασκευὴ τῆς Μαρίζας Κὼχ φέρνει στὴν ἐπιφάνεια ὅλο τὸ καταποντισμένο χρυσάφι ἀπὸ τὰ ναυάγια τῆς ἀδέσποτης ἱστορίας μας. Φωτογραφίες: Ἀλίντα Μαυρογένη. Μακέτα: IKON ADV. Χρονολογία ἔκδοσης τοῦ δίσκου: Δεκέμβρης 1974 (Μίνως).

Πάνω ἀπὸ δέκα χρόνια ἡ Μαρίζα Κὼχ πάλευε νὰ περάσει τὶς Συμπληγάδες. Τὶς πέρασε σὰν ἀεράκι ἐπιταφίου. Μοναδικὴ γυναικεία περίπτωση (ἡ Δ. Σαμίου εἶναι «ἄλλη ἱστορία») γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ συμβολή της στὴ μουσικὴ τοῦ τόπου μας. Ἂν συλλογιστεῖ κανεὶς τὴν ὀρφάνια αὐτοῦ τοῦ τόπου, θὰ ἐννοήσει περισσότερο γιατί εἰδικὰ σ' αὐτὸ τὸ δίσκο πόσα ἄλλα «ἠχηρὰ» θά 'πρεπε νὰ τὴ συνοδέψουν. Καὶ ὄχι μόνο ἐπειδὴ «πᾶς οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος» (Ἑβρ. 3,4.).

ΓΑ ΛΑΪΚΑ

Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης. Στίχοι: Μάνος Ἐλευθερίου. Ἐνορχήστρωση-διεύθυνση ὀρχήστρας: Λουκιανὸς Κηλαηδόνης. Ἑρμηνεία: Μανώλης Μητσιᾶς, Τάνια Τσανακλίδου. Ἐξώφυλλο: Μίνως Ἀργυράκης (Κολούμπια).

Τὰ πρῶτα «Λαϊκὰ» τραγούδια τοῦ συνθέτη ποὺ κυκλοφόρησαν στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴ δικτατορία. Τὰ περισσότερα τραγούδια ἔχουν κάνει καριέρα στὸ ἐξωτερικὸ σὲ διάφορες ἐκτελέσεις. Δυὸ ἀπ' αὐτὰ ἀκούγονται στὸ κινηματογραφικὸ ἔργο «Z». Ἡ πιὸ γνωστὴ ἐκτέλεση, μὲ ἐνορχήστρωση τοῦ

ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ

Ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ ΑΝΤΙ.

Ἕνα συγκλονιστικὸ φωτογραφικὸ ντοκουμέντο ἀπὸ στίχους καὶ κείμενα ποὺ ἀφιέρωσε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς στὸ Α΄ ἐτήσιο μνημόσυνο γιὰ τοὺς Νεκροὺς τοῦ Πολυτεχνείου.

ΤΙΜΗ 250 ΔΡΑΧΜΕΣ

25% ΕΚΠΤΩΣΗ: ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ - ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΝΤΙ

ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

*

«Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ»

ἴδιου τοῦ συνθέτη, εἶναι τῆς ἑταιρίας POLYDOR μὲ ἑρμηνευτὲς τὸν Ἀντώνη Καλογιάννη καὶ τὴ Μαίρη Δημητριάδη.

Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΜΠΕΛΛΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΑΕΙ ΤΣΙΤΣΑΝΗ

Ἐνορχήστρωση-διεύθυνση ὀρχήστρας: Γιῶργος Κοντογιῶργος. Πιάνο-Ἐπιμέλεια: Εὐγενία Μαργαρώνη. Ἐξώφυλλο: Τοῦ Α. Τάσσου, ἀφιερωμένο στὴ Σωτηρία

Μπέλλου καὶ τὸν Βασίλη Τσιτσάνη (Λύρα).

Ὁ ἕκτος μεγάλος δίσκος τῆς Σωτηρίας Μπέλλου στὴ «Λύρα». Παρουσιάζοντάς την ἡ ἑταιρία ἀναφέρει: «Ἡ Σωτηρία Μπέλλου εἶναι ἀσφαλῶς ἡ αὐθεντικώτερη ἑρμηνεύτρια τοῦ γνήσιου λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, τῆς μεγάλη ἐποχῆς τοῦ «Ρεμπέτικου». Ἡ Σωτηρία Μπέλου, ποὺ μαζὶ μὲ τὴν Μαρίκα Νίνου, ἦταν ἡ πρώτη ἑρμηνεύτρια τῶν μεγάλων τραγουδιῶν τοῦ Βασίλη Τσιτσάνη, παρουσιάζει σήμερα δώδεκα ἀπὸ τὰ ὡραιότερα τραγούδια τοῦ Τσιτσάνη εἰδικὰ διαλεγμένα γιὰ τὴν φωνή της καὶ ἀποδεικνύει γιὰ μιὰ ἀκόμα φορά, ὅτι εἶναι ἡ ἀληθινὴ τραγουδίστρια τοῦ πραγματικοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ».

ΤΟΣΙΤΣΑ 11

Μουσική: Βασίλης Ἀρχιτεκτονίδης. Ἑρμηνεία: Κώστας Καραγιάννης, Μαρία Κορδερᾶ, Δημήτρης Τσερκέζος (PAN VOX).

Παρουσιάζοντας τὸν δίσκο του ὁ συνθέτης γράφει: «Τὸ "ΤΟΣΙΤΣΑ 11" δὲν ἀποτελεῖ τὸν τίτλο ἑνιαίου ἔργου ἢ τραγουδιοῦ. Εἶναι δώδεκα διαφορετικὰ τραγούδια ποὺ ζωντανεύουν εἰκόνες ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωή. Οἱ στίχοι εἶναι γραμμένοι ἀπὸ τὸν Νίκο Μπακογιάννη, τὴν Κατερίνα Πανάγου, τὸν Κώστα Νίτσο καὶ τὸν Παναγιώτη Τεσσέρη». Ὁ δίσκος κυ-

κλοφόρησε τὸ 1973. Ὁ προηγούμενος δίσκος τοῦ συνθέτη «ΔΥΟ ΚΥΚΛΟΙ»,σὲ ποίηση Κωστῆ Παλαμᾶ καὶ μὲ ἑρμηνευτὴ τὸν Κώστα Καραγιάννη, περιλαμβάνει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «ΤΑΦΟ» καὶ τὸν «ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ». Ὁ «Τάφος» –πρῶτος κύκλος– μελοποιήθηκε τὸ 1964 καὶ ὁ «Δωδεκάλογος» –δεύτερος κύκλος– τὸ 1971 (χρονολογία ἔκδοσης τοῦ δίσκου) μὲ προσαρμογὴ στίχων Νίκου Μπακογιάννη.

Ἐπιμέλεια: Μ. Ταξίδης

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ

Ἀγαπητὸ ΑΝΤΙ
Τοὺς παρακάτω στίχους μοῦ τοὺς «τραγούδησε» λίγες μέρες μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Νοέμβρη '73 ἡ Μαρία Καραμήτρου ἀπὸ τὸ χωριὸ Παναγίτσα Λοκρίδος παίρνοντας τὸν σκοπὸ ἀπὸ ἕνα λαϊκό μας μοιρολόϊ. Οἱ γραμματικές της γνώσεις περιορίζονται σὲ μερικὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου.

Πολὺ κακὸ ποὺ ἔγινε στὴ δόλια τὴν Ἑλλάδα.
Τὸ μήνα τὸ Νοέμβριο, Παρασκευὴ τὸ βράδυ
Ὁ μήνας εἶχε δεκαεφτά, Σαββάτο ξημερώνει
Στὴ μέση στὴν Πρωτεύουσα κι ἀπόξω ἀπ' τὸ Μετσόβειο
Τὸ ἄρμα ἐστεριώθηκε καὶ πῦρ παιδιὰ φωνάζει
Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχὴ κτυποῦν τὰ παλικάρια
Τὰ παλικάρια σκούζουνε, τὰ παλικάρια λένε.
Μὴ μᾶς χτυπᾶτε βρὲ παιδιά, ἀδέλφια εἴμαστ' ὅλοι.
Κι ἐκεῖνοι δὲν τοὺς ἄκουσαν κι ἀπάνω τους βαρᾶνε,
Πολλὰ παιδιὰ σκοτώσανε καὶ λίγα μαρτυρᾶνε.

Μετὰ τιμῆς
Γεωργία Καραμήτρου
Θεσσαλονίκη

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟ

Διάβασα στὸ τεῦχος 11 τοῦ περιοδικοῦ σας ἕνα ἄρθρο τοῦ Μ. Νικολινάκου μὲ τίτλο «Οἱ προοπτικὲς γιὰ μιὰ νέα ἐπαναστατικὴ θεωρία στὴν Ἑλλάδα». Πιστεύω ὅτι θὰ βρεθοῦν καὶ ἄλλοι νὰ ἀπαντήσουν στὴν ἀνάλυση ποὺ κάνει ὁ κ. Νικολινάκος, ἐγὼ θὰ ἤθελα νὰ θίξω μόνο δυὸ σημεῖα ἀπὸ τὴν ὅλη ἀνάλυση ποὺ προσπαθεῖ νὰ κάνει, καὶ αὐτὰ ποὺ ἀφοροῦν τὴν Ἀριστερά.

Συγκεκριμένα, ὁ ἀρθρογράφος χαρακτηρίζει τὴν Ἀριστερὰ χωρὶς πρόσωπο, χωρὶς δική της πολιτική, μὲ στόχους δοτοὺς καὶ καιροσκοπικούς, χωρὶς νὰ ἀνανεωθεῖ οὔτε ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα κ.λπ. Τρομερὴ ἡ αὐθαιρεσία τοῦ κ. Νικολινάκου, διότι σὲ κανένα σημεῖο τοῦ ἄρθρου του δὲν δικαιολογεῖ, δὲν ντοκουμεντάρει τοὺς παραπάνω χαρακτηρισμούς. Ὅσο γιὰ τὸ ὅτι ἡ Ἀριστερὰ δὲν προώθησε καινούργια πρόσωπα, αὐτὸ εἶναι ἕνα ζήτημα ποὺ καλύτερα ἀπὸ τὸν ἀρθρογράφο τὸ γνωρίζει ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὁ ὁποῖος εἶδε ποιὰ ἡλικία ἔχουν οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἀριστερᾶς ποὺ κινοῦνται ὅσο καὶ τί ἡλικία ἔχουν οἱ ὑποψήφιοι τῆς Ἑνωμένης Ἀριστερᾶς στὶς βουλευτικὲς ἐκλογές. Τὸ ἄλλο σημεῖο καὶ τὸ πιὸ καυτὸ ποὺ ἤθελα νὰ θίξω εἶναι αὐτὸ ποὺ λέει ὅτι ἡ Ἀριστερὰ σὲ ὁρισμένες περιοχὲς πριμοδότησε φανερὰ τὴ «Νέα Δημοκρατία». Τίποτε βρωμερώτερο ἀπὸ αὐτό, καὶ ἐδῶ ὁ κ. Νικολινάκος καλεῖται μὲ συγκεκριμένα στοιχεῖα νὰ μᾶς ἀποδείξει τὸν παραπάνω ἰσχυρισμό του. Εἶμαι πολὺ εὐαίσθητος σὲ κάτι τέτοιους ψιθύρους, διότι ἔλαβα μέρος στὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία στὴν Κέρκυρα. Ἐτρέξαμε μέχρι καὶ τὸ τελευταῖο σπίτι νὰ μιλήσουμε, νὰ πείσουμε γιὰ ποιὸ λόγο πρέπει νὰ ψηφιστεῖ ἡ Ἀριστερά. Ἴσως δὲν τὰ καταφέραμε ὅπως ἔπρεπε καὶ χάσαμε σημαντικὸ μέρος τῆς δύναμής μας. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν προσπαθήσαμε. Καὶ ὅμως, τὴ Δευτέρα τῶν ἐκλογῶν κατηγορηθήκαμε ἀπὸ μέλη καὶ ὀπαδοὺς τοῦ ΠΑΣΟΚ ὅτι τρέχαμε στὰ σπίτια γιὰ νὰ πείσουμε νὰ ψηφιστεῖ ἡ «Νέα Δημοκρατία», καὶ ὅλα αὐτὰ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὸ σὸκ ποὺ πάθανε ἀπὸ τὸ ἐκλογικὸ ἀποτέλεσμα. Ἤθελα νὰ προσθέσω ὅτι εἶναι δικαίωμα τοῦ καθένα μας νὰ διαφωνεῖ μὲ τὴν παραδοσιακὴ Ἀριστερά, δικαίωμά του εἶναι νὰ τῆς κάνει ἄγρια κριτική, δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ προβαίνει σὲ αὐθαίρετους χαρακτηρισμοὺς καὶ συκοφαντίες μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει τὸν ἐσωτερικό του κόσμο.

Τὸ παραπάνω ἄρθρο ἔχει πολλὰ τρωτὰ σημεῖα, εἶναι συμπεράσματα τοῦ κ. Νικολινάκου, ὁ ὁποῖος ἔστω καὶ ἀπὸ 3.000 χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ μὴ ἔχοντας ἐπαφὴ οὔτε κὰν μὲ τὸν ἑλληνισμὸ τοῦ Βερολίνου, εἶναι δικαίωμά του νὰ τὰ βγάζει. Λέει, π.χ., ὅτι «ὁ λαὸς εἶχε νὰ διαλέξει στὶς ἐκλογὲς μεταξὺ τοῦ Καραμανλῆ καὶ ἑνὸς σοσιαλισμοῦ φερμένου ἀπὸ τὰ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἀπροσάρμοστου στὰ ἑλληνικὰ δεδομένα», ἢ ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἦταν πολὺ ὥριμος καὶ ἐψήφισε τὸν Καραμανλῆ. Στὴν πρώτη περίπτωση δὲν ἦταν αὐτὸ τὸ δίλημμα τοῦ λαοῦ. Τὸ ψευτοδίλημμα αὐτὸ μοῦ θυμίζει τὸν ἰσχυρισμὸ μερίδας τῶν Μαοϊκῶν ὅτι λόγω ὅτι ἡ Ἀριστερὰ δὲν μιλάει γιὰ ἔνοπλον ἀγώνα γι' αὐτὸ ὁ κόσμος ψήφισε δεξιά. Στὸ δεύτερο σημεῖο ἐγὼ πιστεύω ὅτι ὁ λαὸς θὰ ἦταν πολὺ πιὸ ὥριμος ἂν δὲν ἔδινε τόση πλειοψηφία στὴν δεξιὰ καὶ ἀνάγκαζε τὸν Καραμανλῆ νὰ σχηματίσει κυβέρνηση μὲ τὴν ΕΚ-ΝΔ. Ὅσο γιὰ τὸν μηδενισμὸ ποὺ κάνει σὲ ὁλόκληρη τὴν Μαρξιστικὴ Ἀριστερά, πιστεύω ὅτι σύντομα θὰ πάρει τὴν ἀπάντηση. Τελειώνοντας θὰ ἤθελα νὰ παρατηρήσω ὅτι ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Νικολινάκου, ἂν διαβαστεῖ προσεκτικά, βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ λάθη ποὺ ἔκανε η αντιπολίτευση στὸν προεκλογικὸ ἀγώνα ἦταν συνειδητὰ καὶ εἶχαν σκοπὸ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

μόνο γιὰ νὰ πάρει ἡ Δεξιὰ τὴν πλειοψηφία.

Βάρθης Χρῆστος
ἐργάτης, Δυτικὸ Βερολίνο

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΣΟΚ

Ἐπιθυμώντας νὰ συμμετάσχω στὴν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων μὲ τὸ θέμα «ΠΑΣΟΚ - Ἀνδρέας Παπανδρέου - Σοσιαλισμὸς» θά 'θελα νὰ παραθέσω καὶ ὁρισμένες δικές μου ἀπόψεις, ἀλληλένδετα συνδεδεμένες μὲ μία κριτικὴ τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς πορείας τοῦ «φαινομένου» ΠΑΣΟΚ.

Ἀφορμὴ λαμβάνω μιὰ ἀπάντηση τοῦ ΠΑΣΟΚ στὸ ὑπὸ ἡμερομηνία 25-1-1975 11ον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ σας ὑπογραμμένη ἀπὸ τὸν κ. Χρ. Παπαθανασίου, μέλος τοῦ ΠΑΣΟΚ. Σ' ἕνα σημεῖο μᾶς λέγει ὅτι τὰ ἰδεολογικὰ πολιτικὰ πλαίσια τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀρχίζουν ἀπὸ τοὺς δύο Ἀνένδοτους καὶ ἀποτελοῦν προϊὸν συλλογικῆς προσπάθειας καὶ καθημερινῆς πάλης ποὺ φέρουν κατὰ κύριο μέρος τὴ σφραγίδα καὶ τὸ χρῶμα τοῦ προέδρου. Ἐρωτῶ, λοιπόν, ποία σχέση ὑπάρχει μεταξὺ τῶν Ἀνένδοτων – Ε.Κ. (κίνημα γνώμης – ἁπλὴ ἀλλαγὴ διαχείρισης ἐξουσίας – ἀστικὸ κόμμα – διμέτωποι ἀγῶνες, ἀσυνέπεια) μὲ τὴ ριζικὴ σοσιαλιστικὴ ἀναδιάρθρωση ποὺ ἐπαγγέλλεται σήμερα τὸ «ΠΑΣΟΚ»; Καὶ τί σημαίνει αὐτὴ ἡ «σφραγίδα» τοῦ προέδρου, συνδυαζόμενη μὲ τὴν ὁμιλία του στὴν ΕΞΟΡΜΗΣΗ (25-1-75), ὅπου ἀναφερόμενος στὴ δημιουργία παραοργανώσεων στὸ κίνημά του λέγει χαρακτηριστικά: «δὲν προτίθεμαι ΕΓΩ νὰ τὸ ἐπιτρέψω κ.τ.λ.»; Συνεχίζοντας μὲ ἀφορμὴν τὴν ἴδια ὁμιλία, ὁ Α.Π. μᾶς λέει ὅτι ὁ λαὸς θὰ εἶναι ἕτοιμος νὰ ἀκολουθήσει τὴν ἐπιταγὴ τοῦ 114 ὅταν τοῦ ἀρνηθοῦν τὴν ἐξουσία. Μήπως αὐτὴ ἡ συνειδητοποίηση ποὺ θὰ χρειασθεῖ τότε θὰ γίνει μὲ πρωτοβουλιακὴ ὀργάνωση, μὲ χαμηλὸ ἐπίπεδο λαϊκῆς συνειδητότητος καὶ ἔλλειψη πολιτικῶν καὶ ὀργανωτικῶν δυνατοτήτων;

Ἐπανερχόμενος στὴν ἀπάντηση τοῦ κ. Χρ. Παπαθανασίου, στέκομαι στὸ σημεῖο τῆς προεκλογικῆς δημαγωγίας. Κανεὶς δὲν κατηγόρησε τὸ ΠΑΣΟΚ ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐνημερώνει τὸ λαὸ γιὰ τὶς στημένες παγίδες τῆς «Ν.Δ.» καὶ τῆς «ΕΚ-ΝΔ» κάνει δημαγωγία. Ἀλλὰ ἡ ἐπαναστατικὴ φρασεολογία τοῦ ἀρχηγοῦ του, τὰ πολιτικὰ ἀδικαιολόγητα προγράμματα, ἡ ἐπαναστατικὴ ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου συνθηματολογία – στὶς 18 Σοσιαλισμὸς (πῶς;) – μποροῦν, τὸ λιγότερο, νὰ ληφθοῦν σὰν ἀνεύθυνη προεκλογικὴ ἐκστρατεία ἀπέναντι σὲ ἕνα ποὺ ὁ ἴδιος ὁ κ. Ἀνδρέας Παπανδρέου ἔχει ἐπανειλημμένα χαρακτηρίσει ὥριμο καὶ ὑπεύθυνο.

Τέλος, στὴν περίφημη αὐτὴ ὁμιλία ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν ΕΞΟΡΜΗΣΗ ὑπὸ τὸν τίτλο «Σοσιαλιστὲς εἴμαστε ἐμεῖς» (ἀλήθεια τί εἰρωνεία!!!) ἂς μᾶς πεῖ ὁ κ. Ἀνδρέας Παπανδρέου πῶς ἐννοεῖ τὴ μαρξιστικὴ ἀνάλυση πάνω στὸ πέρασμα στὸ σοσιαλισμό, ὅταν στὸ λόγο του, στὴν Μπολώνια στὶς 7-10-1973, ἔλεγε: «Οἱ λίγοι τυχεροὶ τῆς Εὐρώπης ποὺ ἔχουν ἀκόμη τὸ λοῦσο (!!) νὰ μιλᾶνε γιὰ τὴ δυνατότητα μιᾶς δημοκρατικῆς πορείας (στὸ σοσιαλισμό), αὐτοὶ οἱ λαοὶ ἔμαθαν τὸν Σεπτέμβρη πὼς δὲν εἶναι πιθανὸ οἱ δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης σήμερα, ὅπως δὲν ἄφησαν στὴ Χιλὴ τὴν πορεία αὐτή, νὰ ἐξελιχθεῖ πρὸς τὸ τέρμα της, νὰ τὴν ἀφήσουν εἴτε στὴν Ἰταλία εἴτε στὴ Γαλλία εἴτε σὲ ἄλλες χῶρες τῆς δυτικῆς Εὐρώπης», καὶ τώρα ὁ ἴδιος λέγει ὅτι θὰ προωθηθοῦμε στὴν Κυβέρνηση καὶ στὴν ἐξουσία μὲ μέσα δημοκρατικὰ καὶ θὰ ἐπιδιώξουμε τὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ μέσα σὲ δημοκρατικὲς διαδικασίες καὶ μέσα στὰ νόμιμα πλαίσια;

Πιστεύω κατ' ἀρχὰς ὅτι ὀρθὴ πολιτικὴ προεκλογικὰ θὰ ἦταν τὸ ξεκάθαρο ξεσκέπασμα τῆς ἐκλογικῆς παγίδας, δηλαδὴ ὅτι οἱ ἐκλογὲς γίνονται μὲ προοπτικὴ νὰ τὶς κερδίσει μόνο ἡ «Ν.Δ.», γιατὶ σὲ ὁποιαδήποτε ἄλλη περίπτωση ὁ μηχανισμὸς τῆς Χούντας (Ἀμερικάνων, ἱμπεριαλιστῶν), ποὺ θὰ κινδύνευε ἄμεσα νὰ ἐξαρθρωθεῖ, θὰ κινιόταν πλέον χωρὶς προσχήματα γιὰ μιὰ νέα δικτατορία καὶ πιθανὸν καὶ κατοχὴ τῆς χώρας ἀπὸ ξένες δυνάμεις. Παράλληλα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξασκηθεῖ μιὰ πίεση ἀπὸ μέρους ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, σὲ στενὴ συνεργασία μεταξύ της, γιὰ συνέχιση καὶ διεύρυνση τῆς κυβέρνησης «Ἐθνικῆς ἑνότητος».

Ὡς ἀναφορὰ διὰ τὴν «πορεία» καὶ τὸ «πέρασμα» στὸ σοσιαλισμό, δέχομαι ἀπόλυτα τὴ σοσιαλιστικὴ θέση τῆς «δημοκρατικῆς πορείας», νοώντας μὲ τὸν ὅρον αὐτὸ τὸν ἀγώνα μὲ τὴν συνειδητὴ καὶ ὀργανωμένη συμμετοχὴ τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων μαζῶν ποὺ εἶναι καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς χώρας. Εἶναι μιὰ σταδιακὴ πορεία, σὲ σταδιακὲς μεταβολές, στὴν προσπάθεια παραπέρα ἀνάπτυξης καὶ δυναμώματος τοῦ προλεταριάτου μέσα ἀπὸ συνεχεῖς ἀγῶνες, ἔστω καὶ ἂν αὐτοὶ ὁδηγοῦν σὲ περιορισμένες ἀλλαγές, ἀλλὰ ποὺ ὡριμάζουν παραπέρα τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τῆς συνειδητοποιοῦν περισσότερο τὸν ἱστορικό της ρόλο, χωρὶς αὐτὴ νὰ χάνει τὴν ἐπαναστατικότητά της. Ὡς πρὸς τὸ ρόλο τοῦ κοινοβουλίου, αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ μέσα ποὺ θὰ βοηθήσουν στὴν τελικὴ ριζικὴ ἀλλαγὴ τοῦ συστήματος, χωρὶς ὅμως ὁ «δημοκρατικὸς δρόμος» νὰ ταυτίζεται μὲ τὸν «κοινοβουλευτικὸ δρόμο»· αὐτὸ ἀποτελεῖ τουλάχιστον αὐθαιρεσία. Ἔχουμε ὑποχρέωση λοιπὸν νὰ δουλέψουμε στὴ βάση γιὰ μιὰ συνειδητὴ ἀποδοχὴ ἐκ μέρους της τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ σοσιαλισμοῦ, φροντίζοντας τόσο τὸ ποιοτικὸ ἀνέβασμα ὅσο καὶ τὴ μαζικοποίηση καὶ ὄχι μόνο αὐτή. Πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦν ἐπιτέλους ὁρισμένοι ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς δὲν γεννιέται ἕνα πρωΐ, ἀλλὰ κατακτιέται μὲ ἀγῶνες μὲ συνέπεια καὶ μὲ ὑπευθυνότητα.

Κωνστ. Ταστσόγλου

(Μέλος τοῦ Κινήματος Ἑλλήνων Σοσιαλιστῶν)

Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ

Ἐξ ἄλλου, σὲ ἐκτενέστατο γράμμα του γύρω ἀπὸ τὴν κριτικὴ στὸ ΠΑΣΟΚ ὁ πολιτικὸς μηχανικὸς Δ. Καραγκούνης (Πανεπιστημίου 56) γράφει, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα:

«Μὲ λύπη διαπίστωσα ὅτι οἱ συνεργάτες αὐτοὶ (σ.σ. ἐννοεῖ τοὺς συνεργάτες τοῦ ΑΝΤΙ ποὺ ἔκριναν τὸ ΠΑΣΟΚ), θαυμάσιοι κατὰ τὰ ἄλλα, μειονεκτοῦν στὴ συντριπτική τους πλειοψηφία εἴτε σὲ ἀντικειμενικότητα, εἴτε στὸ ὅτι βλέπουν τὰ πράγματα ἀπὸ μιὰ καὶ μόνο ὀπτικὴ γωνία, ἄθελα ἢ θελημματικά. Πιστεύω ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι γραμμὴ τοῦ πρωτοπόρου αὐτοῦ περιοδικοῦ, ὅμως δὲν μπορῶ νὰ κρύψω τὴν ἔκπληξή μου, ἀπὸ τὸ γεγονὸς πὼς σχεδὸν κανεὶς ἐκ τῶν συνεργατῶν δὲν παρέλειψε νὰ κάνει τὰ ἴδια σφάλματα ἀνάλυσης. Συγκεκριμένα: Τὰ περισσότερα τῶν ἄρθρων εἶναι γεμάτα ὀξύτητα, χολὴ καὶ προκατάληψη κατὰ τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ., πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖο ἔγραψε καὶ ἄλλος ἀναγνώστης, ἀλλὰ γιὰ συγκεκριμένο ἄρθρο.

. . . . . .

Κατ' ἀρχὴν στὸ τεῦχος 9. Ὑπάρχει τέτοια μανία, αὐθαίρετη προσωπικὴ ἑρμηνεία τῶν γεγονότων καὶ τέτοια ἐμπάθεια κατὰ τοῦ

anti

ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΑΠΟΚΤΗΜΑ

- *Σὲ πανόδετο πολυτελῆ τόμο κυκλοφοροῦν τὰ τεύχη τοῦ ΑΝΤΙ τῆς Β΄ Περιόδου (1-9 τοῦ 1974). Τιμὴ 200 δρχ.*
- *Ἐπιστρέφοντας τὰ προηγούμενα τεύχη καὶ καταβάλλοντας τὴν ἀξία τῆς βιβλιοδεσίας (100 δρχ.) ἀποκτᾶτε τὸν τόμο.*
- *Μὲ 300 δρχ. μόνο ἀποκτᾶτε τὸν τόμο τοῦ ΑΝΤΙ μαζὶ μὲ τὸ λεύκωμα –ἔκδοση ΑΝΤΙ– «ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ», ἀφιερωμένο στὴν πρώτη ἐπέτειο τοῦ Πολυτεχνείου (συνολικῆς ἀξίας 450 δρχ.).*

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΠΑΣΟΚ, ὥστε νὰ διερωτᾶται ὁ καλόπιστος ἀναγνώστης τί ἐπεδίωκε ὁ συνεργάτης κάνοντας παραποίηση τῆς ἀλήθειας...

.....

Στὸ τεῦχος 11, σὲ μία ἀνάλυση συνεργάτου – ἀπὸ τὶς πιὸ ἀξιόλογες – ἀναφέρονται: «Τὸ ὅραμα ἑνὸς ἐπιφανειακοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀσύνδετου, ἀπροσάρμοστου, ἀστήρικτου, ὅπου δὲν ἔγινε ἀνάλυση τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων κ.λπ.». Παρακάτω: «Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ μύθου ἑνὸς κόμματος ἀρχῶν στήθηκε ἕνα προσωποπαγὲς κόμμα μὲ ἀριστερίστικα συνθήματα». Παρακάτω: «Ὁ Ἀνδρέας ἔθαψε τὸ κόμμα ἀρχῶν στὴν πολυπληθῆ Κ. Ἐπιτροπή».

Ὅλα τὰ προηγούμενα ἦταν μερικὰ χαρακτηριστικὰ σταχυολογήματα ἀπὸ τὶς ἀναλύσεις καὶ κρίσεις συνεργατῶν τοῦ ΑΝΤΙ ὡς τώρα ἀναφορικὰ μὲ τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ὁμοιόμορφη κριτική, ἡ ἀδυναμία νὰ δοῦν τὰ πράγματα πέραν προσωπικῶν συμπαθειῶν καὶ ἡ μὴ σωστὴ τοποθέτηση, μὲ ἐξέπληξε. Κανεὶς δὲν βρέθηκε νὰ πεῖ καὶ κάτι θετικὸ γιὰ τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ., ὡς ἐὰν τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. νὰ τοὺς ἀφαίρεσε κάτι. Τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. δὲν ἔχει ἀνάγκη ὑμνητῶν ἢ ἀπολογητῶν, διότι εἶναι κίνημα λαϊκὸ καὶ βασίζει τὴν ἄνοδό του στὴ σωστὴ γραμμή του, ἀγῶνες, καὶ στὴν ὀρθὴ μελλοντική του πορεία. Ὅμως γιὰ λόγους σεβασμοῦ τῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ κριτηρίου τῶν ἀναγνωστῶν, οἱ συγγραφεῖς πρέπει νὰ στέκονται ψηλότερα ἀπὸ τὰ προσωπικά τους συναισθήματα καὶ νὰ εἶναι ἀντικειμενικοί. Ἡ προσφορά τους ἔτσι θὰ εἶναι εὐρύτερη καὶ θετικότερη.

Ἔτσι, δυστυχῶς, δὲν βρέθηκε κανεὶς ἐκ τῶν συνεργατῶν πού:

1) Νὰ σταθεῖ μὲ κατανόηση γιὰ τυχὸν ἀδυναμίες κινήματος 3 μηνῶν.

2) Νὰ χαιρετίσει τὴν ἐμφάνιση ἑνὸς σοσιαλιστικοῦ κινήματος ποὺ κατάφερε σὲ τόσο λίγο χρόνο νὰ κάνει καὶ τὸ τελευταῖο χωριὸ νὰ μιλᾶ γιὰ σοσιαλισμὸ (ἔστω ἀκόμη χωρὶς διαλεχτικὴ διαδικασία!).

3) Νὰ ἐκτιμήσει τὸ γεγονὸς πὼς τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. ἦρθε ἔγκαιρα, σὲ μιὰ περίοδο ποὺ συρρικνώνονταν ἡ ἀριστερὰ ἐξ αἰτίας ἰδεολογικῆς ἀρτηριοσκλήρωσης, λαθῶν παλαιῶν καὶ νέων τῆς ἡγεσίας της, δογματισμοῦ, φαγωμάρας φατριῶν, καὶ ἔλλειψης δημοκρατικῆς διαδικασίας.

4) Νὰ ὑπογραμμίσει τὸν τεράστιο χῶρο ποὺ κάλυψε καὶ θὰ καλύψει τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. σὰν τὴν μελλοντικὴ καὶ μόνη διαζευκτικὴ λύση ἀπὸ τὴν Ν.Δ. Κάτι ποὺ οὔτε ἡ Ε.Κ.-Ν.Δ. μπορεῖ νὰ κάνει, διότι δὲν ἐκφράζει τὴν ἀλλαγὴ ἀλλὰ εἶναι ἁπλῶς βελτιωμένη ἔκδοση τῆς δεξιᾶς, οὔτε ἡ παραδοσιακὴ ἀριστερὰ τῶν γνωστῶν ἀδυναμιῶν καὶ τῆς κρίσεως ποὺ διέρχεται.

5) Νὰ ὑπογραμμίσει τὸ γεγονὸς ὅτι κίνημα τριῶν μηνῶν, χωρὶς ὀργάνωση, ὑπερίσχυσε κινήματος δεκαετιῶν.

6) Νὰ ἀναλύσει σωστὰ τὶς αἰτίες ποὺ ἔφεραν τὴ δεξιὰ πανίσχυρη, ὑπογραμμίζοντας πὼς ἂν τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. δὲν πῆρε 20% καὶ ἄνω, κυρίως ὀφείλεται στὸ ὅτι ἡ φλογερή του βάση, οἱ νέοι, ποὺ ἔκαναν καὶ τὶς τεράστιες συγκεντρώσεις του, δὲν εἶχαν ψῆφο. Διότι τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. στὶς μεγάλες συγκεντρώσεις του δὲν εἶχε ἁπλῶς ἀκροατάς, ποὺ προβληματίζονταν γιὰ τὴν ψῆφο τους ἐκείνη τὴ στιγμή. Εἶχε παραληροῦντες ὀπαδοὺς καὶ μαχητὰς πρώτης γραμμῆς, δυστυχῶς χωρὶς ψῆφο, βάσει στατιστικῶν ποὺ κάναμε τόσο μέσα στὰ γραφεῖα τοῦ κινήματος, ὅσο καὶ σὲ συγκεντρώσεις, καὶ μάλιστα κατὰ 40% περίπου. Κανεὶς δὲν ἐπαίνεσε τὸ ὅτι τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. δὲν κοίταξε κοντόφθαλμα πῶς νὰ μαζέψει περισσότερους ψήφους, πράγμα εὔκολο ἂν μείωνε λίγο τὴν ὀξύτητά του κατὰ τοῦ κατεστημένου, ἢ μὴ προβάλλοντας τόσο τοὺς ἀπώτερους στόχους του. Σὰν κόμμα ἀρχῶν, δὲν τὸ ἔκανε· κοίταξε μὲ ἐμπιστοσύνη τὸ μέλλον ποὺ βασίζεται ἀτράνταχτα στὰ νειάτα ποὺ τὸ ἀγκαλιάζουν ἔστω χωρὶς ψῆφο – ἀλλὰ ὄχι γιὰ πολὺ – καὶ στὶς ἀλήθειες ποὺ ἐκπροσωπεῖ, ἔσπειρε μὲ συνέπεια καὶ εἰλικρίνεια τὸ σπόρο τοῦ σοσιαλισμοῦ, χωρὶς τὰ πολιτικάντικα τερτίπια τῶν ἄλλων γιὰ συμφέρον τῆς στιγμῆς.

.....

Νὰ ἐπισημάνει στὸ βαθμὸ ποὺ ἔπρεπε καὶ ὄχι ἁπλῶς θίγοντάς την, τὴν τερατώδη εὐθύνη τῆς παραδοσιακῆς ἀριστερᾶς ποὺ ἔρριξε νερὸ στὸ μύλο τῆς Ν.Δ. σιγοντάροντας τὸ σύνθημά της «Καραμανλῆς ἢ Τάνκς» ποὺ ἀποπροσανατόλισε τὶς μάζες, καὶ ποὺ πιὸ πολὺ κριτικὴ ἔκανε κατὰ τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ., φοβούμενη διαρροὴ ψήφων της, παρὰ κατὰ τῆς δεξιᾶς. Αὐτὴ ἡ ἐνέργεια τῆς ἀριστερᾶς, ὀνομάστηκε ἀπὸ μερικοὺς συναίσθηση εὐθύνης καὶ ἀνευθυνότης καὶ ἀντίφαση ἡ τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ., ποὺ πολέμησε μιὰ τέτοια ἰδέα. Καὶ ἂν ἀκόμη ὁ φόβος αὐτὸς ἦταν ὑπαρκτός, ἂς ἄφηναν μόνη τὴ δεξιὰ καπηλευόμενη αὐτόν, νὰ ψαρέψει στὰ θολὰ νερὰ τοῦ φόβου ψήφους ποὺ δὲν τῆς ἀνῆκαν. Δὲν χρειάζονταν τὸ σιγοντάρισμα τῆς ἀριστερᾶς γι' αὐτό. Ἐὰν τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. ἀκολουθοῦσε τὴν ἴδια τακτική, ἡ Ν.Δ. θὰ ἔπαιρνε 80%.

8) Νὰ ὑπογραμμίσει – ἔγινε βέβαια, δειλὰ ἀπὸ μερικούς, ἐντονώτερα στὸ τεῦχος 11 – τὴν τεράστια εὐθύνη τῆς Ε.Κ.-Ν.Δ. ποὺ ἔδωσαν τὴν κάλυψη τῆς ἐθνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἑνότητας σὲ μιὰ δοτὴ λύση δεξιᾶς ποὺ ἀπέκλεισε ἐκ προοιμίου τὴν ἀριστερὰ ἐντελῶς, καὶ ποὺ ὑπέγραψε τὸν ἐκλογικὸ νόμο καὶ τὸ βεβιασμένο τῶν ἐκλογῶν, δένοντας χειροπόδαρα τὸ λαό, ποντάροντας σὲ πιθανὴ μελλοντικὴ συνεργασία μὲ τὴ Ν.Δ. Κανεὶς δὲν ἀνάφερε τὸ ρόλο τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ., ποὺ ὕψωσε πρῶτο τὴ φωνή του καὶ ξεσκέπασε τὴν ἀρχικὴ σιωπηρὴ συμμαχία.

Ἐπίσης:

9) Κανεὶς δὲν ὑπογράμμισε ὅτι τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. δέχτηκε ἐπιθέσεις ἀπὸ ὅλες τὶς παρατάξεις, λὲς καὶ αὐτὸ πήγαινε γιὰ κυβέρνηση, καὶ ὄχι ἡ δεξιά!! Στόχος ὅλων τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. Τὸ κατεστημένο διέγνωσε ἔγκαιρα καὶ σωστὰ ἀπὸ ποῦ προέρχονταν ὁ κίνδυνος γι' αὐτό. Παρ' ὅτι βρίστηκε πολλὲς φορὲς ἀπὸ τὴν ἀριστερά, ποτὲ δὲν ἀπάντησε κάνοντας διμέτωπους ἀγῶνες.

.....

Ἂν ρωτήσει κανεὶς ἕνα χουντικὸ ἢ δεξιὸ – τὸ ἀπέδειξε ἡ προεκλογικὴ καὶ μετεκλογικὴ περίοδος – ποιὸν μισεῖ περισσότερο, θὰ ἀπαντήσει: Τὸν Ἀντρέα καὶ τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. Τοῦτο βέβαια εἶναι τίτλος τιμῆς.

.....

Πληροφορῶ ἐγὼ τοὺς ἀγαπητοὺς συνεργάτες, ποὺ ἔζησα τὰ μύχια τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ. στὴν ὥρα τῆς μάχης, ὅτι ἂν ἔχει μειονεκτήματα τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. ποὺ πρέπει ἴσως νὰ διορθώσει, εἶναι ἡ ὑπερβολικὴ δημοκρατική του λειτουργία, στὴ βάση σὲ τέτοιο σημεῖο ποὺ ἀρχίζει νὰ γίνεται ἐμπόδιο. Ἐργάστηκα στὴν διάρκεια τῶν ἐκλογῶν στὴν πρώτη γραμμή, χωρὶς νὰ γνωρίζω ὑψηλὰ ἱστάμενους ποὺ νὰ μὲ προωθήσουν.

Ἡ ἐργασία μου ἐκτιμήθηκε ἀμέσως, ἡ γνώμη μου ζητήθηκε, λήφθηκε ὑπ' ὄψη σὲ ὅλα τὰ θέματα ποὺ ἀντιμετωπίζονταν. Ἁπλά, συλλογικά, δημοκρατικά, χωρὶς ἐγωϊσμούς, ντιρεκτίβες, ὑστεροβουλίες, ἰδιοτέλεια.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἀπόφαση τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ. νὰ προχωρήσει ἀμέσως σὲ ἐκλογὴ Κεν. Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τὴ βάση, δίνει νομίζω ἀπάντηση σὲ πολλοὺς βιαστικούς.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ κινήματος, προσιτός, ἁπλός, καταδεκτικός, καλοπροαίρετος, εὐγενής, φωτισμένος, δέχονταν κάθε ὑπόδειξή μας. Ἔχει δύο μειονεκτήματα, ὄχι ὅμως αὐτὰ ποὺ τοῦ ἀποδίδουν: Ἔχει ὑπερβολικὴ ἐμπιστοσύνη στὴν ὡριμότητα τοῦ λαοῦ – καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν ἔχει καὶ μετὰ τὶς ἐκλογὲς – καὶ ἔχει ἀφήσει πολὺ ἐλεύθερη τὴ βάση, μέχρι ἀσυδοσίας. Ἂν αὐτὰ εἶναι μειονεκτήματα, τὰ ἔχει. Καὶ ὅμως, τὸν φωτισμένο αὐτὸ ἡγέτη, ποὺ ἔχει γίνει καρφὶ στὸ μάτι τῆς ἀντίδρασης καὶ ποὺ εἶναι ἡ μεγαλύτερη προσωπικότητα ὄχι μόνο στὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. ἀλλὰ σὲ ὅλο τὸ χῶρο τῆς ἀριστερᾶς, τὸν κατακρίνουν ἐπειδή, ὄντας μεγάλος, ἔχει ξεχωρίσει πολὺ ἀπὸ τὰ ἄλλα στελέχη τοῦ ΠΑΣΟΚ! Λὲς καὶ φταίει τὸ ΠΑΣΟΚ ἢ ὁ Πρόεδρός του, ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἕνας ἐξ ἴσου μεγάλος.

.....

ΓΙΑ ΤΟΝ Δ. ΧΑΤΖΗ ΚΑΙ ΤΟΝ Κ. ΒΑΡΝΑΛΗ

Διάβασα στὸ τελευταῖο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ σας τὸ ἄρθρο τοῦ Δ. Χατζῆ γιὰ τὸν Κώστα Βάρναλη. Ἔμεινα ἔκπληκτη. Ὁ Δημήτρης Χατζὴς μπορεῖ νά 'ναι ἕνας γνωστὸς καὶ καλὸς συγγραφέας, ἀλλὰ ὅσο γιὰ κριτικός...

Θὰ μποροῦσα νὰ χαρακτηρίσω τὸ ἄρθρο του αὐτὸ σὰν ἕναν ὕπουλο λίβελο ἐναντίον τοῦ νεκροῦ Ποιητῆ. Πραγματικὰ ὁ Δ. Χατζὴς διαστρεβλώνει τὴν ἀλήθεια, προσπαθώντας νὰ παρουσιάσει τὸν ποιητὴ «ἁγνὸ» καὶ «ἠθικό», μὲ «ἐπίπλαστη ἐλευθεριότητα», λὲς καὶ οἱ ἀναγνῶστες σου ἀγνοοῦν τὴ ζωή του πού, σὲ τελευταία ἀνάλυση, οὔτε φοβερὴ οὔτε ἀνήθικη ἦταν. Ὁ Βάρναλης, ἐκτὸς ἀπὸ ποιητὴς καὶ ἀγωνιστὴς ἦταν κι ἄνθρωπος. Χρησιμοποίησε τὶς φυσιολογικὲς δυνατότητές του γιὰ ν' ἀπολαύσει αὐτὰ ποὺ ἀγαποῦσε στὴ ζωή. Ποῦ εἶναι τὸ κακὸ καὶ ποιὰ ἡ ἀφορμὴ γιὰ δικαιολογίες;

Ἀντίθετα, τὸ ἔργο του, χωρὶς νὰ ὑβρισθεῖ ἢ νὰ ἀπορριφθεῖ, ὁ Δ. Χατζὴς τὸ παρουσιάζει ὁλότελα ἀσήμαντο. Κατηγορεῖ, ποιόν; τὸ Βάρναλη ὅτι δὲν μπόρεσε νὰ ἀφομοιωθεῖ με τὴν Ἑλλάδα. Αὐτὸς ποὺ ὄχι μόνο κάτεχε πλέρια τὸ λαμπρὸ παρελθόν μας καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ καὶ στὴ σύγχρονή του ἐποχὴ ἔζησε, πολέμησε, ἤπιε, γλέντησε κι ἀγάπησε μὲ γνήσιο ἑλληνικὸ μεράκι.

Κι ὅμως, ὁ Δ. Χατζὴς δὲν ἀναφέρει παραδείγματα γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὶς ἀπόψεις του σ' αὐτὸ τὸ θέμα, οὔτε γιὰ τὶς «ἀντιφάσεις» στὸ ἔργο τοῦ Βάρναλη. Ἐπ' αὐτοῦ θὰ μποροῦσα νὰ πῶ (μαντεύοντας πάντα τί ἐννοεῖ) ὅτι οἱ φαινομενικὲς ἀντιφάσεις τοῦ ποιητῆ ὀφείλονται στὸ ὅτι συχνὰ χρησιμοποιεῖ πρόσωπα ἢ ἔννοιες γιὰ νὰ ἐκφράσει κάτι θετικό, ἐνῶ προηγουμένως τὰ ἴδια ἐκεῖνα τὰ πολέμησε. Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι τὰ πρόσωπα αὐτὰ δὲν ἀντιπροσωπεύουν πάντα τὸν ἑαυτό τους, ἀλλὰ ἰδέες ποὺ θέλει νὰ ἀναπτύξει ὁ ποιητής.

Ἐπίσης ὁ Δ. Χατζὴς μᾶς δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι ὁ Βάρναλης δὲν καταστάλαξε ἰδεολογικὰ κι ὅτι αὐτὸ καθρεφτίζεται στὸ ἔργο του. Μιλάει ὅμως ὁ ἴδιος πάλι γιὰ τοὺς ἀγῶνες του. Ὁ Βάρναλης, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔγινε ὀπαδὸς τοῦ διαλε-

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

χτικοῦ ὑλισμοῦ, χρησιμοποίησε τὸ ἔργο του γιὰ νὰ διαδώσει αὐτὲς τὶς ἰδέες του. Κάθε κομμάτι του διαπνεόταν ἀπὸ τὴν προσπάθεια τῆς διαφώτισης καὶ τὴν ἐπιθυμία τῆς ἐλευθερίας. Παντοῦ χτυπᾶ τοὺς τυράννους, σὲ κάθε μορφή, καὶ στέκεται πλάϊ στὸ λαὸ τοῦ ὁποίου ἔγινε ὁ μεγάλος βάρδος.

Ποτὲ ὁ Βάρναλης δὲν «βγῆκε ἀπὸ τὴν κυκλοφορία», ὅπως τὸν κατηγορεῖ ὁ κριτικός του. Πάντοτε περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες ἔπαιρναν συνεργασία του, κι ἂς μὴν ξεχνᾶμε πὼς ὁ ἄνθρωπος «ποὺ δὲν ἀφομοίωσε τὴν Ἑλλάδα στὸ ἔργο του» σὲ ἡλικία 90 χρόνων γράφει τὴν περίφημη «Ὀργὴ Λαοῦ», ποὺ κυκλοφορεῖ μετὰ τὸ θάνατό του! Ἀναρωτιέμαι τώρα τί ἤθελε νὰ πεῖ μ' ἐκεῖνες τὶς μακρηγορίες του ὁ Δ. Χατζὴς σχετικὰ μὲ τὴ Σχολὴ τῶν Δημοτικιστῶν, τὸν Ρομαντισμό, Παρνασσισμὸ κ.λπ. Δὲν ἀμφισβητῶ τὸ μαρασμό του, ἀλλὰ σὲ τί σχετίζεται αὐτὸ μὲ τὸν Βάρναλη; Ἢ μήπως ὁ ὑπαινιγμὸς γιὰ «ἰδεολογικὴ στροφὴ» τῆς σχολῆς πιάνει τὸ Βάρναλη; Δηλ. ὁ ποιητὴς βλέποντας ὅτι ἡ γενιά του ἔχει χορτάσει ἀπὸ ρομαντικὰ τραγουδάκια, ἁλάτισε τὸ ἔργο του καὶ μὲ «σπόντες» ἰδεολογικές;

Νομίζω ὅτι ἡ τέχνη τοῦ Βάρναλη εἶναι μὲ τὸ παραπάνω στρατευμένη στὴν ὑπηρεσία τοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ μὴν κρίνεται στὰ πλαίσια ρομαντικῶν σχολῶν, οὔτε νὰ ἀφήνεται ἀπέξω ἡ οὐσία της, ἐνῶ μελετῶνται τὰ μέτρα καὶ ἡ ὁμοιοκαταληξία της. Γιατί νὰ μὴ μιλήσουμε γιὰ τὸ πεζό του ἔργο, τὸ ὁποῖο ἀγνόησε ἐντελῶς ὁ κ. Χατζής;

Φοβᾶμαι ὅτι τὸ ἄρθρο του ἦταν ἕνα πρόχειρο, ἀπρόσεχτο ἄρθρο ποὺ ἀποπροσανατολίζει ἐντελῶς ὅσους τυχὸν δὲν ἔχουν γνωρίσει ἀρκετὰ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ.

Α. Κουτσάκου

ΟΙ «ΙΑΤΡΟΙ ΤΩΝ ΔΟΛΟΦΟΝΩΝ»

Ἀγαπητὸ ΑΝΤΙ,

Ὕψωσε τὴ φωνή σου γιὰ τοὺς ἰατροδικαστές, ποὺ κάλυπταν μὲ «ψευδεῖς βεβαιώσεις» τὶς δολοφονίες τῆς χούντας στὴν 7ετία τοῦ τρόμου, τῆς σκλαβιᾶς καὶ τοῦ φασισμοῦ ποὺ δὲν τολμοῦσε νὰ πεῖ τὸ χακὶ ὄνομά του.

Ἠθικὰ εἶναι πλαστογράφοι ἔνοχοι συνειδητά, μὲ κατ' εὐθεῖαν πρόθεση ἀπόκρυψης φονιάδων. Νομικὰ εἶναι ἔνοχοι ἀπόκρυψης ἐγκλημάτων. Δὲν ἔχουν οὔτε τὸ στοιχειῶδες αἴσθημα τιμῆς καὶ ἀνδρισμοῦ νὰ παραιτηθοῦν...

Ὁ διαπρεπὴς ποινικὸς μελετητὴς καὶ δικηγόρος ὑπουργὸς Δικαιοσύνης Στεφανάκης, ποὺ εἶναι καὶ μέλος τῆς «Ἑταιρίας Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων», Διεθνοῦς Ἕνωσης μὲ ἕδρα τὸ Παρίσι, γιατί ἀδρανεῖ; Οὔτε τὸ θάρρος οὔτε ἡ γνώση τῶν γεγονότων τῆς εὐθύνης αὐτῶν τῶν «ὑπανθρώπων» τοῦ λείπει.

Ὁ Ἰατρικὸς Σύλλογος γιατί σιωπᾶ γι' αὐτούς; Ἀτίμασαν τὴν πιὸ ἀνθρωπιστικὴ ἐπιστήμη! Τέλος ὁ Καραμανλῆς γιατί δὲν δίδει ἐντολὴ νὰ τοὺς διώξουν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία καὶ νὰ ἀσκηθεῖ ποινικὴ δίωξη ἐναντίον τους; Τί περιμένουν, νὰ μηνυθοῦν αὐτοὶ οἱ «ἰατροὶ τῶν νεκρῶν» ἀπὸ τοὺς πολίτες; Οἱ εἰσαγγελεῖς γιατί δὲν κινοῦνται, ὡς φρουροὶ τοῦ νόμου, αὐτεπάγγελτα ἐναντίον τους;

Φτάνει πιά! Οἱ «ἰατροὶ τῶν δολοφόνων» πρέπει νὰ διαγραφοῦν ἀπὸ τὰ μητρῶα τῶν γιατρῶν καὶ νὰ διωχθοῦν σὰν κοινοὶ συνεργάτες τῶν χουντικῶν.

Γ. Α. Τζίμας, δικηγόρος,
Κ. Παλαιολόγου 67

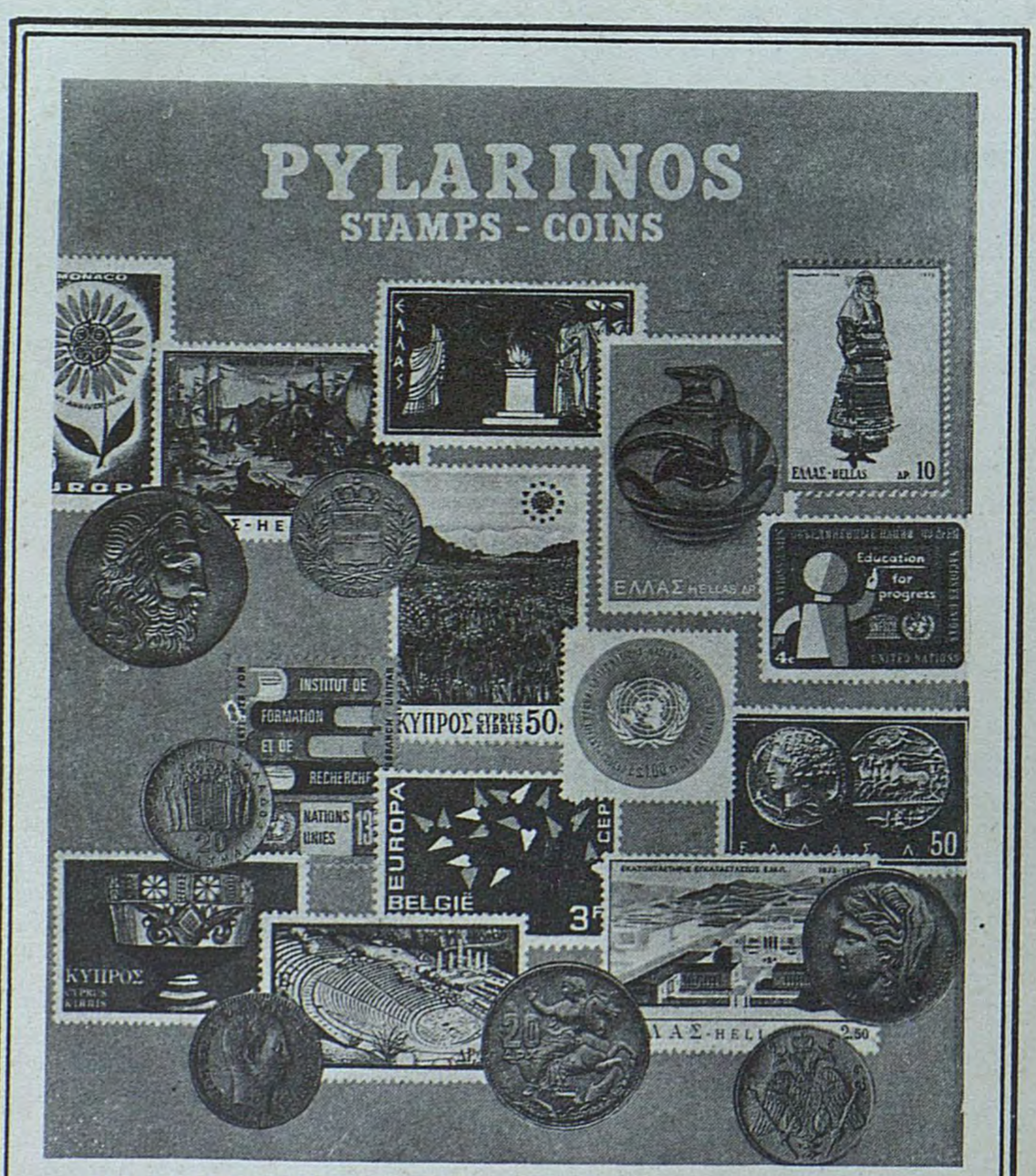

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΣΟΒΑΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 7-9
Τηλ. 32 10 384
32 10 577

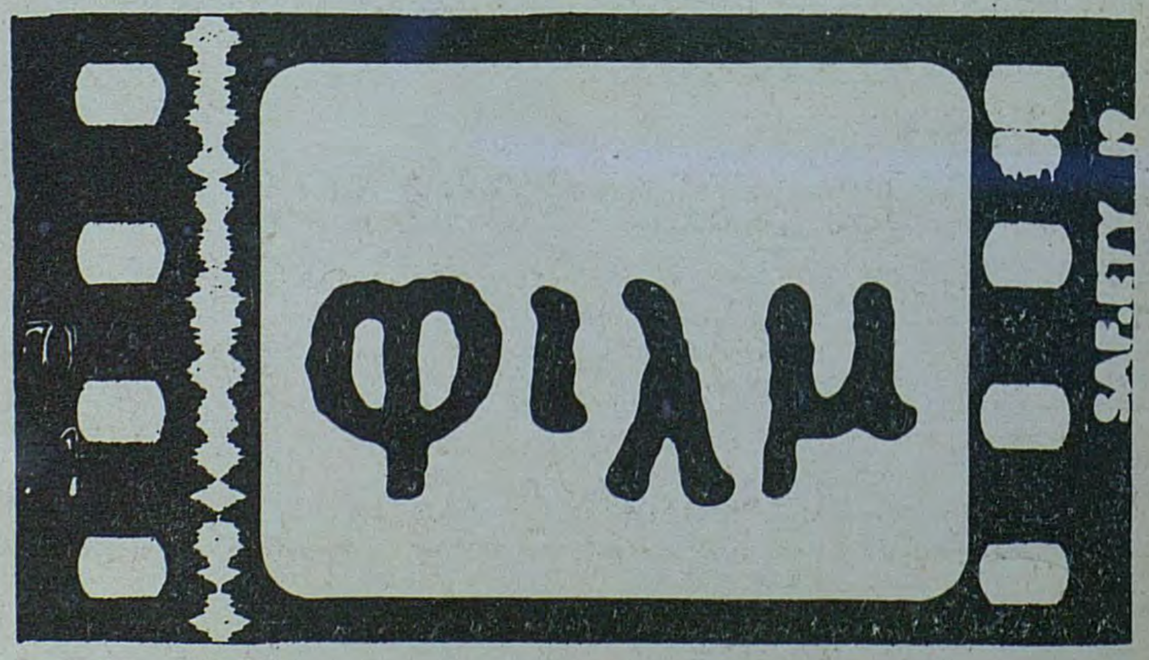

περιοδικη εκδοση αναλυσης & θεωρησης του κινηματογραφου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 39 – ΑΘΗΝΑ 132 – ΤΗΛ. 324.6633 – 323.1703

ΠΛΕΙΑΣ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΠΛΕΙΑΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ
ΤΟΥΡΚΙΑ

ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ

ΜΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ
«ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ»

ΣΤΗ ΣΕΙΡΑ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΗ
ΠΟΥ ΕΚΔΙΔΕΙ Η «ΠΛΕΙΑΣ»

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΠΛΕΙΑΣ Ο.Ε., ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 34, ΑΘΗΝΑ 143, ΤΗΛ. 32.48.630

Οἱ ὁμοιότητες τῶν ἐξελίξεων τῶν τελευταίων ἐτῶν στήν Τουρκία καί στήν Ἑλλάδα εἶναι ἐξίσου σημαντικές μέ τίς διαφορές. Καί οἱ πρῶτες καί οἱ δεύτερες ἔχουν βαθιές ρίζες στήν ἱστορία, στήν οἰκονομία καί στήν κοινωνική διάρθρωση τῶν δύο χωρῶν, καθώς καί στήν ἱστορική πορεία καί στή σύγχρονη θέση τους στόν κόσμο. Μέσα σέ ἀνόμοιες γενικές συνθῆκες, ὁ *κατάλληλος συνδυασμός* διαφορῶν καί ὁμοιοτήτων μπορεῖ νά προδικάσει ἕνα ἀποτέλεσμα λίγο πολύ ὅμοιο. *Πόσες πιθανότητες ἔχει ἕνα τέτοιο ἐνδεχόμενο στήν περίπτωση τῆς Ἑλλάδας καί τῆς Τουρκίας:*

Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη, ὁ «Φάκελος Τουρκία: Τό πείραμα τῆς κοινοβουλευτικῆς δικτατορίας», ἡ συλλογή ντοκουμέντων καί ἀναλύσεων πού συγκέντρωσε καί κυκλοφόρησε στό ἐξωτερικό ἡ ὀργάνωση «Τουρκική Δημοκρατική Ἀντίσταση», εἶναι πολύ διδακτική γιά τόν Ἕλληνα ἀναγνώστη. Πέρα ἀπό τίς γωπές ἀκόμη ἀναμνήσεις τῆς δικτατορικῆς φρίκης πού ἀφυπνίζει στόν τόπο μας, τό πολύτιμο αὐτό ντοκουμέντο ἀποκαλύπτει ἕνα ἀκόμη ἀπό τά ἀποτρόπαια πρόσωπα τῆς ἀντίδρασης, πιό ὕπουλο ἀπό κεῖνο πού γνωρίσαμε ἐμεῖς, καί γι' αὐτό πιό ἐπικίνδυνο. Κατά τοῦτο, ὁ «φάκελος» πού ἐξέδωσε ἡ «Τουρκική Δημοκρατική Ἀντίσταση» γιά τήν Τουρκία, ἐνισχύει καί διευρύνει τή *δημοκρατική ἐπαγρύπνηση στήν Ἑλλάδα.*

Καί στίς δύο χῶρες, κοινά χαρακτηριστικά τῆς πιό φανατισμένης καί ἀδίστακτης μερίδας τῆς ἀντίδρασης εἶναι ὅτι προέρχεται ἀπό κύκλους τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ὅτι ἔχει τήν ὑποστήριξη τῆς ντόπιας οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας καί ὅτι κυριότερο στήριγμά της εἶναι ἡ ἐθνική ὑποτέλεια.

Στήν Τουρκία ὡστόσο, ἡ μερίδα αὐτή τῆς ἀντίδρασης χρησιμοποίησε τά ἴδια μέσα ὅπως καί ἡ ἑλληνική: τήν κατάπνιξη ὅλων τῶν ἐλευθεριῶν, τήν καταπίεση, τή βία, τά βασανιστήρια, τή δικαστική παρωδία καί τή δολοφονία, ἀλλά δέν ἔφτασε νά καταλύσει τυπικά τό κοινοβουλευτικό καθεστώς, ὅπως συνέβη στήν Ἑλλάδα.

Διαφορετική ὑπῆρξε καί ἡ συνέχεια, τουλάχιστον ἐπιφανειακά καί ὡς τώρα: Στή χώρα μας, ὅσο ὁλοκληρωτική ἦταν ἡ ἄνοδος τῆς ἀντίδρασης, τόσο ἀπόλυτη τείνει νά εἶναι ἡ πτώση της, μέ τήν ἀφαίρεση κάθε δύναμης ἀπό τά χέρια της. Στήν Τουρκία ἀντίθετα, χωρίς νά φτάσει σέ καθεστωτικές ἤ πολιτειακές ἀνατροπές, ἡ ἀντίδραση ἔγινε καί παραμένει ὁ μόνιμος καί μοναδικός ρυθμιστής τῆς πολιτικῆς ζωῆς, μέ πειθήνιο ὄργανό της τό κοινοβούλιο, ὅπου ἡ θέλησή της εἶναι νόμος.

Τά χαρακτηριστικά αὐτά ἀπεικονίζονται μέ μεγάλη σαφήνεια γιά τόν ἀναγνώστη τούτου τοῦ βιβλίου, πού ἔχει τήν πείρα τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, καί αὐτός ὁ συνδυασμός τοῦ δίνει τά ἀπαραίτητα τεκμήρια γιά νά ἀντιμετωπίσει τό ζωτικότερο ἴσως ἐρώτημα πού ὑπάρχει σήμερα γιά τή χώρα μας: Ἔχει ἄραγε ἡ ἑλληνική ἀντίδραση τά περιθώρια γιά νά κάνει τώρα ἤ στό ἄμεσο μέλλον τόν ἐλιγμό πού ἐξασφάλισε στήν τουρκική ἀντίδραση *τή διαιώνισή της στήν ἐξουσία;*

ΞΑΝΑΓΥΡΙΖΕΙ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἂν δὲν εἶστε ἕνας ἀπὸ τοὺς 50.000 ἀναγνῶστες τῆς
ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ
1826–1974 τοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΟΥΣΣΟΥ
σᾶς πληροφοροῦμε, ὅτι ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ πραξικοπήματος τῆς 21ης Ἀπριλίου, οἱ λογοκριτὲς τῆς δικτατορίας χαρακτήρισαν τὴν ΙΣΤΟΡΙΑ σὰν «ἀντεθνική», τὴν ἀπαγόρευσαν καὶ διέκοψαν τὴν κυκλοφορία της πρὶν ὁλοκληρωθεῖ τὸ ἔργο, στὸ 31ο τεῦχος. Στὴ διάρκεια τῆς ἑπταετίας, ὁ συγγραφέας Γ. Ρούσσος καὶ ὁ ἐκδότης, ἐπίμονα ἀρνήθηκαν τὴν ὁποιαδήποτε παραχώρηση στὴ λογοκρισία καὶ μόνον τώρα μετὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς Δημοκρατίας, ὕστερα ἀπὸ ὀκτὼ σχεδὸν χρόνια, τὸ κυκλοφοροῦν πάλι γιὰ τοὺς παλιοὺς καὶ γιὰ νέους ἀναγνῶστες. Καὶ ὅσον ἀφορᾶ τοὺς παλιοὺς δὲν χρειάζεται νὰ κάνουμε συστάσεις γιὰ τὸ ἔργο. Τὸ ἔχουν κρίνει. Στοὺς καινούργιους, γνωρίζοντας τὸ βάρος τῆς λέξης ποὺ θὰ χρησιμοποιήσουμε, λέμε, ὅτι τοὺς προσφέρουμε τὴν πρώτη «δημοκρατικὴ» ἱστορία ποὺ γράφτηκε γιὰ τὸν τόπο μας: Γράφτηκε γιὰ τὸ λαό, ἀπευθύνεται στὸ λαὸ καὶ ἐκφράζει τοὺς ἀγῶνες του, ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 ὡς τὴν πρόσφατη τραγωδία τῆς Κύπρου.
Ἂν τώρα εἶναι γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἡ στιγμὴ τῆς Δημοκρατίας, ἡ ΙΣΤΟΡΙΑ τοῦ Γεωργίου ΡΟΥΣΣΟΥ εἶναι ἡ Ἱστορία τους.
Μιὰ ἱστορία ποὺ ὑπακούει μόνο στὴν ἀλήθεια καὶ μᾶς γνωρίζει αὐτὰ ποὺ ἐπὶ 150 χρόνια σκοπιμότητες καὶ συμφέροντα ξένα πρὸς αὐτὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶχαν διαστρέψει καὶ παρασιωπήσει.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Ἐκτύπωση πολυτελής – πολύχρωμη – ὄφφσετ.
6 τόμοι τῶν 30 τευχῶν ὁ καθένας.
Τὸ κάθε τεῦχος μόνο 15 δρχ.
Τὰ δύο πρῶτα τεύχη στὴν τιμὴ τοῦ ἑνός: μόνο 15 δρχ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 61 - ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ. 615.777